

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΟΝΤΙ

Περίοδος Β', τεύχος 257, Παρασκευή 30 Μαρτίου 1984

Δρχ. 50

ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΙ
οι πολιτικές και οικονομικές συγκρούσεις
ΑΝΤΙΛΟΓΟΣ ΣΤΙΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

ΠΥΡ
ΧΑΛ

ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΕΡΕΥΝΩΝ:
«ΥΓΕΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ»
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 6/4
και ΣΑΒΒΑΤΟ 7/4

- ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ
αλά ΕΟΚ...
- ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ
- ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ
ΤΟΥΡΚΙΑ
- ΓΛΩΣΣΙΚΑ και ΛΕΞΙΚΑ





ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ»

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Βάσου Π. Μαθιόπουλου

Θα χάσουμε την Κύπρο;
Η συρρίκνωση του Ελληνισμού

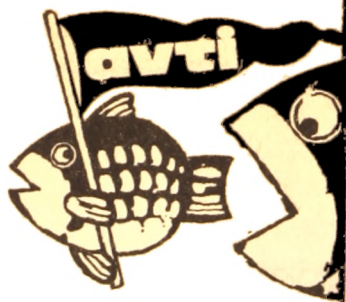
Πρόλογος: Ανδρέα Γ. Παπανδρέου



Ένα επίκαιρο βιβλίο του διακεκριμένου δημοσιολόγου και συγγραφέα που έχει ασχοληθεί διεξοδικά με όλες τις πτυχές του Κυπριακού ζητήματος.

Μια εργασία με πληθώρα στοιχείων και ντοκουμέντων, που έχει καταγράψει, διασταυρώσει και επεξεργαστεί ο Βάσος Π. Μαθιόπουλος.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ - ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΕΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Α. ΛΙΒΑΝΗ «ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ»
ΣΟΛΩΝΟΣ 94, ΤΗΛ. 3610589-3600398



Περίοδος Β' • Χρόνος 11ος • Τεύχος 257

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713—72.32.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Δεξιά-Πασόκ-Αριστερά Ένας ΑΝΤΙ-ΛΟΓΟΣ για τις εξελίξεις Ρεπόρτερ	10
ΠΥΡΚΑΛ Η άλλη όψη των στοιχείων και οι διαδικασίες φθοράς. Κάποια γενικότερα ερωτήματα	16
Θ. Μαραγκός ΕΟΚ: Μια κοινότητα χωρίς συνεται- ρους Ρεπόρτερ	20
Η ΟΝΝΕΔ σπαράσσεται αλλά η ακροδε- ξιά ηγεσία επιχαίρει	23
Δ. Αλεξάκης Εκλογές στα Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι.	24
Ν. Τσαραβόπουλος «Ομφάλιος λώρος» και Εθνική Αντίστα- ση	27
Υγεία-Κοινωνία-Πολιτική Γ. Φέρρης Ο Νόμος Πλαίσιο για τα ΑΕΙ και οι νο- μότυπες δημοκρατικές παραβιάσεις του	28
Λ. Γύρας Πώς παρουσίασε το έγκλημα ο ελληνι- κός Τύπος;	30
Χρ. Βακαλόπουλος Η χαμένη εικόνα Αμαλία Βαν Χεντ	32
Δημοτικές εκλογές στην Τουρκία. Β. Κρίκης	34
Πράσινοι-Σοσιαλδημοκράτες: Δύο ά- σπονδοι συνεργάτες Χριστίνα Ντουνιά	36
Ανατυπώσεις παλιών περιοδικών Βάσω Κιζήλου	38
Η κατοικία, η ελευθερία, η συνέχεια... Όταν η κριτική ενοχλεί	42
Γ. Η. Χάρης «Κατς = σικέ, όλα απάτη»	44
ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ Αντήνωρ	46
Όταν κυβερνητικός αντιμάχεται κυβερ- νητικό...	50
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	4
ΔΑΚΤΥΛΙΟΣ	6
ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΕΣ	9
Ν. Μάργαρης: Τα τσαρούχια και τα μά- τια μας	14
Δ. Ψυχogiός: Μονόλεπτα πολέμου και ειρήνης	14
Σ. Καβουνίδης: Ο φασισμός των νόμων που δεν εφαρμόζονται	15
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ	8
Γ. Καλαϊτζής	22
Γ. Ιωάννου	40
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	45
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	51
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	

ΕΞΩΦΥΛΛΟ: Ν. Σιδέρης

ΠΡΕΠΕΙ Ν' ΑΡΧΙΣΟΥΜΕ ΝΑ ΣΥΖΗΤΑΜΕ...

ΕΝΑ από τα πιο δυσάρεστα και επικίνδυνα φαινόμενα που δημιούργησε η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ υπήρξε η επανάπαυση —όση και σε όσους επικράτησε— ότι η πτώση της Δεξιάς συνεπάγεται αυτόματα την απαρχή μιας ουσιαστικής πορείας προς τη Δημοκρατία.

ΚΑΤΑ κάποιο τρόπο λησμονήθηκαν οι αναλύσεις και υποχώρησαν οι διαπιστώσεις ότι η Δημοκρατία στην κοινωνία και στην πολιτική δεν διασφαλίζεται από μία μεταβολή του κυβερνητικού πολιτικού προσωπικού, αλλά από συγκεκριμένες αλλαγές των δομών εξουσίας —και κυρίως— από τον βαθμό πραγματικής συμμετοχής του λαού στην άσκηση και τον έλεγχο της.

ΚΑΙ όμως, η υπόθεση της Δημοκρατίας λίγο προχώρησε και επί ΠΑΣΟΚ. Και δεν χρειάζεται να κοιτάξουμε στον καθρέφτη των μέσων μαζικής ενημέρωσης για να δούμε τη γελοιογράφηση βασικών κανόνων του δημοκρατικού παιχνιδιού. Πληθαίνουν άλλα, εξίσου, επικίνδυνα φαινόμενα, όπως είναι η αναγόρευση μιας θεαματικής τελετουργίας σε πεμπτούσια της λαϊκής συμμετοχής. Μια τέτοια τελετουργία, που προβλήθηκε με τον ανάλογο τρόπο, ήταν και η συγκέντρωση των λαϊκών νομαρχιακών εκπροσώπων στην Τρίπολη, όπου «αναπτύχθηκε διάλογος» μεταξύ του πρωθυπουργού και δεκάδας υπουργών με τις εκατοντάδες των λαϊκών εκπροσώπων.

ΑΛΛΑ επρόκειτο απλώς για μία ενημέρωση. Διότι τα ερωτήματα για το ρυθμό επίσπευσης έργων και οι απαντήσεις παροχών είναι ακριβώς μια πληροφόρηση, η οποία —συμφωνούμε πάντως— συντελέστηκε σε ένα εντυπωσιακό σκηνικό. Γιατί, βέβαια, διάλογος στα πλαίσια της εξουσίας νοείται ως ανάπτυξη απόψεων που διαθέτουν στοιχειώδη ισοτιμία και διεξάγεται με βάση συγκεκριμένους δεσμευτικούς κανόνες αμοιβαιότητας.

ΟΡΘΑ, λοιπόν, συνέλαβε η ΕΡΤ το τι ακριβώς συμβαίνει έτσι ώστε να δείξει μόνο τις απαντήσεις των υπουργών, ενώ διαβεβαίωσε ότι θα προβληθούν και οι ερωτήσεις σε μια μεταγενέστερη φάση...

ΟΛΗ ΑΥΤΗ η κατάσταση —δηλαδή η σαφής υποβάθμιση της ποιότητας της δημόσιας ζωής— ορθά αποδίδεται, κατά κύριο λόγο, στις κυβερνητικές επιλογές και πρακτικές. Διότι σε μια ασφυκτικά «κρατοκρατούμενη» χώρα, ο ρόλος της πολιτικής εξουσίας είναι πάντα αποφασιστικός.

ΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ, όμως, και η ελληνική κοινωνία δεν μπορούν να είναι ικέτες ή συμβουλάτορες του ΠΑΣΟΚ και να παραινούν διαρκώς ή να απαιτούν να «λάβει μέτρα». Αν το ΠΑΣΟΚ δεν θέλει ή δεν μπορεί να απελευθερώσει τις κοινωνικές και πολιτικές διαδικασίες διαλόγου, οφείλουν οι πολίτες και η κοινωνία να το επιδιώξουν και να το επιβάλουν.

ΑΣ ΠΑΜΕ ακόμα πιο πέρα. Είναι νομίζουμε κοινή συναισθηση πως η άνοδος του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία έδειξε διάφανα μια γύμνια και μια ανεπάρκεια στον κοινωνικό και πολιτικό λόγο του ίδιου του ΠΑΣΟΚ, αλλά και της παραδοσιακής αριστεράς.

Η ΔΗΜΟΣΙΑ ζωή είναι βαθιά τελματωμένη. Η στασιμότητα στην κοινωνία, στην πολιτική και στις ιδέες είναι ίσως ευπρόσδεκτη στις κοντόφθαλμες εξουσίες, κυβερνητικές, κομματικές και όποιες άλλες εξουσίες αναπαράγονται και καθιερώνονται ως μεταπράτες του κοινότοπου, ως διαχειριστές του κενού λόγου, ιερείς της σύμβασης και της ρουτίνας.

ΕΤΣΙ, όμως, ακυρώνεται και ασφυκτιά ο,τι πιο πρωτοπόρο, καινοτόμο και ρηξικέλευθο διαθέτει ο τόπος. Ό,τι ξεφεύγει από το μέσο όρο της μετριότητας που κυριαρχεί, ό,τι απειλεί ισορροπίες και κυοφορεί ανατροπές στριμώχνεται ει...ονα στη γωνία και στη σιωπή. Έτσι χάνεται ό,τι πιο ενδιαφέρον προτείνεται για την αλλαγή και ανανέωση της ζωής μας.

ΑΠΕΝΑΝΤΙ, λοιπόν, σε ένα ασφυκτικό και απαθές κράτος, σε μια κυβέρνηση που το μεγάλο δεν την αφορά, που το καινούριο την τρομάζει, το διαφορετικό την απειλεί και το ουσιαστικό την βραχυκυκλώνει με τις απαιτήσεις του, επείγει να υπάρξει μια κοινωνική ενεργοποίηση, μια ανασύνταξη των δυνάμεων της πολιτικής και του πολιτισμού, που δεν επαναπαύονται σε συμπληρωματικούς ρόλους, ούτε εφησυχάζουν με δαφνοστεφή ένσημα που απονέμονται αφειδώς —και ανεξόδως— σε ειδικές προς τούτο τελετές.

ΠΡΕΠΕΙ, λοιπόν, να ξανατεθούν τα πάντα προς συζήτηση.

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ από το τι θα κάνει το ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση απ' τη μεριά του, πρέπει ο λαός να ασχοληθεί πιο επίμονα με το θέμα της εξουσίας —από τη δική του μεριά.

αντί



Όταν κυβερνητικός αντιμάχεται κυβερνητικό...



ΕΤΟΙΜΑΖΟΥΝ ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ «ΣΚΑΝΔΑΛΟ» —ανάγγελλε, την περασμένη Κυριακή, η «Γνώμη»; την ίδια μέρα, ακριβώς, που σύσσωμος, σχεδόν, ο συμπολιτευόμενος Τύπος άπλωνε, σε ολοσέλιδους τίτλους, τη φράση του πρωθυπουργού Α. Παπανδρέου, στην Τρίπολη: «Εισαγγελέας είναι ο λαός, τον οποίο εμείς εκφράζουμε».

ΠΟΙΟΙ, ΟΜΩΣ, ετοιμάζαν ή ετοιμάζουν το επόμενο —μετά την ΠΥΡΚΑΛ— σκάνδαλο; Η «Γνώμη» υπήρξε πολύ σαφής στις πληροφορίες της: Το νέο «σκάνδαλο» —έγραψε— το ετοιμάζει κάποιο πολυπρόσωπο κέντρο της Δεξιάς, με στόχο, τη φορά αυτή, τις κοινωνικοποιημένες εταιρίες, διάβαζε την ΑΓΕΤ-ΗΡΑΚΛΗΣ και το συγκρότημα Σκαλιστήρη. Για να βεβαιώσει, μάλιστα, του λόγου το ασφαλές, η καλή φιλοκυβερνητική εφημερίδα προχώρησε και σε κάποιες κριτικές παρατηρήσεις: Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ έδειξε απειρία στην αντιμετώπιση της υπόθεσης ΠΥΡΚΑΛ... Οι πρώτοι χειρισμοί της, μάλιστα, υπήρξαν σαφώς ατυχείς... Έπεται, συνεπώς, πως η Δεξιά θα επιδιώξει, τώρα, να δημοσιοποιήσει ένα δεύτερο «σκάνδαλο», προκειμένου να ματαιώσει ή, τουλάχιστο, να καθυστερήσει κάποιες κρίσιμες κυβερνητικές επιλογές.

ΩΣΤΟΣΟ, το μόνο που δεν έγραψε η «Γνώμη», ήταν ότι οι πρώτες πληροφορίες περί ΠΥΡΚΑΛ, δημοσιεύτηκαν όχι στον αντιπολιτευόμενο, αλλά στο φιλοκυβερνητικό Τύπο. Και ότι τις πληροφορίες αυτές, διοχεύτησαν, στις εφημερίδες, όχι τα πολυπρόσωπα (ή ολιγοπρόσωπα) κέντρα της Δεξιάς, αλλά οι ανταγωνιζόμενες —και συγκρουόμενες— ομάδες ή λόμπυ, μέσα στους ίδιους τους κόλπους του κυβερνητικού επιτελείου! (Όπως είναι γνωστό, εντός ή πέριξ του κυβερνητικού επιτελείου, ελλοχεύουν ή δρουν διάφορα λόμπυ —το λεγόμενο γερμανικό, το λεγόμενο αμερικανικό, το λεγόμενο...).

Οι παραιτήσεις Ποττάκη και Πιτσιώρη

ΑΛΛΑ ΔΙΑΦΩΝΙΕΣ και συγκρούσεις του είδους αυτού —εντός των τειχών, πάντοτε— ήταν φυσικό να δημιουργήσουν ένα αίσθημα απόγνωσης, μεταξύ των φίλων και ψηφοφόρων του ΠΑΣΟΚ. Πού θα οδηγούσε αυτή η ανοικτή διάσπαση, αυτή η ανοικτή καταγγελία (κυβερνητικού για κυβερνητικό...) ότι, πίσω από την υπόθεση ΠΥΡΚΑΛ, κρύβονται μεγάλα και άνομα συμφέροντα; Ακόμα: Ποιους ασκούς του Αιόλου άνοιγε, αυτή η χρησιμοποίηση του φιλοκυβερνητικού Τύπου, για επίλυση διαφορών, μεταξύ κυβερνητικών στελεχών και ομάδων; Η «Καθημερινή», στο φύλλο της της περασμένης Κυριακής, προέξοφλούσε ότι, εκεί που έφτασαν τα πράγματα, το μόνο που μπορεί να κάνει ο πρωθυπουργός —αν δεν θέλει να δει την υπόθεση ΠΥΡΚΑΛ να εξελίσσεται σε χιονοστιβάδα— είναι να «αποκεφαλίζει, σύντομα, μερικούς στενούς συνεργάτες του». Και η «Αυγή» —σε άλλους τόνους, και από άλλη σκοπιά— επισήμαινε ότι η εσωτερική αντιπαλότητα, στα διάφορα κυβερνητικά κλιμάκια, προσέλαβε τέτοιες απρόβλεπτες διαστάσεις, ώστε, ακόμα και υπουργοί ν' αναγνωρίζουν ότι «η κυβέρνηση έπαυσε να παράγει οποιοδήποτε έργο»!

ΕΤΣΙ, διαγραφόταν η κατάσταση, μέχρι τη Δευτέρα το βρά-

δι, όταν, ξαφνικά, μισή ή μια ώρα πριν από το Δελτίο Ειδήσεων των 9 μ.μ. της ΕΡΤ, οι εφημερίδες πληροφορούνταν ότι οι υπουργός Οικονομικών Ι. Ποττάκης και ο υφυπουργός Δ. Πιτσιώρης «είχαν υποβάλει τις παραιτήσεις τους» και ότι ο «τσάρος» (= ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας, Γερ. Αρσένης), γίνεταν και υφυπουργός Οικονομικών —ο τέταρτος, κατά σειρά υπουργός Οικονομικών, μετά τους Μ. Δρεττάκη, Δ. Κουλουριάνο και Ι. Ποττάκη. Και οι αντικαταστάσεις αυτές, σε διάστημα 29 μόνον μηνών.

ΓΙΑΤΙ, ΟΜΩΣ, παραιτήθηκαν —αν, φυσικά, δεν προηγήθηκε το «παυστέο», από μέρους του πρωθυπουργού— οι Γιάννης Ποττάκης και Δημήτρης Πιτσιώρης; Κάποιοι ρομαντικοί, δει έπαυσαν, βέβαια, να ταυτίζουν τη δημοκρατία με την υπεύθυνη πληροφόρηση... Η κυβέρνηση της αλλαγής, όμως, που, κατά τα άλλα, «εκφράζει το λαό», δεν απαρτίζεται —χάριτι θεία...— από ρομαντικούς. Και έτσι, το μόνο που ανακοίνωσε, ήταν ότι οι παραιτήσεις του υπουργού και υφυπουργού Οικονομικών έγιναν αποδεκτές και ότι «σχεδιάζεται η ενρποίηση αρμοδιοτήτων των υπουργείων Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, για τον αποτελεσματικότερο συντονισμό της οικονομικής πολιτικής».

Η χαρτογράφηση των διαφωνιών

ΤΙΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ, όμως, που δεν έδωσε η κυβέρνηση, τις έδωσε —στο μέτρο του δυνατού— ο Τύπος. Φυσικά, ήταν γνωστή και «επί μονίμου βάσεως», η αντίθεση του υπουργού Εθνικής Οικονομίας με τον υπουργό Οικονομικών —μια αντίθεση που ξεκινούσε από την, κατά κανόνα, άρνηση του Ι. Ποττάκη να χρηματοδοτήσει έργα που προγραμματίζε ο Γ. Αρσένης, για να φτάσει —αν οι σχετικές πληροφορίες είναι ακριβείς— μέχρι την «αγορά του αιώνος»! (Σχετικά λέγεται ότι ο Γ. Αρσένης προκρίνει τα αμερικανικά F-16 —και, φυσικά, δεν είναι ο μόνος...— ενώ ο Ι. Ποττάκης έδινε την πρόκριση του στα γερμανοβρετανοϊταλικά «Τορνέιντο»).

ΤΕΛΙΚΑ, αποδείχτηκε ότι οι αντιθέσεις Αρσένη-Ποττάκη, κάλυπταν ολόκληρο το φάσμα της οικονομικής μας πολιτικής. Ο υπουργός Οικονομικών διαφωνούσε λ.χ., με τις τροπολογίες που είχε επεξεργασθεί το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, για τις προμήθειες της ΔΕΗ (προϋπόθεση για να εφαρμοσθεί η συμφωνία ΔΕΗ-ΠΥΡΚΑΛ), όπως διαφωνούσε με την απόφαση του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, για τη χρηματοδότηση των εξαγωγών της τσιμεντοβιομηχανίας. Αλλά διαφωνούσε ο Ι. Ποττάκης και με την απόφαση του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας για την αύξηση των εντόκων γραμματίων, ενώ, άλλο τόσο, διαφωνούσε με τη «μεθόδευση Αρσένη», στην υπόθεση ΑΓΕΤ-ΗΡΑΚΛΗΣ. Από την πλευρά του, ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας διαφωνούσε με ορισμένα μέτρα του υφυπουργού Οικονομικών (όπως λ.χ. με την παρακράτηση μέρους του αφορολόγητου ορίου των μετοχών και μερισμάτων) ή με τη γενικότερη «φιλοσοφία Ποττάκη» σε ό,τι αφορά τις κρατικές προμήθειες από τις ανατολικές χώρες.

ΩΣΤΟΣΟ, εκείνο που —όπως λέγεται— «εξόργισε αφάνταστα» τον υπουργό Εθνικής Οικονομίας και που τον ώθησε να επανέλθει στο αίτημά του, για την «εναποίηση των δύο υπουρ-

ων», ήταν η άρνηση του Ι. Ποττάκη να δώσει την εγγύηση δημοσίου, για την παροχή δανείου στη Βιομηχανία Φωσφορών Λιπασμάτων, στην Καβάλα, παρά το γεγονός ότι, για την εγγύηση αυτή, ήταν σύμφωνο το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, μια και η σχετική επένδυση θα ήταν της τάξεως των 4 τριπλού δισεκατομμυρίων δραχμών.

ΦΥΣΙΚΑ, η «*χαρτογράφηση*» των διαφωνιών Αρσένη-Ποττάκη, δείχνει την «*ειδίη του δέντρου*» ολόκληρου του δέντρου. Και όσο και να θέλει κανείς ν' απογυίσει γενικότερες σκέψεις (όπως αυτές του Τύπου της Δεξιάς: «*η παραιτήσεις χειροτερεύουν, ακόμα περισσότερο, το κλίμα*», «*η παραιτήσεις δίνουν μιαν εικόνα παντελούς διαλύσεως*», κ.α.), δύσκολα μπορεί να συμμερισθεί την ευφορία του κυβερνητικού εκπροσώπου, που όχι μόνον αρνείται την ύπαρξη οποιασδήποτε εσωτερικής αντιπαλότητας στο κυβερνητικό επίπλαιο, αλλά και αισθάνθηκε την ανάγκη να επικρίνει τους δημοσιογράφους, για κάποιες επίμονες αντιλήψεις τους! «*Γιατί έμεινετε —ρωτούσε, την περασμένη Τρίτη, ο Δημ. Μαρούδας, τους πολιτικούς συντάκτες— να προσωποποιείτε μια θεσμική αλλαγή, όπως είναι η δημιουργία ενός ενιαίου κέντρου οικονομικής πολιτικής*»;...

Η παρένθεση και το κίνημα

Θ' **ΑΝΤΙΛΕΧΘΕΙ**, ίσως, ότι και οι κυβερνητικοί εκπρόσωποι τη δουλειά τους κάνουν, εφόσον πιστεύουν —ή «*διαπαιδαγωγήθηκαν*», για να πιστεύουν— ότι η απόκρυψη της πραγματικότητας, ο εξωραϊσμός, η διάψευση, βοηθούν την υπόθεση της αλλαγής. Το πρώτο ερώτημα, ωστόσο, που παραμένει απάντητο, είναι: Πώς ήταν δυνατόν να διαμορφωθεί οποιαδήποτε οικονομική πολιτική, όταν οι δύο κύριοι εκφραστές της —ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας και ο υπουργός Οικονομικών— βρίσκονταν, συνεχώς, σε διάσταση; Ενώ το δεύτερο ερώτημα, είναι: Θα αρθούν, άραγε, τα σημερινά αδιέξοδα της οικονομίας, με την απλή ενοποίηση, σε πολιτικό επίπεδο, των αρμοδιοτήτων των δύο υπουργείων, στο πρόσωπο του Γερ. Αρσένη; Θα λύσει η υπερσυγκέντρωση εξουσιών, προβλήματα όπως είναι η έλλειψη πολιτικής για την ενεργοποίηση του δημόσιου τομέα, η αδυναμία κινητοποίησης πόρων για επενδύσεις, οι αυταρχικοί χειρισμοί, απέναντι στους εργαζόμενους;

Ο **ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ**, βέβαια, έχει έτοιμες απαντήσεις: Το **ΠΑΣΟΚ** —είπε, στην Τρίπολη— *δεν είναι μια απλή παρένθεση, που ήρθε και φεύγει... Και, εφόσον δεν είναι παρένθεση, έπεται πως δεν υπάρχει λόγος ανησυχιών. Γι' αυτό, «όσοι συζητούν τι πρόκειται να συμβεί στις ευρωεκλογές και, αργότερα, στις εθνικές εκλογές, κάνουν λάθος, γιατί το ΠΑΣΟΚ και η κυβέρνησή του δεν είναι απλώς αριθμός πολιτών, αλλά ένα τεράστιο κίνημα, που εκφράζει, σήμερα, στην Ελλάδα, τη γνήσια δημοκρατία και τη λαϊκή κυριαρχία».*

ΟΛΑ ΑΥΤΑ, βέβαια, είναι ωραία, σαν εξαγγελίες. Μόνο που η δημοκρατία, ταυτίζεται, στις μέρες μας, με την ανάπτυξη των συμμετοχικών θεσμών, με τις ουσιαστικές αλλαγές στο σύστημα άσκησης της εξουσίας. Και το ΠΑΣΟΚ, κατά κοινή παραδοχή, δεν έχει να επιδείξει απτά «*έργα*», προς την κατεύθυνση αυτή. Άλλωστε, ο υπερσυγκεντρωτισμός, η αλαζονεία της εξουσίας, ο φόβος για τη λαϊκή συμμετοχή (τελικά, για κανένα σημαντικό θέμα, δεν ζητήθηκε η γνώμη των άμεσα ενδιαφερομένων, δηλαδή των εργαζομένων), ο μονοκομματισμός, η συνεχιζόμενη γραφειοκρατία, η προσπάθεια ν' αντικατασταθεί το κράτος της Δεξιάς μ' ένα άλλο, μονοκομματικά ελεγχόμενο κράτος, αλλά και οι εσωτερικές έριδες, οι εσωτερικές αντιθέσεις, δε συνιστούν οποιαδήποτε προσφορά στην υπόθεση της δημοκρατίας!

ΟΣΟ ΓΙΑ ΤΗΝ άποψη του πρωθυπουργού, ότι δε συντρέχει λόγος ανησυχιών, επειδή το ΠΑΣΟΚ είναι «*κίνημα*» και όχι «*ομάδα πολιτών*» (συνεπώς, περιττεύουν και οι συζητήσεις για το «*τι πρόκειται να συμβεί στις ευρωεκλογές και στις εθνικές εκλογές*»...), φοβούμαστε ότι τα πράγματα δεν είναι απολύτως έτσι. Πρώτο, γιατί οι εκλογικοί επιτελείς του ΠΑΣΟΚ, εργάζονται, πυρετωδώς, για να μην πέσει το ΠΑΣΟΚ, στις ευρωεκλογές, κάτω από το 39 ή 38%. Δεύτερο, γιατί τα διάφορα «γκάλοπ», δίνουν στο ΠΑΣΟΚ ποσοστό πολύ κάτω από το 40%, που είχε συγκεντρώσει στις ευρωεκλογές του '81. Τρίτο, γιατί συρροή πληροφοριών, επιμένουν ότι ο υπουργός Εσωτερικών, Α. Κουτσόγιωργας, δεν ασχολείται με τίποτε άλλο, παρά μόνο με το θέμα των εκλογών. Τέταρτο, γιατί ο ίδιος ο πρωθυπουργός, συναρτά το χρόνο «*χ*» των εθνικών εκλογών, από τα αποτελέσματα των ευρωεκλογών της 17 Ιουνίου.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Αυτή η φαινομενικά *ολύμπια αταραξία* του πρωθυπουργού, στην Τρίπολη (που θυμίζει, λίγο, το «*εμβλέψατε εις τα πετεινά του ουρανού*», του ευαγγελίου...), μπορεί να αναπετώνει το ηθικό κάποιων φίλων ή οπαδών του ΠΑΣΟΚ, αλλά δεν καταλαγιάζει ούτε τις ανησυχίες τους, ούτε τα ερωτήματά τους, τα οποία, άλλωστε, βρίσκουν έκφραση, ακόμα και στα πλαίσια των χαλαρότατων διαδικασιών, εν όψει του συνεδρίου!

Περιμένοντας τον Ουάινμπεργκερ...

ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΛΛΑ, το δεκαπενθήμερο που κύλησε, σφράγισαν: η επίσκεψη του προέδρου της Δημοκρατίας στην Αίγυπτο, η διαβεβαίωση του πρωθυπουργού, στους πολιτικούς συντάκτες, ότι, στις προσεχείς προεδρικές εκλογές, *θα ψηφίσω Καραμανλή* (εφόσον, βέβαια, ο σημερινός πρόεδρος της Δημοκρατίας θα θελήσει να εκτεθεί και πάλι υποψήφιος), η επίσκεψη του υφυπουργού Εξωτερικών Ι. Καψή στις ΗΠΑ, και, ακόμα —για να μη λησμονηθεί η σχετική πρακτική— οι παραβιάσεις του ελληνικού FIR από τα τουρκικά τζετ. Ειδικότερα, ως προς το ταξίδι του Ι. Καψή στις ΗΠΑ, το υπουργείο Εξωτερικών αισθάνθηκε την ανάγκη να μας «*διευκρινίσει*» ότι, ναι μεν έγιναν, στην Ουάσιγκτον, κάποιες συναντήσεις και συζητήσεις (όπως πληροφορείται το «*ΑΝΤΙ*», συζητήθηκε και το θέμα των αεροπλάνων), πλην δεν κατεβλήθη προσπάθεια για να υπάρξει «*σύγκλιση των εκατέρωθεν απόψεων*»! (Και ο απλός πολίτης της χώρας, ανυποψίαστος από τα νάματα των υψηλών διπλωματικών διατυπώσεων, παρέμεινε κεχηνώς).

ΠΛΑΤ' ΣΤΑ παραπάνω αυτά, η «*επέλαση*» στην Αθήνα ενός απίθανου αριθμού στρατηγών, πτεράρχων και άλλων αξιωματούχων του ΝΑΤΟ ή του αμερικανικού Πενταγώνου: Από τον επιτελάρχη του ΝΑΤΟ, πτέραρχο Τζαίμς Ντάλτον, στο Γιόζεφ Λουνς, και από την οκταμελή αντιπροσωπεία της βορειοατλαντικής συνέλευσης, στον αρχηγό του αμερικανικού μεικτού επιτελείου, στρατηγό Τζων Βέσν!

ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ, στη σειρά, αναμένεται, για σήμερα Παρασκευή, ο υπουργός Άμυνας των ΗΠΑ, Κάσπαρ Ουάινμπεργκερ —το «*γεράκι*», όπως έμαθε να τον αποκαλεί ακόμη και ο Σουλτς, ακόμα και ο... Ρέηγκαν! «*Γεράκι*» ή όχι, όμως, σημασία έχει το τι φέρνει, και, προπαντός, το τι παίρνει. Και η μεν ελληνική πλευρά, άρχισε, εδώ και μέρες τώρα, να λέει ποια θέματα είναι έτοιμη να συζητήσει: Την αναλογία 7:10, το θέμα της μη συμμετοχής των ελληνικών δυνάμεων στις ασκήσεις του ΝΑΤΟ, το θέμα του στρατηγείου της Λάρισας, το θέμα... Το ποια θέματα, όμως, θέλει να συζητήσει εκείνος με μας, αυτό, δεν είναι απόλυτα γνωστό, ακόμα. Ίσως, γιατί τα «*γεράκια*» μιλούν λίγο, πετώντας και εποπτεύοντας, από ψηλά...

ΑΝΤΗΝΩΡ

Ο ΝΕΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

Δεν μπορούμε να ξέρουμε αν όσα διοχετεύθηκαν στον Τύπο ως αποσπάσματα του νέου στρατιωτικού κανονισμού απηχούν το τελικό κείμενο ή σχέδια κειμένου που τελικώς άλλαξαν μορφή.

Αλλά οφείλουμε, να σημειώσουμε ότι από τα αποσπάσματα που είδαν το φως της δημοσιότητας δεν προκύπτει κάποια ριζική αλλαγή του περιβόητου 20-1 του κανονισμού που διέπει τις πιο ανοιχτά καταναγκαστικές σχέσεις στην καθημερινότητα του στρατού.

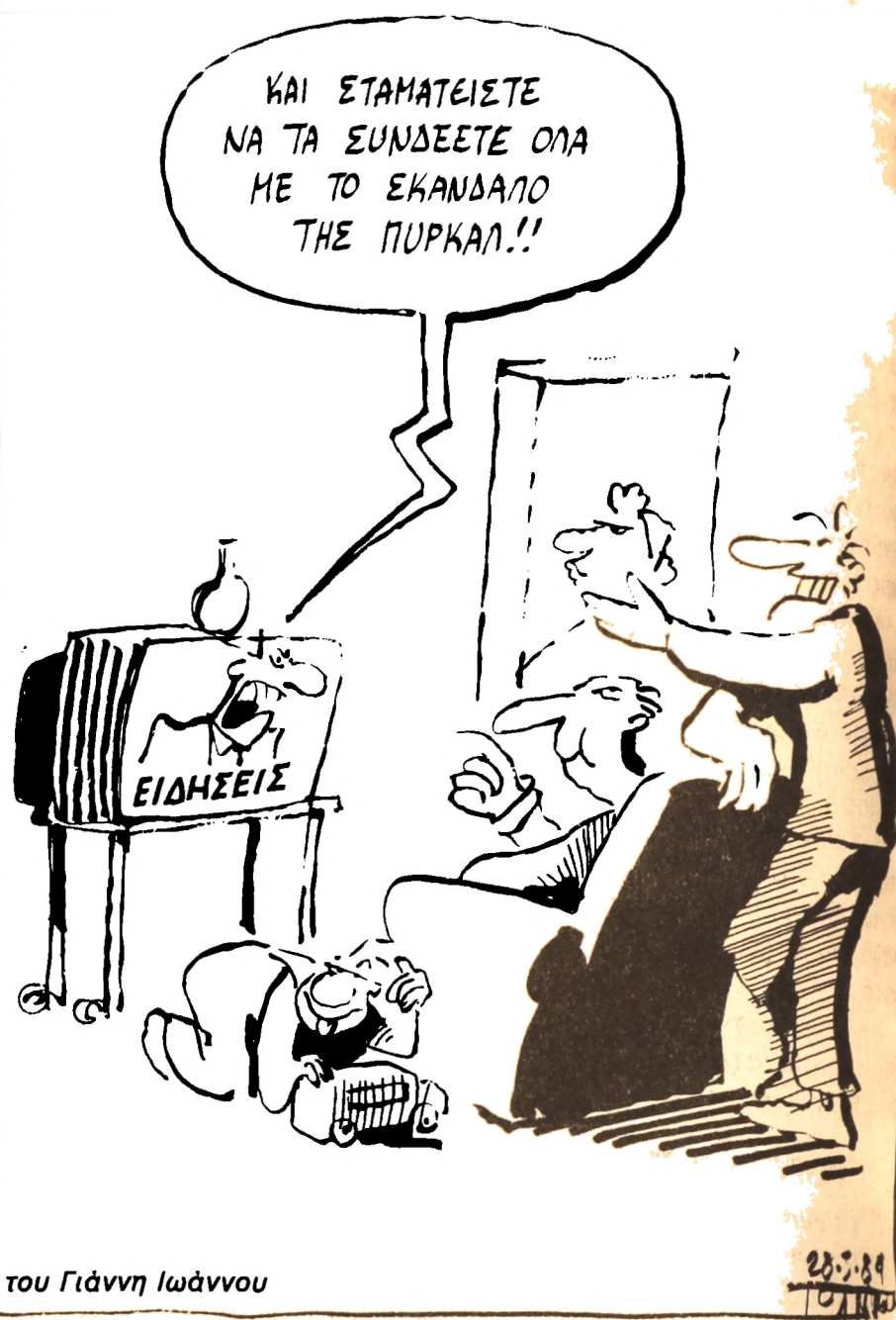
Θα θέλαμε εδώ να θυμίσουμε ότι ο στρατιωτικός κανονισμός αποτελεί στην ουσία του ένα κείμενο πολύ σημαντικότερο απ' ό-σο ο,τιδήποτε ανάλογό του σε άλλους τομείς της Διοίκησης. Όχι μόνο γιατί αναφέρεται στο στράτευμα, αλλά επειδή ακριβώς συμπυκνώνει τη στρατιωτική ιδεολογία και τη νομιμοποιεί στις άμεσες πρακτικές της.

Κατά τούτο ο στρατιωτικός κανονισμός δεν αφορά μόνο στις τύχες των στρατιωτών αλλά και στη μορφή που παίρνει η διάταξη των εξουσιών στην ιεραρχία. Είναι αυτό που λένε οι «καρβανάδες» ότι με ένα άρθρο του κανονισμού μπορούν να «γράφουν» την κυβέρνηση, το Σύνταγμα και τους Νόμους της χώρας όπου δει —και ο νούν νοεΐτω...

Παρόλ' αυτά, επίμονες δημοσιογραφικές πληροφορίες —που δεν διαψεύτηκαν— αναφέρουν, ότι ο νέος στρατιωτικός κανονισμός βρίσκεται εδώ και καιρό στα χέρια του προέδρου της Δημοκρατίας που τον «μελετά» και δεν τον υπογράφει πριν ολοκληρώσει αυτή του τη μελέτη...

Ως γνωστόν, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, εφόσον διαφωνήσει με το περιεχόμενο ενός Προεδρικού Διατάγματος έχει δικαίωμα να μην το υπογράψει. Αυτό δεν μπορεί να σημαίνει τίποτε άλλο όμως για την κυβέρνηση παρά την ελευθερία να ασκήσει το δικό της δικαίωμα να επαναφέρει το Προεδρικό Διάταγμα αυτή τη φορά ως νόμο. Και ας δούμε πια τι θα γίνει.

Για να είμαστε σαφείς. Αν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας διαφωνήσει με την κυβέρνηση στο θέμα του στρατιωτικού κανονισμού, η κυβέρνηση ας το θεωρήσει αυτό σαν μια ευκαιρία για μια ουσιαστική αλλαγή των άρθρων του και ας προχωρήσει σύμφωνα με τις διακηρύξεις της και τις ώριμες πια απαιτήσεις των



στρατευμένων πολιτών στη νομοθετική κατοχύρωση ενός πραγματικά δημοκρατικού κανονισμού.

Πολύ φοβούμαστε όμως, πως παρά τις δημοσιογραφικές πληροφορίες, ο νέος στρατιωτικός κανονισμός είναι τόσο «προσεγμένος» ώστε θα υπογραφεί τελικά από τον Πρόεδρο της Δημο-

ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΔΕΚΤΟΙ ΑΛΛΑ ΜΟΝΟ ΜΕ «ΧΑΡΤΙΑ»...

Ο Ρουμάνος λοιπόν δεν επεστράφη «πακέτο» —με τη γυναίκα και τα δυο του παιδιά— για να πάρει βίζα μεταναστεύσεως από τις αρχές τις χώρας του —άποψη που υποστήριζε η πρώτη μεσημεριανή ανακοίνωση του υπουργείου Δημοσίας Τάξεως. Απερρίφθη απλώς, ως μετανάστης —εδώ τι θα τον κάναμε με τόση ανεργία;

Το βράδυ με άλλη ανακοίνωση του υπουργείου Δημοσίας Τάξεως ο μετανάστης βρέθηκε να ζητά πολιτικό άσυλο και να ενδιαφέρεται γι' αυτόν —εκτός της ΝΔ— ο Υπάτος Αρμοστής του ΟΗΕ. Κατά το υπουργείο Δημοσίας Τάξεως ο Ρουμάνος δεν συμπλήρωνε τις νόμιμες προϋποθέσεις για να θεωρηθεί πολιτικός πρόσφυγας σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τις Διεθνείς Συμβάσεις και γι' αυτό ψάχνανε σε ποια χώρα θα τον στέλνανε.

Συμπέρασμα. Από σεβασμό στις διεθνείς συμβάσεις η Ελλάδα δέχεται πολιτικούς πρόσφυγες μόνο αν έχουν τα χαρτιά τους εντάξει!

Πριν από το Ρουμάνο είχαν έλθει εδώ Αιθίοπες, Τούρκοι, Κούρδοι, όλοι μαύροι, μαυριδεροί, περιεργοί γείτονες. Το ενδιαφέρον της ΝΔ —και του Υπατού Αρμοστή— βρέθηκε σε ύφεση. Ο Τσαουσέσκου εμπνέει. Ο ανθρωπισμός βρίσκει γόνιμο έδαφος στους εκ Βορρά φυγάδες για να εκδηλωθεί.

Η κυβέρνηση της Αλλαγής τόνισε ότι η ΝΔ δεν έχει το δικαίωμα να μιλάει για τέτοια θέματα αφού —και— αυτή έστειλε κάτι Τούρκους πίσω στον Εβρέν.

Σίγουρα όλοι οι πρόσφυγες, δεν είναι ίσως πάντα αυτό που δηλώνουν: άστεγοι και κατατρεγμένοι. Αυτή η πλευρά θα ήταν πράγματι θέμα του υπουργείου Δημοσίας Τάξεως που όμως γι' αυτά τα θέματα δεν κάνει συνήθως ανακοινώσεις αν θέλει να κάνει καλά τη δουλειά του για το συμφέρον της χώρας.

Εκτός από τις ατομικές περιπτώσεις προσφύγων υπάρχει ευρύτερα και συναφώς η αντιμετώπιση της δραστηριότητας εθνικών ομάδων που ζουν στην Ελλάδα —Αραβες Αρμένιοι κτλ.

Και εδώ οι αποχρώσεις είναι το διακριτικό στοιχείο της κυβερνητικής πολιτικής. Οι Αραβες —Παλαιστίνιοι συνεχίζουν να λύνουν ένοπλα τις διαφορές τους παρά τις συστάσεις να μη μεταβάλουν το φιλόξενο ελληνικό έδαφος σε χώρο αιματηρών συγκρούσεων. Στους Αρμένιους επιβάλλεται να μη διαδη-

λώσουν υπέρ των δύο συντρόφων τους που επιτέθηκαν ένοπλα και σκότωσαν τον Τούρκο πρέσβη στο Βελιγράδι— και τούτο με απαίτηση της Γιουγκοσλαβικής κυβέρνησεως.

Αντί των δολιχοδρομιών που δεν αποτελούν ούτε ευφυή στάση ούτε πολιτική θα ήταν ίσως χρήσιμο αν με σαφήνεια και συνέπεια δεχόταν κανείς την υποστήριξη κάποιων βασικών αρχών.

Ότι η Ελλάδα είναι κατ' αρχήν καταφύγιο για ανθρώπους που δηλώνουν ότι δεν επιθυμούν να ζήσουν άλλο στην πατρίδα τους πράγμα που δεν σημαίνει αναγκαία και τόπος παραμονής και τούτο άσχετα από τον αναγκαίο —όποτε κριθεί αναγκαίο— έλεγχο των ατομικών περιπτώσεων. Αυτό δεν έχει φυσικά καμία σχέση με το αν έχουν εντάξει τα χαρτιά τους...

Ότι επίσης αυτή η πολιτική, βασισμένη σε ανθρωπιστική αντίληψη δεν σημαίνει ότι υπάρχει η πρόθεση επιδείνωσης των σχέσεων με φίλες χώρες σε κρατικό επίπεδο. Όπως ακριβώς δεν φοβάται κάτι τέτοιο η Γιουγκοσλαβία όταν απαιτεί να ματαιωθεί η διαδήλωση των Αρμενίων ή όταν η Γαλλία αναγνωρίζει κάθε κυβέρνηση που αποτελεί πραγματική κατάσταση και παράλληλα δέχεται πρόσφυγες από τη χώρα που παρουσίασε το πρόβλημα ασκώντας έτσι μια συνεπή πολιτική στο θέμα των προσφύγων.

τίας, έτσι ώστε σύντομα θα μιλάμε για άλλη μια «χαμένη ευ-
λία» —τάχα— της κυβερνητικής πολιτικής...

Η «ΓΑΛΑΖΙΑ ΓΕΝΙΑ» ΞΑΝΑΧΤΥΠΑ

«Γαλάζια Γενιά», του κ. Αβέρωφ ασχημόνησε και πάλι, την ακατάλληλη μάλιστα στιγμή, στον εορτασμό της επετείου 25ης Μαρτίου.

μάδες με τραμπουκοειδή συγκρότηση, που προφανώς δεν α-
ιοίωσαν ακόμη εις βάθος την ιδεολογία του «ριζοσπαστικού
ελευθερισμού» προσπάθησαν να δημιουργήσουν «κλίμα» με
θήματα κατά του ΠΑΣΟΚ, υπέρ του κ. Αβέρωφ και του κ. Κα-
ιανλή.

Κάτω η χούντα του ΠΑΣΟΚ», «Αβέρωφ σημαίνει δυνάμεις» και
ινάρχης είναι ο Καραμανλής» ήταν τα τρία πιο επίμονα συνθή-
τα των φερέλπιδων νέων της ΟΝΝΕΔ.

Βέβαια ο κ. Καραμανλής, στρατηγικός και σώφρων καθώς εί-
, φρόντισε να δείξει τη δυσφορία του για την άκαιρη και α-
είαστη «κλάκα».

Δεν είδαμε όμως την αντίστοιχη τοποθέτηση του κ. Αβέρωφ, ε-
ός εάν ο αρχηγός της «ΝΔ» φαντάζεται ότι οι ασχημονίες των
ων δεκάδων διατεταγμένων οπαδών είναι τα «κεφάλαια» του
γάλου λαϊκού ρεύματος που θα τον μετατρέψει στον δεύτερο
τά τον Κωλέττη ηπειρώτη πρωθυπουργό της Ελλάδας.

Αλλά μετά τη μαϊμού του Κωλέττη πρέπει να περάσουμε και
ους ουρακοτάγκους —των οποίων το συμπαθές είδος θύμιζαν
κραυγές κάποιων από τους συγκεντρωμένους;

ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Εκδηλώσεις πολλές και για διάφορα θέματα γίνονται το τε-
υταίο δεκαπενθήμερο στα Πανεπιστήμια. Κάθε συνδικαλιστική
ράταξη επιστρατεύει λίγο πριν τις εκλογές, προσωπικότητες
και μη — επιστήμονες, πολιτικούς, καθοδηγητικά στελέχη κομ-
των, υπουργούς, πρώην υπουργούς, βουλευτές κ.ά. για να α-
πτύξουν κάποιο θέμα ή να μιλήσουν για τα προβλήματα των
ΕΙ. Αρκετές από αυτές τις εκδηλώσεις είναι σημαντικές και ου-
αστικές όχι τόσο ή μόνον εξαιτίας εκείνων που συμμετέχουν,
λά γιατί τα ίδια τα θέματα που αντιμετωπίζονται αποτελούν
ροβλήματα που η αντιμετώπισή τους προωθείται από το διάλο-

Παρ' όλα αυτά, η πρακτική που ακολουθούν —και όχι μόνον
έτος— οι οργανωτές αυτών των εκδηλώσεων, χαρακτηρίζεται
ρίως από τη σπουδή μπροστά στις εκλογές με αποτέλεσμα να
νονται αυτές οι εκδηλώσεις σαν μία επιπλέον προπαγανδιστι-
ιδραστηριότητα της μιας ή της άλλης παράταξης. Με αυτό τον
όπο όμως, ούτε τα προβλήματα τίθενται ουσιαστικά και με συ-
χεια, ούτε ο διάλογος μπορεί να προσφέρει αφού οι υπαρκτές
αφωνίες δεν συγκεκριμενοποιούνται ούτε και οι όποιες από-
εις βρίσκουν ένα πεδίο σύγκλισης.

Εκτός όμως από το ρόλο «βαστάζου» στην προεκλογική καμ-
άνια των παρατάξεων, που παίζουν τελικά αυτές οι εκδηλώ-
εις, φέτος υπάρχει και το φαινόμενο ηγετικά στελέχη της κυ-
έρνησης και της ΝΔ να κάνουν ομιλίες στις σχολές με κύριο χα-
κτηριστικό τη συνθηματολογία και τη μεταφορά στοιχείων της
υσιογνωμίας της προεκλογικής εκστρατείας που κάνουν τα
ήματα στις εθνικές εκλογές, στο φοιτητικό χώρο.

Ακόμη από την πλευρά της ΝΔ εμφανίζεται στις ομιλίες ηγετι-
ών στελεχών της έντονο το στοιχείο του «ρεβανσισμού», όπως
υνέβη π.χ. σε εκδήλωση της ΔΑΠ στο Χημείο. Το τελευταίο αν
υνδυναστεί και με τον «αγωνιστικό» τόνο, που δίνει η Δεξιά στην
ντιπολίτευση της μέσω της ΔΑΠ στα ΑΕΙ, θα πρέπει να προβλη-
ατίσει ιδιαιτέρως τις συνδικαλιστικές παρατάξεις των δημο-
ρατικών κομμάτων. Και όχι μόνο για το χαρακτήρα της παρέμ-
ιασής τους στις εξελίξεις στο χώρο των ΑΕΙ, αλλά και για τον
ρόπο και την πρακτική που πραγματοποιούν εκδηλώσεις, οι ο-
ιές έτσι όπως γίνονται και με τον καθαρά εκλογικό χαρακτήρα
του έχουν, αφήνουν ανοικτό το πεδίο ώστε να καλλιεργείται το
λίμα της αναμέτρησης των «δύο μονομάχων» και επιτρέπουν
την Δεξιά να δίνει στο φοιτητικό χώρο για πρώτη φορά μετά τη
ιεταπολίτευση, έναν αγώνα με όρους που τη συμφέρουν.

Λύση βέβαια σε καμιά περίπτωση δεν είναι ο αποκλεισμός. Αν-

τίθεται, μόνο στο βαθμό που οι αριστεροί φοιτητές θα διαμορφώ-
σουν και θα προβάλουν μια αντίληψη διαφορετική στα θέματα
παιδείας, πολιτισμού και της ένταξης του νέου επιστήμονα όχι
στο σύστημα αλλά στη λογική ανατροπής του συστήματος, τότε
και την δεξιά επίθεση θα απογυμνώσουν ιδεολογικά και το δικό
τους λόγο θα προτείνουν πειστικά.

ΕΝΑΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΚΑΙΣΑΡΑΣ...

Σε σχόλιό μας του προηγούμενου τεύχους με τίτλο «Παραβο-
λικά παράβολα» ασκούσαμε κριτική στην κυβερνητική απόφαση
για αύξηση του παραβόλου συμμετοχής στις ευρωεκλογές από
150.000 σε 1.000.000 δρχ.

Την κριτική την επεκτείναμε και στα άλλα δύο κόμματα της
Βουλής, το ΚΚΕ και τη ΝΔ, θεωρώντας τα συνυπεύθυνα για τον
κυβερνητικό χειρισμό.

Όπως αποδείχνουν όμως τα πρακτικά της Βουλής ο μεν κ.
Κάππος αρνήθηκε την αύξηση σε 1.000.000 και αντιπρότεινε δι-
πλασιασμό του ήδη υπάρχοντος (δηλαδή 300.000). Ενώ ο κ. Στε-
φανόπουλος εκ μέρους της «ΝΔ» πρότεινε αναπροσαρμογή στις
500.000.

Το ΠΑΣΟΚ όμως αγνόησε αυτές τις αντιπροτάσεις και προχώ-
ρησε μόνο του στον αυθαίρετο καθορισμό του παραβόλου σε ένα
ύψος απαγορευτικό ως προς τη συμμετοχή μικρών κομμάτων
και κινήσεων στην εκλογική αναμέτρηση.

Επανορθώνοντας λοιπόν την τοποθέτησή μας του προηγούμε-
νου τεύχους για τις ευθύνες των Καισάρων, τονίζουμε πως στην
περίπτωσή μας Καίσαρας ήταν μόνο ένας, η Αυτού Εξοχότης κ.
Κουτσόγιωργας, Υπουργός Εσωτερικών και φύλαξ της ισονο-
μίας των ελλήνων πολιτών τόσο στις πολιτικές τους υποχρεώ-
σεις όσο και στα πολιτικά τους δικαιώματα...

Σε μια βδομάδα από σήμερα, την Παρασκευή 6 Απριλίου, αρ-
χίζει στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών ένα διήμερο εισηγήσεων και
ανοιχτών συζητήσεων για την Υγεία την Κοινωνία και την Πολι-
τική. Το ANTI καλεί τους φίλους και τους αναγνώστες του να
συμβάλουν με την παρουσία και τις παρεμβάσεις τους, στον εμ-
πλουτισμό του προβληματισμού. Περισσότερες πληροφορίες
και αναλυτικό πρόγραμμα θα βρείτε στις σελίδες 28 και 29.

Υγεία-Κοινωνία-Πολιτική

Συμμετέχουν:

- Αλεξάνδρης Βατοπούλης
- Σπύρος Δολιμάκης
- Γιάννης Ευθυμίου
- Πέτρος Ευθυμίου
- Στέλιος Καφαντάρης
- Ηλίας Κουβέλας
- Κώστας Κρίμπας
- Γιάννης Κυριόπουλος
- Έφη Ακοντιδού
- Νίκος Μανιάς
- Μανώλης Μυλωνάκης
- Γεράσιμος Πεντογάλης
- Φίλοκτης Σαλαμίνιος
- Κώστας Στεφανής
- Γιάννης Τουντας
- Δημήτρης Τριχόπουλος
- Νίκος Φίλιας
- Αγγελος Χατζάκης

Παρασκευή 6 Απριλίου 7 μ.μ.
ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΥΓΕΙΑΣ

Σάββατο 7 Απριλίου 10 π.μ.
Η ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΗΜΕΡΑ

Σάββατο 7 Απριλίου 6 μ.μ.
ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Διοργάνωση: Περιοδικό ANTI
Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών
Πλάκα Κωνσταντίνου 48

ΠΑΣΟΚ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

ΓΙΑ ΚΟΙΤΑ ΡΕ ΠΑΙΔΙ ΜΟΥ...
ΓΙΑΤΙ ΤΑ ΚΑΤΑΦΕΡΝΟΥΜΕ
ΟΙ ΣΦΤΗΡΗΔΕΣ ΚΑΙ ΟΙΤΣΕΑΤΣΟΙ
ΚΑΙ ΟΧΙ ΟΙ
ΠΑΠΑΝΤΡΕΥ



ΚΥΡΙΕ
ΗΡΘΑΝΕ ΠΑΛΙ
ΕΚΕΙΝΟΙ ΟΙ ΔΥΟ
ΚΑΙ ΣΑΣ ΖΗΤΑΝΕ
ΤΑ ΔΑΝΕΙΚΑ

Ο ΑΒΕΡΩΦ
ΚΙ Ο ΦΙΛΩΡΑΚΗΣ;
ΠΟΥ ΝΑ ΤΑ ΒΡΩ;
ΔΕΝ ΦΕΡΟΥΝΕ
ΠΩΣ ΟΙ ΔΟΥΛΕΙΕΣ
ΔΕΝ ΠΑΝΕ ΚΑΛΑ;

ΕΧΟΥΝΕ ΛΕΕΙ
ΚΙ ΑΥΤΟΙ
ΑΝΑΓΚΗ



ΚΑΛΑ ΔΕΣ ΚΑΝΟΥΝΕ
ΛΙΓΗ ΥΠΟΜΟΧΗ
ΜΕΧΡΙ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΣ
ΠΑΩ ΝΑ ΔΩ ΕΝΑΝ
ΓΝΩΣΤΟ ΜΟΥ

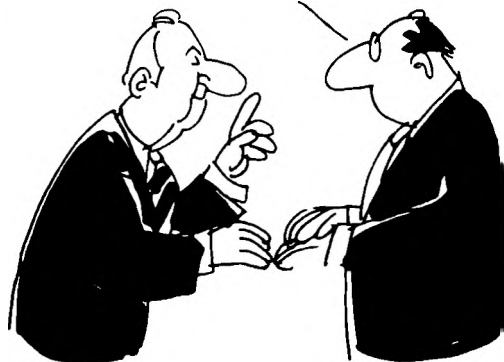


ΕΝΕΧΥΡΟΔΑΝΕΙΣΤΗΡΙΟ



ΜΗΠΩΣ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΤΕ
ΝΑ ΜΕ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΕΤΕ;

ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ
ΤΙ ΕΧΕΙΣ
ΝΑ ΔΩΣΕΙΣ;



ΤΟΝ
ΠΟΤΤΑΚΗ

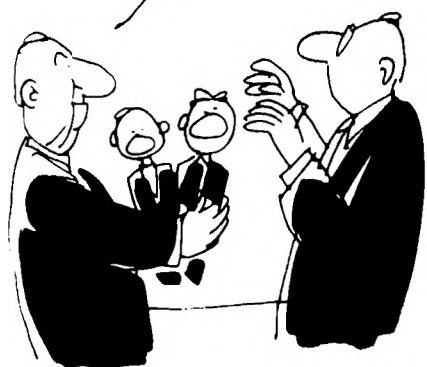
ΤΙ ΝΑ ΤΟΝ ΚΑΝΩ;
ΘΑ ΜΕΙΝΕΙ ΣΤΟ ΡΑΦΙ
ΣΑΝ ΤΟΝ ΔΡΕΤΤΑΚΗ
ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΟΙΛΩΡΙΑΝΟ



ΝΑ ΠΑΡΕ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΙΤΕΙΩΡΗ
ΑΥΤΟΙ ΠΑΝΕ ΖΕΥΓΑΡΙ
ΚΑΙ ΟΤΑΝ ΑΝΟΙΞΟΥΝΕ ΟΙ ΔΟΥΛΕΙΕΣ
ΘΑ ΤΟΣ ΠΑΡΩ ΠΙΣΩ ΟΠΩΣ ΤΟΝ
ΦΩΤΗΛΑ

ΤΟΝ ΦΩΤΗΛΑ
ΤΟΝ ΠΗΡΕΣ
ΕΠΕΙΔΗ ΗΤΑΝΕ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΣ
ΚΕΙΜΗΛΙΟ

ΟΧΙ ΔΕΝ
ΓΙΝΕΤΑΙ



ΤΙ ΚΑΝΟΥΝΕ
ΤΩΡΑ;
ΑΝ ΕΒΑΖΑ ΚΑΜΜΙΑ
ΑΓΓΕΛΙΑ ΣΤΟΝ
ΤΥΠΟ;



ΓΙΑ ΝΑ ΔΟΥΜΕ
"ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΥΠΟΥΡΓΟΣ,
ΜΑΡΚΑΣ..."; ΟΧΙ...
ΟΧΙ ΑΥΤΟ!



« ΣΟΒΑΡΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ
ΛΟΓΩ ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΩΣ... »

ΟΧΙ ΟΥΤΕ ΑΥΤΟ



ΜΑΛΙΣΤΑ
ΑΥΤΟ ΕΙΝΑΙ



« ΕΠΕΙΔΗ ΣΧΕΔΙΑΖΕΤΑΙ
Η ΕΝΟΠΙΩΣΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ
ΔΥΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ, ΓΙΑ ΤΟΝ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟ
ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΟΙ Κ.Κ. ΠΟΤΤΑΚΗΣ ΚΑΙ ΠΙΤΕΙΩΡΗΣ
ΥΠΕΒΑΛΑΝ ΤΙΣ ΠΑΡΑΠΗΣΕΙΣ ΤΩΝ... »

ΤΗΛΕΦΩΝΗΣΑΤΕ
Κ. ΑΝΔΡΕΑΝ



ΝΤΟΣ ΕΚΤΟΣ & ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΑΚΤΥΛΙΟΥ

ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΑ. Νεκροταφεία κόμματα. Δεν έχω υπόψη μου τις ημερες θέσεις των ελληνικών μάτων —των εντός Βουλής, των ός μόνο Ευρωβουλής, των εντός και των αμφιεκτός— για το ημα των νεκροταφείων. Το ανότερο είναι —υποψιάζομαι— να υπάρχουν ούτε επίσημες ούτε απίσημες κομματικές θέσεις γι' αυτό ζήτημα. Ποιος —άλλωστε— να διώξει τη συγκρότηση τέτοιων εων; Ο ιδιόρρυθμος καθηγητής τασίμος Αλιβιζάτος έλεγε —στον ρό του— πως οι χρονονιστικότεροι νόμοι σ' αυτό τον ο σχετίζονται με τα νεκροταφεία τα ψυχιατρεία. Επειδή οι ηθυσμοί τους, οι κάτοικοί τους, είναι ελώς ανυπεράσπιστοι. Μήτε ΚΟΒα δεν μπορούν να γκροτήσουν οι άμοιροι...

Στο ζήτημα των νεκροταφείων λοιπόν— τα κόμματα τοσχεδιάζουν.

Στο ζήτημα των νεκροταφείων τοσχεδιάζει επικινδύνως το ΚΚΕ. Συνέλεξα κατά καιρούς —από τις ημερίδες— και καταγράψω εδώ ήγματα του αυτοσχεδιασμού του ΚΚΕ ο ζήτημα των νεκροταφείων:

Νεκροταφείο της Καλλιθέας. Το κροταφείο του Δήμου της Καλλιθέας ίσκεται μέσα στον —ούτε καν ιτονικό— Δήμο του Αγίου ημητρίου. Ακριβώς όπως το Δυτικό ρολίνο βρίσκεται μέσα στο έδαφος ε Ανατολικής Γερμανίας.

Τεχνικά έργα στο νεκροταφείο. Το μμα τα αντιμετώπισε στον —μεν— ήμο Αγίου Δημητρίου —όπου το ΚΚΕ και αντιπολίτευση— κατηγορώντας εληρά τη Δημαρχίνα Βερυκάκη ειδή τα ανέχτηκε, στον —δε— Δήμο αλλιθέας —όπου το ΚΚΕ είναι μπολίτευση— επαινώντας γενικά τη μοτική αρχή και ειδικά τον ιτιδήμαρχο για την εμπνευσμένη ήληψη και την υποδειγματική :τέλεσή τους.

Νεκροταφείο της Νέας Σμύρνης. Η ηφάνεια του εδάφους του είναι επίπεδη.

Το κατώτερο επίπεδο οστατευόταν —μέχρι τελευταία— πό τα χώματα του ανώτερου με έναν ίχο. Ο τοίχος είχε κάνει «κοιλιά». ινδύνευαν με «ξεθάψιμο» οι νεκροί ο ανώτερου και με θάψιμο οι υγενείς των νεκρών του κατώτερου.

Αλλά και ο εξωτερικός τοίχος του κροταφείου είχε πρόβλημα. Ήταν ρκετά χαμηλός.

Προ 3μήνου άρχισαν έργα. Άρχισε η αντικατάσταση του εσωτερικού πέτρινου προστατευτικού τοίχου από τσιμέντινο και η ανύψωση της ανατολικής πλευράς του εξωτερικού τοίχου.

Η πλησιέστερη ΚΟΒ του ΚΚΕ —με ενισχύσεις κοντινές, μακρινές και μακρινότητες— σήκωσε το βάρος της προσπάθειας δημιουργίας αντινεκροταφειακού κινήματος μεταξύ των γειτόνων ιδιοκτητών ακινήτων. Στόχος βέβαια —πραγματικός— της όλης προσπάθειας ήταν ο Δήμαρχος Μπεχλιβανίδης «ο αναθεωρητής» που «θέλει να επεκτείνει το νεκροταφείο»...

● Νεκροταφείο κοινότητας Νικομηδινού Λαγκαδά. Η κοινοταρχίνα Ιωάννα Παπαδοπούλου είναι μέλος του ΚΚΕ. Η κοινοταρχίνα επέλεξε νέα περιοχή για το νεκροταφείο του χωριού.

Έκρινε επιβεβλημένο να μεταφέρει το κοινοτικό νεκροταφείο πιο κοντά στο χωριό. Η «Ακρόπολις» έγραψε στις 22.3.84.

«Η απόφαση της κομμουνίστριας προέδρου (...) είχε σαν αποτέλεσμα να σημειωθούν επεισόδια από τους χωριανούς (...). Οι χωριανοί κατέλαβαν την έκταση και σταμάτησαν τις εργασίες. Μετά από κλήση της κ. Παπαδοπούλου μετέβησαν στην περιοχή ισχυρές αστυνομικές δυνάμεις από τη Θεσσαλονίκη, το Λαγκαδά και το Ζαγκλιβέρι με αποτέλεσμα να σημειωθούν μικροσυμπλοκές (...), η πείσμων πρόεδρος έδωσε εντολή στους εργάτες να συνεχίσουν με τις μπουλντόζες το έργο της ισοπεδώσεως (...). Όμως, τη νύκτα οι χωριανοί πήγαν με τρακτέρ και όργωσαν το έδαφος που είχε ισοπεδωθεί...»

Φρονώ ότι είναι προτιμότερο για το ΚΚΕ να περιορίσει το ζήλο του στους οικισμούς των ζωντανών. Οι οικισμοί των πεθαμένων δεν είναι παίξε γέλασε.

ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ. Ιδιότητές και αυτοχαρακτηρισμοί. Ιδιότητες, αυτοχαρακτηρισμοί και νεολογισμοί σε νεανική συντροφιά.

— Πού είσαι;

— Στη Νομική.

— Εσύ;

— Κι εγώ στη Νομική.

— Εσύ;

— Εγώ, στη Φιλοσοφική.

— Εσύ;

— Εγώ δεν είμαι ακόμη σε καμιά σχολή. Είμαι ανέντακτη.

ΚΥΠ. Συζήτηση στη Βουλή. Συνέχεια και τέλος των σημειώσεών μου. Σημείωση περί του προορισμού

της υπηρεσίας. Αγορεύει ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ κ. Ι. Κουτσογιάννης:

— «(...) Όταν αναφέραμε ότι επί των προηγούμενων κυβερνήσεων παρακολουθούντο Έλληνες πολίτες ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος της ΝΔ αντέδρασε και ζήτησε να του το αποδείξουμε».

Και ο κ. Ι. Κουτσογιάννης —απόστρατος αξιωματικός— το αποδεικνύει:

— «(...) παρακολουθούντο πάρα πολλοί Έλληνες, πολλοί περισσότεροι από το 10% του ΚΚΕ. Και για να το αποδείξω σας λέγω ότι έχω καταμετρήσει σε ποσοστά τους φακέλους των οπλιτών που είχα στη μονάδα. Στους 200 περίπου στρατιώτες οι 75 είχαν φάκελο σαν αριστεροί και κομμουνιστές ενεργοί. Αλλά αυτό το ποσοστό είναι περίπου 38%. Πώς από το 10% που είχε το ΚΚΕ τότε στη χώρα μας είχε φακελωμένους το 38% η μονάδα;».

Αυτός ο τόπος χρειάζεται δημοκράτες. Από στατιστικολόγους βολεύεται...

ΚΥΠ. Συζήτηση στη Βουλή.

Συζήτηση για το τώρα. Και τώρα —επί «Αλλαγής»— τι γίνεται; Ο κ. Μένιος Κουτσόγιωργας διαβεβαιώνει ότι «δεν παρακολουθείται κανένας άνθρωπος». Και εξηγεί το άσκοπο της παρακολούθησης:

— «(...) όταν ένα κόμμα παίρνει το 48% των ψήφων, έχει ανάγκη να παρακολουθήσει τις συνδικαλιστικές δραστηριότητες των κομμάτων; Έχει ανάγκη να παρακολουθεί τους συναδέλφους του αν πηγαίνουν εδώ ή αν έχουν συνάντηση με κάποιον;» Ζήτημα ποσοστών λοιπόν.

ΚΥΠ. Συζήτηση στη Βουλή.

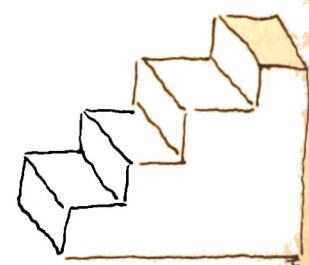
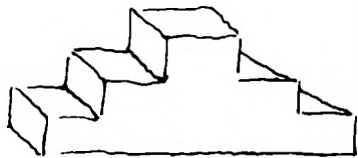
«Ανέκδοτα» από τη συζήτηση.

Ανέκδοτο από τον Κώστα Κάππο. Περίπου έτσι:

— Κάποιος πράκτορας πήγε στην Ιρλανδία. Έπρεπε να συναντήσει ένα «σταθμάρχη» που λεγόταν Μέρφου. Βρήκε ένα μαγαζί με το όνομα αυτό στην επιγραφή. Μπήκε και είπε στον μπάρμαν το σύνθημα: «Ωραίος καιρός. Το βράδυ θα είναι καλύτερος». Ο μπάρμαν δεν απάντησε. Ο πράκτορας, μη μπορώντας να κάνει αλλιώς τον ρώτησε στα ίσια αν ξέρει κανένα Μέρφου. «Είναι ένας αγρότης πιο πάνω. Είναι ένας τσαγκάρης πιο κάτω. Είμαι κι εγώ». Ο πράκτορας αναθάρρησε και ξαναγύρισε στα συνωμοτικά: «Ωραίος καιρός. Το βράδυ θα είναι καλύτερος».

— «Αααα...— του λέει τότε ο μπάρμαν— κατάλαβα. Εσύ θέλεις τον πράκτορα. Αυτός μένει ακόμη πιο πάνω...».

δακτυλιδόστομος



Ένας ANTI-ΛΟΓΟΣ για τις εξελίξεις

ΤΟΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ καιρό, και όχι μόνο από τα κλαδικά αποτελέσματα των γιατρών και δικηγόρων της Αθήνας είναι φανερό ότι βρισκόμαστε σε μια περίοδο αισθητής ανασύνταξης της Δεξιάς. Λαμπρότερη απόδειξη της αύξουσας απειλής της Δεξιάς έδωσε η στάση του ίδιου του κ. Παπανδρέου, με την αναφορά του στη Σύνοδο της Κοινοβουλευτικής ομάδας, με την ομιλία του στα 1.000 στελέχη στο «ΠΑΡΚ» και εντελώς πρόσφατα με την ομιλία του στην Τρίπολη.

ΠΟΛΛΟΙ σχολιαστές θεώρησαν ότι εν μέρει η συστηματική αναφορά του κ. Παπανδρέου στη Δεξιά και τον κίνδυνο που αντιπροσωπεύει, εντάσσεται σε μια προεκλογική σκοπιμότητα: να «μαντρώσει» δηλαδή τις δημοκρατικές ψήφους στο κόμμα του κραδαινόντας τον «μπαμπούλα» μιας ακροδεξιάς —μάλιστα— πλειοψηφίας.

ΕΙΝΑΙ αλήθεια πως μια τέτοια ερμηνεία είναι εύλογη. Προσκρούει όμως στο γεγονός ότι εντελώς αντίθετη ήταν μέχρι σήμερα η στάση του κ. Παπανδρέου έναντι της Δεξιάς. Αν αναλογιστεί κανείς τα δύομισι τελευταία χρόνια θα παρατηρήσει πως ο κ. Παπανδρέου επιφύλασσε στη Δεξιά μια τακτική σιωπής και ένα είδος «εξ ύψους» περιφρόνησης... «Το 'παιξε πρόωρα θεός» θα 'λεγε κάποιος άλλος, μια και αυτή ήταν η στάση που επιφύλασσε και ο κ. Καραμανλής στους αντιπάλους του, την περίοδο '74-'80, όταν ασχολιόταν με την «μαχόμενη» πολιτική.

ΔΥΣΤΥΧΩΣ όμως για τον κ. Παπανδρέου, η μοίρα δεν φαίνεται να του επιφυλάσσει τέτοια μεγαλεία και ανέσεις, όπως σε άλλους πρώην πρωθυπουργούς. Ο κ. Παπανδρέου οφείλει να ξαναβγει τάχιστα στο «κουρμπέτι» των καθημερινών συγκρούσεων, διότι πράγματι έχουμε μια σαφή ανασύνταξη της Δεξιάς.

ΤΟ ΙΔΙΟ το ΠΑΣΟΚ παραδέχεται μια αναδιοργάνωση της κοινωνικής βάσης της Δεξιάς παρά την παρατεινόμενη κρίση κορυφής. Και η διαπίστωση αυτή φαίνεται να ανακουφίζει τα επιτελεία του κυβερνώντος κόμματος.

ΕΔΩ όμως κάνουν λάθος —αν υποθέσουμε ότι το κάνουν. Γιατί η παραδοχή ότι ανασυντάσσεται η κομματική-κοινωνική βάση της Δεξιάς ερήμην της ηγεσίας, δείχνει πως οι διεργασίες στη Δεξιά έχουν μεγάλο και ουσιαστικό κοινωνικό βάθος, δηλαδή διακρίνονται από διάρκεια και σταθερότητα. Ενώ αντίστροφα, αν είχαμε μια κινητικότητα μόνο από καλοοργανωμένες «καμπάνιες» της κορυφής, θα ευελπιστούσαμε ότι θα «ξεφουσκώσει» μετά την εργασιοθεραπεία των αφισοκολήσεων και των συγκεντρώσεων.

ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΑ, η παραδοχή ότι ανασυντάσσεται η κοινωνική βάση της Δεξιάς δύομισι χρόνια μετά την ανάληψη της διακυβέρνησης από το ΠΑΣΟΚ, σημαίνει ότι το ΠΑΣΟΚ εξάντλησε πια τα όρια εμπιστοσύνης και αναμονής σε μεγάλες μερίδες όχι μόνο όσων το ψήφισαν αλλά και όσων καλόπιστα το πίστευαν με κάποια ανοχή αν και δεν το είχαν ψηφίσει.

ΤΟ ΠΑΣΟΚ βάλλεται πια σε επίπεδο καφενείου, οικογενεια-

κών συναθροίσεων, φιλικών συναναστροφών. Οι οπαδοί του όλο και πρέπει να εκλεπτύνουν την επιχειρηματολογία τους υπέρ του κυβερνητικού έργου και οι αντίπαλοί του έχουν κάθε άνεση να «χοντραίνουν» την κριτική τους, από όσα λάθη, παραλείψεις και γελοιότητες τους προσφέρει σχεδόν καθημερινά η κυβερνητική πρακτική.

ΠΑΡΟΛ' αυτά είναι πράγματι τόσο μεγάλος ο κίνδυνος; Ας κάνουμε μια εκτίμηση καταρχήν της υφής αυτού του «κινδύνου»: ότι δηλαδή η άνοδος της Δεξιάς δεν οφείλεται σε κάποια ιδεολογική θεωρητική και πολιτική ανασύνταξη της παράταξης αλλά στην πολιτική του ΠΑΣΟΚ όπως ασκείται μέχρι σήμερα. Με λίγα λόγια αν το ΠΑΣΟΚ καταφέρει να ανακόψει τη σύγχυση, την προχειρότητα και το αλλαλούμ της πολιτικής του, η Δεξιά θα υποχωρήσει φυσιολογικά και πάλι στο εκλογικό μέγεθος του '81. Η εκτίμηση αυτή όμως θα πάψει να έχει ισχύ αν η παράταση της κρίσης στο κυβερνών κόμμα εκβιάσει ή διευκολύνει μια ανασύνταξη και «κορυφής» στη «Ν.Δ.».



Η Δεξιά σήμερα

ΠΑΡΟΛΗ λοιπόν τη συσπείρωση «βάσης» της Δεξιάς η κατάσταση στη Δεξιά δεν είναι καθόλου «ρόδινη». Όχι μόνο γιατί σπαράσσεται από τις γνωστές αντιθέσεις σε όλη την έκταση του κομματικού οργανισμού αλλά κυρίως γιατί εξακολουθεί να διατρέχεται από μια «κρίση ταυτότητας», κρίση προσανατολισμού.

ΓΙΑΤΙ βέβαια, «δεν είναι τυχαίο», που καμιά ηγεσία, ούτε του κ. Ράλλη ούτε του κ. Αβέρωφ αλλά και κανένα ηγετικό στέλεχος, δεν έθεσε κάποιο θέμα αυτοκριτικής του κόμματος για την πορεία του '74-'81, δηλαδή για την αποτυχία της «Ν.Δ.» ως κυβέρνηση που την οδήγησε στην ήττα του '81.

Η ΕΛΛΕΙΨΗ αυτή μιας στοιχειώδους «αυτοκριτικής» εξηγείται μόνο από το γεγονός ότι τίποτα δεν άλλαξε στη νοοτροπία της Δεξιάς. Και αυτό ακριβώς εκφράζεται και στο σύνολο της αντιπολιτευτικής πρακτικής της, που δεν αποτελεί παρά μια άγονη αντιπαράθεση στην κυβέρνηση, χωρίς ούτε ένα ίχνος «θετικής» πρότασης για τα προβλήματα της χώρας, προ-

ήματα άλλωστε που τα περισσότερα η ίδια η Δεξιά δημιούργησε.

ΩΡΙΣ να έχουμε καμιά πρόθεση εξωραϊσμού του κυβερνητικού έργου —και θα αναφερθούμε εκτεταμένα σ' αυτό—, τι είδους πολιτική αναμονή μπορεί να τρέφει κανείς στη Δεξιά σε σειρά θέματα;

ΙΩΣ ΘΑ αντιμετώπιζε άραγε τον πληθωρισμό και πώς θα οσπτάτευε το εργατικό εισόδημα; Η ΑΤΑ μήπως ήταν δική; πολιτική και δεν τη θυμόσαστε; Μήπως είχε η Δεξιά κλείσει το καθεστώς του Εμφυλίου Πολέμου και είχε αναγνωρίσει την Εθνική Αντίσταση; Μήπως είχε σταματήσει τις διώξεις και διαχωρισμό των ελλήνων σε εθνικόφρονες και στους «άλλους»; Μήπως είχε λύσεις στα προβλήματα Υγείας, ώστε να παραληρεί για τα μέτρα του ΠΑΣΟΚ; Μήπως είχε προτάσεις για τη δημόσια διοίκηση που δεν προλάβαμε να τις γνωρίσουμε; Μήπως η πολιτική της στον πολιτισμό είχε σχέση με τον πολιτισμό περισσότερο απ' ό,τι ο κ. Νιάνιας ή ο κ. Τρυπάνης ή λιγότερη απ' όσο ο κ. Ανδριανόπουλος; Μήπως έγιναν επί Δεξιάς τα Σώματα Ασφαλείας στυλοβάτες της ισονομίας και της Δημοκρατίας και τα Αστυνομικά Τμήματα κοινωνικά ισοστάθμισμα; Ή μήπως επί «ΝΔ», το ΒΒC μαθήτευσε διπλά στην ΕΡΤ πλουραλισμό και πολυφωνία; Είναι μήπως επί «ΝΔ» που έλειπαν τα σκάνδαλα, η ρεμούλα και ο χρηματισμός; Ή μήπως επί «ΝΔ» έγιναν σεβαστοί οι θεσμοί και το κόμμα αποσυνοχθηκε από το κράτος;

Η ΙΩΣ επί «ΝΔ» η εθνική αξιοπρέπεια ήταν το κύριο γνώριμα της πολιτικής απέναντι στις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις και τις πολυποικίλες απειλές που αντιμετώπιζει η χώρα; Πόσο προχώρησε θετικά στην ΕΟΚ, πόσο προσχώρησε χωρίς όρους στο ΝΑΤΟ, πώς εξυπηρέτησε τους Αμερικάνους, πόσο απαίως ατένισε την Κύπρο, πόσο ανεξίκακα συμπεριφέρθηκε έναντι της Τουρκίας;

ΠΩΣ είναι δυνατόν μια παράταξη που απέτυχε ολόπλευρα και που υπερήφανα δηλώνει πως θα επαναλάβει την ίδια πολιτική να αναγορεύεται σε επίφοβο μέγεθος; Είναι φαίνεται δυνατόν γιατί επίφοβα πολιτεύεται η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ.



Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ρόλο στις εξελίξεις διαδραματίζει βέβαια πάντα ο πρόεδρος της Δημοκρατίας. Μάλιστα ο ρόλος του θα γίνεται καθοριστικότερος όσο θα μεγαλώνει η φθορά του ΠΑΣΟΚ και θα μεταβάλλονται οι γενικότερες πολιτικές ισορροπίες.

ΦΥΣΙΚΑ ο κ. Καραμανλής δεν είναι «ουδέτερος» παράγοντας της δημόσιας ζωής: ούτε ο ίδιος θέλησε κάτι τέτοιο, ούτε οι αντιπαλοί του το επιδίωξαν, ούτε η παράταξη από την οποία προέρχεται θα το διανοούνταν ποτέ, ούτε το Σύνταγμα του '75 επιβάλλει κατηγορηματικά κάτι παρόμοιο στο γράμμα του, αν και υποτίθεται το περιλαμβάνει στο «πνεύμα» του ίδιου του θεσμού.

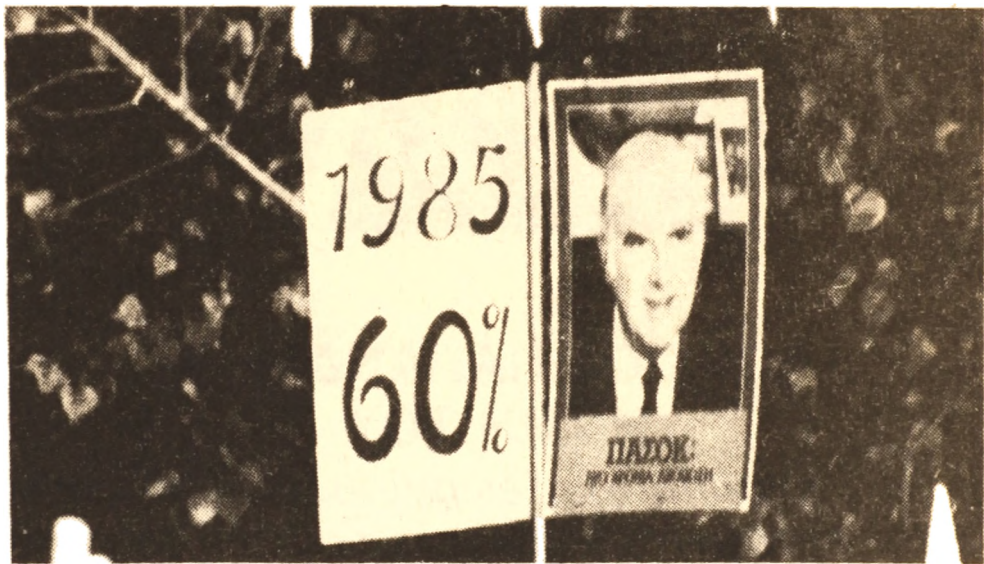
ΚΑΙ ΒΕΒΑΙΑ ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, φρόντισε με

πολλή επιμέλεια και σταθερότητα στα δυόμισι αυτά χρόνια να καταστήσει σαφές ποια κοινωνικά και πολιτικά σύνορα εκχωρούσε στην κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ ώστε να μην «αναγκασθούν» να προσέλθουν σε σύγκρουση. Και φαίνεται ότι η κυβέρνηση εκτός από μικρούς ακροβολισμούς δεν επιχείρησε ποτέ να υπερβεί τα προεδρικά «όρια», δηλαδή τη γραμμή ακριβώς που χωρίζει μια πολιτική με αστικό ορίζοντα από μια άλλη, που θα είχε εμφανή τα στοιχεία κάποιας πρόθεσης κοινωνικών αλλαγών βάθους.

ΑΛΛΑ και οι αντιλήψεις και οι πρακτικές του Προέδρου της Δημοκρατίας, δεν μπορούν, σε καμιά περίπτωση, να αποτελέσουν κανενός είδους άλλοθι για την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ. Όχι μόνο γιατί το ΠΑΣΟΚ εξελέγη για να εφαρμόσει τη δική του πολιτική —και όχι κάποιου άλλου. Αλλά κυρίως γιατί αν υποθέσουμε ότι οι προεδρικές παρεμβάσεις και υποδείξεις δρουν ανασταλτικά, αυτό γίνεται γιατί η κυβέρνηση επιτρέπει να γίνεται.

ΔΕΝ υπάρχει λοιπόν αμφιβολία ότι η ύπαρξη ενός προέδρου της Δημοκρατίας με τέτοιες αντιλήψεις, ιστορία και πρακτική, είναι ένα πρόβλημα για μια κυβέρνηση που θεωρητικά τουλάχιστον εκκινεί από διαφορετικές αφετηρίες.

ΑΛΛΑ μια ψύχραιμη στάθμιση των δυόμισι χρόνων φανερώνει ότι το ΠΑΣΟΚ μόνο του πανικοβάλλεται μπροστά στις αντικειμενικές δυσκολίες κάθε εγχειρήματος αλλαγής και προπαραίτηται του αγώνα επικαλούμενο το «φράγμα» του προέδρου της Δημοκρατίας, πρόβλημα υπαρκτό μεν, εντελώς άλλου χαρακτήρα δε...



Το ΠΑΣΟΚ σήμερα

ΤΟ ΠΑΣΟΚ σήμερα έχει φτάσει σε ένα οριακό σημείο. Το αισθάνεται το ίδιο, το διαισθάνεται ο λαός, το οσφραίνεται η «ΝΔ» το αντιλαμβάνεται ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, το εκτιμούν οι υπερατλαντικοί σύμμαχοί μας, το προσμετρούν οι εν τη ΕΟΚ εταίροι μας.

ΤΟ ΟΡΙΑΚΟ αυτό σημείο ορίζεται από το τέλος μιας μακράς περιόδου χάριτος και την παραγραφή ορισμένων «ελαφρυνητικών». Μετά από δυόμισι χρόνια ούτε ο «πρότερος έντιμος βίος» παίζει ιδιαίτερο ρόλο, ούτε η «απειρία» των «μη επαγγελματιών της πολιτικής» συγχωρείται, ούτε το «χάος» των προηγούμενων δικαιολογεί το τωρινό χάος των διαδόχων.

ΤΟ ΠΑΣΟΚ πια κυβερνά ως ΠΑΣΟΚ. Και η μέχρι τώρα διακυβέρνηση του δύσκολα μπορεί να χαρακτηριστεί ως επιτυχής, όχι μόνο σε σχέση με τις εξαγγελίες του, αλλά ακόμα και σε σχέση με πολύ πιο ρεαλιστικές και υποβαθμισμένες προσδοκίες.

ΟΣΟ κανείς μπορεί να αναλύσει τα πράγματα, διαγνώθει πως οι «αιτίες του κακού» πάνε πολύ πίσω, στην ίδια τη συγκρότηση του ΠΑΣΟΚ και στη στρατηγική και την τακτική που το οδήγησε τελικά στην εξουσία.

Ο κ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ αλλά και η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ απέφυγαν συστηματικά στην περίοδο '74-'81 να οικοδομήσουν ένα ι-

**ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ
ΣΕ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ
Κ.Λ. ΚΟΡΕΣΗ
(Κώστα Καλλιγιά-Δημοσιογράφου)**



**ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
Η ΖΩΗ ΤΟΥ**

Η παρουσία του Γεωργίου Παπανδρέου στην πολιτική και πνευματική ζωή του τόπου υπήρξε καθοριστική για μισό αιώνα. Γι' αυτό και η εξιστόρηση της ζωής και της σταδιοδρομίας του, είναι ταυτόχρονα και μια καταγραφή της ιστορικής διαδρομής του ελληνισμού σ' αυτήν την 50ετία.

*

**ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΕΩΣ ΤΩΡΑ
ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ
ΠΟΥ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ
ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΣΕ ΦΩΣ**



**ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΛΑΝΗΤΗΣ»
Μάκης Καμαρινόπουλος
Σόλωνος 96 - τηλ. 36.42.526**

σχυρό και αυτοδύναμο κομματικό οργανισμό αρχών με «πολιτικές» οργανώσεις, γερή σύνδεση με τα συνδικάτα, οργανισμούς που θα χαράζει στρατηγική με συνέπεια και θα προσδιορίζει τα κοινωνικά μέτωπα του μέσα από την καθημερινή του πρακτική στις μάζες.

ΑΝΤΙΘΕΤΑ, το μεν «κίνημα» μετατράπηκε τελικά σε έναν άνευρο πολιτικό οργανισμό, με δεσμούς οργανωτικού χαρακτήρα, που την απουσία ιδεολογίας, πολιτικής θεωρίας επεξεργασιών και διαδικασιών την υποκαθιστούσε η κοινή πίστη στον Αρχηγό.

ΕΤΣΙ, το ίδιο το κίνημα δεν απέκτησε ποτέ εσωτερική πολιτική ενότητα οι διαφορετικές απόψεις εκκαθαρίστηκαν συστηματικά, αποσιλώθηκε από σοβαρό στελεχικό δυναμικό και κυρίως υποτάχθηκε ως οργανισμός σε μια εκλογικίστικη τακτική. Αλλά τακτική εκλογικής νίκης σημαίνει γενική πολιτική υποσχέσεων και παροχών με τέτοιο τρόπο που το «όραμα» της «Αλλαγής» να έχει τόσες εκδοχές όσες σχεδόν και οι ψηφοφόροι του ΠΑΣΟΚ.

ΚΑΘΩΣ λοιπόν το ΠΑΣΟΚ δεν είχε επεξεργασμένο πρόγραμμα που στις επιδιώξεις του να έχει συντάξει συγκεκριμένες και συνειδητές κοινωνικές δυνάμεις, υπέκυψε ως κυβέρνηση, στο «αλλαλούμ» που διαμόρφωσε ως αντιπολίτευση.

ΑΝ ΛΟΙΠΟΝ το δίλημμα του ΠΑΣΟΚ το 1981 ήταν διαχείριση του συστήματος ή αλλαγή του, κατάφερε να αποφύγει το πρόβλημα μη επιχειρώντας με συνέπεια ούτε το ένα ούτε το άλλο. Διότι και διαχείριση να επιχειρούσε το ΠΑΣΟΚ με ελπίδες επιτυχίας σημαίνει ότι θα διέθετε μια άποψη για τον εκσυγχρονισμό ενός συστήματος που είχε πια «φρακάρει», ενώ η αλλαγή στην κατεύθυνση του σοσιαλισμού συνεπάγεται πολύπλευρη ρήξη με ένα ολόκληρο καθεστώς, του οποίου λαμπροί εκπρόσωποι βρίσκονται όχι απλώς στους κόλπους του κυβερνώντος κόμματος αλλά με σεβαστή αναλογία στην ίδια την κεφαλή του.

ΑΥΤΗ η αντινομία είναι που στην κυριολεξία έχει παραλύσει το ΠΑΣΟΚ και κάνει ακόμα και τα πιο θετικά μέτρα του να μην μπορούν να στεριώσουν ή να επιβληθούν με συνέπεια.

ΚΑΙ ΑΥΤΗ η αντινομία έχει οδηγήσει σε «αφοπλισμό» και την κύρια δύναμη του ΠΑΣΟΚ τον κ. Ανδρέα Παπανδρέου, ο οποίος αδυνατεί πια να κατευθύνει το κυβερνητικό σκάφος καθώς κάθε στέλεχος «τραβάει το κουπί» προς τη δική του κατεύθυνση.

ΔΙΟΤΙ είναι πια φανερό ότι η κυβέρνηση —και το κόμμα— δεν διαθέτουν κανενός είδους πολιτική λειτουργία. Η μόνη συνεκτική αναφορά είναι ο πρωθυπουργός αλλά ποτέ στην ιστορία δεν έχει αναφανεί ηγέτης τόσο ικανός ώστε να μπορεί να κυβερνήσει μια χώρα χωρίς προγραμματική ενότητα, χωρίς κυβερνητική συνοχή, χωρίς κομματική συγκρότηση και μάλιστα σε περίοδο έντονης κρίσης και οξυμμένων εθνικών προβλημάτων και κινδύνων.

ΒΕΒΑΙΑ δεν υπάρχουν ελαφρυντικά και για τον ίδιο τον κ. Παπανδρέου, τόσο για τις επιλογές του στην κομματική συγκρότηση του ΠΑΣΟΚ όσο και για τις επιλογές των κυβερνητικών λειτουργιών, ακόμα και των συνεργατών του.

● ΑΛΛΑ επειδή την όποια πορεία του ΠΑΣΟΚ δεν θα την εισπράξει μόνο ο κ. Παπανδρέου αλλά και το σύνολο του δημοκρατικού κόσμου, ο τόπος ο ίδιος ενδεχομένως και η ίδια η εγκυρότητα της σοσιαλιστικής εξαγγελίας, τούτη την ώρα είναι καιρός να υπάρξουν ορισμένες αποφάσεις.

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ απλές και πρακτικές που όμως θα δράσουν καταλυτικά ως προς την τεκμηρίωση της διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ τουλάχιστον ως δημοκρατικής αλтерνατίβας έναντι της Δεξιάς.

ΓΙΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ, είναι αδιανόητο δυόμισι χρόνια μετά την «Αλλαγή» να παραμένουν άλυτα ουσιώδη προβλήματα του εκδημοκρατισμού. Το «μέτωπο της Δημοκρατίας» δεν συγχω-

αι να αντιμετωπίζεται ακόμα με υψίμετρα. Ο χειρισμός της εξουσίας, οι σχέσεις με τον Τύπο, η έλλειψη αντικειμενικών αδιάβλητων διαδικασιών στις προσλήψεις, η μη δημιουργία αξιοκρατικού ήθους, η έλλειψη της σεμνότητας στη διαχείριση της εξουσίας, ο διαιωνισμός των κομματικών κριτηρίων, η έλλειψη ποιότητας στις δημόσιες λειτουργίες είναι πράγματα που αν επικρατήσουν στη θετική τους εκδοχή μια φορά, γίνονται *ανεπίστρεπτες κατακτήσεις*. Γίνονται ο πιο αποτελεσματικός φραγμός στη Δεξιά, που σ' αυτά τα «θολά νερά» κυλάει, για να περάσει το κυνικό μήνυμα ότι, εν τέλει, «οι το ίδιο είμαστε».

Ο ΠΑΣΟΚ επίσης είναι αδιανόητο δυόμισι χρόνια στην εξουσία να μην έχει αποσαφηνίσει μια πολιτική στρατηγική στα θέματα εξωτερικής πολιτικής.

Η ΣΥΓΧΥΣΗ, η αδυναμία συγκεκριμένων επιλογών, οι παρορμήσεις, η τέλεια παράλυση και αντιφατικότητα σε αιτήσεις κρίσεων όπως του «ΠΑΝΘΗΡΑ» είναι καταστάσεις που επιτρέπεται να επαναληφθούν, από τη στιγμή μάλιστα που πεδίο της εξωτερικής πολιτικής έδρασε καταρχήν θετικά την κυβέρνηση.

ΟΣΟ ΓΙΑ άλλους τομείς του κυβερνητικού έργου όπως η οικονομία, η Παιδεία, η Υγεία, ας πούμε αυτή τη στιγμή το ελάχιστο: ότι τα μέτρα που λαμβάνονται πρέπει, αν μη τι άλλο, να αποτελούν αντικείμενο ατέρμονων διαπραγματεύσεων και αναχωρήσεων. Διότι εξίσου σοβαρά με τα όποια αποτελέσματα των μέτρων είναι οι χειρισμοί που τα συνοδεύουν όπου η ακολουθία, η έλλειψη σταθερότητας, η παλινωδία είναι σχεδόν το τυπικό γνώρισμα της κυβερνητικής πρακτικής.

ΠΑΡ' ΟΛΑ αυτά, τίποτε προς το παρόν δεν δικαιολογεί τον νευρισμό και την ανασφάλεια της κυβέρνησης, όπως αυτή δηλώνεται σε πολλά επίπεδα χειρισμών. Γιατί βέβαια η δυορία και η απογοήτευση υπάρχουν, αλλά όχι σε τέτοια έκταση και βάθος που να απειλούν άμεσα την κυβερνητική σταθερότητα.

ΑΠΛΑ χρειάζεται νέο ήθος και ύφος στην άσκηση της εξουσίας. Μέτρο και προτεραιότητες σαφείς, συγκεκριμένες και σαφείς επιλογές άμεσης απόδοσης.

ΑΛΛΩΣΤΕ σημαντική πλευρά των εξελίξεων, που όχι ανεπισημάτως προς το παρόν δεν συζητιέται πολύ στον Τύπο ή άλλα μέσα, είναι πως, η γενικότερη πορεία του ΠΑΣΟΚ συνδέεται στενά με τη στάση της Αριστεράς, όχι μόνο των δύο κύριων κομμάτων της, αλλά και των αριστερών που δεν εγγράφονται σε κανένα κόμμα.



Η Αριστερά σήμερα

ΤΑ ΔΥΟ κόμματα της Αριστεράς βέβαια είναι συνυπεύθυνα στη γενική σύγχυση, μια και αυτά εξακολουθούν να δρουν εν ονόματι μιας «Αλλαγής» εξίσου ασαφούς όσο και εκείνης του ΠΑΣΟΚ.

ΑΝ ΤΟ ΠΑΣΟΚ δεν είχε ένα οποιονδήποτε συγκεκριμένο πρόγραμμα σίγουρα κανένα κόμμα της Αριστεράς δεν είχε με

τη σειρά του κάποια πρόταση προγράμματος για το σοσιαλισμό, λέξη που αποφεύχθηκε επίμονα εν όψει της γενικής συμμετοχής στην «Αλλαγή».

ΑΥΤΟΜΑΤΑ λοιπόν, τα δύο κόμματα της Αριστεράς μεταβλήθηκαν σε εταίρους της Αλλαγής με αμφίβολο καθεστώς συμμετοχής στα κέρδη ή τις ζημιές.

ΑΣ ΤΟ πούμε αλλιώς: τα δυο κόμματα της Αριστεράς δεν διαμόρφωσαν προς το παρόν έναν άλλο πόλο, μια άλλη λογική, μια άλλη οπτική για την αντιμετώπιση των προβλημάτων. Η διαφορά με την κυβερνητική πολιτική άλλοτε είναι ποσοτική, άλλοτε στις ιεραρχήσεις. Δύσκολα όμως (αν ξεχάσουμε τις διακηρύξεις) προκύπτει μια διαφορετική ποιότητα παρέμβασης με συγκρότηση όχι ενός διαφορετικού πολιτικού λόγου, αλλά κυρίως μιας διαφορετικής κοινωνικής πρακτικής.

ΚΑΙ ΜΑΛΙΣΤΑ η Αριστερά, σε όσο βαθμό ασκεί αντιπολίτευση την ασκεί με τον ίδιο τρόπο που εφάρμοζε το ΠΑΣΟΚ στην εποχή του, δηλαδή με την υιοθέτηση περίπου παντός αιτήματος, την υπόκλιση μπρος σε συντεχνιακά και αντικοινωνικά εν τέλη φαινόμενα, τη γενική αιτηματολογία η οποία τις πιο πολλές φορές στεγάζει το «βόλεμα» διάφορων στρωμάτων που είναι αμφίβολοι σύμμαχοι όχι κάποιου σοσιαλισμού αλλά και οποιουδήποτε καπιταλιστικού εκσυγχρονισμού.

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ χρέος της Αριστεράς και σ' αυτή την περίοδο είναι να διασώσει τα ιδανικά και την προοπτική του σοσιαλισμού, που το ΠΑΣΟΚ όσο και αν λεκτικά θα επικαλείται, μόνο στα θερμοκήπια των κομματικών συνεδρίων θα μπορεί να καλλιεργεί, για όσο χρόνο αυτά διαρκούν.

ΑΛΛΑ βέβαια ο σοσιαλισμός είναι μια σαφής διακριτική έννοια και πραγματικότητα από τη γενικότητα της «Αλλαγής» και απαιτεί αντίστοιχα διαφορετική πολιτική.

ΑΝ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ αυτή δεν αρθρωθεί τυχόν πτώση του ΠΑΣΟΚ πράγματι θα επικαρπωθεί από τη Δεξιά, όχι μόνο άμεσα σε κάποιο εκλογικό αποτέλεσμα —και αυτό θα είναι ήδη βαρύ— όσο και στρατηγικά, μέσα δηλαδή από μια γενική αφερέγγυότητα της σοσιαλιστικής εξαγγελίας.

ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ περίπου αυτονόητο ότι αυτή η πρόκληση απευθύνεται κυρίως στις δυνάμεις οι οποίες δεν έχουν μονιμοποιήσει τον σοσιαλισμό σε κάποιο έτοιμο μοντέλο, αλλά που αντιλαμβάνονται τα περιεχόμενά του ως απαύγασμα μιας επίπονης αναζήτησης μέσα στην κοινωνική διαπάλη των «δρόμων», των τακτικών, των προοπτικών της κοινωνικής αλλαγής.

Η ΑΝΑΔΕΙΞΗ μιας αριστεράς με κοινωνικό λόγο και όχι μόνο πολιτική προφάνεια θα είναι άλλωστε και ο μόνος πραγματικός σύμμαχος του ΠΑΣΟΚ. Διότι η αλλαγή συσχετισμών που θα πραγματοποιήσει στους κόλπους των λαϊκών δυνάμεων θα υποχρεώσει το ΠΑΣΟΚ σε μια πιο σταθερή δημοκρατική πορεία και κυρίως θα ανακόψει το έδαφος για την ανάπτυξη της δεξιάς δημαγωγίας.

● ΤΑ «ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ» όπως παραδοσιακά θα λέγαμε είναι απλά: Πρέπει να ανακοπεί ο δρόμος στη Δεξιά. Αυτό σημαίνει πριν απ' όλα διαύγεια στα θερότητα και συνέπεια της κυβερνητικής πολιτικής. Αυτό είναι χρέος του ΠΑΣΟΚ και άμεση ευθύνη του.

ΑΛΛΑ πέρα από τα θέματα διαχείρισης, υπάρχουν πάντα σε επικαιρότητα τα μεγάλα προβλήματα της χώρας που είναι φανερό ότι απαιτούν κάτι πολύ ουσιαστικότερο από μια καλή διαχείριση.

Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ αυτή αναλογεί κυρίως στις δυνάμεις της Αριστεράς. Που κάποτε ήξεραν να αναπτύσσονται μέσα από την κρίση, ενώ σήμερα έχουν μεταβληθεί σε τμήμα της.

ΚΑΙ ΥΠΕΡΒΑΣΗ της κρίσης της Αριστεράς δεν νοείται παρά μέσα από την επαναφορά στην επικαιρότητα της σοσιαλιστικής προοπτικής.



Τα τσαρούχια και τα μάτια μας

Όποιος ταξιδεύει μ' αεροπλάνο στη Θεσσαλονίκη όταν φθάνει η ώρα της προσγειώσης ακούει την αεροσυνοδό να του υπενθυμίζει ότι απαγορεύεται η φωτογράφιση του αεροδρομίου. Όταν είναι νύχτα, βρέχει και το αεροπλάνο είναι σε κενά αέρα, πρόκειται για εύθυμη νότα που διώχνει την ανησυχία των επιβατών. Συχνά αναρωτιέμαι τι άραγε να σημαίνει αυτή η απαγόρευση. Μήπως κανένας έχει σκοπό να πουλήσει αυτές τις φωτογραφίες, απ' όπου θα κινδυνεύσουν ύψιστα εθνικά συμφέροντα;

Σίγουρα ο κίνδυνος δεν προέρχεται από το Βορά γιατί τότε δεν θ' αφήναμε να προσγειώνονται τόσο η Ουγγρική Malev όσο και τα «εκπαιδευτικά» της Τσεχοσλοβακίας. Πρόσεξαν τις φωτογραφικές μηχανές των πιλότων τους; Μήπως η απαγόρευση της φωτογράφισης έχει σχέση με την ιδέα να δημιουργούμε Εθνική Υπερηφάνεια στους επιβάτες της Ολυμπιακής μια και τους λέμε —με τρόπο— ότι κάτι σπουδαίο είναι κρυμμένο αποκάτω;

Αν κάποιος ζητήσει αεροφωτογραφίες για οποιαδήποτε περιοχή θα διαπιστώσει ότι είναι απαραίτητη η άδεια του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας. Το ίδιο θα πάθει κι εκείνος που θα χρειαστεί να μάθει τη βροχόπτωση και τη θερμοκρασία ορισμένων περιοχών της χώρας μας. Αν, όμως, έχει καλύτερη πληροφόρηση μπορεί να στείλει ένα γράμμα σ' ένα δορυφορικό κέντρο των ΗΠΑ από όπου

μπορεί ν' αγοράσει, μόνο με 5 δολάρια φωτογραφίες, από δορυφόρους, που αφορούν τη χώρα μας. Η βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου του Michigan διαθέτει ελεύθερα χάρτες που εδώ θεωρούνται απόρρητοι!

Όσο και αν φαίνεται περίεργο υπάρχει στη χώρα μας μια παράξενη ατμόσφαιρα. Αν κάποιος δεν γνωρίζει που είναι οι στρατιωτικές βάσεις θα το διαπιστώσει αμέσως, από τις πινακίδες που απαγορεύουν τη φωτογράφιση!

Την περασμένη χρονιά στη Σάμο δημιουργήθηκε σοβαρότατο πρόβλημα με τη θεώρηση απεσταλμένου διεθνούς οργανισμού για την προστασία της φώκιας, που θεωρήθηκε... κατάσκοπος και του αφαίρεσαν την άδεια παραμονής. Έχω υπόψη μου σοβαρότατες εφημερίδες της Ευρώπης με τίτλους «Οι φώκιες... κατασκοπεύουν τους Έλληνες». Τόσο ο κ. Τρίτσης όσο και η κ. Μερκούρη έχουν προσωπική γεύση του διεθνούς ρεζιλέματος που πάθαμε. Όταν ρωτήθηκαν οι αρμόδιοι για τον οικονομικό-κατάσκοπο έδωσαν πληροφορίες του είδους «πήγε και είδε το Νομάρχη... ξυπόλητος», «έκανε μπάνιο χωρίς μαγιό», «φορούσε ένα... σκουλαρίκι στο αυτί». Σίγουρα πρέπει να είναι η πρώτη φορά που κάποιος θεωρείται κατάσκοπος επειδή φορούσε ένα σκουλαρίκι (... μήπως έχει σχέση με τις υπηρεσίες ασφάλειας του κ. Σκουλαρίκη;).

Πριν μερικά χρόνια σ' ένα παραμεθόριο νησί δούλευε κάθε καλοκαίρι μια ομάδα σοβαρών Γάλλων επιστημόνων σε θέματα υδροβιολογίας. Είχαν κάνει ωραιότατες μελέτες στη θαλάσσια ζωή και ξαναζήτησαν άδεια, από το Υπουργείο Εξωτερικών, να εργαστούν εκεί. Δυστυχώς η άδεια απορρίφθηκε με εισήγηση του εκπρόσωπου του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας. Εδώ το ρόλο του κατάσκοπου θα τον έπαιζαν οι... αχινοί!

Την εποχή που η κυβέρνηση δέχονταν κριτική για τα πολωνικά ψεκαστικά αεροπλάνα που αγόρασε ένα σημείο τριβής σχετιζόνταν με την πιθανότητα διαρροής... μυστικών από τους Πολωνούς πιλότους που θα τα έφερναν και θα εκπαιδεύαν τους Έλληνες. Ήταν θέμα που απασχόλησε στα σοβαρά (... όταν ο διάλογος δεν έχει δουλειά...) τους εγκέφαλους του πεντάγωνου. Το γελοίο της ιστορίας είναι ότι οι αρμόδιοι, αντί να τους... ψεκάσουν με τ' αεροπλάνα μήπως και συνέλθουν, δήλωσαν περήφανα ότι το έλαβαν υπόψη τους και τα μετέφεραν, ξοδεύοντας του κόσμου το συνάλλαγμα, σε κιβώτια!

Συχνά αναρωτιέμαι πως τα καταφέραμε και θεωρούμε ταμπού ότι βλακεία προταθεί από τους στρατοκράτες στο ό-

νομα της Εθνικής Ασφάλειας. Δεχόμεντε αδιαμαρτύρητα να υπάρχουν 24ωρη βάση φαντάροι που ξενυχτούν προσέχοντας τ' αεροπλάνα που υπάρχουν έξω από το Πολεμικό Μουσείο. Λες και υπάρχει περίπτωση να υπάρξει παράφρονας που θα πάει να κλέψει αυτά τα σαράβαλα και... ν' απογειωθεί από τη Βασιλίσσης Σοφίας. Υπάρχουν στο ίδιο Μουσείο, σκοποί που φυλάνε (... όπλα!) τα τσαρούχια που εκθέτονται ενώ στο άλλο τετράγωνο υπάρχουν οι θύλακοι της Εθνικής Πινακοθήκης μ' ελάχιστους φύλακες!

Σ' όλες τις μονάδες υπάρχουν στρατιώτες που χάνουν τον ύπνο και την ηρεμία τους ξενυχτώντας γιατί προστατεύουν κάτι σακαράκες φορτηγά και τζιπ. Γιατί δεν διαμαρτυρόμαστε; Πόσοι σκοποί υπάρχουν στα ΚΤΕΛ και στο γκαράζ του Οργανισμού Αστικών Συγκοινωνιών; Πόσοι σκοποί υπάρχουν στον ηλεκτρικό; Στο κάτω κάτω εκεί υπάρχει πανάκριβο καινούριο υλικό!

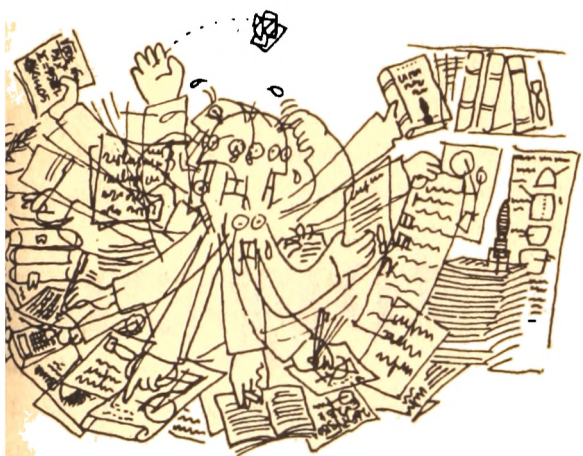
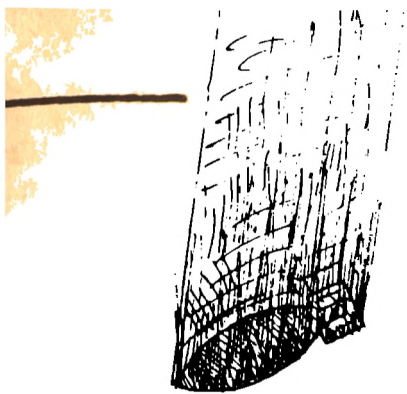
Γιατί επιτρέπουμε να υπάρχουν σκοποί στα μαγειρεία των μονάδων; Αν φοβούνται περίπτωση δηλητηρίασης των φαγητών γιατί δεν βάζουν φρουρούς και στο ουζάδικο του Απότσου; Αν συμβεί κάτι σ' αυτό θα ξεκληριστεί το μισό... Υπουργικό Συμβούλιο!

Όσο αφελής και να είναι κάποιος δεν μπορεί να μην ανησυχεί για τη μειωμένη επάρκεια αξιολόγησης που διακρίνει τόσο αυτούς που θεωρούν —παίζοντας τους κλέφτες κι αστυνόμους— ότι προσφέρουν υπηρεσίες όσο κι αυτούς που όχι μόνο τους ανέχονται αλλά τους κάνουν να πιστεύουν ότι είναι χρήσιμοι. Αν θεωρούν οι πρώτοι ότι οι εθνικοί λόγοι είναι σημείο που δεν συζητιέται ας τους παραχωρήσουμε την παιδική χαρά του...Εθνικού Κήπου. Θα μας στοιχίσει φθηνότερα!

Ν. Σ. Μάργαρης

Μονόλεπτα πολέμου και ειρήνης

Η υπουργός Πολιτισμού και Επιστημών έπαιξε έναν από τους χειρότερους ρόλους της καριέρας της την περασμένη βροχερή και κρύα Πέμπτη, που οι αστρονόμοι ισχυρίζονται πως οριοθετεί την Άνοιξη. Όλα πάνω και γύρω από την Ακρόπολη ήσαν γκριζα, οι παριστάμενοι στη σεμνή υπέρ της ειρήνης τελετή σφιχτοκουμπωμένοι στα παλτά τους, με γούνες και καπέλα. Η σημαία κυμάτιζε έντονα, σημάδι πως ο βοριάς δεν αστειευόταν. Στο τοπίο ταίριαζε περισσό-



...ο ο Γλέζος, που η σχέση του με την Ακρόπολη είναι πολεμική, παρά η Μελίνα, που θα έπρεπε να είχε προτιμήσει το χιτόνιο του Διονύσου αν μπορούσε άγρια να εξυμνήσει την ειρήνη και ό,τι μας υποβάλλει, τελικά, το φόβο του πολέμου.

Δεν έφταιγε όμως ο καιρός για το εθνικό αποτέλεσμα, ούτε η Μελίνα η ερκούρη. Η ίδια θα ήταν σίγουρα το καταλληλότερο πρόσωπο για μια εκδήλωση υπέρ της ειρήνης — μια που μέσα από τους ρόλους της υπήρξε σύμβολο αλυσωτικότητας, επιθυμίας για ζωή, έρωτα, ανθρωπισμού. Ο καιρός ήρθε απλώς να υπερτονίσει την σκληρή πραγματικότητα: δεν επρόκειτο για μονόλεπτο προς την ειρήνη αλλά για ενός λεπτού γρήγορη μνήμη της ειρήνης που απέρχεται με βήμα γοργό κι εγκαταλείπει την οικική και παγκόσμια σκηνή στον Άλκιβιαδη, απογοητευμένη από τα μονόλεπτα, λεπτα και τις πενταροδεκάρες που γεμίζουν της προσφέρονται.

Η ιδέα του μονόλεπτου υπέρ της ειρήνης ήταν οπωσδήποτε πρωτοπόρα. Ως τότε γιορτάζαμε την εργατική Πρωτομαγιά, την ημέρα της γυναίκας, του περβάλλοντος, της μητέρας, του παιδιού, της υγείας: όλα όσα ο ιμπεριαλισμός κι ο καπιταλισμός καταδυναστεύουν, εμμεταλλεύονται, καταστρέφουν, απειλούν — όλα αυτά αναγνωρίζονται από τους φαρισαϊκούς διεθνείς οργανισμούς ως άξια τιμητικής ημέρας. Κι έτσι τουλάχιστον δεν πάνε αλειτούργητα αλλά ετελετές, παράτες και μεγαλόστομους πικηδείς. Η ελληνική κυβέρνηση σωστά διέγινε πως ήρθε κι η σειρά της ειρήνης. Κι ανάθεσε στην υπουργό, που θα μπορούσε να την εκπροσωπεί, να την αναφιάσει. Γι' αυτό κι η θλίψη κυριαρχούσε στην Ακρόπολη την περασμένη Πέμπτη — λίγες μέρες μετά τις ομοβροντίες της Σαμοθράκης.

Άλλωστε, ακολούθησαν, τρεις μέρες αργότερα, οι πανηγυρισμοί της 25ης Μαρτίου. Κι εμείς, όπως και όσες χώρες ξέρω, γιορτάζουμε την έναρξη επαναστάσεων ή την κήρυξη πολέμων. Κανείς δεν τόλμησε να τιμήσει μ' επετείους την ημέρα που ο πόλεμος σταμάτησε, την ημέρα που η ειρήνη ξαναγύρισε. Γιορτές, τραγούδια, εθνικοί χοροί και παρελάσεις για τον πόλεμο. Θλιβερά μονόλεπτα περισυλλογής για την ειρήνη.

Περισυλλογή, που θα μπορούσε να είναι πολεμική προετοιμασία. Γιατί όταν η ειρήνη γίνεται φόβος πολέμου, η επόμενη σκέψη είναι πως αν οι πόλεμοι είναι κακοί, οι χαμένοι πόλεμοι είναι ακόμη χειρότεροι. Ο φόβος της ήττας, κατ'εσχίει του φόβου του πολέμου. Και η διαλεκτική της σύγκρουσης συνεχίζεται. Πέρα από τη θέληση των πρωταγωνιστών τα μονόλεπτα της ειρήνης προετοιμάζουν είτε τις επόμενες «εθνικές επετείους», είτε τις επόμενες «εθνικές συμφορές». Γιατί αυτό που μετρά τελικά είναι η θέληση των κομπάρσων που θα ήθελαν να υπερβούν το δίλημμα — αλλά τα μονόλεπτα δεν φτάνουν ούτε για την υπέρβασή του, ούτε για τη συνειδητοποίησή του.

Δημήτρης Κ. Ψυχογιός

Ο φασισμός των Νόμων που δεν εφαρμόζονται

Αλήθεια, πόσοι κυκλοφορούν με την ταυτότητα στην τσέπη; Πολλοί λίγοι. Γιατί έτσι και τη χάσεις θα χάσεις και αρκετές ώρες — μέρες ίσως — για να ξαναβγάλεις καινούργια. Αν όμως φίλε μου είσαι λίγο περίεργος, ντύνεσαι απλώς με ατημέλητα, μπορεί ο αστυφύλακας της γωνίας να μη σε δει με καλό μάτι. Και τότε, χωρίς ταυτότητα, θα περάσεις αρκετές ώρες στο τμήμα για εξακρίβωση. Ο νόμος είναι με το μέρος του. Αλλά αλήθεια, πόσο συχνά ελέγχει τους γκριζομάληδες καλοντυμένους κυρίους που τον προσπερνούν; Γιατί πάω στοίχημα ότι και οι πιο πολλοί απ' αυτούς δεν θα 'χουν ταυτότητα πάνω τους. Και η σχετική διάταξη δεν εφαρμόζεται ή μάλλον εφαρμόζεται πολύ πολύ επιλεκτικά.

Πόσοι μοτοσυκλετιστές κυκλοφορούν με κράνος; Πολλοί λίγοι (κακώς, πολύ κακώς). Όμως πόσους σταματάει ο τροχονόμος για να τους δώσει κλήση; Σχεδόν κανένα. Έτσι για χάζι προχθές μετρούσα πόσοι περνούσαν μπρος από το σταματημένο περιπολικό της τροχαίας. Δεκάδες, το ενενήντα τα εκατό

χωρίς κράνος, περνούσαν με κάθε άνεση συναντώντας αντίστοιχα και την παγερή αδιαφορία των τροχονόμων. Αν τύχει όμως κι έχεις π.χ. μακριά μαλιά, ή τα 'χεις βαμμένα μπλε, επειδή έτσι σου γουστάρει βρε αδελφέ (και δεν απαγορεύονται οι εκκεντρικότητες, έτσι δεν είναι;) τότε έχεις πολύ μεγαλύτερη πιθανότητα να σε σταματήσουν για κλήση.

Άραγε σε πόσα από τα «καθωσπρέπει» νυχτερινά κέντρα έχει κάνει έφοδο και ελέγχους η ασφάλεια; Μα πώς όμως; Εκεί πάνε οι καλοντυμένοι κύριοι με τα χοντρά πορτοφόλια και την άμεμπτη ηθική. Ενώ κάτι άλλα, κάθε λίγο και λιγάκι δέχονται την επίσκεψή της. Όχι γιατί «εκ πληροφοριών της υπηρεσίας» διαπράττονται αδικήματα εκεί. Αλλά έτσι, επειδή σ' αυτά συχνάζουν αναρχικοί, ή περίεργοι, ή ομοφυλόφιλοι ή...

Παλιότερα, αν ήσουν αριστερός, έστω και εντελώς νομοταγής, ήξερες ότι κάθε τόσο θα σε επισκεφτόταν η αστυνομία για έλεγχο — και υπάρχουν χιλιάδες νόμοι, διατάγματα, διατάξεις, διαταξούλες που έτσι και δεν τ' ακολουθούσες όλα, την είχες πατήσει. Και όλο και κάτι θα σου βρίσκανε. Ευκαιρία να σε ταλαιπωρήσουν.

Στο στρατό το κόλπο είναι, όλοι το ξέρουν, να κάνεις λούφα, δηλαδή να περνάς απαρατήρητος. Ούτε πολύ καλός, ούτε πολύ κακός, γενικά όχι εμφανής. Γιατί σ' όποιου ανώτερου το μάτι μπεις, είναι βέβαιο ότι μπορεί να σου βρει δεκάδες παραπτώματα. Παραπτώματα για τα οποία όμως δεν ελέγχει κανέναν άλλο εκτός από σένα.

Απ' όλα αυτά, δεν ξέρω πως να το πω, αναδύεται μια φασιστική μυρωδιά. Στην καλύτερη περίπτωση μαθαίνουν τον πολίτη να «λουφάρει» να κρύβεται μέσα σ' έναν από τα έξω επιβεβλημένο κονφορμισμό, τελικά δεν τον μαθαίνουν να 'ναι ελεύθερος, τον μαθαίνουν ότι η ζωή είναι το παιχνίδι του κλέφτη και του αστυνόμου κι ότι αυτός πάντα θα 'ναι από τη μεριά του κλέφτη. Κι ο αστυνόμος; Ο αστυνόμος ξέρει ότι στο παιχνίδι αυτό θα είναι πάντα αστυνόμος. Και κατά βούληση θα διαλέγει «τον κλέφτη». Έτσι αυθαίρετα, επειδή δεν του γουστάρει κάποιος, επειδή δε χωράει στα πλαίσια της μικροαστικής ηθικής του, επειδή δεν του αρέσει η πολιτική του τοποθέτηση, επειδή έχει μάθει να κάνει επιλογές ταξικού χαρακτήρα. Κι έχει και το νόμο με το μέρος του.

Ε λοιπόν όχι! Αυτοί οι νόμοι, οι διατάξεις, οι κανονισμοί ή πρέπει να καταργηθούν ή να εφαρμόζονται πάντα. Οι επιλεκτικές εφαρμογές δεν είναι δικαιοσύνη, είναι φασισμός.

Σπύρος Καβουνίδης



Η άλλη όψη των στοιχείων

Το θέμα ΠΥΡΚΑΛ για τους ειδήμονες της πολιτικής ενός ορισμένου τύπου σοβούσε ήδη από το Νοέμβριο του '83, με την αγορά της OLYMPIC MARIN από τον κ. Σωτηρή. «Σοβούσε» υπό την έννοια ότι φάνηκαν οι πρώτες νύξεις στον Τύπο («Αυριανή») και συζητιόταν υπό μορφή «σκανδάλου» σε προνομιακούς χώρους πληροφόρησης όπως γραφεία εφημερίδων, διαδρόμους και γραφεία Υπουργείων και κομματικά «λόμπυ».

Όπως έπρεπε να το περιμένει κανείς αφού η ιστορία κυφορήθηκε κανένα εξάμηνο, διαμορφώθηκαν οι συσχετισμοί και τα μέτωπα, η υπόθεση βγήκε «στο φως», όπως πολλά εξαμηνίτικα, δηλαδή υπανάπτυκτη, δύσμορφη και αντί για θερμοκοιτίδα συντηρείται σε ένα ειδικό κλίμα συσκότισης, μισής αλήθειας, υπερβολής ακόμα και ιδιοτέλειας.

Το ANTI παρακολουθούσε εδώ και ένα μήνα συστηματικά την «υπόθεση ΠΥΡΚΑΛ». Σήμερα, όταν πια έχουμε συγκεντρώσει αρκετά στοιχεία στα χέρια μας, στοιχεία επίσημα τα περισσότερα και διασταυρωμένα, όσο ήταν δυνατό, εκείνα τα οποία δεν προέρχονταν από επίσημη πηγή, μπορούμε να πούμε με κατηγορηματικότητα ότι το σκάνδαλο της ΠΥΡΚΑΛ δεν βρίσκεται καθόλου στην OLYMPIC MARIN, αλλά ακριβώς σε όσα ο θόρυβος για την OLYMPIC MARIN φαίνεται να συγκαλύπτει.

Θα θέλαμε να επισημάνουμε από την πληθώρα των δημοσιεύσεων δύο τοποθετήσεις, που υπεκφεύγοντας σταθερά από την έλξη ή τη σκοπιμότητα του εντυπωσιασμού, έθεσαν ήδη το θέμα σε μια βάση —από τη σκοπιά του το καθένα— η οποία διευκολύνει μια ψυχραιμη στάθμιση του πλαισίου της «ιστορίας». Αναφερόμαστε συγκεκριμένα στα άρθρα της Κυριακής 26/3, του Γιώργου Βότση στην «Ελευθεροτυπία» και του Μιχ. Παπαγιαννάκη στο «Βήμα».

Έχουμε βάσιμους λόγους να εκτιμούμε πως γύρω από την υπόθεση της ΠΥΡΚΑΛ παίζεται στην πραγματικότητα μια μεγάλη ενδοκυβερνητική σύγκρουση γύρω από τα όρια και τις κατευθύνσεις παρέμβασης των «κοινωνικοποιημένων» επιχειρήσεων και —κατ' επέκταση— του δημόσιου τομέα. Πιο απλά: πίσω από την υπόθεση ΠΥΡΚΑΛ διακυβεύεται το κατά πόσο θα υπάρξει μια υποκατάσταση —τουλάχιστον— του ιδιωτικού τομέα από τον δημόσιο σε κάποιους τομείς της οικονομίας και οπωσδήποτε αν θα επιτευχθεί ή όχι ένα έμπρακτο και σημαντικό πλήγμα στους μεταπράτες-αεριτζήδες και μίζαδόρους ξένων τεχνικών οίκων, δηλαδή πιο απλά του διεθνούς κεφαλαίου.

Η υπό τον κ. Σωτηρή διοίκηση της ΠΥΡΚΑΛ έθεσε με την πολιτική της τις βάσεις για μια οικονομική επέκταση που έθιγε συγκροτημένα συμφέροντα σε αντίστοιχους τομείς.

Έτσι η αγορά της OLYMPIC MARIN, που θα συνοδευόταν —με την έγκριση του Υπ. Εθν. Οικονομίας— σε δεύτερο στά-

διο από την εξαγορά ενός χαλυβουργείου, θα οδηγούσε σε πλήρη καθετοποίηση της βιομηχανικής παραγωγής μέσα στη ΠΥΡΚΑΛ. Αυτό βέβαια θα σήμαινε ότι η ΠΥΡΚΑΛ θα μετατρέποταν σε «σφήνα» στο συνολικό κύκλωμα της προμήθειας πρώτης ύλης παραγωγής και επεξεργασίας χάλυβα και παραγωγής των τελικών προϊόντων. Και αυτό σημαίνει πως κάποιων ιδιωτών τα ζωτικά συμφέροντα απειλούσε.

Όπως επίσης η προγραμματική συμφωνία με τη ΔΕΗ σήμαινε πως στην επόμενη πενταετία θα «χανόταν» κέρδη και προμήθειες της τάξεως των 80 δις από ξένες εταιρίες και ντόπιους αντιπροσώπους.

Όπως επίσης άλλο σημείο εμπλοκής ήταν οι σχέσεις με την ΕΒΟ όπου συγκρούονται ενδοκυβερνητικές πια στρατηγικές για την υφή της πολεμικής βιομηχανίας, τον εξαγωγικό της προσανατολισμό κτλ.

Όλα αυτά τα σημεία που διαθέτουν στρατηγική σημασία για καίριους τομείς της οικονομίας κρύβονται στα 412 τμ. του οικοπέδου του κ. Σωτηρή του Παπάγου, με μια ευκολία που πράγματι προκαλεί εντύπωση, ιδιαίτερα αν αναλογιστεί κανείς τη διαφάνεια στην αγορά της OLYMPIC MARIN όπως «βγαίνει» από το ιστορικό που παραθέτουμε και το κλίμα στο οποίο συντελέστηκε.

Πριν όμως περάσουμε στην παράθεση στοιχείων θα θέλαμε να δούμε το θέμα από εκείνη τη σκοπιά που φαίνεται ότι έχει το κύριο ενδιαφέρον, δηλαδή την πολιτική.

Δεν θα είναι ούτε υπερβολή ούτε κακοπιστία να επισημανθεί ότι το πρόβλημα ΠΥΡΚΑΛ δεν θα υπήρχε αν η κυβερνητική πολιτική είχε περισσότερη διαφάνεια και μεγαλύτερη σαφήνεια.

Όσο παρακολουθείς την ανάπτυξη της καχυποψίας, των δηλώσεων και των ενεργειών, έχεις μια αίσθηση «ανακτορικού κλίματος», μια εντύπωση ότι οι άνθρωποι δεν δρουν με βάση κάποιους κανόνες, κάποιο κλίμα κοινότητας σκοπών, κάποιες κοινές αρχές και προτεραιότητες. Κάνοντας το ρεπορτάζ όλο ακούς τη φράση: «απευθύνθηκε στον πρωθυπουργό», «είχε το "πράσινο φως" απ' τον πρωθυπουργό», «νόμιζε ότι εξέφραζε τον πρωθυπουργό», «τότε παρενέβη ο πρωθυπουργός» κτλ.

Από τη μια μεριά λοιπόν έχεις την αίσθηση ότι σ' αυτή την κυβέρνηση από την πιο απλή σφαίρα της διοίκησης υψώνεσαι κατευθείαν στον πρωθυπουργό σα να μην υπάρχει τίποτα ενδιάμεσο.

Από την άλλη βέβαια διαπιστώνεις ότι αυτό το φαινόμενο εξηγείται από το γεγονός ότι πίσω από τέτοια «θεματάκια» κρύβονται συγκρούσεις κορυφαίων υπουργών. Στην περίπτωση μας είναι σαφές ότι εκφράζεται στο πρόσωπο του κ. Σωτηρή μια σύγκρουση των κ. Τσοχατζόπουλου και Αρσένη.

ι χαρακτήρα όμως και ποιων «γραμμών», πραγματικά δύ-
λο να ξεκαθαρίσεις...

πειδή όμως το «παιχνίδι» βρίσκεται στην κορυφή, οι ενέρ-
ς στη βάση του προβλήματος είναι συμβατικές και επί της
ίας αδιάφορες. Θα κερδίσει άνετα το στοίχημα εκείνος που
τοντάρει ότι ούτε οι ορκωτοί λογιστές ούτε ο κ. Πταισματο-
ης που ανέλαβαν τις έρευνες θα επιμετρήσουν ο,τιδήποτε
ν κ. Σωτηρλή εκτός από δευτερεύουσας σημασίας παρατυ-
ς —όχι ποινικού χαρακτήρα.

Ιαρόλ' αυτά, μπορεί να βάλει κανείς στοίχημα με μεγάλες
ανότητες να το κερδίσει επίσης, πως παρά την πρωθυπουρ-
ή εντολή να ξεκαθαρίσει η υπόθεση «σε 20 ημέρες», το θέμα
παρελκυσθεί οπωσδήποτε μέχρι το Συνέδριο του ΠΑΣΟΚ.
όταν είναι φανερό ότι το «άλλο επίπεδο» της ΠΥΡΚΑΛ λέ-

γεται συσχετισμοί εξουσίας μέσα στο ΠΑΣΟΚ και μάλιστα πε-
ρί το επίσημο Εκτελεστικό Γραφείο.

Για την καλύτερη κατανόηση του θέματος της ΠΥΡΚΑΛ, α-
ναφέρουμε τα στοιχεία που συγκεντρώσαμε. Όπως θα διαπι-
στώσει ο αναγνώστης δίνουμε έμφαση σε όσα στοιχεία είτε α-
ποσιωπήθηκαν είτε υποβαθμίστηκαν.

Η ανάδειξη αυτής της «άλλης πλευράς» δεν συνδέεται βέ-
βαια εκ μέρους μας με μια εργολαβική «κάλυψη» του κ. Σω-
τηρλή. Γίνεται κυρίως από μια βαθιά ανησυχία που αισθανόμα-
στε για την ευκολία με την οποία κατασκευάζονται ή προσφέ-
ρονται «αποδιοπομπαίοι τράγοι» όχι μετά από έναν υπεύθυνο
δημόσιο έλεγχο αλλά μετά από επιλογές άλλου χαρακτήρα,
που εμφανίζονται με διαφορετική αμφίεση...

και οι διαδικασίες φθοράς

Η αγορά της OLYMPIC MARINE

Για περισσότερα που έχουν σχέση με την
δικασία εξαγοράς της OLYMPIC MARINE
ουν δημοσιευτεί. Τα επαναλαμβάνουμε
σθέτοντας και ορισμένα στοιχεία που
άφονται για πρώτη φορά, ώστε να μπορέ-
αβίαστα να βγει η απάντηση στο ερώτημα
ήταν διαφανής και σύννομη αυτή η αγορά.



Η διαδικασία...

Στη συνεδρίαση 474/14-4-83 του Δ.Σ. της
ΥΡΚΑΛ παίρνεται ομόφωνη απόφαση με
ν οποία παραχωρείται δικαίωμα μόνης υ-
γραφής στον Πρόεδρο και Δ/ντα Σύμβου-
Δ. Σωτηρλή με την οποία πήρε την εξου-
οδότηση να υπογράψει συμφωνίες και αγο-
πωλησίες κάθε είδους με το Δημόσιο, Νο-
κά Πρόσωπα Δημοσίου και Ιδιωτικού Δι-
αίου, Ιδιώτες κτλ.

Στη συνεδρίαση 475/26-5-83 ο Δ. Σωτηρ-
ής «ανακοινώνει τη νέα επένδυση στην ο-
οία θα προχωρήσει η ΠΥΡΚΑΛ, το Διαλυτή-
ιο στο Λαύριο. Σύντομα θα χρειαστεί ο νομι-
ός σύμβουλος κ. Παπαζάχος να ασχοληθεί
ε την υπογραφή των συμβολαίων, το σχημα-
ισμό του Νομικού Προσώπου κτλ.» Ακολου-
ησε σχετική συζήτηση.

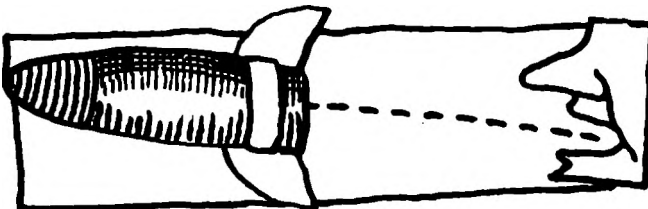
Το θέμα της αγοράς της OLYMPIC και της
ημιουργίας διαλυτηρίου στο Λαύριο ανακοι-
ώνεται και συζητείται σε ανοιχτή συγκεν-
ρωση των εργαζομένων της ΠΥΡΚΑΛ και
με ανοιχτή λαϊκή συνέλευση της Κεντρικής
εταιρίας στον Υμηττό. Οι εργαζόμενοι επι-
κροτούν την απόφαση της Διοίκησης.

Στις 13 Ιουλίου σε μεγάλη λαϊκή συνέλευ-
η στο Λαύριο, οι κάτοικοι πληροφορούνται
να την πρόθεση της ΠΥΡΚΑΛ να ιδρύσει
διαλυτήριο στις εγκαταστάσεις της OLYMPIC
MARINE και δίνουν τη συγκατάθεσή τους. Α-
ποφασίζεται η δημιουργία 5μελούς επιτροπής
με πλειοψηφία των κατοίκων του Λαυρίου
να τον έλεγχο της ρύπανσης.

Το Δημοτικό Συμβούλιο Λαυρίου αποφασί-
ζει με ψήφους 14 έναντι 4 «να δεχτεί την πρό-
ταση της ΠΥΡΚΑΛ για ίδρυση διαλυτηρίου

πλοίων εκεί που βρίσκεται η OLYMPIC MAR-
INE».

● Μετά την απόφαση αυτή η ΠΥΡΚΑΛ υπο-
βάλλει προς το Υπουργείο Εθνικής Οικονο-
μίας τη μελέτη για την αγορά της OLYMPIC
και τη δημιουργία του Διαλυτηρίου.



... και η θέση του ΥΠ. ΕΘ. Ο.

● Στις 26 Ιουλίου η ΠΥΡΚΑΛ απευθύνεται
επίσημα προς την Δ/νση Νομισματικής Πο-
λιτικής και Τραπεζικών Εργασιών της Τρά-
πεζας Ελλάδας ζητώντας να εγκρίνει την α-
γορά της OLYMPIC. (Το βήμα αυτό έγινε επει-
δή απαιτείται άδεια της παραπάνω Δ/νσης
για να προχωρήσει μια υπερχρεωμένη επιχεί-
ριση σε νέες αγορές και επενδύσεις).

● Ακολουθεί κρίσιμη σύσκεψη ανώτατων
κυβερνητικών και κομματικών στελεχών
με την παρουσία Αρσένη και Σωτηρλή και
αποφασίζεται η εξαγορά της OLYMPIC MA-
RINE και η δημιουργία του Διαλυτηρίου στις
εγκαταστάσεις της.

Στην ίδια σύσκεψη αποφασίζεται και απο-
στέλλεται αμέσως μετά, επιστολή του ΥΠ.
ΕΘ. Ο. προς την Δ/νση Νομισματικής Πολι-
τικής με την οποία προτείνεται η χορήγηση
της ζητούμενης έγκρισης. Τι έγινε τελικά η ε-
πιστολή αυτή;

‘Απορία προς απάντηση.

● Στις 3 Αυγούστου το ΥΠ. ΕΘ. Ο. με έγ-
γραφο του αποφαινεται μεταξύ άλλων παρα-
τηρήσεων για τη μελέτη πως «η θέση που έχει
επιλεγεί και οι συνθήκες αγοράς αποτελούν
θετικά στοιχεία».

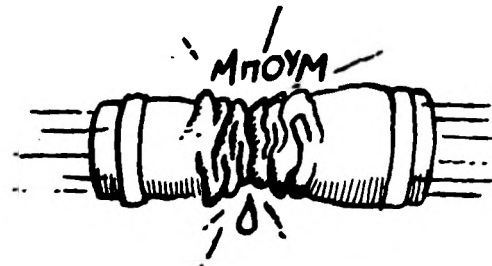
● Ακολουθεί άλλη επιστολή της ΠΥΡΚΑΛ
στις 4 Αυγούστου προς την Δ/νση Νομισμα-
τικής πολιτικής και Τραπεζικών εργασιών
της Τράπεζας Ελλάδας όπου ζητείται ξανά η
έγκριση του αιτήματος.

● Γίνεται γνωστό πως ο Νομικός Σύμβου-
λος της ΠΥΡΚΑΛ (και επί Μποδοσάκη) κ.
Παπαζάχος σε επαφές του με την Τράπεζα
Ελλάδας προσπαθεί να ματαιωθεί η αγορά. Ο
κ. Παπαζάχος παραδέχεται σε συνεδρίαση
του Δ.Σ. της ΠΥΡΚΑΛ πως είναι αντιπρόσω-
πος του γερμανικού οίκου «Ιάσων Α.Ε.» που



ενδιαφέρεται για εγκαταστάσεις διαλυτηρίου
πλοίων στην Ελλάδα.

● Στις 9 Αυγούστου ο Δ. Σωτηρλής προχω-
ρά στην αγορά της OLYMPIC MARINE και των
100 στρεμμάτων των εγκαταστάσεών της με
το ιδιωτικό συμφωνητικό πώλησης μετοχών,
που έχει χαρακτηριστεί σαν «μπακαλόχαρ-
το». Στην ουσία είναι η μόνη νόμιμη και συ-
νήθης διαδικασία στην περίπτωση αγοραπω-
λησίας μετοχών. Το ιδιωτικό αυτό συμφωνη-
τικό κοινοποιείται σε όλες τις αρμόδιες Διευ-
θύνσεις της ΠΥΡΚΑΛ. Στο συμφωνητικό α-
ναφέρεται επακριβώς το ύψος και η διαδικα-
σία της πληρωμής.



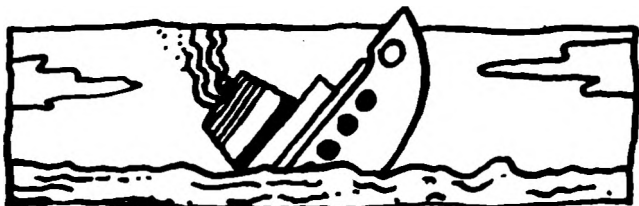
Θέμα καταστατικού

Το καταστατικό κάθε εταιρίας αποτελεί ά-
δεια της δικαστικής αρχής για τη λειτουργία
της και είναι σύνηθες σε Δ.Σ. Εταιριών να ε-
πεκτείνονται και σε άλλους τομείς που τυπι-
κά δεν περιγράφονται στο καταστατικό.

Αλλά η ΠΥΡΚΑΛ είχε ήδη επεκταθεί και
σε άλλους τομείς πριν την κοινωνικοποίησή
της:

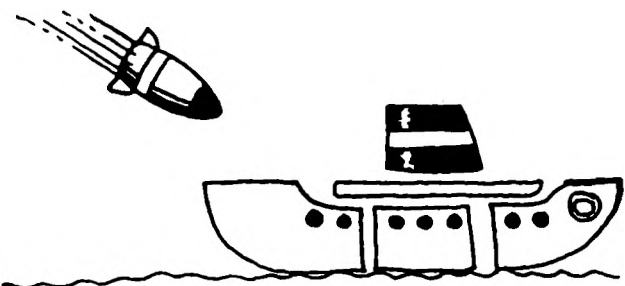
● Έχει θυγατρική Εταιρία την «ΕΛΛΗΝΙ-
ΚΗ ΕΡΓΟΤΕΛΕΙΑ».

● Έχει μετοχές στην υαλουργική Εταιρία
«OWENS» και στην ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΜΕΤΑΛ-
ΛΟΥΡΓΙΑ.



Η αξία της OLYMPIC MARINE

- Το υπό τον Δ. Σωτηρή Δ.Σ. της ΠΥΡΚΑΛ προχώρησε στην αγορά βασιζόμενο σε:
- Εκτιμήσεις υπηρεσιακών παραγόντων (Ιούλιος '83) που ανέβαζαν την καθαρή περιουσία της OLYMPIC MARINE σε 500 εκ. δρχ.
- Έκθεση τεχνικών εμπειρογνομώνων που κλήθηκαν από την ΠΥΡΚΑΛ και αποτίμησαν την αξία των κτιρίων και των εγκαταστάσεων της OLYMPIC MARINE σε 162 εκ. δρχ.
- Μετά το θόρυβο που δημιουργήθηκε και μετά από αίτηση της ΠΥΡΚΑΛ η Κτηματική Εταιρία του Δημοσίου ΚΕΔ στις 4 Νοέμβρη σε συνεννόηση με την Εφορία Λαυρίου προσδιορίζουν την αξία των 44 στρεμμάτων του Δημοσίου, που γειτονεύουν με τα 100 στρέμματα της OLYMPIC σε 113 εκ. δρχ. (2.550 δρχ./τ.μ.).
- Στις 10 Φλεβάρη το Σώμα Ορκωτών Λογιστών και το Τεχνικό Επιμελητήριο ανεβάζουν την καθαρή περιουσία της Εταιρίας σε 470 εκ. δρχ. (αξία γηπέδων 2.500 δρχ./τ.μ.).
- Μετά την αγορά της OLYMPIC MARINE από την ΠΥΡΚΑΛ, όμιλοι ελληνικών και ξένων συμφερόντων δέχονται να αρχίσουν διαπραγματεύσεις για την αγορά της OLYMPIC προσφέροντας 350 εκ. και 500 εκ. δρχ. αντίστοιχα.



Το κύκλωμα χάλυβα και η διάλυση πλοίων στην Ελλάδα

Ζήτηση-κατανάλωση σιδήρου SCRAP:

Στην Ελλάδα υπάρχουν 7 χυτήρια χάλυβα που τροφοδοτούνται αποκλειστικά με 1.500.000 εκ. τόνους σιδήρου SCRAP (παλαιοσιδήρου).

Εγχώρια προσφορά '84:

550.000 τόνοι από τους οποίους οι 350.000 τόνοι προέρχονται από περισυλλογή σιδήρου και διάλυση μικρών πλοίων στο Πέραμα.

Έλλειμα '84:

950.000 τόνοι που εισάγονται σχεδόν αποκλειστικά από εταιρίες αμερικανικών συμφερόντων.

Η παραγωγικότητα του διαλυτήριου της OLYMPIC MARINE είχε σχεδιαστεί να είναι 350.000 τόνοι, από τους οποίους 220.000 τόνοι σιδήρου SCRAP και οι υπόλοιποι 130.000 τόνοι άλλα μέταλλα, συνολικής αξίας πάνω από 5 δις δραχμές.

Θα είχαμε δηλαδή υποκατάσταση πάνω από το 20% των εισαγωγών παλαιοσιδήρου με εξοικονόμηση συναλλάγματος πάνω από 2.5 δις δραχμές το χρόνο.

Θα πρέπει εδώ να αναφερθεί πως σε έκθε-

ση ξένων λιμενολόγων που έγινε σε ανύποπτο χρόνο, τονίζεται πως ο συγκεκριμένος χώρος στο Λαύριο είναι ο καλύτερος στην Ελλάδα για την ίδρυση διαλυτήριου, λόγω της μικρής απόστασης από τον Πειραιά και τα Μέγαρα που βρίσκεται η πλειοψηφία των 700 παροπλισμένων πλοίων στην Ελλάδα, αλλά και γιατί ο χώρος αυτός προσφέρεται για θαλάσσια μεταφορά με ρυμουλκά.



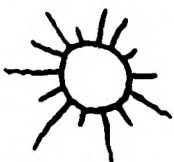
Η προγραμματική συμφωνία ΔΕΗ-ΠΥΡΚΑΛ

Η πρωτοβουλία του υπό τον Δ. Σωτηρή Δ.Σ. της ΠΥΡΚΑΛ για την υπογραφή της προγραμματικής συμφωνίας με τη ΔΕΗ σημαίνει το τέλος της μονοπώλησης των έργων της ΔΕΗ από τα ξένα δυτικά συγκροτήματα ΚΡΟΥΠ, ΟΡΕΝΣΤΑΪΝ ΚΟΠΕΛ, ΖΗΜΕΝΣ, ΑΛΣΤΟΜ, ΜΑΝ, της ανατολικογερμανικής ΤΑΓΚΡΑΦ, και των ελληνικών κατασκευαστικών εταιριών —υπεργολάβων ΜΕΤΚΑ, ΒΙΕΞ, ΒΙΟΚΑΤ και ΚΟΥΠΑΣ που πρόσφατα κοινωνικοποιήθηκε.

Το πρόγραμμα της πενταετίας ανερχόταν σε 80 δις δρχ. που σήμαινε προμήθειες πάνω από 1 δις δρχ. στους Έλληνες φανερούς και μη αντιπροσώπους.

Είναι ήδη γνωστά αρκετά στοιχεία για την εκτέλεση των έργων της ΔΕΗ από την ΠΥΡΚΑΛ, και για κάποιες επώνυμες ενδοκυβερνητικές αντιθέσεις που είχαν σαν αποτέλεσμα και την καθυστέρηση της τροποποίησης του ιδρυτικού νόμου της ΔΕΗ που για να γίνει χρειάστηκε την παρέμβαση του ίδιου του πρωθυπουργού.

- Είναι ακόμη γνωστή και η σύνδεση κάποιων εκδοτικών συγκροτημάτων με μεγάλες πολυεθνικές εταιρίες και ομίλους που ασχολούνταν με τα έργα της ΔΕΗ και έχουν κάθε συμφέρον να ναυαγίσει η προγραμματική συμφωνία, και να αποκαλυφθούν τα «σκάνδαλα της ΠΥΡΚΑΛ».



Η εξυγίανση της Πολεμικής Βιομηχανίας

Επανελημμένα έχουν δημοσιευτεί στοιχεία για προνομιακή μεταχείριση της ΕΒΟ —της οποίας πρόεδρος είναι ο αδελφός του Υπουργού Εθν. Οικονομίας κ. Βικέντιος Αρσένης— από τα συναρμόδια υπουργεία.

Ο ετήσιος τζίρος της ΕΒΟ είναι περίπου 5 δις δραχμές, από τα οποία 1.2 δις προέρχονται από ίδια παραγωγή όπλων, ενώ τα υπόλοιπα από μεσιτικές δραστηριότητες (εμπόριο όπλων κτλ.).

Κατά καιρούς έχουν ακόμα δει το φως δημοσιότητας χωρίς να διαψεύσουν πληροφορίες για:

- παράνομο εμπόριο όπλων προς το Ισραήλ και άλλες χώρες,
- σκανδαλώδη χειρισμό του «ελληνικού» ροβόλου 'Αρτεμις» από μέρους της Διοίκησης της ΕΒΟ,
- κακό χειρισμό της ελληνικής εφεύρεσης για το διαφορικό χωρίς γρανάζια —ο εφευρέτης υπηρετούσε τότε στην ΕΒΟ— με αποτέλεσμα η μοναδική χώρα που δεν κατοχυρώθηκε η εφεύρεση να είναι το Ισραήλ,
- μονομερή μεταχείριση της ΕΒΟ σε βάρος της ΠΥΡΚΑΛ στις εξαγωγές όπλων και πυρομαχικών. Είναι χαρακτηριστικό πως μεθόδευσαν το δάνειο προχρηματοδότησης εξαγωγών της ΠΥΡΚΑΛ, που υποχρεώθηκε να κλείνει τον υπεργολάβο της ΕΒΟ.

Είναι ακόμα γνωστό πως επανειλημμένα συζητήθηκε σε ανώτατα κυβερνητικά κλίμακα η υπαγωγή της πολεμικής βιομηχανίας σε ενιαίο φορέα.

Τα συμφέροντα βέβαια που εμποδίζουν τη εξυγίανση της πολεμικής βιομηχανίας προσαθούν να αναστείλουν τη δημιουργία τεφορέα ή μεθοδεύουν την άλωσή του, ώστε να μην επιτευχθεί η σωστή ανάπτυξη της Εθνικής Πολεμικής Βιομηχανίας.



Η πορεία των παραγωγικών επενδύσεων

80 δις δρχ. παγώνουν στις Τράπεζες.

Γεράσιμος Αρσένης, (δηλώσεις στις εφημερίδες):

«Θα ήθελα μόνο να τονίσω ότι ο βασικός περιοριστικός παράγοντας της επενδυτικής προσπάθειας στη χώρα μας δεν είναι η έλλειψη χρηματικών πόρων».

«Με λύπη μου πρέπει να ομολογήσω σήμερα ότι η επεξεργασία των επενδυτικών προγραμμάτων έχει προχωρήσει με πολύ αργό ρυθμό... Οφείλεται απλά στο ότι αυτοί οι οργανισμοί δεν έχουν ακόμα στελεχωθεί με πρόσωπα που έχουν τις ικανότητες μα και τη φαντασία και την τόλμη να προχωρήσουν σε επενδυτικά έργα αυτού του τύπου».

Γεράσιμος Αρσένης. (Συνέντευξη στον «Οικονομικό Ταχυδρόμο» 22/3/1984).

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, οι ιδιωτικές επενδύσεις παγίου κεφαλαίου μειώθηκαν το 1983 κατά 9.5%, έναντι 2.7% το 1982. Η ποσοστιαία συμμετοχή της δαπάνης για «εξοπλισμό» (μηχανολογικές εγκαταστάσεις, μηχανήματα, μεταφορικά μέσα) στο σύνολο των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου είναι:

Επενδύσεις	1981	1982	1983
Ιδιωτικές	47,8	52,9	47,1
Δημόσιες	31,8	35,1	30,9
Σύνολο	43,5	48,0	41,7

Η μείωση του ποσοστού της συμμετοχής του «εξοπλισμού» στο σύνολο των επενδύσεων (σε 41.7% το 1983 έναντι 48% του 1982 και 43.5% του 1981) επηρεάζει την παραγωγή

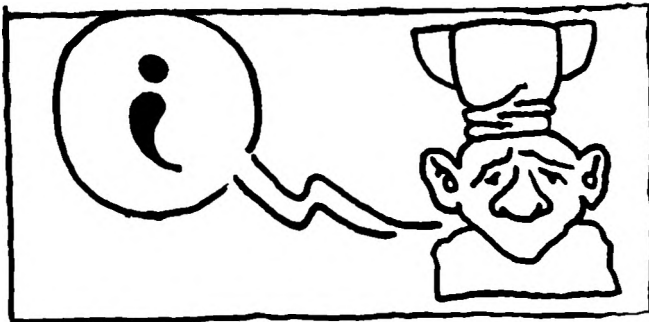
τα των νέων επενδύσεων.

Ναι γνωστό πως η αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων, η ελληνοποίηση του προμηθευτικού κρατικών προμηθειών και η εξυπηρέτηση της λειτουργίας των Δημ. Οργανισμών και Επιχειρήσεων αποτελούν τα βασικά μέσα υποδομής για την αναθέρμανση της εθνικής οικονομίας και την αντιμετώπιση ανεργίας.

Ναι πραγματικά περιεργο από τη μια να πιστώνονται «γραφειοκρατικά» εμπόδια στην πραγματοποίηση των επενδύσεων του δημοσίου και από την άλλη να μην παίρνουν μέτρα για την άρση αυτών των εμποδίων. Η βασική διαπίστωση είναι πως τα μεγάλα εθνικά προγράμματα του δημοσίου είτε έχουν ματαιωθεί μετά από οικονομικές αποτυχίες που αποδείχτηκαν λανθασμένες και ισογόνες (π.χ. πετροχημικό) είτε έχουν κατεργαστεί ανεπιτήρητα (διαλυτήρια πλοίων, ομίνα, μονάδες ψευδαργύρου, ανοξειδωχάλυβα, ΕΛΒΗΛ, βιοτεχνολογικές μονάδες κτλ.) παρ' όλο που η χώρα μας διαθέτει απαραίτητο τεχνικό δυναμικό, που έχει την ικανότητα να μεταφέρει και αφορμώνει την ξένη τεχνολογία.

Ταυτόχρονα, ενώ όλοι συμφωνούμε πως η πραγματοποίηση των μεγάλων επενδύσεων του δημοσίου είναι θέμα ενός σωστού προμηθευτικού που να εκφράζει όλους τους κοινωνικούς αρμόδιους, επιδιώκουμε την

προσέλκυση των ξένων επενδύσεων ώστε οι «πολυεθνικές εταιρίες να τονώσουν με την καλύτερη οργάνωση που διαθέτουν την επενδυτική απραξία».



... και μερικά, ερωτήματα

- Σε ποιους τομείς θα επενδύσει το ξένο κεφάλαιο;
- Μήπως προωθείται ο περιορισμός της κοινωνικοποίησης μόνο στους τομείς του Ν. 1365 (Οργανισμοί Κοινής Ωφέλειας, Τράπεζες, Ασφαλιστικές Εταιρίες) με ταυτόχρονο περιορισμό της επέκτασης των παραγωγικών δραστηριοτήτων του δημόσιου τομέα;

Το έργο που γίνεται στην ΠΥΡΚΑΛ

Σύμφωνα με τα στοιχεία του πρώτου απολογισμού της κοινωνικοποιημένης ΠΥΡΚΑΛ το 1983 θα υπάρξουν κέρδη 50-100 εκ. δρχ.

Τα κέρδη αυτά πραγματοποιήθηκαν παρά την πληρωμή 1.2 δις δρχ. για τα τοκοχρεολύ-

σια και των 300 εκ. δρχ. για την εξαγορά της OLYMPIC MAP ΝΕ.

Το σύνολο της παραγωγής της Εταιρίας αυξήθηκε περίπου κατά 50%, φτάνοντας τα 8 δις περίπου.

Η παραγωγικότητα το 1983, μετρούμενη σε παραγωγή/εργατοώρα (σε τιμές 1983) για όλα τα εργοστάσια της εταιρίας, σε σχέση με το 1981 που ήταν ο πιο αποδοτικός χρόνος είναι:

1981 : 958 δρχ.

1983 : 1180 δρχ.

δηλαδή παρουσιάζεται αύξηση 23%.

Σύμφωνα με τις εξαγγελίες του ίδιου του πρωθυπουργού, αλλά και τις ανακοινώσεις του κ. Αρσένη για επιμερισμό στους εργαζόμενους από την αύξηση της παραγωγικότητας, η Διοίκηση της ΠΥΡΚΑΛ, υπόγραψε Συλλογική Σύμβαση Εργασίας με τους εργαζόμενους για το 1984, με την οποία έδινε 3% αύξηση πέρα από την ΑΤΑ.

Αυτό έγινε αφορμή να προκληθεί οξύτατη σύγκρουση μεταξύ του Υπ. Εθν. Οικονομίας κ. Αρσένη και του υφυπουργού Εθν. Άμυνας κ. Ζακολίκου από τη μια και του κ. Σωτηρή από την άλλη. Οι κ. Αρσένης και Ζακολίκος ζήτησαν την ακύρωση της σύμβασης και επέρριψαν την ευθύνη για την απεργία στην ΕΑΒ στον Δημ. Σωτηρή, γιατί δήθεν οι εργαζόμενοι στην ΕΑΒ ζητούσαν εξομοίωση με την ΠΥΡΚΑΛ.

Κάποια γενικότερα ερωτήματα

Είναι νομίζουμε φανερό από τα στοιχεία ότι κανένα σκάνδαλο OLYMPIC MARIN δεν τεκμηριώνεται στην υπόθεση ΠΥΡΚΑΛ.

Αυτό όμως που προκύπτει επίσης με βεβαιότητα είναι ότι «περιορίζεται» η πορεία της ΠΥΡΚΑΛ ως μιας δημόσιας —εν γένει— επιχείρησης, που υλοποιούσε με συνέπεια την σχετικά τόλμηρή μέχρι τώρα πλευρά της κυβερνητικής πολιτικής.

Οι «παραιτήσεις» δηλαδή η αποπομπή των κ. Ποττάκη και Κισιώρη φαίνεται να συνδέονται με το ίδιο ακριβώς πρόβλημα, δηλαδή τις κατευθύνσεις της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης —και μια σοβαρή πλευρά των «τριβών» μεταξύ των κ. Ποττάκη και Αρσένη ήταν ακριβώς το θέμα της ΠΥΡΚΑΛ και ιδιαίτερα η «προγραμματική» συμφωνία ΠΥΡΚΑΛ ΕΗ.

Βέβαια από την ασάφεια και την παλινωδία και της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης είναι δύσκολο να ξεχωρίσεις την ύπαρξη συγκροτημένων τάσεων και αντιλήψεων και μάλιστα να τις χαρακτηρίσεις ως «δεξιά» και «αριστερή» γραμμή.

Αλλά το θέμα της ΠΥΡΚΑΛ συνδέεται με ανάλογες επιλογές. Και είναι πολύ πιθανό να προσημαίνει τον ενταφιασμό κάποιων —ατελών— έστω προσπαθειών για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων της ελληνικής οικονομίας και την προσφυγή πια στην κλασική λύση, της «προσέλκυσης» ξένων επενδύσεων και της «απελευθέρωσης» (από τι άραγε;) του ιδιωτικού τομέα για να επιτελέσει απερίσπαστος το «κοινωνικό» του έργο.

Πέρα από τα πορίσματα των ορκωτών λογιστών θα περιμένουμε με πραγματικό ενδιαφέρον τις πολιτικές απαντήσεις σ' αυτά τα ερωτήματα.



ΕΟΚ

Μια κοινότητα χωρίς συνεταίρους

του Θ. Μαραγκού

ΣΕ ΔΕΚΑΞΙ σημεία είχαν συμφωνήσει οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων των χωρών-μελών της ΕΟΚ στη συνάντηση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου («διάσκεψη κορυφής») στις Βρυξέλλες (19-20/3/84), πριν καταλήξουν στο αδιέξοδο που δημιούργησε η κ. Θάτσερ αρνούμενη να δεχτεί όλους τους διαδοχικούς συμβιβασμούς που της πρότειναν οι εννέα άλλοι εταίροι σχετικά με τη συμμετοχή της Βρετανίας στον κοινοτικό προϋπολογισμό.

ΑΝΤΙΘΕΤΑ λοιπόν από ό,τι είχε συμβεί στην Αθήνα, όπου σε περίπου κανένα θέμα δεν είχε επιτευχθεί συμφωνία, στις Βρυξέλλες υπήρξαν καταρχήν πολύ θετικές εξελίξεις και μάλιστα σε προβλήματα ιδιαίτερα ακανθώδη όπως η αύξηση των εσόδων («ιδιοί πόροι») του κοινοτικού προϋπολογισμού και άλλα. Εξελίξεις που πέρασαν σε δεύτερο πλάνο από τη θεαματική διαφωνία στο ζήτημα της Βρετανίας. Για το οποίο μάλιστα πολλοί πιστεύουν ότι οι Δέκα βρίσκονταν πολύ κοντά στη λύση του, αν η κ. Θάτσερ, ενθαρρυσμένη από την αρχική υποχωρητικότητα των άλλων εννέα, δεν έκανε ένα βήμα παραπάνω από όσο, εκείνη τη στιγμή επιτρεπόταν. Λέγεται δηλαδή ότι πίστεψε η Βρετανή πρωθυπουργός ότι θα μπορούσε να πετύχει ακόμη «κάτι περισσότερο» από όσα της προτάθηκαν και εκεί κάπου ξεπέρασε τα όρια της υπομονής των άλλων. Αυτή η εκτίμηση για τη συμπεριφορά της, μαζί με άλλες σχετικές με την προεκλογική περίοδο και τα εσωτερικά προβλήματα της Βρετανίας, θεμελιώνουν κατά κάποιο τρόπο μια συγκρατημένη αισιοδοξία.

ΠΡΑΓΜΑΤΙ, αν έτσι μόνο έχουν «τα πράγματα», λογικό είναι να περιμένει κανείς ότι στην προσεχή διάσκεψη κορυφής, η κ. Θάτσερ θα είναι πιο πρόσφορη σε κάποια συνολική συμφωνία: οι εκλογές θα έχουν περάσει και το κυριότερο, θα έχει ζυγίσει και εκτιμήσει με περισσότερη ακρίβεια το βαθμό υποχωρητικότητας των άλλων χωρών. Έτσι ώστε δεν θα έχει άλλη δυνατότητα, αφού, όπως δήλωσε, επιθυμεί να παραμείνει στην ΕΟΚ, από το να δείξει διαλλακτικότητα και συμβιβαστική διάθεση.

Σ' ΑΥΤΗ την ανάλυση μπορεί κανείς να αντιτείνει ότι η ενότητα και συμφωνία των Δέκα πάνω στα υπόλοιπα σημεία ήταν, ως συνήθως, συμφωνία ad referendum, ότι ισχυε δηλαδή εφόσον θα υπήρχε συμφωνία σε όλα τα θέματα. Αυτό από την άποψη του Τύπου.

ΑΠΟ ΤΗΝ άποψη της ουσίας βέβαια, η συμφωνία που προαναφέρθηκε δείχνει πάντως τις πραγματικές δυνατότητες για να επιτευχθεί μια συνολική συναίνεση και ασφαλώς παραμερίζει τους εύκολους ισχυρισμούς ότι οι χώρες-μέλη της Κοινότητας είναι αδύνατο να βρουν λύσεις όχι μόνο σε μακροχρόνια αλλά και σε βραχυχρόνια προβλήματα. Αλλά, πάντοτε επί της ουσίας, οι δύσκολα επεξεργασμένες αποφάσεις που συγκέντρωσαν την ομοθυμία, είναι δυνατόν να ανατραπούν, καθώς κάθε χώρα-μέλος θα πέφτει στον πειρασμό να αναθεωρήσει τη συναίνεσή της στον κάθε ξεχωριστό συμβιβασμό, μια και η υπόθεση της κοινοτικής ενότητας θα εξασθενίζει ή θα διαψεύδεται ή ακόμα γιατί, στο παιχνίδι των συγκυριακών συμμαχιών και «ομαδοποιήσεων» η χώρα που θα θέλει να δυναμιτίσει την εύθραυστη ενότητα θα μπορεί να διαιρεί τους εταίρους της προσφέροντας ή διαπραγματευόμενη υποστήριξη ή συμπαραστάση σε τούτο ή εκείνο το μεμονωμένο πρόβλημα. Ήδη στην τελευταία συνάντηση των Υπουργών Γεωργίας οι συμφωνημένες, στη Διάσκεψη, λύσεις για το γάλα δεν συγκέντρωσαν την ομοφωνία...

ΑΛΛΑ η «αισιόδοξη» ανάλυση σχετικά με την προσεχή στάση της Βρετανίας, πάσχει ίσως κι από μίαν άλλη αδυναμία. Θεωρεί

δηλαδή λίγο βιαστικά ότι πράγματι η βρετανική πολιτική επιδιώκει κάποια λύση στο πρόβλημά της μέσα στα σημερινά θεσμικά πλαίσια της Κοινότητας. Ενώ ακριβώς αυτό είναι το αμφισβητούμενο θέμα.

ΕΥΚΟΛΑ μπορεί κανείς να καταλάβει τον πιο πάνω ισχυρισμό. Είναι δύσκολο να πιστέψει κανείς ότι όλη η ιστορία της αποτυχίας της Διάσκεψης δημιουργήθηκε από μια διαφωνία γύρω στα 300 εκατομμύρια ENM (ευρωπαϊκές νομισματικές μονάδες), ότι ήδη η Βρετανία εξασφάλιζε, με τον τελευταίο συμβιβασμό που της πρότειναν, κάπου 1 δισεκατομμύριο ENM. Η πραγματική διαφωνία, που πολλοί έκαναν σαν μην την «άκουγαν», ήταν ότι η Θάτσερ ζητούσε να της επιστραφούν αμέσως τα ποσά αυτά και να συμφωνηθεί ότι θα της επιστρέφονταν πάντοτε. Ενώ οι άλλοι εταίροι της υπόσχονταν μια ρύθμιση για μερικά χρόνια, χωρίς να συζητούν καθόλου τη μονιμότητα αυτής της λύσης.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ αυτής της διαφοράς είναι κολοσσιαία. Η υποθέτηση του βρετανικού αιτήματος σημαίνει ότι κάθε χώρα, γιατί δεν βλέπει κανείς το λόγο να γίνει εξαίρεση για μόνη την, έστω και τε αυτοκρατορική, Βρετανία, έχει το δικαίωμα να «παιρνει» από τον κοινοτικό προϋπολογισμό όσα «δίνει». Τότε όμως, θα αναρτηθεί ο αφελής πολίτης γιατί να «δίνει»;

ΚΑΙ ΓΙΑ μια φορά θα έχει δίκιο. Όπως θα έχει δίκιο να αναρτηθεί, σ' αυτήν την περίπτωση, τι νόημα έχει να υπάρχει η Κοινότητα και η οποιαδήποτε κοινή πολιτική της σε οποιονδήποτε τίμημα. Μα ακριβώς αυτό λέει επιδέξια, αλλά από πολύ καιρό, η βρετανική πολιτική: κανένα νόημα. Προσθέτει βέβαια ότι είναι υπέρ της συνεργασίας και του συντονισμού. Δηλαδή κάθε χώρα συνεργάζεται με τις άλλες σε τούτο ή σε εκείνο το συγκεκριμένο πρόγραμμα, εφόσον φυσικά το επιθυμεί κάποια στιγμή και με δική της μέσα, δικές της δαπάνες, δικό της έλεγχο για ό,τι την αφορά. Πρόκειται φυσικά για μια επίπεδη κοινοτυπία απλούστατης μορφής. Γιατί αυτό, όλες οι χώρες μπορούν να το κάνουν σε οποιεσδήποτε συνθήκες και σε οποιαδήποτε ήπειρο κι αν βρίσκονται. Ευχή για μια τέτοια συνεργασία θυμίζει την παροιμιακή ευχή «κάλιο πλούσιος και υγιής παρά φτωχός και άρρωστος».

ΠΙΣΩ από αυτήν τη φτώχη ανάλυση, υπάρχει η αντίληψη ότι η ΕΟΚ πρέπει να περιοριστεί στην απελευθέρωση των εμπορικών ανταλλαγών ανάμεσα στις χώρες-μέλη. Κάθε πολιτική που θα επιδιώκει να ωθήσει κυβερνήσεις ή επιχειρήσεις σε οργανικά και νή αντιμετώπιση προβλημάτων είναι ενάντια στους «νόμους» της αγοράς και της ελεύθερης οικονομίας, τις δυνάμεις των οποίων πρέπει να αποδεσμεύσουμε για να εξασφαλιστεί η ορθολογικότερη ανάπτυξη.

ΠΛΑ'Ι σ' αυτή τη συλλογιστική πάει και μια άλλη που τη συμπληρώνει. Η Βρετανία είναι μια μεγάλη δύναμη που δεν μπορεί να επιτρέψει δεσμεύσεις στην εκάστοτε οικονομική και γεωπολιτική της δράση. Η έννοια της Κοινότητας συνεπάγεται υπερεθνικά όργανα και διαδικασίες για εξασφάλιση της συναίνεσης των άλλων χωρών-μελών, πράγμα ασυμβίβαστο με την αντίληψη αυτή. Επιπλέον δίνει λόγο σε άλλες ευρωπαϊκές δυνάμεις και μάλιστα σε μια ενωτική προοπτική, ενώ η βρετανική πολιτική πάντα έδρασε για να αποφευχθούν τέτοιες εξελίξεις στην ευρωπαϊκή ήπειρο, όπου η βρετανική «πολιτική του εκκρεμούς» ενισχύοντας τότε τη μια και τότε την άλλη δύναμη, εξασφάλιζε τη μόνιμη διαίρεσή τους και τη δικιά της επιβολή.

ΦΥΣΙΚΑ αυτά είναι πράγματα παρωχημένα, απλώς επανέρχονται στην κυρίαρχη ιδεολογία της χώρας, δυστυχώς όχι μόνο υπό τη μορφή των αναπολήσεων. Αν όμως αντικατασταθεί η αυτόνομη βρετανική πολιτική από την επιδίωξη μιας προνομιακής δεύτερης θέσης, εις τα δεξιά της αμερικανικής υπερδύναμης, με στόχο την αυθεντική ερμηνεία της στην Ευρώπη και την μεταβίβαση των απόψεων της τελευταίας στο βιβλίο παραπόνων της πρώτης, τότε έχουμε ένα δεύτερο σημαντικό «κλειδί» για την ερμηνεία της αντικοινοτικής άποψης που κυριαρχεί πέρα από τη Μάγχη.

ΠΟΥ ΚΥΡΙΑΡΧΕΙ μάλιστα ενισχυόμενη και από την ακατάληπτη (εκτός κι αν ερμηνευθεί ως «επαναστατική» ή «τρίτοκοσμική» —πράγμα τουλάχιστον αστείο) αντίληψη που χρόνια καλλιέργησε το Εργατικό Κόμμα ως προς την ΕΟΚ.

ΑΝ ΕΤΣΙ έχουν τα πράγματα, τότε η αισιοδοξία για τη μελλοντική στάση της Βρετανίας φαίνεται λιγάκι... βολонταριστική. Πολύ περισσότερο μάλιστα που τόσο η αμερικανική όσο και η σοβιετική πλευρά (με την οποία η κ. Θάτσερ βελτίωσε πρόσφατα, και ση-

κά, τις σχέσεις της) έχουν κάθε λόγο να ενισχύουν τη Βρε- στο δρόμο που άνοιξε, προσεκτικά αλλά επίμονα, από τό- καιρό.

Ι ΓΕΛΙΟΥΝΤΑΙ όσοι, από κάποια διάθεση αντικειμενικότη- δυσφορούν που όλα τα βάρη της αποτυχίας των Βρυξελλών γκαν στην πλάτη της κ. Θάτσερ και επισημαίνουν, όπως η ική «Λιμπερασιόν», ότι στο κάτω κάτω η βρετανική κυβέρνη- έλει να απαλλάξει την Ευρώπη από τομείς «καταδικασμέ- » όπως η γεωργία ή η χαλυβουργία και να προσανατολίσει κοινοτικούς πόρους προς δυναμικότερες δαπάνες. Πρώτα τα γιατί η «καταδίκη» είναι αβάσιμη και εν πάση περιπτώσει τη. Κι ακόμα γιατί αν η βρετανική κυβέρνηση είχε τέτοιες α- ις... θα τις ξέραμε. Θα εκφράζονταν π.χ. στη συζήτηση για νέες (κοινοτικές, βέβαια) πολιτικές», στη συζήτηση για τους ρύς πόρους κτλ. Ίσα ίσα η άρνηση κάθε Κοινοτικής χροιάς σε οδήποτε πρόβλημα, υπογραμμίζει την απουσία ή την ένδεια βρετανικών, κι όχι μόνον αυτών, αναλύσεων για το μέλλον Ευρώπης.

ΒΡΕΤΑΝΙΑ βέβαια έχει σημαντικά συμφέροντα στο να μην υθεί εντελώς η ΕΟΚ: η αποκοπή π.χ. της βιομηχανίας της από Κοινότητα θα ήταν βαρύ χτύπημα. Η δε γεωργία της, ελλειμ- κή μεν στις εξωτερικές της σχέσεις (53% των εισαγωγών γε- ικών προϊόντων καλύπτονται από τις εξαγωγές αντίστοιχων ιόντων, ενώ το έλλειμα των γεωργικών της ανταλλαγών είναι 6 των Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της το πέμπτο ση- τικότερο ποσοστό ελλείμματος στον κόσμο...) επωφελήθηκε ύ από την Κοινή Αγροτική Πολιτική που η κ. Θάτσερ τείνει να φανίσει για λόγους δημοσιονομικούς (η υπερβολική εισφορά Βρετανίας στην ΕΟΚ οφείλεται στις μεγάλες εισαγωγές γε- ικών προϊόντων από «τρίτες» χώρες, ιδίως την Κοινοπολι- ι, οι δασμοί των οποίων πάνε στα κοινοτικά ταμεία). Οι δυνατό- ες βελτίωσης της λειτουργίας της ΚΑΠ υπάρχουν και ίσως πει σύντομα να αξιοποιηθούν. Το ερώτημα όμως είναι αν κάτι οιο θα γίνει στην προοπτική «περισσότερης ή λιγότερης Κοι- ητας».

Ο ΕΡΩΤΗΜΑ, μετά τα πιο πάνω, παραμένει έντονο. Η γαλλική οδρία φαίνεται να προωθεί προσεχτικά την ιδέα για ενίσχυση / κοινοτικών δεσμών με τη σύμπραξη «όσων το επιθυμούν». Ί- ς μάλιστα μια άτυπη διάσκεψη μ' αυτό το θέμα συγκληθεί σύν- ια στο Παρίσι, πριν από το επόμενο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του νίου στο Φονταινεμπλώ.

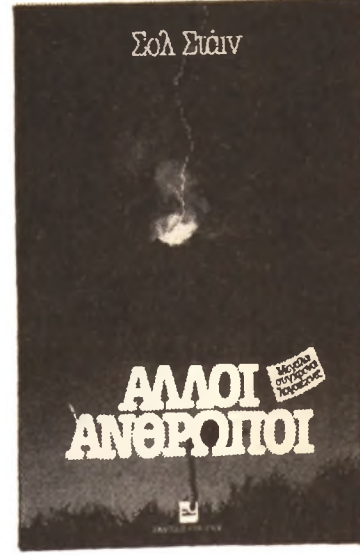
(ΑΙ ΑΝ η Βρετανία επιμείνει στην «ιστορική» αντικοινοτική μμη της, τότε θα χρειαστεί, για να μην «μπλοκαριστεί» η Κοι- ητα, να αναβιώσει όλη η Συνθήκη της Ρώμης και κυρίως η αρ- της πλειοψηφίας για τη διαμόρφωση των αποφάσεων.

ΟΛΑ ΑΥΤΑ όμως μυρίζουν «Ευρώπη δύο ταχυτήτων» (όχι δύο χυτήτων στην ανάπτυξη των χωρών, όπως λανθασμένα και επί- να επαναλαμβάνεται στη χώρα μας, αλλά δύο ταχυτήτων στη σφιξη των κοινοτικών δεσμών με προώθηση νέων θεσμών και λιτικών από όσους συμφωνούν ότι είναι αναγκαίο να γίνει...).

ΙΣΩΣ είναι μια, προσωρινή, λύση μέχρι να αποφασίσει η βρετα- ή πολιτική σε ποια καρέκλα θέλει να κάθεται. Ευτυχώς το αγματικό μέγεθος της Βρετανίας δεν είναι πια απαγορευτικό ι την προώθηση της ευρωπαϊκής ενοποίησης, που μακροχρό- ι είναι η μόνη «λύση» των αδιεξόδων που αναλύθηκαν πιο πά- ι).

ΟΣΟ για την ελληνική κοινοτική πολιτική, δεν είναι εύκολο να λέξει κανείς ποια απ' όλες τις εκδοχές της αξίζει να αναλυθεί ; έχουσα κάποιες προοπτικές να επικρατήσει και επηρεάσει, ό- επηρεάσει, τις κοινοτικές εξελίξεις. Σίγουρα όμως όλες της οι δοχές πάσχουν τόσο από έλλειψη «ιστορικού σχεδίου» για την ινότητα: σε μια «νέα Μεσσίνα» θα έπρεπε να ξέρουμε τι θα ήθε- : να υποστηρίξει ο έλληνας αντιπρόσωπος — γιατί φυσικά υπο- :τουμε ότι δεν θα περιμένει, απλώς σχολιαστής, να εκφέρουν οι ιλοι προτάσεις για να αντιπροτείνει... τροπολογίες. Πάσχουν ε- :σης από παγιωμένη συνθηματολογία (αποφάσεις που «παίρνον- ι στην Αθήνα κι όχι στις Βρυξέλλες», εθνική αντίσταση στο ιχέδιο Σπινέλλι» και άλλα) που κινδυνεύει να μετατραπεί σε ιούμεραγκ, όπως στην περίπτωση της άρνησης αρχής της ιειοψηφίας ή ίσως μεθαύριο στην ανάλογη περίπτωση των «δύο ιχυτήτων» των οποίων ανάλυση δεν έχει γίνει στα σοβαρά.

ΜΕΓΑΛΟΙ ΚΛΑΣΙΚΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ



ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΘ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ - ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 1
ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ. 36.02.535—36.18.654

ΔΕ ΜΠΟΡΩ
ΝΑ ΚΑΤΑΛΑΒΩ
ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ
ΣΥΝΕΝΝΟΟΥΜΑΣΤΕ
ΔΩ ΜΕΣΑ



του Γιάννη Ιωάννου

28.3.89
ΙΩΑΝΝΟΥ

Η ΟΝΝΕΔ σπαράσσεται αλλά η ακροδεξιά ηγεσία επιχαίρει



Στη Νέα Σμύρνη παραιτήσεις και καταγγελίες

ο προηγούμενο τεύχος γράψαμε —σύμ- με αποκλειστικές πληροφορίες— την ματική ηγεσία της ΟΝΝΕΔ, που δεν εί- ελλη από ένα διευθυντήριο, τέτοιο που ουργεί χωρίς καμιά εντολή από τη βάση, και δίχως επίσημη από την ηγεσία έγ- η. Τις μέρες που κυκλοφορούσε το τεύ- δύο τοπικές οργανώσεις της ΟΝΝΕΔ ώνησαν ανοιχτά με την κυρίαρχη γραμ- Οι Τ. Ο. Δάφνης και Ν. Σμύρνης πέρα- σε ολομέτωπη αντιπαράθεση με την ηγε- και διαχώρησαν τη θέση τους απ' αυτήν τις επιλογές της. Ας σημειωθεί ότι μετά

την παραίτηση ηγετικών στελεχών από την ΟΝΝΕΔ Δάφνης, στα γραφεία της οργάνω- σης εισέβαλε ο υπαρχηγός Μανωλάκος με αρκετούς από τους τραμπούκους που ελέγ- χει, άλλαξε την κλειδαριά και προχώρησε σε μια μορφή κατάληψης. Οι παραιτηθέντες ε- πανακατέλαβαν τα γραφεία, άλλαξαν κι αυ- τοί με τη σειρά τους την κλειδαριά —προ- βάλλοντας το επιχείρημα «εμείς είμαστε ε- κλεγμένοι από τα μέλη μας, αυτούς ποιούς τους εξέλεξε;»

Παρουσιάζουμε πιο κάτω αποσπάσματα από ένα κείμενο-ντοκουμέντο των παραιτη-

μένων από την ηγεσία της ΟΝΝΕΔ Ν. Σμύρ- νης, αποκαλυπτικά για την νεοδημοκρατική αντίληψη περί ελευθερίας και πολιτικής σκέ- ψης. Το κείμενο της παραίτησης προοριζό- ταν μόνο για εσωκομματική χρήση και ενη- μέρωση και έχει κοινοποιηθεί:

- Στον αρχηγό, της ΝΔ. • Στα μέλη του μι- κρού Πολιτικού Γραφείου. • Στη συμβουλευ- τική ομάδα βουλευτών της ΟΝΝΕΔ • Στον πρόεδρο της ΟΝΝΕΔ • Στη διοίκηση της Π.Ο.Α.Π. • Στα τοπικά γραφεία Αττικής • Στην Τοπική Επιτροπή ΝΔ Νέας Σμύρνης.

Το έγγραφο της παραίτησης:

του Ρεπόρτερ

ΑΦΑΣΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΝΝΕΔ Ν. ΣΜΥΡΝΗΣ ΚΑΤΑ ΕΙΟΨΗΦΙΑ

ΜΑ: Παραίτηση των 4 μελών από την ε- μελή επιτροπή με αιτία την απαράδεκτη ση, πολιτική και προσωπική της ΕΚΤΕ- ΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ προς την ΤΟΠΙ- ΕΠΙΤΡΟΠΗ της ΟΝΝΕΔ Ν. ΣΜΥΡΝΗΣ. ιερα την 26/2/1984 τα μέλη της Τοπικής Ε- οπής:

ικός Γραμματέας και πρόεδρος Β1 Νομαρ- κής: ΚΟΥΚΑΣ ΠΕΤΡΟΣ.

εύθυνη Δημοσίων Σχέσεων: ΖΑΧΑΡΙΑ ΓΥΡΗ • Υπεύθυνη Μαθητικού: ΑΛΑΧΟΥ- Υ ΔΗΜΗΤΡΑ • Υπεύθυνος Οικονομικού: ΙΝΙΩΤΗΣ ΜΑΡΚΟΣ

Βαμε την απόφαση της παραίτησης από το ρανο στο οποίο μετέχουμε.

Ετην απόφασή μας αυτή οδηγηθήκαμε από ε σειρά ενεργειών από μέρους της Κεντρι- ς Διοίκησης της ΟΝΝΕΔ της οποίας η στά- προς την Τοπική Επιτροπή της ΟΝΝΕΔ ς Σμύρνης κρίνεται σαν αχαράκτήριστη. γκεκριμένα:

Από πολύ καιρό η Τοπική Επιτροπή της ΟΝΝΕΔ Ν. Σμύρνης δέχεται παρεμβάσεις και ςεις, που εμποδίζουν το έργο της.

Η συνεχή λασπολογία και παρακολούθηση ο στην Τοπική Επιτροπή όσο και σε προ- οπική βάση των μελών της γνώρισε θρίαμ- . Και σαν παραδείγματα μπορούμε να ανα- ρουμε:

Με την ανοχή της Κεντρικής Διοίκησης, ρά τα επανειλημμένα διαβήματα από μέρους ς, εξακολουθούν ορισμένα «αρεστά» και υπομονωμένα» από την βάση της ΟΝΝΕΔ ΣΜΥΡΝΗΣ μέλη να μας αποκαλούν κ ο μ- ο υ ν ι σ τ έ ς , και πρόσωπα ανάξια εμπι- τοσύνης.

• Η πορεία στον Μακρυγιάννη, απέδειξε τη σύγχυση που επικρατεί στα μέλη της εκτελε- στικής τόσο σε θέματα ιδεολογικά, όσο και σε θέματα τακτικής και οργάνωσης, πράγμα α- παράδεκτο.

Ο Φωτόπουλος και η Αλαχούζου ξεκινών- τας από μια συζήτηση για την αφίσα του Μα- κρυγιάννη έφτασαν να κριτικάρουν γενικά το μαύρο χρώμα λέγοντας (σε μεταξύ τους συζή- τηση) ότι είναι αντιπροσωπευτικό των σχεδόν ανύπαρκτων ακροδεξιών χώρων που σε κα- μιά περίπτωση βέβαια δεν έχουν την όποια σχέση με την φιλελεύθερη νεολαία την ΟΝ- ΝΕΔ.

Απάντηση όμως πήραν από τον πρόεδρο της ΟΝΝΕΔ «Ναι είμαστε ακροδεξιοί» και μπροστά στα γεμάτα έκπληξη μάτια όλων μπάλωσε αυτή του τη δήλωση προσθέτοντας (!!! μέχρι εκεί που θέλει η ελευθερία και η δη- μοκρατία).

• Απαράδεκτες απειλές σε βάρος καταξιω- μένης δημοκρατικής εφημερίδας. Συγκεκριμένα:

Σε συγκέντρωση Νομαρχιακών επιτροπών ο αντιπρόεδρος της ΟΝΝΕΔ ανέφερε «Αν θα συνεχίσει την πολιτική που ακολουθεί η ΚΑ- ΘΗΜΕΡΙΝΗ θα έχει την τύχη των ΝΕΩΝ» α- φήνοντας να εννοηθεί ότι θα καεί όπως κάπο- τε τα ΝΕΑ.

... Και συνέχεια

Δεν είναι όμως μόνον τα κατά τόπους πα- ραρτήματα της ΟΝΝΕΔ που προβληματίζουν την κεντρική διοίκηση. Είναι και το «προχω- ρημένο» κομμάτι της, οι φοιτητές που αυτές τις μέρες βρίσκονται σε πρωταγωνιστικό ρό- λο, μια και οι εκλογές της 4ης Απριλίου πλη- σιάζουν.

Έτσι τη Δευτέρα, κατατέθηκε στον πρόε- δρο της ΝΔ Ευ. Αβέρωφ και στα μέλη του

Πολιτικού Γραφείου, υπόμνημα από 200 πε- ρίπου φοιτητές, στο οποίο ζητείται-απαιτεί- ται: 1. Η άμεση ανάκληση των διαγραφών, και 2. Η αντικατάσταση πριν τις φοιτητικές εκλογές της σημερινής Εκτελεστικής Επι- τροπής της ΟΝΝΕΔ.

Στους 200 περιλαμβάνονται: Η ομάδα των «100» (Γιαννής-Νομική, Βουλγαράκης-Βιο- μηχανική), η ομάδα των «31» (Ψάρρας-Νομι- κή, Βολωνάσης-Νομική, Βασιλείου-Πολιτι- κή) και όλοι οι διαγραμμένοι από το '81 και ύστερα για «αριστερές αποκλίσεις». Επίσης, για πρώτη φορά, το υπόμνημα προσυπογρά- φουν και αρκετοί φοιτητές φιλελεύθεροι, ανε- ξάρτητοι από ομάδες διαγραμμένων ή παραι- τηθέντων. Στο υπόμνημα τονίζεται ότι σε πε- ρίπτωση που δεν ικανοποιηθούν από την ηγε- σία οι όροι που τίθενται, οι φοιτητικές εκλο- γές θα αποτελέσουν μπούμεραγκ για τη ΝΔ μια και οι 200 αποτελούν τον άξονα γύρω α- πό τον οποίο θα κινηθούν όλοι οι διαφωνούν- τες με τη σημερινή ηγεσία της νεολαίας.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι εξελίξεις στην αναδιοργάνωση του μαθητι- κού χώρου της ΟΝΝΕΔ.

Έτσι, στα πλαίσια της «φιλελευθεροποίη- σης και του πλατέματος της δημοκρατικής σκέψης και πρακτικής», μπήκαν στη νέα γραμματεία του Μαθητικού τα παρακάτω στελέχη:

- Ανδρ. Μπερούτσος, απόφοιτος Κολεγίου και αντιπρόεδρος της γνωστής φασιστικής οργάνωσης «Ελεύθεροι Μαθητές».
- Νοϊτάκης, απόφοιτος του Κολεγίου και προσκείμενος ιδεολογικά στον Μπερούτσο. Και οι δύο ανήκουν στην ΟΝΝΕΔ Κολωνα- κίου.
- Μέν. Τασιόπουλος, πρώην μέλος του Ε- ΝΕΚ...



ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ '84

Αν οι εκλογικές αναμετρήσεις στο φοιτητικό χώρο είχαν στο παρελθόν και το χαρακτήρα της πιστοποίησης της εκλογικής ηγεμονίας των δημοκρατικών δυνάμεων στα ΑΕΙ και της αντιδεξιάς κατεύθυνσης του φοιτητικού κινήματος, σήμερα τόσο αυτός ο χαρακτήρας, όσο και οι τάσεις που διαμορφώνονται στο φοιτητικό χώρο καθορίζονται και από μια σειρά άλλους, νέους παράγοντες.

Εφαρμόζεται κατ' αρχήν στο σύνολο της Παιδείας η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ. Διαμορφώνονται νέες σχέσεις στην εισαγωγή των μαθητών στα ΑΕΙ. Γίνονται προσπάθειες για ορθολογικοποίηση της ανώτερης και τεχνικής εκπαίδευσης. Το Φ.Κ. ορίζεται διαφορετικά απ' ό,τι στη δικτατορία και τους πρώτους μεταπολιτευτικούς χρόνους. Σήμερα δύσκολα μπορεί να στηριχθεί στο «λαμπρό και αγωνιστικό» παρελθόν του.

Η κινητικότητα στις κυρίαρχες παρατάξεις δεν υπάρχει και μπορούμε να πούμε ότι έχουν σταθεροποιηθεί οριστικά τη φυσιογνωμία τους με κυρίαρχο στοιχείο το κόμμα που τις καλύπτει, υποστηρίζει και τροφοδοτεί με ιδέες και προγράμματα. Η αμφισβήτηση του τρόπου και των μεθόδων πολιτικοποίησης, που εκφράσθηκε κυρίως στο διάστημα '77-'80 μαζί με νέα στοιχεία αριστερής κριτικής στην πολιτική των κομμάτων και τη λειτουργία του πανεπιστημίου, δεν είχε συνέχεια.

Τα κόμματα της Αριστεράς, ανεξάρτητα από επιμέρους αντιρρήσεις αποδέχθηκαν ουσιαστικά τη μεταρρύθμιση του ΠΑΣΟΚ, μιας και κάλυπτε τα όσα και τα ίδια είχαν διαμορφώσει ως πρόγραμμα εναλλακτικό απέναντι σε αντίστοιχες προσπάθειες της Δεξιάς για μεταρρύθμιση στο παρελθόν. Η μεταρρύθμιση βάλλεται, κυρίως στην Ανώτατη Εκπαίδευση, από μερίδα του καθηγητικού κατεστημένου και τη Δεξιά αλλά εμφανίζεται τώρα και κριτική διάθεση απέναντι σε μια σειρά τομείς από δυνάμεις, που κάθε άλλο παρά συντηρητικές μπορούν να χαρακτηρισθούν. Η προσφυγή στο Συμβούλιο Επικρατείας για την αντισυνταγματικότητα του Ν-Π 1268/82 δεν είναι ούτε η μόνη, ούτε η τελευταία αντίδραση της Δεξιάς, οι δυνάμεις της οποίας στο φοιτητικό χώρο δίνουν «αγωνιστικό» τόνο στην αντιπολίτευση που ασκεί η ΝΔ στην κυβέρνηση.

Κλίνετε επί δεξιά!!!

Οι φετινές φοιτητικές εκλογές (και κατά συνέπεια το Πανσπουδαστικό συνέδριο που διεξάγεται κι αυτό φέτος) αποκτούν μια ξεχωριστή σημασία γιατί θα σηματοδοτήσουν νέες εξελίξεις στο χώρο των ΑΕΙ και θα καταστήσουν διάφανα τα όρια ανάπτυξης του Φ.Κ.

Οι περσινές εκλογές με την άνοδο της ΔΑΠ, την πτώση της ΠΑΣΠ, τη στασιμότητα της ΠΣΚ και του Δ.Α. και την καθοδική πορεία συρρίκνωσης των Αριστερών Συσπειρώσεων, έκλεισαν οριστικά και αμετάκλητα τον κύκλο που διέγραψε το μεταδικτατορικό Φ.Κ.

Οι νέες «γενιές» φοιτητών —παιδιά που μπήκαν στο Πανεπιστήμιο με τις πανελλήνιες και πανελλαδικές εξετάσεις— είναι διαμορφωμένες «κατ' εικόνα και ομοίωση» του συστήματος που τα αναπαράγει. Τα πρώτα σπέρματα

του τεχνοκρατισμού, του επιστημονισμού και της απολιτικότητας (που αποτελούν την έκφραση της αστικής ιδεολογίας στον πανεπιστημιακό χώρο) ριζώνονται —και μάλιστα βαθιά— μέσα στο σχολείο. Οι μαθητές κυνηγώντας τον καλό βαθμό που θα τους εξασφαλίσει μια «προνομιούχα» θέση σε κάποια ανώτατη ή ανώτερη σχολή, συνηθίζουν ως μόνο τρόπο απόκτησης της γνώσης την αποστήθιση απ' το επίσημο και μοναδικό σύγγραμμα και την απάθεια προς κάθε τι που διαφέρει απ' το στενό τους ορίζοντα.

Οι μαθητές του σημερινού Λυκείου, όταν μετεξελιχθούν σε φοιτητές είναι πάντοτε πιο να αποδεχθούν την εντατικοποίηση των εξαμήνων (οι φετινές μαζικές συνελεύσεις πρωτοετών ενάντια στην εφαρμογή των εξαμήνων αποδει-



Οι εκλογές στους φοιτητικούς και σπουδαστικούς συλλόγους στις Απριλίου αποτελούν δείκτη όχι μόνο για τους πολιτικούς συσχετισμούς που διαμορφώνονται στο σπουδαστικό χώρο, αλλά και για τις τάσεις που υπάρχουν στο Φ.Κ. και τις δυνατότητες που έχει στις σημερινές συνθήκες.

Η αναμενόμενη νίκη των δημοκρατικών δυνάμεων ανεξάρτητα από το ποσοστό ανόδου της ΔΑΠ και η κατοπινή χρήση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων δεν συνιστούν αναγκαστικά, στοιχεία που να στηρίζουν και εκτιμήσεις για κάποια τομή στο Φ.Κ. Βέβαια η ΔΑΠ δίνει μάχη με ευρύτερη πολιτική σημασία για τη ΝΔ ενώ η ΠΑΣΠ δοκιμάζεται και μαζί της η μέχρι τώρα πολιτική της κυβέρνησης.

Αυτό όμως που κυρίως κρίνεται στις φοιτητικές εκλογές είναι το αν υπάρχουν προϋποθέσεις επαναπροσδιορισμού του Φ.Κ. στη νέα περίοδο που διανύει και όχι η πιστοποίηση απλά της εκλογικής ηγεμονίας των δημοκρατικών δυνάμεων, που φαίνεται να αποτελεί τον κύριο στόχο των μεγάλων παρατάξεων, Πσκ, ΠΑΣΠ και ΔΑ και ευνοεί τη ΔΑΠ, γιατί ακριβώς της επιτρέπει να παρέμβει και να διαμορφώσει ευνοϊκό πεδίο για τη Δεξιά στα ΑΕΙ.

Το κείμενο που ακολουθεί δίνει μια εικόνα της σημερινής κατάστασης στο φοιτητικό χώρο, των προβλημάτων που αντιμετωπίζει το Φ.Κ. και των παρατάξεων που συμμετέχουν στις εκλογές.

του Δημήτρη Αλεξάκη



καν η εξαίρεση που επιβεβαιώνει τον νόμο. Αυτό άλλωστε δείχνει και η κανονική μαζικότητα προσέλευση στις εξετάσεις, να θεωρήσουν ως «σημαντική άκτηση του Φ.Κ.» τη δημιουργία ενοποιημένου συγγραμμάτων όπου οι σελίδες των βιβλίων εξαρτούνται από τις διδασκαλίες του μαθήματος (!), δείχνουν την πλέον παγερή αδιαφορία για τη «συμμετοχή στη διοίκηση των κλάδων τους» και να την εμπιστευθούν στους «άξιους αντιπροσώπους τους, γνωστών, άλλωστε, μόνιμων δικαλιστών των παρατάξεων του Φ.Κ.».

Η απομαζικοποίηση των Γενικών Συνεδρώσεων, η γραφειοκρατικοποίηση των οργάνων του Φ.Κ. (Διοικητικά Συμβούλια —ΕΦΦΕ), καταστάσεις που επικρατούν να δημιουργούνται τα τελευταία χρόνια, σήμερα γίνονται ο κυρίαρχος κανόνας. Το Φ.Κ., αργά αλλά στα-

απομαζικοποίησης των διαδικασιών που συντελούνταν στο εσωτερικό του, αναδεικνύει την ΔΑΠ σαν ισότιμο παίκτη στη σκακιέρα που ονομάζεται φοιτητικός χώρος. Ενώ μέχρι πριν 2 χρόνια είχε αποσυρθεί διακριτικά από το πλαίσιο των διεργασιών του Φ.Κ., μετά την άνοδο της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ ξαναεμφανίζεται δυναμικά και με ένα ακόμα πλεονέκτημα: την κινητοποίηση του κόσμου της, πράγμα που ποτέ στο παρελθόν δεν είχε κατορθώσει. Και όχι μόνο αυτό. Η κυριαρχία του τεχνοκρατισμού και της απολιτικότητας και η ουσιαστική συναίνεση των αριστερών παρατάξεων σ' αυτό, έδωσαν τη δυνατότητα στη δεξιά παράταξη (που σημειωτέον στα πανεπιστήμια παρουσιάζει το πιο φιλελεύθερο προσωπείο) να «παίζει» σ' ένα παιχνίδι που το γνωρίζει πολύ καλά —προέρχεται άλλωστε από τον κόσμο της αστικής ιδεολογίας που την τρέ-



ρά, μετεξελίσσεται σε «συνδιοικούμενο» κρατικό συνδικαλισμό.

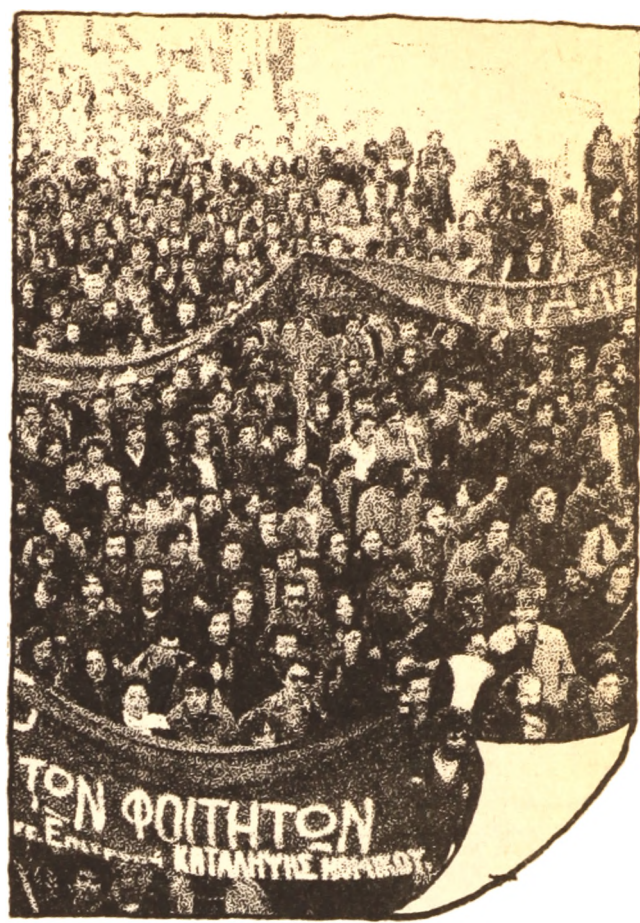
Η απολιτικότητα και η απάθεια των νέων φοιτητών, η αδιαφορία των περισσότερων παλιότερων (εξέλιξη της πάλης κατά τη λανθάνουσα υπερπολιτικοποίησης), η κυρίαρχη ανάδειξη των αστικών ιδεολογημάτων του τεχνοκρατισμού και της ουδέτερης επιστήμης, οδηγούν στην πολιτική και ιδεολογική ενίσχυση της δεξιάς. Το Φ.Κ. χάνει έτσι τον παλιό του αριστερό προσανατολισμό.

Η αδυναμία των αριστερών παρατάξεων να κινητοποιήσουν τους φοιτητές, η άρνηση των τελευταίων να στρατευθούν και να αγωνιστούν μέσα από αυτές, εμφανίζονται με τον πιο διάφανο τρόπο ένα κενό ηγεμονίας που υπάρχει μέσα στα Πανεπιστήμια.

● Η «κοινοβουλευτική» σχέση με την πολιτική, πρακτική που εφαρμόζεται σήμερα στο Φ.Κ. σαν αποτέλεσμα της

φει— και να πείθει τον κόσμο, που την ακούει. Η επίδειξη «νοικοκυροσύνης» από πλευράς της, η ανάδειξη των αριστών —στα μαθήματα— φοιτητών από αυτήν, της δίνουν εχέγγυα πειστικότητας στον κόσμο που κατακλύζει καθημερινά τα αμφιθέατρα.

● Η ΠΑΣΠ, άκριτος χειροκροτητής και υποστηρικτής των κυβερνητικών επιλογών, προσπαθεί απεγνωσμένα να μην χάσει τη φερεγγυότητά της στους φοιτητές. Οι μοναδικές «επιτυχίες» που έχει να παρουσιάσει είναι οι εκάστοτε εξαγγελίες του υπουργείου Παιδείας (και Θρησκευμάτων βεβαίως), που πληθαίνουν κατά την προ των φοιτητικών εκλογών περίοδο. Ταυτίζοντας τις αντιδράσεις στο νόμο πλαίσιο με τη δεξιά, επιθυμεί την πολωτική προσκόλληση, στο δίλημμα «Αλλαγή ή Δεξιά», ελπίζοντας έτσι στην, όσο το δυνατόν, λιγότερη διαρροή ψηφοφόρων.



● Η ΠΣΚ βλέποντας την υλοποίηση των οραμάτων της από την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, βρίσκεται σε μια δυσάρεστη κατάσταση. Η απουσία εναλλακτικής πρότασης για την εκπαίδευση από το ΚΚΕ, εγκλωβίζει τη συνδικαλιστική παράταξη στα στενά πλαίσια των διεκδικήσεων αύξησης των δαπανών για την Παιδεία και στις προτάσεις για τον τρόπο διδασκαλίας («αγαπάμε τη μόρφωση, παλεύουμε να την αλλάξουμε» κτλ.). Εγκαταλείποντας τις μέχρι πέρσι διακηρύξεις ενάντια στην εντατικοποίηση, συμπλαίει φέτος με την ΠΑΣΠ για την εφαρμογή των εξαμήνων. Προσπαθώντας να δώσει κάποιο διαφορετικό στίγμα από το ΠΑΣΟΚ, αναγκάζεται η κριτική της να είναι «σκληρή» νομίζοντας ότι έτσι πείθει για την «αριστερή» στάση της. Μόνιμο μέλημά της δεν μπορεί να είναι άλλο παρά η προσπάθειά της, με κάθε τρόπο, να διατηρήσει τις δυνάμεις της.

● Ο Δημοκρατικός Αγώνας βρίσκεται κοντά, όσο ποτέ άλλοτε, στο περιθώριο των εξελίξεων. Αιωρείται ανάμεσα στο πλαίσιο των κυρίαρχων παρατάξεων και σ' εκείνο της φοιτητικής αμφισβήτησης. Η σύμπλευση, όμως, και τα παζάρια της ΠΑΣΠ με την ΠΣΚ τον αποκλείουν από το πρώτο, ενώ η γενική αντίρροπη στάση του τον φορτώνει με πολιτική αφερεγγυότητα στο δεύτερο χώρο. Έτσι η σημερινή του θέση τον υποχρεώνει στο να καταμετρήσει απλώς στην κυβέρνηση τα «λάθη» της και να παρουσιάζεται σαν ο πιστότερος υποστηρικτής της «Αλλαγής» την οποία όμως σήμερα η κυβέρνηση δεν «εφαρμόζει».

Πώς είναι, όμως, σήμερα διαμορφωμένο το πλαίσιο της φοιτητικής αμφισβήτησης; Σίγουρα το κυρίαρχο στοιχείο που το προσδιορίζει είναι η κινητι-



κοιτητα δυναμεων που αποδεσμευονται απο τις οργανωσεις της κυριαρχης Αριστερας. Δυνამεις που αισθανονται την απουσια αριστερης εναλλακτικης προτασης και την αναγκη ενός ουσιαστικου πολιτικου διαλογου για την ανευρεση της:

- Οι αποχωρησεις πολλων μελων και στελεχων απ' την οργανωση της σπουδάζουσας Αθηνas της ΚΝΕ και η κυκλοφορια διακηρυξης «Για μια αριστερη πρωτοβουλια στα Πανεπιστήμια» με τις υπογραφες 37 απ' αυτων.

- Η διακήρυξη των 77 συνδικαλιστων από διάφορες σχολές της Αθηνas από το χώρο των Συσπειρώσεων με τον τίτλο «Και όμως, κινείται;», γεγονός που σηματοδοτεί διαδικασίες έντονων ζυμώσεων στο χώρο αυτό και προσπάθεια για την ανάδειξη μιας καινούργιας προβληματικής σχετικά με την αναγκαιότητα διαμόρφωσης μιας αριστερης κριτικής στα Πανεπιστήμια και συνδιαμόρφωσης με το σύνολο των αριστερών φοιτητικών δυνάμεων, που συνειδητοποιούν σήμερα τα αδιέξοδα της Αριστερας, ενός πλαί-

σιου στο οποίο θα είναι δυνατόν να στηριχθεί μια διαφορετική πολιτική παρέμβαση, βασισμένη στη σημερινή πραγματικότητα στα ΑΕΙ.

- Η αυτόνομη κάθοδος στις φοιτητικές εκλογές της «Αγωνιστικής Σοσιαλιστικής Κίνησης» (ΑΣΚ) σε 20 σχολές, συνδικαλιστικής παράταξης φοιτητών, της ομάδας που εκδίδει το «Φυλλάδιο».

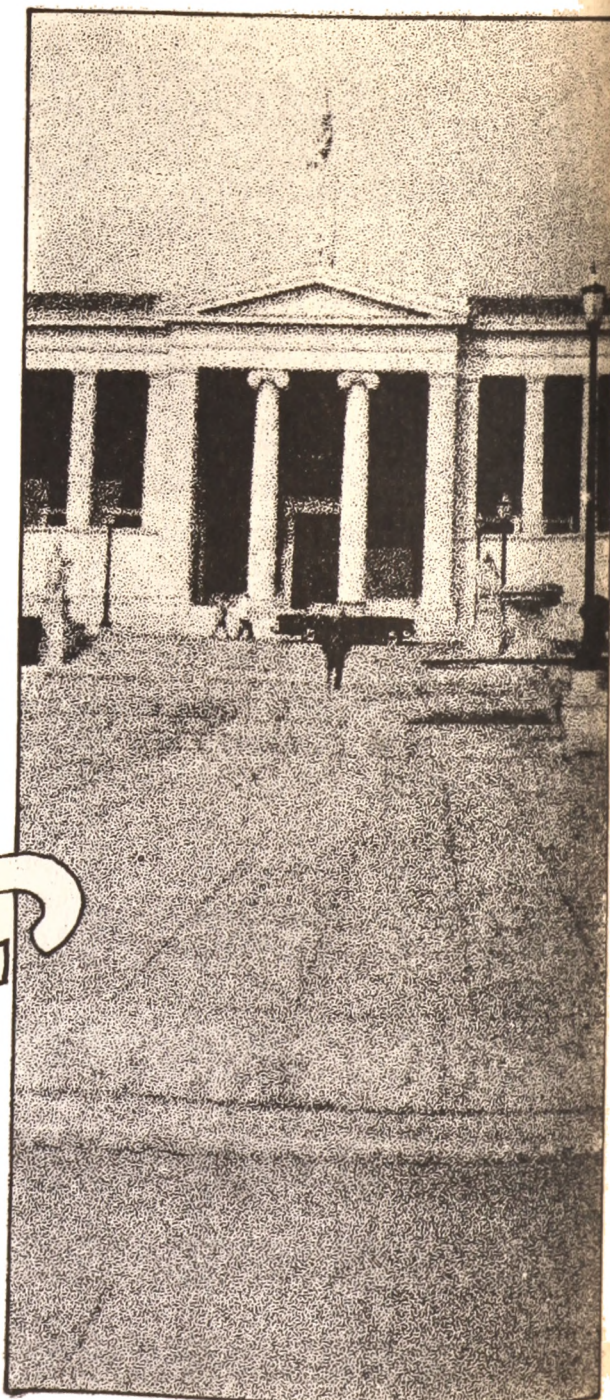
- Η διάθεση για διάλογο και σύγκλιση με ανένταχτες αριστερές δυνάμεις, μελών του ΔΑ που συνιστούν μια διαφορετική αντίληψη και νοοτροπία από τις αντίστοιχες και ήδη δοκιμασμένες της ηγεσίας του ΚΚΕ εσ.

- Η αμφισβήτηση και αναζήτηση στο χώρο της ΠΑΣΠ που εντείνεται και πιθανά να πάρει ευρύτερες διαστάσεις μετά το συνέδριο του ΠΑΣΟΚ, δείχνουν τις ιδιαιτερότητες, αλλά και τη διάθεση για κάτι καινούργιο όλων αυτών των δυνάμεων που σχηματίζουν το πλαίσιο της αριστερης φοιτητικής αμφισβήτησης.

Τα προηγούμενα δεν σημαίνουν βέβαια αναγκαστικά και την ύπαρξη δυνατοτήτων και προϋποθέσεων για να τε-

θούν με διαφορετικό τρόπο σήμερα τα προβλήματα του Φ.Κ. και της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Σηματοδοτούν όμως αναζητήσεις και εκφράζουν την αγωνία μιας μερίδας της νεολαίας, σε διαφορετικές συνθήκες από αυτές της δικτατορίας και της μεταπολιτευτικής περιόδου, να θέσει προβλήματα και να δοκιμάσει νέες πολιτικές και κοινωνικές πρακτικές, που να ανταποκρίνονται στη σημερινή πολιτική πραγματικότητα και κυρίως στο τι συμβαίνει στην Παιδεία με την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του ΠΑΣΟΚ.

Ποιες μορφές θα πάρουν οι κινήσεις που υπάρχουν σήμερα στα ΑΕΙ, αλλά και πως θα διαμορφωθούν γενικότερα οι συσχετισμοί στο σπουδαστικό και φοιτητικό χώρο θα κριθούν σε σημαντικό βαθμό από τις εκλογές στις 4 Απριλίου. Για τις δυνάμεις της Αριστερας πάντως τα προβλήματα πολλαπλασιάζονται. Και σ' αυτό δεν συντελεί μόνο η αντιμετώπιση της Δεξιάς και ο χαρακτήρας της μεταρρύθμισης, που επιχειρεί η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ στην Παιδεία, αλλά και η ιστορική αδυναμία της παραδοσιακής Αριστερας να έχει εναλλακτική λύση στα προβλήματα της εκπαίδευσης και τα σημερινά κοινωνικά προβλήματα της νεολαίας.



«Ομφάλιος λώρος» και Εθνική Αντίσταση

του Νίκου Τσαραβόπουλου

ην ιδέα για το άρθρο τούτο μου την έδωσε η σχετικά πρόσφατη διακήρυξη του Πρωθυπουργού, ότι «υπάρχει ένας ομφάλιος λώρος μεταξύ των Ελλήνων στον Ελλαδικό χώρο και των Ελλήνων της γης». Άσχετα από το συγκεκριμένο περιστατικό που προκάλεσε, πρόκειται για μια σωστή διαπίστωση: αυτός ο ομφάλιος λώρος υπήρξε μια πραγματικότητα που επανειλημμένως λειτούργησε, πολλές φορές μάλιστα με τρόπο μεγαλειώδη. Ιδίως, στις πολύ κρίσιμες περιόδους της χώρας και του λαού, με κορυφαία στιγμή το 1941-44, όπου γραφόταν το έπος της εθνικής μας Αντίστασης.

Με την ελλαδική εθνική αντίσταση ταυτίστηκαν τότε οι πάρα πολλές χιλιάδες συμπατριώτες μας που βρίσκονταν στο χώρο της Μέσης Ανατολής, είτε σαν φυγάδες και πρόσφυγες από την εχόμενη Ελλάδα, είτε σαν από τα πριν μόνιμοι κάτοικοι της Αιγύπτου. Η Αντιφασιστική Στρατιωτική Οργάνωση Α.Σ.Ο., όπου είπροςχωρήσει η συντριπτική μάζα των στρατευμένων στον Ελληνικό Στρατό της Μέσης Ανατολής, καθώς και ο Ελληνικός Απελευθερωτικός Σύνδεσμος Ε.Α.Σ. στους κόλπους του Αιγυπτιακού Εθνισμού, δεν υπήρξαν παρά η έκφραση αυτής της «ομφαλορικής» σύνδεσης με την πατρίδα, η προβολή, η προέκταση της εθνικής Εθνικής Αντίστασης στο χώρο της Μέσης Ανατολής.

Ώς τον Απρίλη, κλείνουν σαράντα ολόκληρα χρόνια από τα αματικά γεγονότα του Απριλίου 1944 σ' αυτό το χώρο, γεγονότα που χαρακτηρίστηκαν σαν «το κίνημα των ενόπλων δυνάμεων της Μέσης Ανατολής». Και τα οποία, ως γνωστό, είχαν σαν συνέπεια τη διάλυση αυτών των ενόπλων δυνάμεων. Πρόκειται, λοιπόν, για μια σημαντική επέτειο και καλό είναι να τη θυμηθούμε, και τα γεγονότα εκείνα αποτέλεσαν —κατά την κοινή ολογία— έναν προάγγελο για τις μετέπειτα τραγικές εξελίξεις η μετακατοχική Ελλάδα. Να τη θυμηθούμε, όχι για «ν' αναμνηστούμε τα πάθη», αλλά για ν' αποκατασταθούν μερικές ιστορικές αλήθειες, όπως λ.χ. τι σημαίνει «κίνημα» και ποιος έκανε κίνημα» στη Μ. Ανατολή, ποιοι υπήρξαν οι πραγματικοί κινήματες και ποιοι διάλυσαν τότε το Στρατό, κ.ά.

Η αποσαφήνιση αυτών των θεμάτων αποτελεί, θα 'λεγα, μian ιστορική επιταγή. Δεν απευθύνομαι και τόσο στην παράταξη της δεξιάς —δεξιά είναι, τη δουλειά της κάνει με την κατασυκοφάνηση όλων των λαϊκών κινήματων. Αλλά, στην παραδοσιακή Αριστερά, η οποία πέρα από ορισμένες άτυχες ή γριφώδεις εκφράσεις που διατυπώθηκαν αρχικά και που θα μπορούσαν ίσως ν' αποδοθούν σε έλλειψη ενημέρωσης, σε υπάρχουσες τότε αυταπάτες ή σε πολιτικές σκοπιμότητες της στιγμής, δεν έδειξε έκτοτε καμιά διάθεση να μελετήσει στα σοβαρά και να δώσει μian υπεύνη ξεκάθαρη θέση πάνω σ' εκείνα τα γεγονότα. Τόσο μάλλον που έχει μεσολαβήσει μια ολόκληρη τεσσαρακονταετία, με τις φωστές πικρές εμπειρίες της. Να το αποδώσουμε σε αμέλεια, την τάση του «ας μη θίγουμε τα κακώς κείμενα», ή σε άλλους λόγους;

Έτσι όμως, δημιουργήθηκε και διαιωνίζεται ένα πελώριο ηθικό πρόβλημα: της ευθύνης απέναντι σ' όλες εκείνες τις χιλιάδες αγωνιστές της Μέσης Ανατολής που πάλαψαν τότε μ' όλη τη φλόγα της ψυχής τους για την εαμική εθνική αντίσταση και για την εθνική ενότητα. Και οι οποίοι είδαν με πίκρα, στη συνέχεια, αυτή την άσκηση του ύψιστου και συνταγματικά κατοχυρωμένου πατριωτικού χρέους τους, να καταδικάζεται, όχι μόνο από δεξιά, αλλά και από αριστερά, σαν «κίνημα» και να χαρακτηρίζονται, αυτοί που πάλεψαν για την εθνική ενότητα, σαν «κινήματες» και «διαλυτές του στρατού», με το ελαφρυντικό ίσως ότι παρασύρθηκαν από «παράφρονες τάξεις ανευθύνων προσώπων» όπως τηλεγράφησε στον Τσώρτσιλ, τον Μάη του 1944, η τότε ηγεσία του ΕΑΜ.

Οι περισσότεροι από εκείνους τους αγωνιστές ήταν τότε νέοι και εκείνα τα φλογερά χρόνια έμειναν στη μνήμη τους σαν ένα από τα ωραιότερα, από τα καλύτερα κομμάτια της ζωής τους, μια



Ο Γιάννης Σαλλάς γεν. γραμματέας της ΑΣΟ (Αντιφασιστική Στρατιωτική Οργάνωση) το 1943. Δεξιά, ο Γιάννης Σαλλάς και Ευλαμπία Ράππα σε στρατόπεδο της Παλαιστίνης την ίδια χρονιά.



και είχαν συνδεθεί με το ευγενικότερο πατριωτικό ιδανικό. Είναι δε γνωστό, ότι την αφοσίωσή τους αυτή την πλήρωσαν με πολλές ταλαιπωρίες, διώξεις, φυλακές και στρατόπεδα συγκέντρωσης. Στο διάστημα που μεσολάβησε από τότε, πολλοί έπαψαν να ζουν, ένα μέρος τους μάλιστα εκτελέστηκαν ή έπεσαν μαχόμενοι ηρωικά σε άλλα ταμπούρια της λευτεριάς, πάντα από τις γραμμές της παραδοσιακής Αριστεράς. Οι υπόλοιποι, επιζώντες ακόμα, βρίσκονται πια «στας δυσμάς του βίου των». Γι' αυτό και η συνεχιζόμενη σιωπή τους προβληματίζει και τους κάνει να σκέφτονται τι... ψυχή θα παραδώσουν; Την ψυχή ενός «κινήματος» που συνεβαλε στο να διαλυθεί ένας ολόκληρος στρατός; Ή την ψυχή ενός φλογερού πατριώτη που αγωνίστηκε ακριβώς για να μη διαλυθεί αυτός ο στρατός και για να πραγματοποιηθεί η εθνική ενότητα;

Πρόκειται για βασανιστικά ερωτήματα, στα οποία η παραδοσιακή Αριστερά και οι ηγεσίες των κομμάτων που την εκπροσωπούν σήμερα καλούνται να δώσουν μια ξεκάθαρη απάντηση. Και, για να επανέλθουμε στον «ομφάλιο λώρο» που έδωσε το έναυσμα γι' αυτό το άρθρο, ας διερευνηθεί, στο φως των μετέπειτα τραγικών εξελίξεων, το πως λειτούργησε τότε η μεσανατολίτικη άκρη αυτού του λώρου. Μήπως θα πρέπει επιτέλους, ν' αναθεωρηθούν τα περί «παραφρόνων και ανευθύνων» και ν' αναγνωριστεί με παρησσία ότι η Μέση Ανατολή επέδειξε τότε μια θαυμαστή γνώση της πραγματικότητας, χωρίς ψευδαισθήσεις, και υψηλό πνεύμα πατριωτισμού, ευθύνης και διορατικότητας;

Υπήρξε, βέβαια, κατά καιρούς, κάποια σχετική αρθρογραφία. Επίσης, γράφτηκαν και μερικά βιβλία. Αξιόλογα όλα, αλλά, παρά την ενδιαφέρουσα συμβολή τους, φαίνεται ότι δεν υπήρξαν αρκετά και το θέμα δεν έχει ολότελα εξαντληθεί, με συνέπεια να υπάρχουν ακόμα διστάμενες απόψεις και λαθεμένες εντυπώσεις. Τούτο δεν είναι παράξενο. Διότι το θέμα είναι περισσότερο πολύπλοκο, από την κάπως εξαπλουστευμένη μορφή που του έχει δοθεί. Ο χώρος της Μέσης Ανατολής ήταν τότε πεδίο πολυποικίλων μεγάλων παιχνιδιών της διεθνούς και, ιδιαίτερα, της αγγλικής πολιτικής. Παιχνιδιών που απόβλεπαν να προκαθορίσουν από τότε μελλοντικές εξελίξεις στο μεταπολεμικό κόσμο. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, εμπλέκονται και τα ελληνικά δραματικά γεγονότα εκείνης της εποχής, σ' αυτό το χώρο. Και ασφαλώς, απ' αυτή την άποψη, ακόμα δεν έχουν ειπωθεί τα πάντα, σε τρόπο που να υπάρχει άπλετο φως. Σε τούτο ακριβώς αποβλέπει και το παρόν άρθρο: στο να δώσει το έναυσμα με την ευκαιρία της φετινής επέτειου, για μια πιο εμπεριστατωμένη μελέτη του «Κινήματος της Μέσης Ανατολής». Και στην προσπάθεια αυτή, καλούνται να μιλήσουν, έστω και ύστερα από σαράντα χρόνια, όχι μονάχα οι επίσημες ηγεσίες, αλλά και όλοι όσοι έζησαν ή γνώρισαν από κοντά εκείνα τα γεγονότα και που θα μπορούσαν να δώσουν πολύτιμα στοιχεία. Είναι ένα χρέος τους απέναντι στην Ιστορία.

**ΑΝΟΙΧΤΗ
ΣΥΖΗΤΗΣΗ**

**ΥΓΕΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ**

**ΕΘΝΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ
ΕΡΕΥΝΩΝ**

**ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
6
ΑΠΡΙΛΙΟΥ
ΚΑΙ
ΣΑΒΒΑΤΟ
7
ΑΠΡΙΛΙΟΥ**

**ΟΡΓΑΝΩΣΗ:
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
«ΑΝΤΙ»**

Η ΕΠΙΧΕΙΡΟΥΜΕΝΗ μεταρρύθμιση του συστήματος υγείας, βρίσκεται τον τελευταίο καιρό στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος και της δημοσιότητας. Το σκηνικό είναι λίγο πολύ γνωστό. Ένα υγειονομικό καθεστώς που ελάχιστα ανταποκρίνεται στις ανάγκες και στις απαιτήσεις για αποτελεσματική ιατρική φροντίδα, προϊόν της ιδιόρρυθμης ανάπτυξης του καπιταλισμού στη χώρα μας και της αντιλαϊκής διαχείρισης της εξουσίας από τις δυνάμεις της συντήρησης και της αντίδρασης. Μια κυβέρνηση που επί δυόμισι χρόνια προσπαθεί χωρίς επιτυχία μέχρι στιγμής, να υλοποιήσει τις σχετικές της εξαγγελίες, και ένα ιατρικό συνδικαλιστικό κίνημα που οι πρόσφατες μαζικές του κινητοποιήσεις το έχουν μεταβάλλει σε καθοριστικό παράγοντα των εξελίξεων.

ΑΥΤΟ, όμως, που δεν είναι γνωστό, τουλάχιστον για τον περισσότερο κόσμο, είναι οι λόγοι που οδήγησαν στη σημερινή κατάσταση. Οι αιτίες της κυβερνητικής αδυναμίας, της συνδικαλιστικής αντιπαράθεσης, και της σύγχυσης και αμφιβολίας που επικρατεί τελικά γύρω από τις προθέσεις και τις δυνατότητες των πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων, που με τη δράση τους καθορίζουν την πορεία των γεγονότων, παραμένουν ως επί το πλείστον αδιευκρίνιστες.

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ του ΠΑΣΟΚ, επέλεξε την τακτική των μεγαλόσχημων διακηρύξεων, χωρίς να θεωρεί χρέος της να δικαιολογήσει ή να εξηγήσει την αναβλητικότητα της, τις αμφιταλαντεύσεις της, τις πρόσφατες αναθεωρήσεις της σε θέσεις και τακτικές. Αλλά και τα ιατρικά συνδικάτα δεν μπόρεσαν να ξεπεράσουν τον παραδοσιακό τους ρόλο, περιορίζοντας τη δραστηριότητά τους στην υπεράσπιση δίκαιων μεν αλλά συνδικαλιστικών κατά βάση αιτημάτων του κλάδου. Έτσι, δεν μπόρεσε ν' αναπτυχθεί σ' όλο αυτό το διάστημα, ένας γόνιμος και ουσιαστικός διάλογος, μια υπεύθυνη και πλατιά ενημέρωση, που θα φώτιζε την πραγματική φύση των προβλημάτων και κυρίως θα συνέτεινε στην ανάληψη των σωστών πρωτοβουλιών.

ΜΕ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ, και τα ερωτήματα που θέτει η συγκυρία να παραμένουν αναπάντητα, και ελάχιστα να έχει συζητηθεί, ο χαρακτήρας και η καταλληλότητα του Εθνικού Συστήματος Υγείας, έτσι όπως έχει διαμορφωθεί στα χαρτιά και όπως επιχειρείται να εφαρμοσθεί στην πράξη.

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ αυτή επισήμανση, έχει και τις σοβαρότερες συνέπειες, σε μια εποχή όπως η σημερινή, όπου η ιατρική επιστήμη και τα συστήματα υγείας περνούν μια πολύπλευρη και βαθιά κρίση. Η αδυναμία ικανοποίησης των ολοένα αυξανόμενων δαπανών, η αναποτελεσματικότητα απέναντι στα καινούργια προβλήματα υγείας που γεννά ο σύγχρονος πολιτισμός, ο αντικοινωνικός προσανατολισμός των συστημάτων υγείας εξαιτίας της εμπορευματοποίησης της περίθαλψης, αποτελούν ίσως τις πιο σημαντικές αλλά όχι και τις μόνες πλευρές αυτής της κρίσης. Η υπεράνπτυξη του θεραπευτικού-νοσοκομειακού τομέα σε βάρος της πρόληψης και της πρωτογενούς περίθαλψης, η αλλοτριωμένη σχέση του γιατρού με τον άρρωστο, ο υποβαθμισμένος ρόλος της γυναίκας (;) και μια σειρά από άλλα προβλήματα, καθιστούν ολοένα και πιο φανερό, πως το αίτημα για βελτίωση της περίθαλψης και προάσπισης της υγείας, δεν μπορεί να ικανοποιηθεί με μέτρα που διαιωνίζουν την ίδια ξεπερασμένη και χρεωκοπημένη σε πολλούς τομείς, λογική.

ΣΕ ΟΛΑ αυτά τα ζητήματα, η ανάπτυξη του σχετικού προβληματισμού στη χώρα μας είναι πολύ περιορισμένη, χωρίς δυστυχώς να γίνονται ουσιαστικές προσπάθειες για την ικανοποίηση αυτής της ανάγκης. Έτσι βρισκόμαστε μπροστά στο παράδοξο φαινόμενο να επιχειρείται η «αλλαγή» στην υγεία, χωρίς να έχουν αναλυθεί οι κοινωνικές διαστάσεις του προβλήματος, χωρίς μια ολοκληρωμένη οικονομοτεχνική μελέτη, χωρίς να προβάλλεται μια άλλη φιλοσοφία, που να υπερβαίνει τα σημερινά δεδομένα και αδιέξοδα.

ΤΟ ΑΝΤΙ, πιστεύοντας πως η συνεισφορά προς την κατεύθυνση αυτή, σε μια τόσο κεφαλαιώδη υπόθεση όπως είναι η υγεία, πρέπει να είναι πολύπλευρη και να μην αποτελεί αποκλειστικότητα ορισμένων μόνο κέντρων ή δυνάμεων, αποφάσισε να διοργανώσει το διήμερο «ΥΓΕΙΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΑ-ΠΟΛΙΤΙΚΗ», με εισηγήσεις και ανοικτές συζητήσεις, που στοχεύουν στην καλύτερη κατανόηση των επιμέρους προβλημάτων και στην ανίχνευση λύσεων και σωστών κατευθύνσεων. Βέβαια, μέσα σε δυο μέρες συζήτησης η προσφορά αυτή δεν μπορεί παρά να είναι περιορισμένη. Είναι όμως ένα βήμα που φιλοδοξεί να προκαλέσει και άλλες ανάλογες πρωτοβουλίες, ώστε να αποτελέσει απαρχή για μια ουσιαστική συμβολή τόσο στον καλύτερο σχεδιασμό και στη σωστή εφαρμογή, του αναγκαίου για τον τόπο, Εθνικού Συστήματος Υγείας, όσο και στη δημιουργία των προϋποθέσεων για μια ευρύτερη κοινωνική αντιμετώπιση της υγείας και της περίθαλψης.

**Παρασκευή 6 Απριλίου, 7 μ.μ.
ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΥΓΕΙΑΣ**

Ανοιχτή συζήτηση για τις δυνατότητες, τα προβλήματα και τις προοπτικές της υγειονομικής μεταρρύθμισης στη χώρα μας.

Συμμετέχουν: ΣΠΥΡΟΣ ΔΟΞΙΑΔΗΣ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΡΙΜΠΑΣ
ΝΙΚΟΣ ΜΑΝΙΟΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΟΥΝΤΑΣ
ΝΙΚΟΣ ΦΙΛΙΑΣ

Στη συζήτηση έχει προσκληθεί να συμμετάσχει και ο υπουργός Υγείας και Πρόνοιας
ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ

ΥΓΕΙΑ-ΠΟΛΙΤΙΚΗ

**Σάββατο 7 Απριλίου
Η ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΗΜΕΡΑ**

10 π.μ.: Ο χαρακτήρας και ο ρόλος της σύγχρονης ιατρικής

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΠΕΝΤΟΓΑΛΟΣ: Οι ιστορικές καταβολές της ιατρικής επιστήμης. Θεραπεία ή πρόληψη.
ΑΓΓΕΛΟΣ ΧΑΤΖΑΚΗΣ: Η γυναίκα-άρρωστος, η γυναίκα-θεραπευτής.
ΕΦΗ ΛΕΟΝΤΙΔΟΥ: Η σχέση του γιατρού με τον άρρωστο.
ΜΑΝΩΛΗΣ ΜΥΛΩΝΑΚΗΣ:

12. π.μ.: Όψεις της ελληνικής πραγματικότητας

ΗΛΙΑΣ ΚΟΥΒΕΛΑΣ: Η ιατρική εκπαίδευση σήμερα.
ΓΙΑΝΝΗΣ ΕΥΔΟΚΙΜΙΔΗΣ: Η δημογραφία του ιατρικού δυναμικού.
ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ: Οι δαπάνες για την υγεία
ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Το ελληνικό νοσοκομείο.

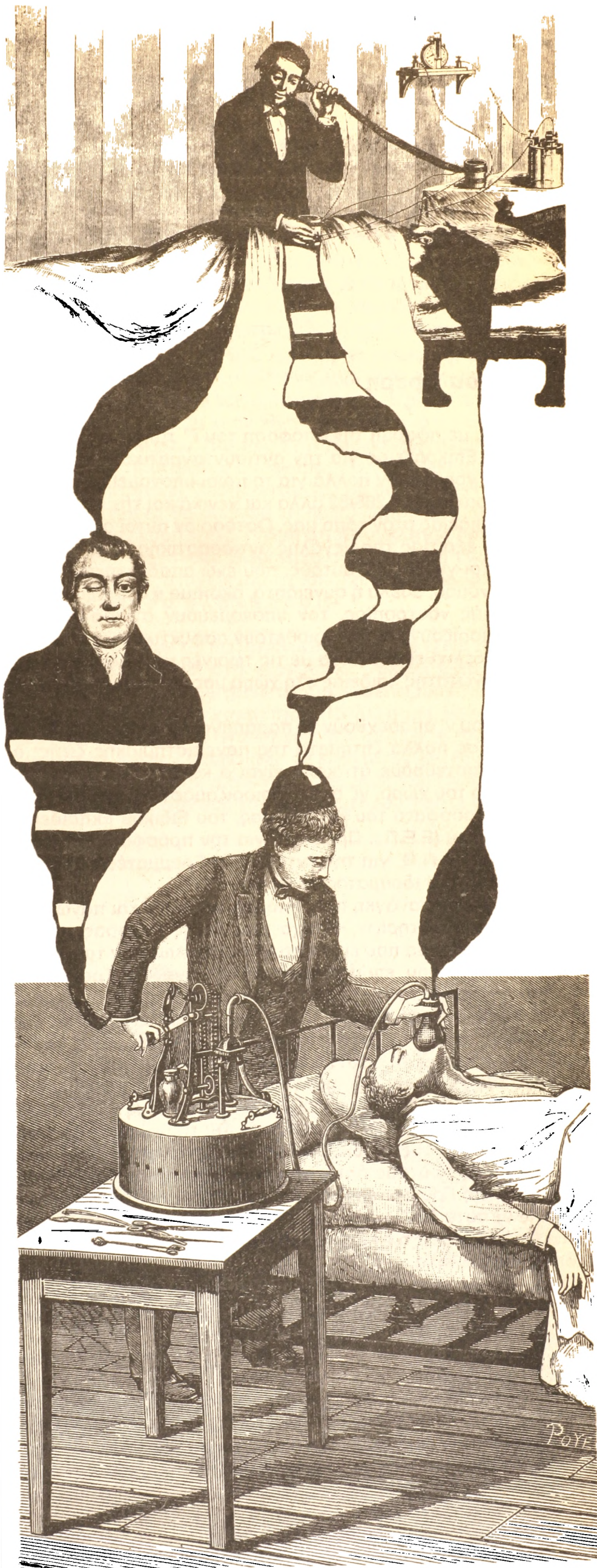
ΚΟΙΝΩΝΙΑ

**Σάββατο 7 Απριλίου, 6 μ.μ.
ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ**

Προϋποθέσεις και όροι χάραξης κοινωνικών πολιτικών της υγείας.

Στη συζήτηση συμμετέχουν:

ΠΕΤΡΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ
ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ ΣΑΛΑΜΙΝΙΟΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΦΑΝΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΡΙΧΟΠΟΥΛΟΣ



Ο ΝΟΜΟΣ ΠΛΑΙΣΙΟ για τα Α.Ε.Ι. και οι νομότυπες δημοκρατικές παραβιάσεις του



του Γιώργου Φρέρη

Πρόσφατα, με αφορμή την απόφαση του Γ' τμήματος του Συμβουλίου της Επικράτειας για την αντισυνταγματικότητα του νόμου πλαίσιο, γράφτηκαν πολλά για το ποιοι υπονομεύουν όχι μόνο το δημοκρατικό Ν. 1268/82 αλλά και γενικά και την πορεία της Ανώτατης Παιδείας στον τόπο μας. Ωστόσο αν αυτοί οι κύκλοι είναι γνωστοί, εξαιτίας της μεγάλης αντιδραστικής τους παράδοσης, ελάχιστοι γνωρίζουν αυτούς, που ενώ αποδέχτηκαν το νέο πνεύμα του νόμου, άθελα ή συνειδητά, σκόπιμα ή δέσμιοι μιας έντονης παλαιάς νοοτροπίας, τον υπονομεύουν στην εφαρμογή του, τον περιορίζουν και τον οριοθετούν ασφυκτικά αντί να τον αφήσουν να εξελιχθεί σύμφωνα με τις τωρινές και μελλοντικές ανάγκες της ανώτατης παιδείας στη χώρα μας και με βάση τις νέες του αρχές.

Προκειμένου ν' αποδεχθούν τα παραπάνω θα μπορούσαμε ν' αναφερθούμε σε πολλά ζητήματα της πανεπιστημιακής ζωής· όμως επειδή πιστεύουμε ότι καλό είναι ο καθένας να φροντίζει πρώτα το δικό του χώρο, γι' αυτό περιοριζόμαστε σ' ένα περιστατικό, το πιο πρόσφατο του κλάδου μας, του Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.). Πρόκειται για την πρόσφατη απόφαση της Συγκλήτου Α.Π.Θ. για την ένταξη των Γραμματέων Σπουδαστηρίων αυτού του ιδρύματος σε θέσεις ΕΕΠ.

Το ΑΠΘ έχοντας ανάγκη πριν από μια δεκαετία και πάνω, από Γραμματείς Σπουδαστηρίων, κάτοχοι μιας ξένης γλώσσας, προσέλαβε ορισμένα άτομα που είχαν πτυχίο ξενόγλωσσων τμημάτων. Τα άτομα αυτά, που επιλέχθηκαν ικανά μόνο ως Γραμματείς Σπουδαστηρίων, με την αποδοχή αυτής της θέσης, άμεσα, παραιτήθηκαν και από ορισμένους ειδικούς τομείς της αξιοποίησης του πτυχίου τους, όπως π.χ. τη διδασκαλία της ξένης γλώσσας σε δημόσια ιδρύματα (όχι σε φροντιστήρια ή ιδιωτικά μαθήματα, γιατί σ' αυτούς τους χώρους δεν απαιτείται πάντοτε πτυχίο!).

Πρέπει να τονίσουμε ότι από την πρόσληψή τους ως Γραμματείς Σπουδαστηρίων μέχρι σήμερα, στα ΑΕΙ της χώρας μας, προκηρύχτηκαν διάφορες θέσεις βοηθών, Διδασκάλων Ξένων Γλωσσών, κλπ. όμως τα άτομα αυτά, που προσελήφθησαν κι αξιοποιήθηκαν μόνο ως Γραμματείς Σπουδαστηρίων κι όχι ως διδακτικό προσωπικό, ποτέ δεν υπόβαλαν αίτηση πρόσληψης για μια από τις παραπάνω θέσεις ή αν έκαναν κάτι παρόμοιο, απλούστατα δεν κρίθηκαν κατάλληλα.

Όμως, ο νομοθέτης του 1268/82, θέλοντας να βάλει κάποια τάξη στα ΑΕΙ διατύπωσε σαφέστατα, στις μεταβατικές διατάξεις, την παράγραφο 6, του αρ. 41, την παρακάτω:

6. α) Όσοι από το προσωπικό που υπηρετεί σήμερα στα ΑΕΙ δεν υπάγονται σε καμιά από τις παραπάνω ρυθμίσεις, υποβάλλουν μέσα σε τρεις μήνες από την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού αίτηση στη Σύγκλητο για την ένταξή τους σε θέσεις ΕΔΤΠ ή ΕΕΠ, και όρισε ότι:

β) Η απόφαση της Συγκλήτου σχετικά με την παραπάνω ένταξη πρέπει να συνεκτιμά αφ' ενός τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα των κρινομένων και το αντικείμενο της μέχρι τότε απασχόλησής τους και αφ' ετέρου τις ανάγκες του ΑΕΙ.

Ξαφνικά λοιπόν οι Γραμματείς Σπουδαστηρίων θυμήθηκαν ότι είχαν πτυχίο ξενόγλωσσου τμήματος και ζήτησαν την ένταξή τους σε θέσεις ΕΕΠ και όχι ΕΔΤΠ όπως έπρεπε. Αυτόματα όλοι οι

συνδικαλιστικοί φορείς του ΕΕΠ αντέδρασαν γιατί:

1. το μέχρι τώρα αντικείμενο αυτών των ατόμων ήταν καθαρά διοικητικό και όχι διδακτικό, και
2. εισέρχονται στον κλάδο του ΕΕΠ διάφορα άτομα, εντελώς τυχαία, και μάλιστα από το «παραθυράκι» του νόμου, κάτι που δε συμβαδίζει με το πνεύμα των ανοικτών δημοκρατικών διαδικασιών που εισήγαγε ο νέος Ν. 1268/82.

Το ΥΕΠΘ, μέσω των συμβούλων του τότε Γενικού Γραμματέα, είχε δηλώσει στους συνδικαλιστές του ΕΕΠ ότι:

η μεταβατική αυτή παράγραφος διατυπώθηκε για να βοηθήσει την ένταξη ορισμένων ατόμων, ιδιαιτέρων ειδικοτήτων, που δεν επιθυμούσαν να συγγράψουν διδακτορική διατριβή αλλά που ωστόσο, ασκούσαν μέχρι τότε διδακτικό έργο και όχι διοικητικό, και

δε θα δεχόταν μια παρόμοια ένταξη που στην ουσία θα αλλοίωνε το πνεύμα του νόμου.

Ο τότε πρόεδρος του ΑΠΘ περίμενε την ανάδειξη των νέων πρυτανικών αρχών πριν προβεί σ' αυτή την ανήκουστη ένταξη, κι έτσι από το 1982 μέχρι πρόσφατα, η ένταξη αυτών των ατόμων εκκρεμούσε. Πρόσφατα όμως η Σύγκλητος του ΑΠΘ, μετά από τη σύσταση μιας επιτροπής που έκρινε μόνο τα τυπικά προσόντα των ενδιαφερομένων με βάση τις άλλοτε διατάξεις και όχι τις σημερινές που διέπουν το ΕΕΠ και χωρίς φυσικά να εξετάσει το αντικείμενο της μέχρι σήμερα απασχόλησής τους όπως ορίζει ο νόμος, αποφάσισε ότι τα άτομα αυτά έπρεπε να ενταχθούν στο ΕΕΠ και όχι στο ΕΔΤΠ, παρά τις αντιδράσεις των αρμόδιων συνδικαλιστικών φορέων.

Όμως ερωτάται η Σύγκλητος του ΑΠΘ:

1. Γιατί έκρινε σωστό και δίκαιο να ικανοποιήσει έτσι απλά και επιπόλαια το αίτημα ορισμένων ατόμων, παραβλέποντας το αντικείμενο της μέχρι τώρα απασχόλησής τους, όπως σαφώς ορίζει ο νόμος, 1268/82, αρ. 41, παρ. 6, εφ. β; Η Σύγκλητος θεωρεί ότι η ένταξη αυτών των ατόμων στο ΕΔΤΠ θα ήταν προσβολή; Από πότε η Σύγκλητος μπορεί σ' έναν υπάλληλο που ασκεί καθαρά ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ έργο να του ανάθεσει καθήκοντα ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ και μάλιστα χωρίς την κατάλληλη κρίση και αποφεύγοντας όλες τις νόμιμες διαδικασίες που ισχύουν για την κατάληψη μιας παρόμοιας θέσης;

2. Όσοι ψήφισαν υπέρ της ένταξης έχουν ήσυχη τη συνείδησή τους ότι άσκησαν σωστά το χρέος τους απέναντι στο πνεύμα του νέου νόμου και το συμφέρον του ελληνικού λαού, ως άτομα, ως επιστήμονες, ως μέλη μιας δημόσιας αρχής, ικανοποιώντας ένα πονηρό αίτημα ευκαιριακής επαγγελματικής αναβάθμισης ορισμένων ατόμων, τα οποία, αν είχαν τα κατάλληλα προσόντα και λίγο μεράκι για τη διδασκαλία —κάτι που δεν αποκλείουμε— δε θα κούρνιαζαν τόσα χρόνια στις θέσεις των Γραμματέων Σπουδαστηρίων, αλλά θα επιχειρούσαν να καταλάβουν μια θέση με ανοικτές διαδικασίες;

3. Σκέφτηκε άραγε η Σύγκλητος ότι ορισμένα σπουδαστήρια ξαφνικά θα μείνουν χωρίς ειδικευμένο προσωπικό ενώ ένας άλλος κλάδος γεμίζει από άτομα που κέρδισαν μια θέση «όχι με το σπαθί τους»; Η δικαιολογία ότι το ΑΠΘ είχε ανάγκη από Διδασκάλους Ξένων Γλωσσών δεν ευσταθεί. Οι ανάγκες του ΑΠΘ σε Διδασκάλους Ξένων Γλωσσών μπορεί να είναι τεράστιες, δεν το αμφισβητούμε καθόλου, όμως όπως όλα τα μαθήματα διδάσκονται από κατάλληλο προσωπικό, που προσλήφθηκε ύστερα από κατάλληλη κρίση, με ανοικτές διαδικασίες, γιατί στο μάθημα της ξένης γλώσσας, η Σύγκλητος του ΑΠΘ δέχεται αυτήν την εξαιρεση. Θεωρεί ακόμη την ξένη γλώσσα «δευτερεύον μάθημα»; Έμεινε ακόμη προσηλωμένη σ' αυτήν την παλιά αντιεπιστημονική νοοτροπία; Δε νομίζει ότι είναι το μοναδικό εφόδιο που θα επιτρέψει στον αυριανό επιστήμονα τη συνεχή ενημέρωση της ειδικότητάς του, άρα και της αξιοποίησής του; Επομένως μια τόσο σημαντική κατάρτιση των φοιτητών πιστεύει η Σύγκλητος ότι μπορεί να την ανταπεξέλθει οποιοσδήποτε; Δε νομίζουμε να ασπάζεται τη νοοτροπία του «δε βαριέσαι Ελλάδα είναι εδώ»!

4. Αν οι ανάγκες του ΑΠΘ σε Διδασκάλους Ξένων Γλωσσών είναι επείγουσες, γιατί η Σύγκλητος του ΑΠΘ, δεν πρότεινε, εδώ και δύο σχεδόν χρόνια, στο ΕΣΑΠ τη δημιουργία νέων θέσεων και να τις προκηρύξει με δημοκρατικές διαδικασίες, όπως δηλαδή προβλέπει ο Ν. 1268/82, όπου τα εν λόγω άτομα —για τα οποία δεν αμφισβητούμε την ικανότητά τους— θα μπορούν, αν το επι-

θυμούν, να καταλάβουν μια θέση ΕΕΠ, αφού υποβάλλουν υποψηφιότητα, όπως και κάθε άλλος ενδιαφερόμενος έλληνας πολίτης; Δεν πιστεύουμε να νομίζει η Σύγκλητος του ΑΠΘ ότι υπάρχουν για παρόμοιες θέσεις πολίτες α' ή β' κατηγορίας!

5. Η Σύγκλητος του ΑΠΘ επιθυμεί ή όχι την αναβάθμιση όλου του προσωπικού της; Αν ναι, τότε γιατί αγνόησε τις ανοιχτές διαδικασίες, γιατί παρέβλεψε το Π.Δ. 394/83 και γιατί δεν προβληματίστηκε με τη γενική αντίθεση όλων των συλλόγων του ΕΕΠ γι' αυτήν την ένταξη; Μήπως εξαιτίας του μικρού αριθμού των μελών του ΕΕΠ, άρα εντελώς ακίνδυνου να πιέσει, κτλ., και αγνόησε τις εκκλήσεις για υποβάθμιση;

6. Αμφιβάλλουμε αν η Σύγκλητος του ΑΠΘ έλαβε υπόψη της, μ' αυτήν την απόφασή της ότι κλείνει, τουλάχιστον για μια εικοσαετία, σε μερικά άτομα που επειδή δεν έλαχε να διοριστούν ως Γραμματείς Σπουδαστηρίων, τη δυνατότητα κατάληψης μιας θέσης ΕΕΠ με ανοιχτές διαδικασίες στο ΑΠΘ, παρ' όλο που εδώ και χρόνια αγωνίζονται στη Μέση Εκπαίδευση ή σε άλλα ΑΕΙ, με εργασίες και εκπόνηση διδακτορικών διατριβών να καταλάβουν μια θέση ΕΕΠ στο ΑΠΘ, το κατ' εξοχήν ελληνικό σήμερα ΑΕΙ που προσφέρει περισσότερες δυνατότητες έρευνας στον τομέα της ξένης γλώσσας. Ασφαλώς θα ξέφυγε της προσοχής της Συγκλήτου ότι με παρόμοιες εντάξεις, που ο λαός μας γενικά χαρακτηρίζει ως «ρουσφέτι» κι εμείς «παραπλανητική απόφαση», δεν επιβραβεύονται, αλλά τιμωρούν όσους μοχθούν με τις πενιχρές τους δυνατότητες στην έρευνα της ξένης γλώσσας. Δεν πιστεύουμε ότι κατ' αυτόν τον τρόπο η Σύγκλητος επιχειρεί να συμβάλει στο γνωστό λαϊκό σύνθημα: «Ο αγώνας δικαιώνεται».

Είναι ολοφάνερο ότι η απόφαση της Συγκλήτου για το θέμα μας,

αντιβαίνει στο πνεύμα των «ανοικτών δημοκρατικών διαδικασιών» και της «στοιχειώδους αξιοκρατίας», δύο βασικών προτερημάτων που θέλησε να εισαγάγει ο νέος καταστατικός χάρτης των ελληνικών ΑΕΙ.

Ταυτόχρονα, η απόφαση αυτή αποδεικνύει πόσο έντονα και στενά παραμένουν ακόμη τα συμφέροντα των διαφόρων φορέων, παρά τις αντίθετες διακηρύξεις τους: αναφερόμαστε ενδεικτικά σε 3 βασικούς φορείς: το ΔΕΠ, όλων των βαθμίδων, έχοντας στην πλειοψηφία του υιοθετήσει την άλλοτε καθηγητική αντίληψη, αγνόησε την αρχή των ανοικτών διαδικασιών και άθελά του βοήθησε στην υποβάθμιση του ΕΕΠ. Το ΕΔΠ, αφού δε θιγόταν τα συμφέροντά του δεν είχε λόγο να φέρει αντιρρήσεις. Οι δε φοιτητές απληρόνησαν ολότελα το χρόνιο αίτημά τους για αναβάθμιση των σπουδών τους και ούτε νοιάστηκαν καθόλου αν μ' αυτή την ένταξη, κλείνουν τουλάχιστον για μια 20ετία ορισμένες θέσεις που ίσως μερικοί άξιοι απ' αυτούς, με τις ανοιχτές διαδικασίες καταλαμβάναν.

Για ότι αφορά την πολιτικοποίηση του θέματος, όλες οι πολιτικές παρατάξεις, αν υποθεθεί ότι σ' ένα παρόμοιο σώμα είναι δυνατό οι αποφάσεις του να έχουν πολιτικό χαρακτήρα, αδιαφόρησαν γι' αυτό το πρόβλημα του ΕΕΠ. Η αλήθεια είναι το ΕΕΠ θεωρεί αναχρονιστική την ιδέα ότι ένα θέμα καθαρά πανεπιστημιακό, που αφορά όχι μόνο ένα ΑΕΙ αλλά το πνεύμα, σε πανελλήνια κλίμακα, ενός δημοκρατικού νόμου, αποδεκτό απ' όλες τις δημοκρατικές παρατάξεις, μπορεί ποτέ να γίνει αντικείμενο πολιτικών ζητήσεων.

Έτσι λοιπόν, στην προκειμένη ένταξη, πολλοί Δ/λοι είδαν να ενοχοποιούν τα περί «αξιοκρατίας και «ανοικτών δημοκρατικών διαδικασιών» και οι αξίες αυτές να καταναλώνονται στο μουσείο των αναμενόμενων ελπίδων, στην πτέρυγα των απατηλών προσδοκιών. Κι ως δηλώνει ο κ. Δ. Φατούρος «ο Ν. 1268/82 πρέπει να πετύχει και να κάνει τη διαδρομή του στην ιστορία»;

Συμφωνούμε απόλυτα με τη γνώμη του κ. πρύτανη, όμως αναρωτιόμαστε με ποιο τρόπο θα επιτευχθεί κάτι παρόμοιο, με τη ηθική στηρίγματα; Ευνοώντας την ευκαιριακή επαγγελματική αναβάθμιση μιας ομάδας εξαιτίας μιας αμφιλεγόμενης νομικής διαπίσωσης, θεωρώντας ακόμη τα ΑΕΙ φιланθρωπικά ιδρύματα, παβλόμεντας τις ανοιχτές δημοκρατικές διαδικασίες χάρη μιας ενής «εναπόθεσης του νόμου», αγνοώντας νομότυπα τις παραρτήσεις των αρμόδιων φορέων ή πιστεύοντας ότι μια μικρή παβίαση του πνεύματος του νόμου δεν τον αποσταθεροποιεί, δεν ν υπονομεύει, δεν του υποσκάπτει τα ηθικά θεμέλια;

«Φασούλι φασούλι γεμίζει το σακούλι» και η μια παρατυπία θα φέρει την άλλη και ίσως πιο κραυγαλέα, και όχι από την αντιδραστική γνωστή πια πτέρυγα, αλλά από την πλευρά αυτών που υπερασπίζονται το νόμο.

Γενικά, αυτή όλη η υπόθεση έχει κατά κάποιο τρόπο λήξει, με μια ακόμη υποβάθμιση του ΕΕΠ, κάτι που το ΥΕΠΘ αμφιβάλλουμε αν την ανατρέψει, αφού κι αυτό για ν' αποφύγει την αντίθεση με τη νομότυπη απόφαση της Συγκλήτου, θα προτιμήσει να την επικυρώσει. Κι απομένει στα συνδικαλιστικά όργανα του ΕΕΠ, παρά τη θέλησή τους, αν φυσικά ποτέ το αποφασίσουν, η προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας, κάτι που σημαίνει νέους αγώνες, άλλες ψυχικές ταλαιπωρίες, περιττά έξοδα, κτλ. Όμως με παρόμοιες ενέργειες δεν κινδυνεύει η επιτυχία του πρόσφατου νόμου, μια επιτυχία που κατά τα λεγόμενα του προέδρου της Συγκλήτου του ΑΠΘ «δεν είναι υπόθεση ούτε του νομοθέτη του, ούτε της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ. Είναι υπόθεση του τόπου ολόκληρου».

Αφού λοιπόν ο Ν. 1268/82 είναι κοινή υπόθεση, είναι καλό και φρόνιμο η Σύγκλητος του ΑΠΘ να λαμβάνει στις αποφάσεις της, σοβαρά υπόψη της, τα τεκμηριωμένα επιχειρήματα του κάθε φορέα, όσο ολιγάριθμο κι αν είναι, με βάση π ά ν τ ο τ ε τις βασικές αρχές του νόμου. Πάντως στην προκειμένη περίπτωση, μια ανάκληση της πρόσφατης απόφασης για την αδικαιολόγητη ένταξη των Γραμματέων Σπουδαστηρίων σε θέσεις ΕΕΠ, δε θα μειώσει αλλ' αντίθετα θα αυξήσει το ηθικό κύρος της Συγκλήτου και θα δείξει στην ευρή κοινή γνώμη ότι η Σύγκλητος δεν είναι ένα απλό νομικό στερεότυπο διοικητικό όργανο αλλά ένα πανεπιστημιακό σώμα που στοχεύει κι ανταποκρίνεται στο γενικό συμφέρον του « τ ό π ο υ ο λ ό κ λ η ρ ο υ ».

Υ.Γ. Ο υπογράφων τις παραπάνω σκέψεις δεν είναι τόσο αισιόδοξος, ούτε πιστεύει στα «θαύματα». Τρέφει ωστόσο ελάχιστες ελπίδες ότι ίσως μερικά άτομα ανακινήσουν το όλο θέμα, που έχει περισσότερο χαρακτήρα ΗΘΙΚΟ παρά ΝΟΜΙΚΟ, και ή η Σύγκλητος του ΑΠΘ ανακαλέσει την απόφασή της ή ο αρμόδιος υπουργός την απορρίψει. Οι ελάχιστες αυτές ελπίδες δε στοχεύουν τόσο στην αποκατάσταση μιας νομότυπης αδικίας όσο στην ηθική ενίσχυση του δημοκρατικού χάρτη των ελληνικών ΑΕΙ.

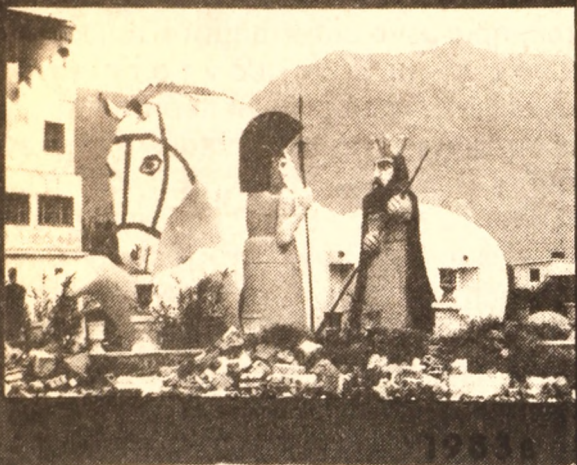


Κυκλοφόρησε ο 19ος τόμος
του περιοδικού ANTI

Β' εξάμηνο 1983

Περιλαμβάνει τα τεύχη 236-250

αντι



Προμηθευτείτε την σειρά των τόμων του
ANTI

Θα χρειαστεί να ανατρέξετε σ' αυτούς
πολλές φορές...

ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

(Φύλλο 21)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αιχμές.

Δ. ΠΑΥΛΙΔΗ: Αναπτυξιακός νόμος 1262/82.

Ο. ΜΕΡΛΙΝΟΥ: Το λιβανικό στραπάτσο του ιμπεριαλισμού.

Φ. ORCUN: Τουρκία: Μια πολιτική κυβέρνηση κάτω από στρατιωτική παρακολούθηση.

Ε. ΜΑΝΤΕΛ: Η «μη ευθυγράμμιση» και η μονόπλευρη δράση.

Χ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ: Ο αρχειομαρξισμός στη γέννηση και στην ανάπτυξη του.

Θ.Θ.: Τα απομνημονεύματα του Μάρκου και η αλήθεια για τον Π. Πουλιόπουλο.

Δ. ΙΟΝΙΟΥ: Ο τροτσκισμός και οι επαναστατημένοι μικροαστοί του «Φυλλάδιου για το σοσιαλιστικό κίνημα».

Τ. ΓΑΛΑΝΟΥ: Κόμμα και πρωτοπορία.

Βιβλιοκρισίες-Βιβλιοπαρουσιάσεις:

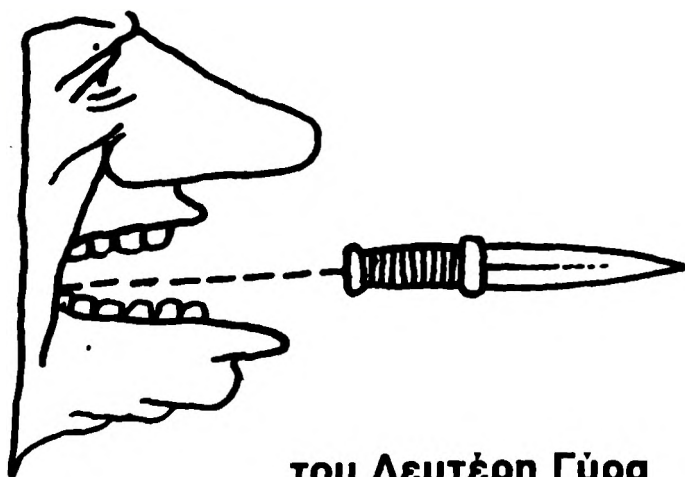
Μ.Α.: «Οίστρος ανατροπής» του Γιώργου Παπαλεονάρδου.

Θ. ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΥ: «Εν ονόματι του Μαρξ (Η γέννηση του σταλινισμού)» του Μιχαήλ Ράϊμαν.

Τ. ΓΑΛΑΝΟΥ: «Το Σοσιαλιστικό Κόμμα» του Jacques Kergoat.

Θ. ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΥ: Πέντε χρόνια ζωής και προβληματισμού του «Μαρξιστικού Δελτίου».

«Για λόγους τιμής»



του Λευτέρη Γύρα

Γ.Σ.



Έλλειψη θάρρους ή αδυναμία, ήταν τα επιθετα που αποδόθηκαν στην ελληνική Δικαιοσύνη με αφορμή τη δίκη για τη δολοφονία του αστυφύλακα Χρήστου Κολιτσόπουλου, που κράτησε το δεικτικό του ενδιαφέροντος της κοινής γνώμης σε ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα. Κι αυτό, εξαιτίας της προβολής του θέματος από τις στήλες των εφημερίδων που διέκριναν την εμπορική πλευρά του.

Η δίκη που ξεκίνησε με δύο απόπειρες λιντσαρίσματος των κατηγορουμένων Γιάννη Σγουριδή και Κατερίνας Κολιτσοπούλου, γρήγορα ξέφυγε απ' αυτό το περιεχόμενο της πλοκής της για να προβάλει την κρίση που διέρχεται η δικαστική εξουσία, αλλά και ο Τύπος που με δυσκολία ξεπερνάει τις τετριμμένες περιγραφές, ώστε να ασκεί ουσιαστικό έλεγχο.

Αν περιοριστεί η κριτική για τις συνθήκες που επικράτησαν στη συγκεκριμένη δίκη, σε κάποιες αδυναμίες, τότε θα χαρακτηρίσουμε την υπόθεση «άτυχη στιγμή» ή κατά την προσφιλή και πάντοτε πρακτική μέθοδο των αρμοδίων θα βρεθεί το εξιλαστήριο θύμα.

Τα όσα συνέβησαν όμως στο μεικτό ορκωτό κακούργοδικείο έδειξαν ότι είχαν διάρκεια αφού απασχόλησαν και τις τέσσερις μέρες που κράτησε αυτή η δίκη. Αλλά και μετά τη δίκη και παρά τις καταγγελίες που έρχονταν στη δημοσιότητα, δεν υπήρξε επιβολή μέτρων που είτε θεραπεύουν εκ των υστέρων, είτε εγγυόνται πως δεν θα υπάρξει επανάληψη.

Έτσι, αβίαστα προκύπτει το συμπέρασμα

ότι μια «άτυχη στιγμή» παίρνει πρακτική, καθημερινή εφαρμογή με μόνη κάλυψη το νόμο που απαγορεύει την κριτική στις δικαστικές αποφάσεις. Δεν απαγορεύει όμως την κριτική για τη διαδικασία, τις συνθήκες που επικρατούσαν, τον σεβασμό των δικαιωμάτων και του τελευταίου των κατηγορουμένων. Δικαιώματα που η απόδοσή τους δεν σημαίνει ευνοϊκή μεταχείριση, αλλά προσδιορίζουν το επίπεδο και τη δημοκρατικότητα του κριτή, της Πολιτείας.

Δυστυχώς όμως λειτουργεί η λογική που σε μεγάλο βαθμό ικανοποιεί το ακροατήριο και στηρίζεται σε μια αντιμετώπιση του κατηγορουμένου ανάλογα με το έγκλημα που έχει διαπράξει. Η αντιμετώπιση αυτή όμως προϋποθέτει μια απόφαση που το δικαστήριο θα ανακοινώσει μετά το πέρας της ακροαματικής διαδικασίας. Η αντίφαση αυτή δίνει και το μέγεθος του προβλήματος που εξελίσσεται σε κρίση.

Διαφορετικά και δικαιολογημένα ίσως αντιμετωπίζει το κοινό ένα άτομο που έφτασε στο έγκλημα για «λόγους τιμής» και διαφορετικά τη γυναίκα που προέτρεψε τον εραστή της να δολοφονήσει τον άντρα της. Πόσο όμως το δικαστήριο μπορεί να σταθεί στην απόσταση που χωρίζει την έδρα από το ακροατήριο;

Το παραπάνω ερώτημα τέθηκε εντονότατα και στη δίκη των Σγουριδή-Κολιτσοπούλου, όταν δεν υπήρξε αντίδραση στις επανειλημμένες προσπάθειες ορισμένων να λιντσαρούν τους κατηγορούμενους. Δεν έγινε ούτε μια

ΠΩΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕ ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

Η παραφιλολογία που αναπτύχθηκε από τις εφημερίδες τις τέσσερις μέρες που κράτησε η δίκη, μπορεί να αναδειχτεί στο μέλλον το καλύτερο παράδειγμα προς αποφυγήν για τους σπουδαστές των δημοσιογραφικών σχολών, που ίσως κάποτε «φιλοξενηθούν» στον πανεπιστημιακό χώρο. Πριν προλάβει ν' αρχίσει η δίκη των «σατανικών εραστών», όπως χαρακτηρίζονται από τις περισσότερες εφημερίδες στον πρόλογο ενός ρεπορτάζ σημειώνεται:

«Ίσως γι' αυτούς η απόφαση του δικαστηρίου να μην είναι η τιμωρία τους. Τους τιμωρούν ήδη οι τύψεις τους και οι αποδοκιμασίες του κόσμου». Ούτε μία επιφύλαξη, ούτε μια σκέψη ότι μπορεί να

τους αθώσει η ακροαματική διαδικασία, που μόλις άρχιζε.

Οι κατηγορούμενοι έμοιαζαν καταδικασμένοι από την ώρα που πλησίαζαν τα δικαστήρια της οδού Σανταρόζα. Κι ενώ ο μοναδικός αυτόπτης μάρτυρας και δράστης, ο Γιάννης Σγουριδής δεν έχει μιλήσει ακόμα και η Κατερίνα Κολιτσοπούλου αρνείται κάθε ανάμιξη, διαβάζουμε στον Τύπο «λεπτομερέστατες περιγραφές» για το έγκλημα με αποτέλεσμα να υποθέτουμε ότι ο συντάκτης θα έπρεπε να ήταν μπροστά όταν γινόταν, διαφορετικά πως γνώριζε και για τις πιο παραμικρές κινήσεις του θύματος. Αντιγράφουμε:

«... Το κλειδί στην πόρτα γύρισε και ο

πεντάλεπτη αποβολή από την αίθουσα για να ηρεμήσουν τα πνεύματα. Έτσι, οι οπαδοί του νόμου του Λιντς έδρασαν με σχετική άνεση απειλώντας κι αυτούς ακόμα τους δικηγόρους υπεράσπισης, γιατί έλεγαν «δικαιολογίες για ανθρώπους σαν τους κατηγορούμενους».

Μόνο σώου και μάλιτα κακόγουστο θύμιζε η δίκη. Οι πόρτες των δικαστηρίων είχαν ανοίξει διάπλατα για να δεχτούν το κοινό που επιτέλους θα έβλεπε από κοντά την «ξανθιά τίγρη» και τον εραστή της. Η είσοδος ήταν ελεύθερη και επιτρέπονταν ακόμα και όρθιοι που στιβάζονταν στους διαδρόμους. Ορισμένοι, μάλιστα, παρακολουθούσαν το θέαμα σκαρφαλωμένοι στα παράθυρα. Για να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του κοινού που δεν είχαν προβλεφτεί σωστά από την αρχή, η δίκη τη δεύτερη μέρα συνεχίστηκε στην αίθουσα των πολιτικών συνεδριάσεων που χωράει περισσότερο κόσμο. Οι θέσεις των δικηγόρων, αλλά και των δημοσιογράφων είχαν καταληφθεί από διάφορους περιεργούς. Την πιο τίγυρη θέση στο σώου είχαν μόνο οι γνωστοί των παραγόντων της δίκης, που καταλάμβαναν τις πρώτες σειρές.

Όλοι σπρώχνονταν για να μη χάσουν τη δίκη που είχε εξελιχθεί σε... θέαμα, ενώ παράλληλα σχολίαζαν και το παραμικρό. Άλλοι πάλι, κατά πως τους ερχόταν, έβριζαν και απειλούσαν, ενώ όχι λίγες φορές επιτέθηκαν με κατεύθυνση τα εδώλια. Τουλάχιστο υπήρξε δέκα περιπτώσεις αναγκάστηκε το δικαστήριο να διακόψει την δίκη, χωρίς όμως και ποτέ να πάρει μέτρα για τα όσα απαράδεκτα συνέβαιναν. Το αποτέλεσμα, πέρα από τις συχνές διακοπές της Κολιτσοπούλου και τις αιμορραγίες του Σγουρίδη, ήταν ότι δεν μπορούσαν να παρακολουθήσουν τη διαδικασία. Για διαδικασία που με ασφαλή τρόπο μπορεί να χαρακτηριστεί εξοντωτική.

Μέσα σ' αυτό το κλίμα, ο εισαγγελέας κ. Κεοφανόπουλος άρχισε την αγόρευσή του με την απαγγελία κάποιων δικών του... ποιημάτων που έβρισκε ότι είχαν σχέση με την υπόθεση για να προτείνει τελικά και εν μέσω χειροκροτημάτων την καταδίκη σύμφωνα με το κατηγορητήριο που ήταν «ανθρωποκτονία εκ προθέσεως και ηθική αυτουργία».

Ακολούθησαν οι αγορεύσεις των συνηγόρων, που βρίζονταν ανοικτά από ένα ακροατήριο που γνώριζε ότι το πεδίο ήταν ελεύθερο αλαρώνοντας συνέχεια τη συμπεριφορά

του. Έτσι, πέρασε από τις προκλήσεις στις απειλές —δημόσια— εναντίον κι αυτής ακόμα της ζωής των δικηγόρων υπεράσπισης. Το δικαστήριο δεν αντέδρασε ουσιαστικά ούτε σ' αυτή την περίπτωση, όπως δεν αντέδρασε όταν η υπεράσπιση κατήγγειλε ότι:

- Εξαιτίας των συνθηκών που επικράτησαν στη δίκη φοβήθηκαν και δεν δέχτηκαν να καταθέσουν οι μάρτυρες υπεράσπισης της Κολιτσοπούλου για την ακρίβεια δεν δέχτηκε ούτε ένας μάρτυρας.

- Ακόμα και οι γονείς των κατηγορουμένων δεν πλησίαζαν την αίθουσα του δικαστηρίου. Ο πατέρας της Κολιτσοπούλου μέχρι σήμερα έχει δεχτεί δύο επιθέσεις από αγνώστους εναντίον των οποίων ασκήθηκε ποινική δίωξη για σωματικές βλάβες.

- Και οι ίδιοι οι δικηγόροι προπηλακίστηκαν κατά την είσοδό τους στο δικαστήριο.

- Στην προανάκριση που έγινε από την ασφάλεια συμμετείχε (σ' όλη τη διάρκεια) ο αδερφός του δολοφονημένου, Δημήτρης Κολιτσόπουλος, επίσης αστυφύλακας στο επάγγελμα και μάλιστα εν ενεργεία. Ένας από τους τρεις συνήγορους της υπεράσπισης συμπλήρωσε: «Και μπορείτε με σαφήνεια να φανταστείτε τη συμπεριφορά του Δημήτρη Κολιτσόπουλου μέσα στην ασφάλεια, όταν κάνει όσα κάνει, εδώ μέσα στο δικαστήριο».

- Η Κολιτσοπούλου ανέφερε πως κατά την προανάκριση βασανίστηκε. Το ίδιο υποστήριξαν και οι γονείς της.

Την πιο ενδεικτική εικόνα της συγκεκριμένης δίκης, έδωσε ένας από τους ένορκους ξεπερνώντας κάθε δημοσιογραφική περιγραφή: Λίγο μετά την ανακοίνωση της ποινής που προέβλεπε ισόβια κάθειρξη, χαιρετούσε το ακροατήριο με ενθουσιασμό και με ικανοποίηση για τ' αποτέλεσμα. Και το κοινό μέσα σε μια θεατρική διάσταση απάντησε με χειροκροτήματα και με συνθήματα υπέρ της θανατικής καταδίκης.

Δεν μπορεί να μας επηρεάσει το ακροατήριο, είχε πει λίγο πριν τη λήξη της δίκης ο πρόεδρος του δικαστηρίου. Ο υπουργός Δικαιοσύνης ξεπέρασε τις καταγγελίες με... συστάσεις. Και ελάχιστες μέρες αργότερα ήρθε μια νέα δίκη για τη «θύρα 7» να θέσει ξανά το ερώτημα: «Ποια είναι η ακριβής απόσταση που χωρίζει την έδρα από το ακροατήριο;».

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ...

Χρήστος μπήκε κρατώντας από το χέρι το παιδί του. Πάτησε το διακόπτη του ηλεκτρικού. Κανένα φως δεν άναψε. Ο Σγουρίδης είχε κατεβάσει το "γενικό". Αυτή ήταν και η τελευταία κίνηση του Χρήστου...».

Παράλληλα, με τις παραπάνω περιγραφές που είναι απλώς ενδεικτικές μιας νοοτροπίας, έχουμε και μια ποικιλία τίτλων που εξάπτουν τη φαντασία του αναγνωστικού κοινού. Διαλέγουμε τους πιο «αντιπροσωπευτικούς» του είδους:

«Δεν φοβάμαι λέει η διαβολική γυναίκα», «Ένας έρωτας που ήθελε αίμα», «Οι διαβολικοί εραστές του μίσους», «Είναι ανθρωπόμορφα κτήνη», «Αυτή η κακούργα φταίει», «Ψύχραιμη η φόνισσα. Ρά-

κος ο φονιάς», «Αίμα ζητούσαν οι συγγενείς του δολοφονημένου», «Φρίκη, φρίκη, φρίκη...», «Θα στήριζαν την ευτυχία τους σ' ένα πτώμα», «Σε άγρια κόντρα το σατανικό ζευγάρι» κι άλλοι ανεπανάληπτοι.

Ο χαρακτηρισμός η «Ξανθιά τίγρης» φαίνεται να επικρατεί τελικά στα διάφορα δημοσιεύματα, ενώ ταυτόχρονα υποχωρούν τα γνωστά «φόνισσα, διαβολική, σατανική», που χάνουν σε εμπορικότητα. Στο προσκήνιο εμφανίζονται τα μελό:

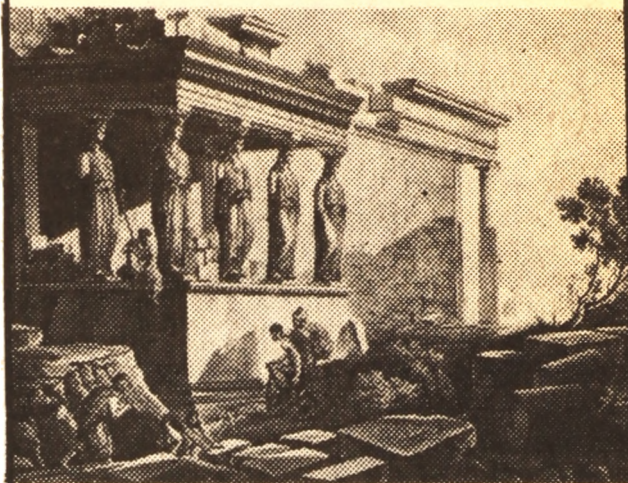
«Ο αέρας μύριζε έντονα μίσος... Ένα μίσος πρωτόγνωρο, αχόρταγο, άγριο. Μίσος που ζητούσε να σβήσει μέσα στην εκδίκηση...».

Λ.Γ.

Γιάννη Σπανδωνή

ΘΡΗΝΟΣ

Α' βραβείο Παρνασσού



Ένας σκλάβος διηγείται την αρπαγή των μαρμάρων τον Παρθενώνα και το στοίχειωμα της Μαρμαρωμένης Βασιλοπούλας, της Καρυάτιδας. Με την πένα του Γ. Σπανδωνή ζωντανεύει ένας παλιός αθηναϊκός θρύλος που ασκεί μια μυστικιστική γοητεία.



ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΛΕΝΘΗ

Κολοκοτρώνη 15,

1ος όροφος τηλ. 32.34.270

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Georges Friedmann



καλβος

ΠΟΥ ΤΡΑΒΑ Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑ;

τα κοινωνικά, ψυχολογικά και ηθικά προβλήματα από την ελευση της μηχανοκρατίας, της ηλεκτρονικής και του αυτοματισμού



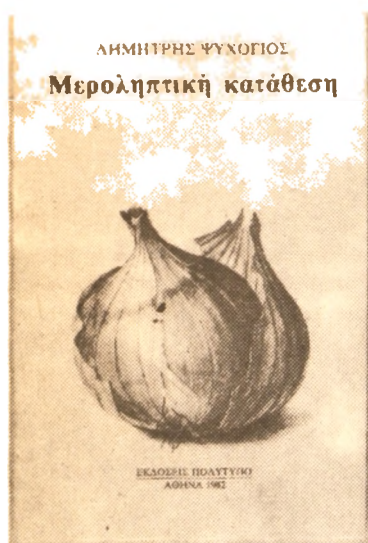
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΛΒΟΣ

Αναξαγόρα 1

105 52 ΑΘΗΝΑ

Τηλ. 52.46.241

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»



ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ
Μεροληπτική κατάθεση



ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΡΤΙΝΙΔΗΣ
Συνηγορία της παραλογοτεχνίας

ΣΕΙΡΑ:

«ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΨΗΦΙΔΕΣ»

- ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΡΓΥΡΙΟΥ, ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ, ΣΤΡΑΤΗΣ ΤΣΙΡΚΑΣ, ΝΤΙΝΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ:
Επτά κείμενα για τον Νίκο Καββαδία
- ΔΑΝΙΗΛ Ι. ΙΑΚΩΒ: Η αρχαιογνωσία του Οδυσσέα Ελύτη
- Μ.Ζ. ΚΟΠΙΔΑΚΗΣ: «Αριάδνη»· μια σπουδή στον ερωτικό Σεφέρη
- Γ. ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ: «Εις την οδόν των Φιλελλήνων» του Ανδρέα Εμπειρίκου. Μια ανάγνωση
- ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ
Φύλλα-Φτερά
- ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ
Μια συνάντηση
Σεφέρης-Μακρυγιάννης

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΑΘΗΝΑ: «ΝΕΦΕΛΗ»,
Μαυρομιχάλη 9

τηλ. 36.07.744, 36.39.962

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ «Μ. Κοτζιά και Σία»
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720

Η χαμένη εικόνα

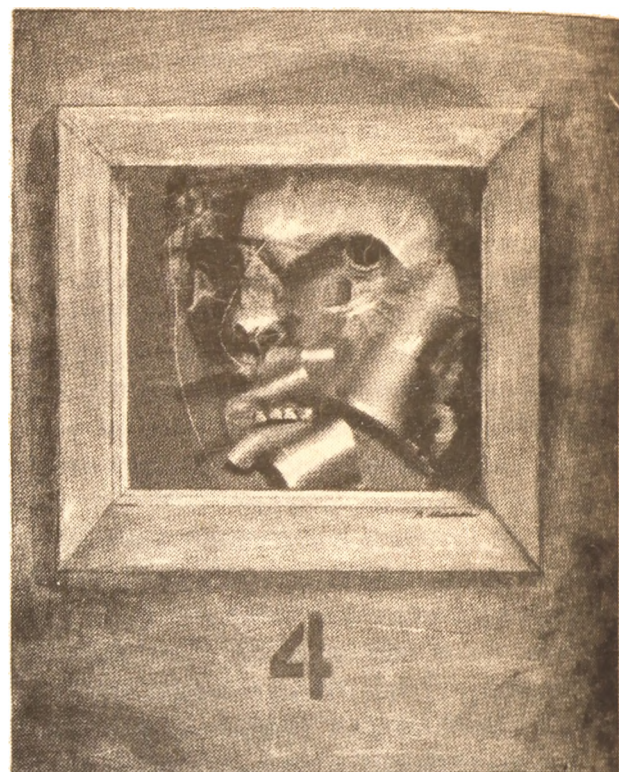
και οι μυστηριώδεις σχέσεις πολιτικής
και τηλεόρασης

του Χρήστου Βακαλόπουλου

1 Υπάρχουν δύο τρόποι να παρακολουθήσει κανείς την εκπομπή της ΕΡΤ 2 για τη Βουλή των Ελλήνων: ή θα προσπαθήσει να συλλάβει τις αποχρώσεις μιας επίσημης πολιτικής συζήτησης και θα εγκαταλείψει γρήγορα, πνιγμένος μέσα στο στόμφο ή θα ανακαλύψει αμέσως ότι βλέπει μια πειραματική ταινία. Στη δεύτερη περίπτωση, θα διαπιστώσει ότι ολόκληρη η εκπομπή είναι *μία λήψη σε πλονζέ* παρμένη από τα θεωρεία, απίστευτα μεγάλης διάρκειας. Η λήψη αυτή κόβεται από μερικές σκόρπιες σφηνες (χέρια που γράφουν πρακτικά, κομμάτια του κοινού, κάποιος «επώνυμος» βουλευτής, κτλ.) και οφείλεται, όπως διαπίστωσε με τρόπο η *Νέα Δημοκρατία*, σε μία και μοναδική κάμερα. Αργά αλλά σταθερά, ο τηλεθεατής που παρακολουθεί με κόπο τους διαξιφισμούς μέσα στην αίθουσα, *πάντα από την ίδια γωνία*, καταλαμβάνεται από ένα αίσθημα ανησυχίας. Το ερώτημα που του δημιουργείται ασυνείδητα, σε κάθε εκπομπή, σε κάθε συνεδρίαση, είναι ένα και το αυτό: *ποιος βλέπει από αυτήν την παράξενη γωνία, ποιος τοποθέτησε εκεί την κάμερα;*



2 Θα πρέπει κάποια στιγμή να συνειδητοποιήσουμε τη ριζική αλλαγή της εικόνας της πολιτικής που επιχειρεί εδώ και δύο δεκαετίες περίπου η τηλεόραση. Η πολιτική είχε πάντα σχέση με κάποιο θέαμα, το κοινοβούλιο με το θέατρο, ο βασιλιάς και οι δικτάτορες με τα επίκαιρα. Οι απριλιανοί ατύχησαν γιατί πήραν την εξουσία ακριβώς την εποχή της εγκατάστασης της τηλεόρασης και ο Κ. Καραμανλής, που δεν ήταν ποτέ καλός θεατρικός ηθοποιός, απέφυγε το κοινοβούλιο ως πρωθυπουργός για να καταφύγει οριστικά στη μικρή οθόνη ως πρόεδρος της δημοκρατίας. Η τηλεόραση κατέστρεψε πολιτικές καριέρες (Γ. Ράλλης) και απειλεί σήμερα άμεσα



την εικόνα του ΠΑΣΟΚ, αυτού του παράξενου μίγματος από θέατρο, κινηματογράφο και επίκαιρα που αδυνατεί να βρει το τηλεοπτικό του στίγμα. Από αυτή την άποψη, η επιτυχία του Μένιου Κουτσόγιωργα στους τηλεθεατές της επαρχίας όποτε εμφανίζεται στην εκπομπή της Βουλής είναι απόλυτα δικαιολογημένη: ένας κακός θεατρικός ηθοποιός κερδίζει πάντα στην τηλεόραση, το ψυχρό αυτό μέσο επικοινωνίας του προσδίδει μια διεστραμμένη φυσικότητα.

Στην πραγματικότητα ένας είναι ο τύπος του πολιτικού τηλεοπτικού αστέρα: αυτός που μοιάζει να διατηρεί κάποιες σκέψεις που δεν ανακοινώνει ποτέ. Στην τηλεόραση χάνει όποιος είναι *διαφανής*, όποιος λέει κατευθείαν αυτό που σκέφτεται ή όποιος δημιουργεί την εντύπωση ότι το λέει. Έτσι, ο Γ. Ράλλης έδειξε ότι πίστευε πως για τη φωτιά έφταιγαν οι κουκουναρές κι έχασε το παιχνίδι και με τον ίδιο τρόπο ο Λεωνίδας Κύρκος μεταβάλλεται σε συμπαθητικό ρήτορα που δεν κρατάει τίποτα για τον εαυτό του. Το πρόβλημα βρίσκεται στο ότι ο τηλεθεατής είναι ζυμωμένος με την έννοια του σήριαλ στην κυριολεξία της: αποκτάει το δικαίωμα να επανεμφανιστεί με επιτυχία στους δέκτες μόνο εκείνος που παράγει μια *σειρά εντυπώσεων*, καλών ή κακών, θετικών ή αρνητικών, οπωσδήποτε όμως εντελώς διαφορετικών από τις *οριστικές εντυπώσεις* του θεάτρου ή των επικαίρων.



3 Η τηλεόραση καταπίνει την πολιτική: η μοναδική κάμερα στην εκπομπή της Βουλής δημιουργεί μια δίνη όπου χωνεύονται τα πάντα, όπου διαλύονται όλα, από τα επιχειρήματα μέχρι τις χειρονομίες. Μια δεύτερη κάμερα θα ενέτεινε αυτή την εντύπωση γιατί δύο γωνίες γενικεύουν οριστικά την αυθαιρεσία της ματιάς, μπερδεύουν ακόμα περισσότερο το ερώτημα «ποιος βλέπει»;». Θα χρειαζόντουσαν πέντε ή εκατό γωνίες και εκατόν πενήντα διαφορετικές ματιές πάνω σε εκατόν πενήντα διαδοχικές συνεδριάσεις για να αποκτήσει η εκπομπή της Βουλής τη σιγουριά της υποτιθέμενης «αντικειμενικότητας». Τότε όμως θα ξαναγυρίζαμε στα επίκαιρα: η τηλεόραση υιοθετεί έτσι κι αλλιώς μια οπτική γωνία, μόνο που κανείς δε μπορεί να αιτιολογήσει την επιλογή της, αυτή η γωνία θα μπορούσε να ήταν η οποιαδήποτε και το ερώτημα «ποιος βλέπει;» θα παρέμενε αυτούσιο και εξίσου ανησυχητικό.

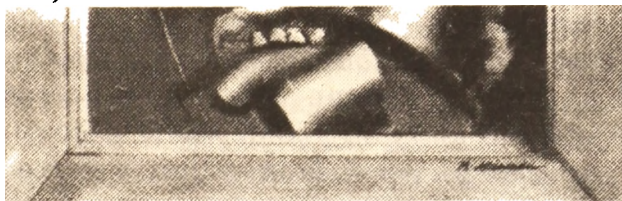
Οι υπουργοί και οι βουλευτές που μιλάνε λοιπόν στην εκπομπή της Βουλής μοιάζουν όλο και περισσότερο με τα ψάρια μέσα στη γυάλα. Έχουν παγιδευτεί εκεί και δεν απευθύνονται σε κανένα χώρο εκτός πεδίου: το θέατρο, για να περάσει στην τηλεόραση, πρέπει να συνοδευτεί από μια θελημένη ασάφεια ως προς τον σκηνικό του χώρο. Διαφορετικά, η παράσταση γίνεται εντελώς ακατανόητη όπως οι εργασίες των μυρμηγκιών γύρω απ' τη φωλιά τους όταν τα κοιτάξεις από ψηλά. Ο άνθρωπος που τοποθέτησε την κάμερα στο θεωρείο μοιάζει να προσφέρει στη θέα μερικά έντομα χωρίς να ενδιαφέρεται γι' αυτό που κάνουν. Αυτή είναι όμως έτσι κι αλλιώς η λογική της τηλεοπτικής πρακτικής, από τα δελτία ειδήσεων μέχρι την αναμετάδοση των αγώνων, όπου η φωνή του σπήκερ γίνεται πολύ απλά απαραίτητη: αν αφαιρέσει κανείς το σχόλιο στις τηλεοπτικές μεταδόσεις των ποδοσφαιρικών αγώνων, διατηρώντας τον ήχο στο γήπεδο, υπάρχει η πιθανότητα ο θεατής να βυθιστεί στον τρόμο.



4 Η τηλεόραση καταπίνει τα πάντα: κανείς δεν κουνήθηκε από τη θέση του, μπροστά στο δέκτη, στη διάρκεια της πρόσφατης ελληνοτουρκικής «κρίσης» και οι εφημερίδες αναρωτήθη-

καν για το γεγονός, ψάχνοντας για πολιτικά αίτια. Θα έπρεπε μάλλον να αναρωτηθούν για το τι θα γινόταν αν η τηλεόραση έπαυε να μεταδίδει οτιδήποτε, αν νεκρωνόταν χωρίς προειδοποίηση για μια ολόκληρη μέρα. Η μεγαλύτερη γκάφα της νέας διεύθυνσης της ΕΡΤ ήταν το ότι διέκοψε ξαφνικά το πρόγραμμα για να πληροφορήσει τους τηλεθεατές για τη δήλωση του πρωθυπουργού σχετικά με τις εξελίξεις στην ΕΟΚ στο δελτίο των δώδεκα. Η ανησυχία που προκάλεσε η διακοπή αποδεικνύει ότι η πιο «θερμή» τηλεοπτική είδηση που υπάρχει είναι αυτή που αναβάλλεται επ' άπειρον, αυτή που δε διατυπώνεται ποτέ, που διατηρεί την αοριστία της όσο μπορεί και προετοιμάζει απλώς την επόμενη εμφάνισή της.

Με τον ίδιο τρόπο ο Ανδρέας Παπανδρέου και ο Κωνσταντίνος Καραμανλής αποδεικνύονται «θερμές» τηλεοπτικές προσωπικότητες γιατί δε λένε ποτέ τίποτα συγκεκριμένο, γεγονός που τους υποχρεώνει να εμφανίζονται όλο και συχνότερα. Και οι δύο έχουν καταλάβει ότι η πολιτική επιβίωση σήμερα είναι θέμα τηλεοπτικής ταυτότητας κι ότι η πραγματική τους εικόνα μπορεί να χάνεται οριστικά, στη θέση της όμως εδραιώνεται η εικόνα του πολιτικού ως ομοιώματος, κάποιου που είναι σε θέση, ανά πάσαν στιγμή, να αποδείξει ότι υπάρχει επειδή υπάρχει με τη σειρά του το δελτίο ειδήσεων. (Κάπως έτσι ο Γιούρι Αντρέγιφ ήταν νεκρός πολύ καιρό πριν πεθάνει, από τη στιγμή που τα τηλεοπτικά πρακτορεία έπαψαν να διαθέτουν εικόνες του).



5 Δεν είναι τυχαίο, ούτε απλώς σύγχρονη μορφή κερδοσκοπίας, το ότι ο Χένρυ Κίσσιγγκερ εμφανίστηκε ως ηθοποιός στο σήριαλ *Δυναστεία*. Η δυτική κοινωνία έχει αρχίσει να μοιάζει επικίνδυνα με το *Φοιτητή της Πράγας*, το παλιό αυτό γερμανικό διήγημα όπου ένας φοιτητής πουλάει στο διάβολο την εικόνα του για να κατακτήσει όλα τα άλλα. Μόνο που η απελευθερωμένη εικόνα καταδιώκει το φοιτητή και τον αναγκάζει έτσι να αυτοκτονήσει. Οι πολιτικοί που έχασαν την εικόνα τους πουλώντας την στην τηλεόραση υποφέρουν από κάτι ανάλογο: η χαμένη εικόνα τους ξεφεύγει κι έχει αρχίσει να γίνεται πολύ πιο ενδιαφέρουσα από τους ίδιους. Στο εξής οι προσπάθειές τους θα είναι συγκεντρωμένες στο κυνήγι της, στο πως θα βρουν τρόπους για να της μοιάσουν.



**ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΚΑΙ
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΑ
ΒΙΒΛΙΑ**

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 25-29 (ΣΤΟΑ) ΣΤΟΝ ΗΜΙΟΡΟΦΟ 3231703
3229560

Δεχόμαστε παραγγελίες για βιβλία και περιοδικά σε όλες τις γλώσσες

ΔΙΑΜΑΝΤΗ ΦΛΩΡΑΚΗ

η τετραλογία της υπαρξιακής οδύσσειας

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ (5η έκδοση).

ΤΑ ΠΟΝΟΤΡΟΝΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΑΡΧΙΚΟΙ
ΤΟΥ ΑΠΟΛΥΤΟΥ (3η έκδοση).

ΕΙΣΒΟΛΗ ΣΤΟ ΑΥΡΙΟ (2η έκδοση).

ΘΕΑ ΑΠΟ ΤΑ ΧΤΙΣΜΕΝΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ

* Τέσσερα μυθιστορήματα ή ένας δρόμος γιά την προσέγγιση του ουσιαστικού.
* Τέσσερα βιβλία που μετατόπισαν τον προβληματισμό της ελληνικής πεζογραφίας.

έκδοση: "άπειρον" τηλ.: 36.05.578

Ένας κόσμος αγγελικά πλασμένος

της Αμαλίας Βαν Χεντ

Στις 25 του Μάρτη 21 εκατομμύρια Τούρκοι πολίτες οδηγήθηκαν στις κάλπες για να ψηφίσουν 236.000 υποψήφιους και να επιλέξουν περίπου 70.000 νέους δημοτικούς άρχοντες. Αν και ο τούρκικος λαός καλείται για τρίτη φορά στα δύο τελευταία χρόνια να συμμετάσχει σε εκλογική αναμέτρηση, οι εκλογές της 25 του Μάρτη χαρακτηρίζονται από νέα στοιχεία, σημάδια για την πολιτική εξέλιξη της χώρας. Για πρώτη φορά μετά την επέμβαση των στρατηγών το Σεπτέμβριο του '80 οι εκλογείς είχαν την πολυτέλεια επιλογής μεταξύ έξι κομμάτων-αρεστών και μη στη στρατιωτική εξουσία. Πρωτοφανής στην ιστορία της χώρας ήταν και ο εκλογικός αγώνας που πέρα από κάθε πολιτική τάση πήρε τη μορφή μιας σκληρής αντιπαράθεσης δύο διαφορετικών παρατάξεων: των στρατιωτικών και πολιτικών κομμάτων. Από τη μία πλευρά το «κόμμα της Μητέρας Πατρίδας» του Ozal, το «Εθνικιστικό Δημοκρατικό κόμμα» του πρώην στρατηγού Sunalp και το «Λαϊκιστικό Κόμμα» του Calp —και τα τρία γέννημα-θρέμμα του τούρκικου στρατού. Πολέμιά τους το ανερχόμενο «Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα» του καθηγητή της ατομικής φυσικής, Erdal Inönü, το ντεμιρελικό «Κόμμα του Ορθού Δρόμου» και το ισλαμικό «Κόμμα Ευημερίας» —όλα τους καθρέφτισμα της παραδοσιακής πολιτικής αρένας πριν το πραξικόπημα, προσαρμοσμένα όμως στις σημερινές ανάγκες, συνθήκες και πειθαναγκασμούς.

Οι δημοτικές εκλογές του Μάρτη ήταν το ανεπίσημο «δημοψήφισμα» της εγγυρότητας των βουλευτικών εκλογών του περασμένου Νοέμβρη. Νικητές αναδείχτηκαν το «Κόμμα της Μητέρας Πατρίδας» του Ozal, που κατόρθωσε να συγκεντρώσει περίπου το 45% (με τα μέχρι τώρα γνωστά αποτελέσματα), το «Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα» με 25% και το «Κόμμα του Ορθού Δρόμου» με 15%. Η ειρωνεία της τύχης ήθελε τ' άλλα δύο βουλευτικά και αγαπητά στους στρατιωτικούς, κόμματα να βγουν «νεκροί νεογνοί» από τις εκλογές —χάρη και πάλι στο στρατιωτικό εκλογικό νόμο, σύμφωνα με το οποίο σαν «επίσημα κόμματα» αναγνωρίζονται μόνο εκείνα που συγκεντρώνουν πάνω από 10% των ψήφων.

Το αποτέλεσμα των δημοτικών εκλογών δημιουργεί έτσι μία εντελώς παράδοξη κατάσταση πραγμάτων. Τα δύο από τα τρία βουλευτικά κόμματα δεν έχουν πια απήχηση στον πληθυσμό και η πραγματική αντιπολίτευση μένει χωρίς φωνή στο κοινοβούλιο.

Πέρα απ' την κατάσταση αυτή και το γλυκό παιχνίδι του ποθητού εκδημοκρατι-

σμού το αποτέλεσμα των εκλογών δεν αναμένεται να επηρεάσει σημαντικά τις αποφάσεις της πολιτικής εξουσίας. Στις 54 από τις συνολικά 67 επαρχίες-νομούς της χώρας ισχύει ακόμη η «κατάσταση πολιτορκίας», πράγμα που σημαίνει ότι ο στρατός έχει την εξουσία λήψης αποφάσεων. Σε πέντε απ' αυτές η κατάσταση πολιτορκίας έληξε από τις αρχές του Μάρτη. Αντικαταστάθηκε όμως από την «κατάσταση εκτάκτου ανάγκης», έγινε δηλαδή μία μεταφορά εξουσίας απ' το στρατό στο Βαλή (Νομαρχή) —όργανο της κάθε κεντρικής κυβέρνησης. Μόνο σε τρεις επαρχίες —στις πιο ασημαντες— οι πολιτικές αρχές θα μπορούσαν να διαδραματίσουν κάποιο ρόλο.

Το αποτέλεσμα των δημοτικών εκλογών θα είναι όμως σημαντικό για τις αποφάσεις των οργανώσεων που δρουν έξω από τη χώρα. Το Συμβούλιο της Ευρώπης θα αποφασίσει το Μάιο για το αν ένα καθεστώς όπως αυτό της γειτονικής χώρας είναι δημοκρατικό και αν δικαιούται μια θέση στους κόλπους του. Το γερμανικό Bundestag θα πρέπει να ψηφίσει για τη στρατιωτική και οικονομική βοήθεια προς την Τουρκία, που εκκρεμούσε μέχρι σήμερα λόγω πολλαπλών αντιδράσεων στην ίδια τη Γερμανία) βοήθεια την οποία ο κ. Genscher υποσχέθηκε κατά την παραμονή του στην Άγκυρα τον περασμένο μήνα. Ανάμεσα στους κύριους ενδιαφερόμενους συμπεριλαμβάνονται και οι οργανώσεις ξένων επενδυτών, όπως η αμερικανική OPIC (Overseas Privat Investments Cooperation) που περίμεναν το εκλογικό αποτέλεσμα για να διαπιστώσουν αν η σημερινή κατάσταση της τουρκικής κοινωνίας μπορεί να διατηρηθεί και στο προσεχές μέλλον. Η κυβέρνηση του Ozal βγαίνει οπωσδήποτε ενισχυμένη απ' τις εκλογές.

Όνειρα και ελπίδες της τουρκικής κοινωνίας

Başkent: Το κέντρο Başkent είναι ο τόπος διασκέδασης της υψηλής κοινωνίας της τούρκικης πρωτεύουσας. Τοποθετημένο ανάμεσα στα μεγαλύτερα —και ακριβότερα— ξενοδοχεία της Άγκυρας προορίζεται απ' τη γεωγραφική του κιάλας θέση μόνο για μία κοινωνική τάξη. Μεγαλέμποροι, βιομήχανοι, πολιτικοί και διπλωμάτες ζητούν τα βραδάκια εκεί να βρουν την ψυχική ξεκούραση. Το Başkent προσφέρει πολλά: τοίχους επενδυμένους με κόκκινο βελούδο και ξύλο, φτηνά γύψινα ψηφιδωτά στην οροφή, ανατολίτικες παραστάσεις στη σκηνή, λουλούδια, χρώματα και φώτα, τραπεζομάντηλα, τρυπημένα από αποτσίγαρα, με δυο λόγια μια ξεφτισμένη ανάμνηση του οθω-

μανικού αυτοκρατορικού μεγαλείου.

Την Παρασκευή 23 Μαρτίου η τεράστια αίθουσα του Başkent είναι μισογεμάτη. Η Παρασκευή, είναι η άγια μέρα κάθε ισλαμικής χώρας και η λαϊκιστική Τουρκία δείχνει όλο και πιο ανθεκτική σε θρησκευτικές εκδηλώσεις. Άλλωστε στην κυβέρνηση Ozal, τα ηνία της τουρκικής πολιτικής κρατούνται από πρώην μέλη του τώρα απαγορευμένου θρησκευτικού κόμματος του Erbakan. Ο Ekrem Pakdemir έγινε ο θησαυροφύλακας της Τουρκίας και συγχρόνως ο πιο ισχυρός παράγων της κυβέρνησης. Ο Adnan Kahveci είναι ο προσωπικός σύμβουλος του Ozal και ο Mehmet Geceler, πρώην δήμαρχος της ιερής πόλης Konya (Ικόνιο) ιδρυτικό μέλος και αντιπρόεδρος του κυβερνώντος «Κόμματος της Μητέρας Πατρίδας».

Οι υπερασπιστές του Κεμαλισμού —αυτόν τον χαρακτηρισμό αγαπούν οι στρατηγοί— έκαναν τις κεμαλικές αρχές ελαστικές και τις «τεντώνουν» όπως τους συμφέρει. Σύμφωνα με την τουρκική εξουσία το μέλλον της χώρας βρίσκεται στις αραβικές ισλαμικές χώρες. Όνειρο και ελπίδα της οικονομικής ελίτ είναι η επέκτασή της στο χώρο της Μέσης Ανατολής. Ο πρόεδρος της ισλαμικής οικονομικής επιτροπής Kenan Evren πρόκειται να θέσει θέμα πραγματοποίησης του ονείρου στην επόμενη σύνοδο της επιτροπής που θα συνέλθει το Μάιο στην Κωνσταντινούπολη.

Κεντρική πρότασή του θα είναι η ίδρυση μιας «Κοινής Αγοράς» των Αραβικών χωρών, μια οικονομική ένωση που θα καλύπτει τις ανάγκες της Μέσης Ανατολής σε τρόφιμα και ρουχισμό, δύο προϊόντα που η Τουρκία λόγω της εδαφικής της έκτασης και της βιομηχανικής της δομής θα μπορούσε να παράγει.

Μέχρι την προσδοκώμενη οικονομική επέκτασή τους οι τουρκοί οικονομικοί κύκλοι ζητούν συντροφιά στο Başkent. Διασκεδάζουν με τα λυγερά κορμιά, τα ψηλά πόδια και το ανατολίτικο ταμπεραμέντο των κοριτσιών, που αν τα κοιτάξεις στο πρόσωπο δεν μοιάζουν να 'χουν ξεπεράσει τα δεκαεφτά τους χρόνια.

Altındag — «το χρυσό βουνό»

Το Altındag με τους 900.000 κατοίκους του είναι το κεντρικό και το πιο πολυκατοικημένο από τα 5 προάστια της Άγκυρας. Το Altındag χωρίζεται από το θαυμάσιο κόσμο των «πολιτικών κύκλων της Άγκυρας» από την ίδια απόσταση που κάνει την κάθε περιοχή να μοιάζει ξένη από τ' όνομά της. Το «χρυσό βουνό» είναι τενεκεδομαχάλας. Αν και με το χρόνο —ο τενεκές σαν κύριο οικοδομικό στοιχείο αντι-

καταστάθηκε από τη λάσπη και τα τούβλα, το προάστειο εμφανίζει τα ίδια χαρακτηριστικά όπως κάθε χωριουδάκι της Ανατολίας. Έλλειψη νερού, δρόμων, αποχέτευσης, ηλεκτρισμού. Μόνο 15% των κτισμάτων του είναι στο σχέδιο πόλεως, όλα τ' άλλα αναφέρονται σαν παράνομα. Κάτι παρόμοιο ισχύει και για τους κατοίκους του. Ανεργία —κάθε δεύτερος άντρας είναι άνεργος— φτώχεια και ανέχεια μετατρέψαν το Altındag πριν το πραξικόπημα σε κάστρο της τρομοκρατίας αριστερών και δεξιών ομάδων.

Όλοι οι «πολιτικοί κύκλοι της Άγκυρας» ανασταίνουν σε κάθε δυνατή ευκαιρία το «φάντασμα της τρομοκρατίας». «Η τρομοκρατία ανήκει οριστικά στο παρελθόν» εξηγεί ο βουλευτής του κυβερνώντος «Κόμματος της Μητέρας Πατρίδας», που ήλθε να υποστηρίξει με την παρουσία του τον υποψήφιο του κόμματός του, Muzzaffer Atilgan. Ανάμεσα στους ρυθμικούς κτύπους του νταουλίου και τη διαπεραστική μουσική μιας φλογέρας που συνοδεύουν τον υποψήφιο, ένας απ' τους θαμώνες προσπαθεί να μου ψιθυρίσει, δεν τα καταφέρνει και φωνάζει: «Ο Atilgan είναι ο καλύτερος από όλους, είναι δικός μας άνθρωπος».

Πράγματι, ο υποψήφιος του «Κόμματος της Μητέρας Πατρίδας» κουρδικής καταγωγής, μεγάλωσε στον τενεκεδομαχαλά του Χρυσού Βουνού. Σημερινός ιδιοκτήτης μιας σειράς οικοδομικών εταιρειών, αφέντης των ταξί που κυκλοφορούν στο αεροδρόμιο της τούρκικης πρωτεύουσας, ο Atilgan μετουσιώνει το πιο κρυφό όνειρο των περισσότερων κατοίκων του «Χρυσού Βουνού»: το παράδειγμα της απελευθέρωσης από το σφιχτό κλειδί των χαμόσπιτων του Altındag και την οριστική ενσωμάτωσή στο μακρινό κόσμο των «πολιτικών κύκλων της Άγκυρας και του Baskent».

Η συμβολική αυτή αξία του Atilgan έπαιξε στις 25 του Μάρτη τον ίδιο ρόλο όπως και οι υποσχέσεις του να φέρει επιτέλους και στο Altındag τον πολιτισμό. Έννοια που καλύπτει τα πάντα: από δουλειά, ιδρευση, ηλεκτρισμό μέχρι μετρό. Ο ίδιος ήταν σίγουρος πως θα τα καταφέρει: όπως σαν υποσχέθηκε και η κυβέρνησή μας όλα τα σπίτια θα μπουν στο σχέδιο πόλεως. Άλλωστε η Σαουδική Αραβία μόλις υπόγραψε με τον Ozal ένα δάνειο για 150 εκ. δολάρια. Τα χρήματα θα διατεθούν μόνο για τη συντήρηση και βελτίωση των τενεκεδομαχαλάδων. Η Διεθνής πολιτική, ιδιαίτερα το ενδιαφέρον της Σ. Αραβίας του μεταφράσθηκε σε υποστήριξη της κυβέρνησης Ozal, χρησιμοποιήθηκε μ' ευχέρεια και ανακατεύτηκε άνετα με την τοπική. Χωρίς δήμαρχο από το «Κόμμα της Μητέρας Πατρίδας» —εξηγήθηκε ο Atilgan ανοιχτά στους εκλογείς— δεν θα υπήρχε πολιτισμός. Και —αυτό δεν το είπε όσο καθαρά— ούτε εργασία για τις οικονομικές του εταιρίες αλλά ούτε και για όλους όσους εργάζονται εκεί.

Το «Χρυσό βουνό» με τη χρυσή δυνατότητα να έχει έναν αντιπροσωπευτικό υποψήφιο δεν χρειάστηκε επιπλέον βοήθεια από το κυβερνών κόμμα. Στα χωριά, στις

περιοχές και στις κοινότητες όπου υπήρξε έλλειψη ανθρώπων που θα μετουσιώναν όνειρα και ελπίδες, η εκλογική καμπάνια του κυβερνώντος κόμματος πήρε μια ελάχιστα ηπιότερη μορφή: την τελευταία εβδομάδα πριν τις εκλογές μοιράστηκαν κατασρόλες χωρίς χερούλια ή καπάκια, τραγική απομίμηση της ελληνικής εμπειρίας με τα μόνο αριστερά ή μόνο δεξιά παπούτσια.

Πλατεία Kizilay: —«Ερυθρά Ημισέλινο»

Η πλατεία Kizilay πάνω στη λεωφόρο Ατατούρκ είναι αφετηρία για τα περισσότερα προάστεια της Άγκυρας. Λεωφορεία ταξί και χείμαρρος ανθρώπων που ξεχύνονται στους δρόμους με εκείνο τον μοναδικό τρόπο των Τούρκων: πάντοτε ευθεία, χωρίς να κοιτάζουν αριστερά ή δεξιά, μ' ένα ανατολίτικο φλέγμα, χωρίς βιασύνη και χωρίς να σταματούν προχωρώντας πάντα σε μία κατεύθυνση, μάλλον απροσδιόριστη. Στις πρώτες μέρες μετά την επέμβαση των στρατηγών στο Kizilay είχαν εγκατασταθεί μόνιμα ένα τανκς και στρατιώτες. Αργότερα τη θέση τους πήραν αστυνομικοί, που διάταζαν, σφύριζαν, υποδείκνυαν σ' όλους τους πεζούς μία κατεύθυνση, μοίραζαν —πολλές φορές αυθαίρετα— πρόστιμα του ύψους των 30.000 τουρκ. λιρών, που αντιστοιχεί στο μηνιαίο μιας οικογένειας με μέσο εισόδημα.

Τον τελευταίο μήνα, η πλατεία Kizilay έγινε τόπος συνάντησης μιας νέας ομάδας ανθρώπων: των μανάδων, γυναικών και αδερφών των πολιτικών φυλακισμένων στις στρατιωτικές φυλακές MAMAK. Τόπος βουβής διαμαρτυρίας ενάντια στη συνεχή καταπάτηση ακόμη και των πιο στοιχειωδών ανθρώπινων δικαιωμάτων. Σ' αυτή την πλατεία δύο ημέρες πριν τις δημοτικές εκλογές τρεις βουλευτές και 4 άλλα μέλη των δυτικογερμανών «Πράσινων» αλυσσοδέθηκαν σε ένδειξη διαμαρτυρίας ενάντια στην απόφαση της ομοσπονδιακής κυβέρνησης να χορηγήσει και το '84 στρατιωτική και οικονομική βοήθεια στο καθεστώς της Τουρκίας. Αυτό που μας ενδιαφέρει, τόνισε ο Rudolf Bahro, είναι να ξυπνήσουμε τη συνείδηση της Δύσης, να την πείσουμε ότι είναι υπεύθυνη για το ότι γίνεται στην Τουρκία. Η συνεισφορά της δυτικογερμανικής οικονομικής και στρατιωτικής βοήθειας είναι υπεύθυνη κατά ένα μέρος για τον αργό θάνατο των ανθρώπων στις φυλακές.

Οι «πράσινοι» συνελήφθησαν γρήγορα απ' την αστυνομία. Στις αστυνομικές αρχές οδηγήθηκαν 8 ξένοι ανταποκριτές, ανάμεσά τους και η Ελληνίδα ανταποκρίτρια του ΑΠΕ, Κατερίνα Μυστακίδου. Οι μόνες πρεσβείες που ενδιαφέρθηκαν πολύ λίγο μέχρι καθόλου, για τους ανταποκριτές τους σύμφωνα με την ομολογία της κ. Μυστακίδου, ήταν η πρεσβεία της Ελλάδας και της Ισπανίας. Ο ανταποκριτής της μεγαλύτερης ισπανικής εφημερίδας της El Pais, απελάθηκε αμέσως. Φαίνεται ότι οι χώρες του ευρωπαϊκού νότου δεν ενδιαφέρονται ιδιαίτερα για τους λειτουργούς του εθνικού τους Τύπου.

Άγκυρα 26/3/84

ΣΕΙΡΑ ΤΖΩΡΤΖ ΟΡΓΟΥΕΛ

Φάρμα των Ζώων

Στή Σκιά του 1984

Αλήτες του Παρισιού και του Λονδίνου

Φάμπρικες του Γουήγκαν Πάιαρ

Φόρος Τιμής στην Καταλωνία

Κρατήστε Σφιχτά τό Μικροασπισμό σας

Μέρες της Μπούρμα

Η Κόρη του Παπά

ΣΕΙΡΑ ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΚΟΛΛΟΝΤΑΙ: Έρωτας των Εργατριών Μελισσών

ΜΕΛΛΕΡ: Στρατιές της Νύχτας

ΝΟΤΑΡΝΙΚΟΛΑ: Η Αδύνατη Απόδραση

ΜΠΑΡΟΥΖ: Απολυμαντής!

ΜΠΑΡΟΥΖ: Ο Α Πούκ είναι εδώ

ΜΠΑΡΟΥΖ: Σε ποιόν ανήκει λοιπόν η θανατηφόρος TV;

KAMY: Η Πανούκλα

ΑΡΤΩ: Ηλιογάβαλος

ΤΖΕΡΟΝΥΜΟ: Απομνημονεύματα



ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

Ζ. Πηγής 17 Αθήνα

τηλ. 36.39.980

αλληλεγγυη

τρίμηνη έκδοση ενημέρωσης, συζήτησης και συμπαράστασης στους αγώνες των λαών της ανατολικής ευρώπης



Καλειδοσκόπιο

Αφγανιστάν: η τραγωδία ενός λαού, με τους Μουτζαχεντίν της κοιλάδας του Πανχίρ.

Ουγγαρία: η εξέγερση του '56, το κίνημα δημοκρατικής αντιπολίτευσης.

Ρωσία: οι μηχανισμοί αδρανοποίησης της εργατικής τάξης

B' Περίοδος Νο 4 — Άνοιξη 1984 — δρχ. 120

Κυκλοφορεί το 8ο τεύχος με αφιέρωμα στα εθνικά θέματα

ΦΥΛΛΑΔΙΟ

ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΙΑ · ΣΕ ΣΥΝΟΙΚΙΑΚΑ ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ
ΣΤΑ ΕΠΑΡΧΙΑΚΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ · ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ 8219.175

Απ' τα περιεχόμενα

Ευρωεκλογές και εναλλακτική
Ανανεωτική αριστερά και νέα δυναμική
Η σγκουμένη στρατιά των ανενταχτων

Η αλλαγή και το εθνικό ζήτημα
Τουρκία: Τα εσωτερικά ενός γείτονα
Αναδρομή στις Ελληνοτουρκικές σχέσεις
Η Ελληνοτουρκική διαμαχη
Αναδρομή στο Κυπριακό
Το Κυπριακό σήμερα, συνοψη του εθνικού αγώνα
ΝΑΤΟ το ιμπεριαλιστικό υπερκράτος
Η Ελλάδα και το ΝΑΤΟ
ΕΟΚ, Ευρωπη και Ελλάδα

ΚΕΙΜΕΝΑ: Κ. Ανδριανόπουλος - Δ. Αντωνίου
Σ. Αντωνοπούλου - Μ. Γεωργουλός - Σ. Ευαγγελάτος
Π. Κατερίνης - Δ. Κατσάκος - Γ. Φωτοπούλος

Πράσινοι-Σοσιαλδημοκράτες Δυο 'Ασπονδοί Συνεργάτες

του Βασίλη Κρίκη

Όταν οι Πράσινοι κατάφεραν να επιβάλουν την παρουσία τους στα κοινοβούλια της Ομοσπονδιακής Γερμανίας, όλη η Δύση έστρεψε την προσοχή της σ' αυτούς τους «ρομαντικούς» Γερμανούς πολιτικούς με την μη συμβατική εμφάνιση, που θεωρούν λογικό το να εισβάλεις σε σπίτια που δεν είναι δικά σου, που δεν συμπαθούν την βιομηχανική ανάπτυξη και που δεν τρέμουν μπροστά στον «κίνδυνο των Ρώσων».

Πολιτικοί εκφραστές ενός ζωντανού κοινωνικού κινήματος ριζοσπαστικής κριτικής, οι Πράσινοι, με την οικολογία τους έθεταν σε αμφισβήτηση την σύγχρονη βιομηχανική κοινωνία της Δύσης και της Ανατολής, και με τον ειρηνισμό τους την μεταπολεμική γεωπολιτική τακτοποίηση της Ευρώπης.

Σήμερα σε μια διασπασμένη Γερμανία που τρέμει στην ιδέα ενός πυρηνικού πόλεμου στην Ευρώπη, αλλά που δεν τολμά και να αποκοπεί από το μεταπολεμικό βιομηχανικό της θαύμα, οι Πράσινοι βρίσκονται σε ένα στρατηγικό δίλημμα: Θα συνεχίσουν να είναι μια αδέσμευτη —αλλά πρακτικά ανενεργή— φωνή καταγγελίας ή θα δεχτούν τις ευθύνες του ρυθμιστή των πολιτικών εξελίξεων στηρίζοντας μια κυβέρνηση του SPD (Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα) πράγμα που όμως γεννά μια σειρά κινδύνους ενσωμάτωσής τους και μετατροπής τους σε ένα συμβατικό κοινοβουλευτικό κόμμα; Αναζητώντας την απάντηση που οι ίδιοι οι Πράσινοι δίνουν σ' αυτούς τους προβληματισμούς, συζητήσαμε με τον βουλευτή τους στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο Ντερκ Σνάιντερ.

Για πες μας λοιπόν Ντερκ: Πώς βλέπεις το θέμα της συνεργασίας σας με τους Σοσιαλδημοκράτες;

Πριν απ' όλα θα σας πω πως βλέπουν το ζήτημα οι Σοσιαλδημοκράτες.

Το SPD στην αρχή μας αντιμετώπισε αρνητικά. Αντέδρασε δυναμικά στο ξεκίνημα των Πράσινων διακηρύττοντας πως γρήγορα θα εξαφανιστούν «όπως ο καπνός». Η άποψη του SPD είναι πως οι Πράσινοι έθεσαν πράγματι κάποια όμορφα θεωρητικά ερωτήματα, αλλά πως μόνο το SPD είναι σε θέση να δώσει πολιτικές απαντήσεις σ' αυτά και να τις επιβάλλει πρακτικά στη ζωή.

Το SPD κάνει αυτού του είδους την αντιπαράθεση προς τους Πράσινους γιατί ξέρει πως αν δεν μας επιβληθεί θα χάσει την αριστερή του πτέρυγα, σε μια στιγμή μάλιστα που αντιμετωπίζει προβλήματα και με τη δεξιά του πτέρυγα. Έτσι, βρίσκεται σε ένα δίλημμα ανάμεσα στους «δεξιούς» του και τους «αριστερούς» του προσπαθώντας να τους κουμαντάρει και τους δύο, θέλοντας όμως ταυτόχρονα με κάθε θυσία να κρατήσει την αριστερή του πτέρυγα.

Έτσι το SPD αγκαλιάζει τους Πράσινους εκεί που αυτό το πράγμα θα του επιτρέψει να πάρει, ή να ξανακερδίσει, την κυβέρνηση των κρατιδίων ή τα Ομόσπονδα Κοινοβούλια. (Τέτοια είναι π.χ. η περίπτωση στην Έσση). Από την άλλη μεριά το SPD έχει βάλει στο πρόγραμμά του πάρα πολλές αριστερές ιδέες. Ιδέες που παλιότερα ήταν διατυπωμένες κατ' αποκλειστικότητα απ' τους αριστερούς. Προσπαθεί ακόμα το SPD να δείξει στους Πράσινους πως υπάρχει πάντα ανοιχτή η προοπτική της συνεργασίας σε μια κυ-

βέρνηση συνασπισμού.

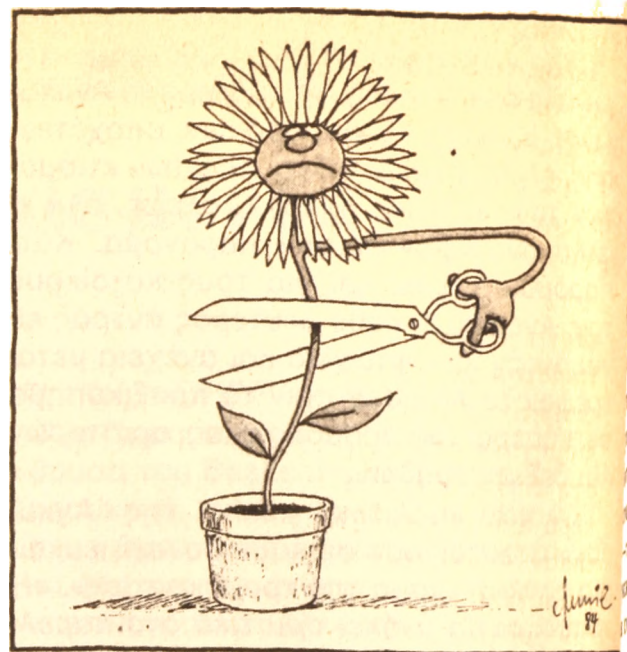
Εμείς πιστεύουμε ότι το SPD τα κάνει όλα αυτά διαλέγοντας επιλεκτικά στοιχεία από το πνεύμα των Πράσινων, όχι γιατί ασπάζεται πραγματικά την οικολογική αντίληψη, ούτε γιατί έχει υιοθετήσει τις θεμελιακές θέσεις του ειρηνιστικού κινήματος, αλλά γιατί διέπεται από μια λογική τακτικών σκοπιμότητων και εξουσιαστικών βλέψεων. Για το SPD όλα αυτά είναι θέμα τακτικής.

Για τους Σοσιαλδημοκράτες αυτός ο διάλογος είναι μια προσπάθεια να ενσωματώσουν στο κομματικό τους πρόγραμμα τις ιδέες και το πνεύμα των Πράσινων, και να επαναφέρουν πίσω στο κόμμα τις κοινωνικές πτέρυγες που εκφράζονται απ' αυτά. Αυτό για το SPD είναι θέμα επιβίωσης.

Ίσως όμως είναι θέμα επιβίωσης και για σας. Ιδίως τώρα που μπαίνει στο πολιτικό παιχνίδι και ο Βίλλυ Μπραντ σαν φιγούρα του ειρηνιστικού κινήματος.

Κατ' αρχάς δεν πιστεύω πως ο Βίλλυ Μπραντ παίζει πράγματι κάποιο σπουδαίο ρόλο σαν σύμβολο του ειρηνιστικού κινήματος. Είναι αλήθεια πως προσπάθησε με την παρουσία του στις τελευταίες μεγάλες κινητοποιήσεις του κινήματος ειρήνης στη Βόννη να πείσει ότι είναι έτοιμος να προσχωρήσει στις γραμμές των ειρηνιστών. Δε νομίζω όμως πως ήταν αρκετά πειστικός.

Παρ' όλα αυτά, πιστεύω πως με τα σημερινά δεδομένα δεν υπάρχει άλλη εναλλακτική λύση από τη συνεργασία με το SPD. Κι αυτό γιατί από τα αποτελέσματα όλων των μέχρι τώρα ψηφοφοριών βγαίνει το συμπέρασμα πως μια κυβέρνηση που θα στηριχτεί σε μια κοινή πλειοψηφία των Σοσιαλδημοκρατών



Σκίτσο που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Frankfurter Rundschau» σχολιάζοντας την επικείμενη συνεργασία των Πράσινων με το SPD στην τοπική Βουλή της Έσσης. Οι οικολόγοι της Έσσης είχαν συγκρουστεί επανειλημμένα στο παρελθόν με την τοπική σοσιαλδημοκρατική κυβέρνηση αντιτιθέμενοι στην επέκταση του αεροδρομίου της Φραγκφούρτης.

και των Πράσινων είναι κάτι το εφικτό, και πως αυτό το επιθυμούν και οι ψηφοφόροι. Βλέπετε, αν δεν υπάρξει αυτή η συνεργασία θα συνεχίσουν να υπάρχουν δεξιές κυβερνήσεις στη Δυτική Γερμανία, πράγμα που μας υποχρεώνει σε μια συνεργασία με τους Σοσιαλδημοκράτες.

Το πρόβλημα είναι το πως θα μπορούσαν κανείς να απαντήσει θετικά σ' αυτή τη συνεργασία παρά την αλαζονεία του SPD. Γιατί στην άλλη μεριά όλοι καταλαβαίνουμε πως οι Πράσινοι πρέπει να επιμείνουν στην ανεξαρτησία τους, πρέπει να επιμείνουν στις αρχές από τις οποίες ξεκίνησαν, πρέπει να διατηρήσουν τον ριζοσπαστισμό τους. Πρέπει δηλαδή να μην χάσουν εκείνα τα χαρακτηριστικά που τους δένουν με τον κορμό του κοινωνικού κινήματος.

Έχετε καταλήξει σε κάποια συμπεράσματα σχετικά με το θέμα αυτό;

Για το ποια θα μπορούσε να είναι η συγκεκριμένη μορφή συνεργασίας υπάρχουν διάφορες δυνατότητες. Ανάμεσα σ' αυτές είναι ανοχή, ή η υποστήριξη, ή ακόμα και κάποια μορφή συνασπισμού.

Το θέμα είναι ότι για να πραγματοποιηθεί οποιαδήποτε απ' αυτές τις μορφές συνεργασίας που θα μας κάνουν συμμέτοχους σε μια κυβέρνηση του SPD θα πρέπει να τηρηθούν ορισμένες προϋποθέσεις.

Δεν θα πρέπει π.χ. να πληγωθεί η αρχή της ανεξαρτησίας του κόμματος των Πράσινων η οποία οπωσδήποτε απειλείται σε μια τέτοια συνεργασία.

Επίσης δεν θα πρέπει να παραβιαστεί μια απ' τις βασικές αρχές των Πράσινων: η αρχή της πλειοψηφίας σε κάθε συγκεκριμένο θέμα σε κάθε συγκεκριμένη ξεχωριστή περίπτωση. Θα πρέπει δηλαδή για κάθε ζήτημα να γίνονται ανοιχτές συζητήσεις ανάμεσα στους Πράσινους και το SPD και να παίρνεται κάθε φορά η απόφαση που εκφράζει την εκάστοτε πλειοψηφία. Και όχι να φτάσουμε κάποια μέρα να διαπραγματευόμαστε σε σκοτεινά δωμάτια και να παίρνουμε αποφάσεις δεσμευτικές για τα δυο κόμματα, που θα μένουν αμέ-

ιακίνητες για πολλά χρόνια.

Τέλος, το SPD θα πρέπει να καταλάβει πως είναι και δική του ανάγκη να συνεργαστεί ειδικά με έναν τέτοιο συγκεκριμένο εταίρο που θα έχει τον αριστερό προσανατολισμό των Πράσινων και θα ασκεί την ριζοσπαστική κριτική που ασκούν οι Πράσινοι.

Αυτό το τελευταίο ζήτημα που έθιξες μας φέρνει μπροστά σε ένα άλλο ερώτημα. Οι Πράσινοι εμφανίστηκαν σαν ένα κίνημα αμφισβήτησης απέναντι σε όλη την δομή της βιομηχανικής κοινωνίας στην Ανατολή και στη Δύση. Και μάλιστα προχώρησαν πιο πέρα από μια απλή αμφισβήτηση. Συγκρότησαν —τουλάχιστον σε μερικά σημεία— ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα που υποσχόταν μια εναλλακτική προοπτική απ' αυτή της βιομηχανικής κοινωνίας και του καπιταλισμού.

Οι προοπτικές που ανοίγει η συνεργασία με το SPD σε σχέση μ' αυτή την... «υπόσχεση» —ας την πούμε έτσι— των Πράσινων ποιες είναι τώρα;

Με ποιο τρόπο θα μπορούσε ένας συμβιβασμός ανάμεσα στους Πράσινους και το SPD να βοηθήσει στην υλοποίηση κάποιων —έστω— από τους στόχους αυτούς; Και ποιοι είναι από την άλλη μεριά οι κίνδυνοι; Θα ξεκινήσω από ένα συγκεκριμένο παράδειγμα.

Θα μπορούσαμε π.χ. στην Έσση να στηρίξουμε την κυβέρνηση του SPD, όπως και να εκλέξουμε από κοινού τον πρωθυπουργό, ή ακόμα και να παρουσιάζαμε ένα θετικό πρόγραμμα για το «νοικοκύρεμα» του κρατίδιου. Αρκεί το SPD από την πλευρά του, να δώσει σ' αυτό το «νοικοκύρεμα» ένα ή δύο καθοριστικά στοιχεία που να έχουν πραγματικά αριστερό προσανατολισμό.

Θα μπορούσε, για παράδειγμα, να παραιτηθεί από την χρησιμοποίηση της πυρηνικής ενέργειας. Αυτό θα ήταν ένα ικανοποιητικό πρώτο βήμα.

Θα μπορούσε επίσης σε ό,τι αφορά τα δημοκρατικά δικαιώματα και την ασυδοσία της αστυνομίας να δώσει ένα καθαρό σημάδι ως θα προωθήσει τον εκδημοκρατισμό και όχι το αστυνομικό κράτος.

Υπάρχουν σειρές ολόκληρες από τέτοια θέματα, που συνδέονται με την ειρηνιστική πολιτική και το οικολογικό ζήτημα, στα οποία εμείς απαιτούμε από το SPD να επιλέξει μια μορφή συνεργασίας η οποία, σε ορισμένα τουλάχιστον σημεία, να μην υπαγορεύεται μόνο από κάποιες τακτικές σκοπιμότητες, αλλά να μην μένει μόνο στην επιφάνεια και να μην είναι απ' αυτές που μπορούν να γίνουν ανά πάσα στιγμή προκειμένου να χρυσώσουν το λίκνι του καπιταλισμού.

Αυτό είναι ένα πολύ λεπτό σημείο.

Βλέπετε, οι Πράσινοι είναι ένα μικρό κόμμα που σήμερα δεν μπορεί να υποχρεώσει το SPD να υιοθετήσει ολόκληρο το πρόγραμμά του. Γι' αυτό, εγώ λέω, πως για να επιτευχθεί αυτή η συνεργασία —που έστω και με τη μορφή της ανοχής θα δώσει στο SPD τη δυνατότητα να σχηματίσει δική του κυβέρνηση— θα πρέπει να διευκρινιστούν κάποια περιορισμένα, αλλά πάντως ουσιαστικά σημεία. Και βέβαια το SPD θα πρέπει από την πλευρά του να κάνει κάποιες ειλικρινείς αλλαγές σ' αυτά τα σημεία.

Βέβαια, μιλώντας για στόχους κτλ., θα πρέπει ίσως να διευκρινίσουμε πως υπάρχουν ζητήματα γύρω από κοινωνικά προβλήματα στα οποία οι Πράσινοι δεν είναι και σαφείς.

Σ' αυτά όμως τα θέματα στα οποία οι Πράσινοι έχουν επεξεργαστεί κάποιες συγκεκριμένες θέσεις, έχουν αποδείξει ότι μπορούν να είναι πειστικοί ακόμα και μέσα στο κοινοβούλιο. Από την άλλη μεριά, σε ό,τι αφορά το κοινωνικό τους υπόβαθρο, αυτές οι θέσεις έχουν βγει μέσα από το κοινωνικό κίνημα και στηρίζονται σ' αυτό. Κι αυτό είναι ένα στοιχείο που μας διαφοροποιεί ριζικά από το SPD.

Έτσι, προκειμένου οι Πράσινοι να διατηρήσουν τις θεμελιακές τους αρχές θα αναγκαστούν να αναζητήσουν άλλες διεξόδους μιας ανεξάρτητης πορείας πέρα από το κοινοβούλιο. Πράγμα που θα τους βοηθήσει να στηρίξουν και την αυτοδύναμη κοινοβουλευτική τους παρουσία.

Γιατί ένα σημείο που πρέπει να τονίσω είναι το εξής: Πώς οι βασικές κριτικές μας θέσεις που προσανατολίζονται σε μια νέα κοινωνία, μακριά από το βιομηχανικό σύστημα, για ένα γενικό εξανθρωπισμό, όλα αυτά λειτουργούν σταθερά και μόνιμα μέσα απ' τη δουλειά του κοινωνικού κινήματος που στηρίζει τους Πράσινους. Αυτό που δημιουργεί τα ερωτηματικά είναι η κοινοβουλευτική παρουσία του κόμματος. Αν οι Πράσινοι στην συνεργασία τους με το SPD υπαναχωρήσουν από τις θεμελιακές θέσεις τους θα είναι σαν να υπογράφουν τη θανατική τους καταδίκη. Θα μεταβληθούν σε ένα απ' αυτά τα κατεστημένα κόμματα. Ίσως να συνεχίσουν να ασκούν μια θορυβώδη πολιτική που στην ουσία όμως θα κινείται μέσα στα πλαίσια μιας μεταρρύθμισης του καπιταλισμού.

Αυτό το πρόβλημα δεν έχει δημιουργήσει ήδη κάποια διάσταση μέσα στους κόλπους των Πράσινων;

Όπως καταλαβαίνετε αυτός ο διάλογος είναι ένας πολύ πολύ σκληρός διάλογος. Δεν είναι κάποιες φλύαρες κουβεντούλες, ούτε κανένα συνηθισμένο διαπραγματευτικό κόψε-ράψε. Πρόκειται πράγματι για μια υπόθεση που μπορεί να οδηγήσει τους Πράσινους μπροστά στο φάσμα ενός σχίσματος.

Δεν υπάρχουν πάντως αυτή τη στιγμή διαμορφωμένες δύο πτέρυγες που να μπορούσαν να οδηγήσουν σε διάσπαση, γιατί και το πρόβλημα που μας μπάνει δεν είναι αν είμαστε «υπέρ» ή «κατά» της συνεργασίας. Αυτό που υπάρχει είναι ένας πολύ πλατύς διάλογος όπου ο καθένας προτείνει την δική του λύση για το πως θα μπορούσε να γίνει η συνεργασία χωρίς υπαναχωρήσεις στη περίπτωση που δοθεί λάθος απάντηση σ' αυτό το πρόβλημα.

Παρ' όλα αυτά η γνώμη μου είναι ότι οι Πράσινοι μπόρεσαν πάντα να λειτουργήσουν σαν ένα χωνευτήρι των διαφορετικών απόψεων και πως παρ' όλο το μέγεθος του προβλήματος η ενότητα είναι πολύ πιο ισχυρή δυνατότητα απ' τη διάσπαση.

Δεν υπάρχουν ωστόσο κάποιες σχηματοποιημένες διαφορές;

Η κυρίαρχη διαφορά μέσα στους Πράσινους ήταν πάντα ανάμεσα σ' αυτούς που δίνουν την έμφαση στο οικολογικό ζήτημα και βλέπουν την οικολογική ανάλυση ικανή να απαντήσει σε όλα τα ζητήματα και σ' αυτούς

που έχουν περισσότερο σοσιαλιστική ή κομμουνιστική προέλευση και που ερμηνεύουν όλα αυτά σαν αποτελέσματα της καπιταλιστικής κοινωνίας και του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής. Αυτή η δεύτερη ομάδα προέρχεται από το χώρο των παλιών εξωκοινοβουλευτικών οργανώσεων.

Το ενδιαφέρον είναι ότι αυτός ο χοντρικός διαχωρισμός σε δύο πτέρυγες, σε μια «πράσινη» και μια «κόκκινη» παρατηρείται και στο πρόβλημα της συνεργασίας με το SPD.

Η «πράσινη» πτέρυγα έχει πλατύτερη επιρροή απ' την άλλη και δίνει πιο μεγάλη έμφαση στην συνεργασία με το SPD «εδώ και τώρα» σαν μια δυνατότητα υλοποίησης κάποιων οικολογικών στόχων.

Η «κόκκινη» πτέρυγα είναι πιο ριζοσπαστική. Δίνει μεγαλύτερη έμφαση στη συνολική αλλαγή της κοινωνίας και ακολουθεί μια περισσότερο σοσιαλιστική πολιτική που είναι πιο κοντά στην παράδοση και τα προβλήματα των εργαζομένων. Είναι πολύ πιο επιφυλακτική στο θέμα της συνεργασίας με το SPD.

Βέβαια, όπως είπα και πριν, αυτός ο διαχωρισμός είναι χοντρικός, γιατί μέσα στους «πράσινους» Πράσινους υπάρχουν και επαναστάτες οικολόγοι που αντιτίθενται συνολικά στο κοινωνικό σύστημα, ενώ στους «κόκκινους» Πράσινους υπάρχουν πολλοί με ρεφορμιστικές αντιλήψεις.

Όλες αυτές οι απόψεις μπορούν να συνυπάρχουν και κατά τη γνώμη μου αυτό είναι το ωραίο και το ζωντανό στο κόμμα των Πράσινων. □

ΣΤΟ ΧΑΛΑΝΔΡΙ ΥΦΑΝΤΑ-ΜΕΤΑΞΩΤΑ



ΗΡΩΔΟΥ ΤΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ 1 (ΠΛΑΤΕΙΑ ΔΟΥΡΟΥ)

ΡΟΥΧΑ: Φορέματα, μπλούζες, φούστες, ζακέτες.

ΚΟΥΡΤΙΝΕΣ: Καλύμματα, μαξιλάρια (σε ποικιλία σχεδίων-υφασμάτων).

ΝΥΦΙΚΑ-ΤΣΕΒΡΕΔΕΣ: Είδη λαϊκής τέχνης.

ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ: Χάλκινα, κεραμικά.

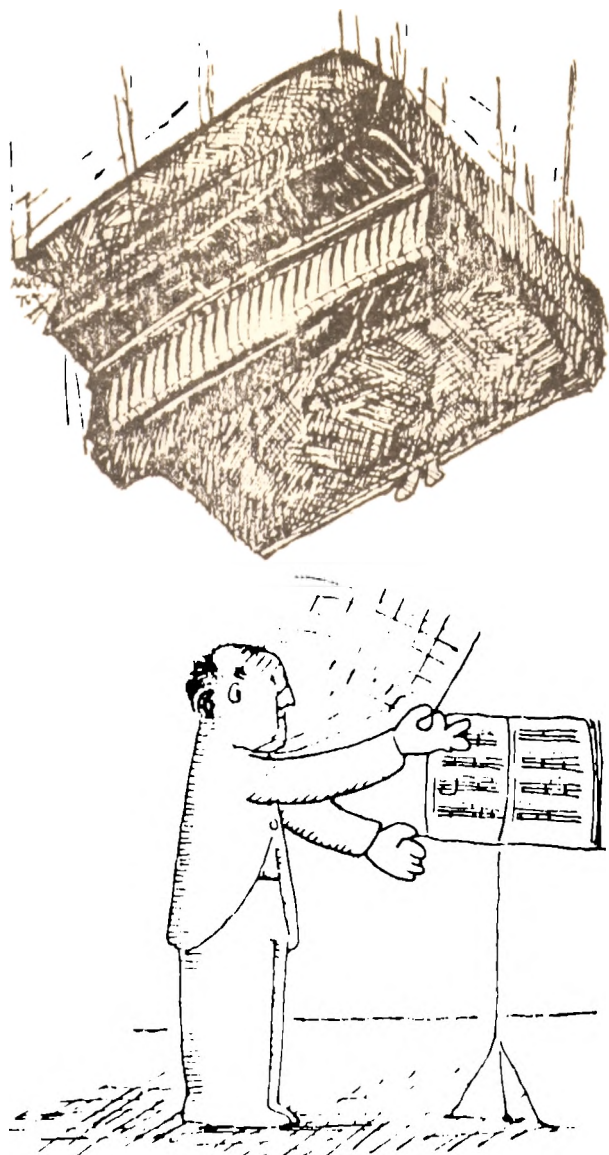
Μουσικοί ή συνδικαλιστές;

Πολλά και ενδιαφέροντα συμπεράσματα μπορούν να εξαχθούν από τη διαμάχη των μουσικών που όσο συνεχίζει να απασχολεί τις εφημερίδες τόσο βυθίζεται στο σκοτάδι το αναγνωστικό κοινό. Μόνο που για να γίνει κάτι τέτοιο θα έπρεπε να εξετάσει κανείς τη σχέση καλλιτεχνικού έργου και συνδικαλισμού, προσωπικών συμφερόντων και κομματικής ένταξης, πολιτιστικής πολιτικής και επιβίωσης του καλλιτέχνη μέσα σ' ένα συγκεκριμένο κοινωνικό σύστημα.

Θα ανακάλυπτε κανείς τότε ότι ανάμεσα στους μουσικοσυνθέτες που ανήκουν π.χ. στο ΚΚΕ υπάρχει μια ασυνείδητη διαχωριστική γραμμή που, στην κρίσιμη στιγμή, παραμερίζει τις αρχές και φέρνει στο φως αρχέγονες φιλοδοξίες: να γιατί ο Μίκης Θεοδωράκης συμπεριφέρεται σαν κάποιος «μεγάλος» απέναντι σε κάποιους πληβείους και δεν μπορεί να συνεννοηθεί με το Λεοντή. Αυτό που τους εμποδίζει δεν είναι μόνο τα ποσά που πληρώνουν κάθε χρόνο στην εφορεία αλλά και η αμείλικτη λογική της αγοράς, την οποία αποδέχονται ο καθένας με τον τρόπο του.

Θα διαπίστωνε επίσης κάποιος ψυχραιμος (πράγμα ιδιαίτερα κοπιαστικό στις μέρες μας...) ότι οι καλλιτέχνες σήμερα τριγυρίζουν γύρω από δύο πόλους, τις μεγάλες εταιρείες και το κράτος, διαλέγοντας είτε ποσοστά είτε επιχορηγήσεις. Και στις δύο περιπτώσεις, η εξάρτηση που προκύπτει, οικονομική και ψυχολογική, κινδυνεύει να μετατρέψει κάθε συνδικαλιστική ενέργεια σε απόπειρα υπερπροστασίας ενός κλάδου. Απέναντι σ' αυτόν τον κίνδυνο η κομματική ένταξη αποδεικνύεται όλο και περισσότερο ανίσχυρη, όλο και λιγότερο λειτουργική.

Οι εταιρείες δίσκων συναντούν την κρατική «πολιτιστική» πολιτική στην αδιαφορία για το καλλιτεχνικό έργο, τη μετατροπή του σε κάτι μετρήσιμο, χειροπιαστό. Ίσως γι' αυτό και οι δύο να προσπαθούν τελικά να βάλουν το συνδικαλισμό στο παιχνίδι, να τον υποχρεώσουν να γίνει ένας απαραίτητος «τρίτος» στη διαχείριση ποσών και ποσοστών. Τότε η εικόνα συμπληρώνεται και γίνεται εντελώς «αθέατη» για την κοινή γνώμη.



ΕΙΔΗΡΕΙΣ

● Τι πιο φυσικό από το να ρωτήσει η Όλγα Μπακομάρου το Σωτήρη Κωστόπουλο τη γνώμη του για τις γυναίκες; Η σκηνή αυτή διαδραματίστηκε στη διάρκεια μιας πρόσφατης συνέντευξης για λογαριασμό του περιοδικού *Γυναίκα* και η απάντηση του γενικού γραμματέα του υφυπουργείου Τύπου ήταν η ακόλουθη. «Μ' αρέσει η ισότητα, οπωσδήποτε. Να έχουμε ίσα δικαιώματα, χωρίς να λέμε αυτό είναι γυναικεία υπόθεση κι εκείνο αντρική. Αλλά μερικές φορές, οι γυναίκες, λόγω του φεμινισμού, το παρατραβάνε. Το βλέπω και σε προσωπικό επίπεδο. Υπάρχει μια *exageration*» ● Στην ίδια συνέντευξη μαθαίνουμε ότι ο κύριος Κωστόπουλος έχει 9.000 βιβλία, καθώς και έναν ειδικό μηχανισμό μάρκας Ζήμενς για να ποτίζονται αυτόματα τα λουλούδια του ● Σε μια άλλη συνέντευξη που περιέχεται στο δεύτερο τεύχος του νέου θεατρικού περιοδικού *Εκκύκλημα* τα μέλη του θεάτρου *Καισαριανής* σημειώνουν: «Πρέπει να φύγει ο φιλόλογος από το θέατρο για να ξαναγεννηθεί ο Διόνυσος. Μας ενοχλούν οι φιλόλογοι. Προτιμούμε έναν άνθρωπο με θεατρικό ένστικτο. Το θέατρο δεν είναι φιλολογία, είναι πράξη» ● Πληθώρα συνεντεύξεων και στο τεύχος 9 της *Σύναξης*, με θέμα τον χριστιανομαρξιστικό διάλογο. Λέγεται ότι ο Κώστας Ζουράρις κι ο Κωστής Μοσκόφ έχουν ενώσει τις δυνάμεις τους για να απαντήσουν στην αποκάλυψη από τον ιερομόναχο Αθανάσιο Γιέβτιτς ενός γράμματος του Μαρξ στον Ένγκελς στις 3 Μαΐου 1854 Γιέβτιτς. Ο Μαρξ έγραφε «Υπάρχουν στην πραγματικότητα μόνο δύο θρησκευόμενοι λαοί: είναι οι Τούρκοι και οι Ελληνοσλαβόι κάτοικοι της Τουρκίας. Γι' αυτό και οι δύο αυτοί λαοί είναι

Ο

ΤΥΦΛΟΠΟΝΤΙΚΑΣ

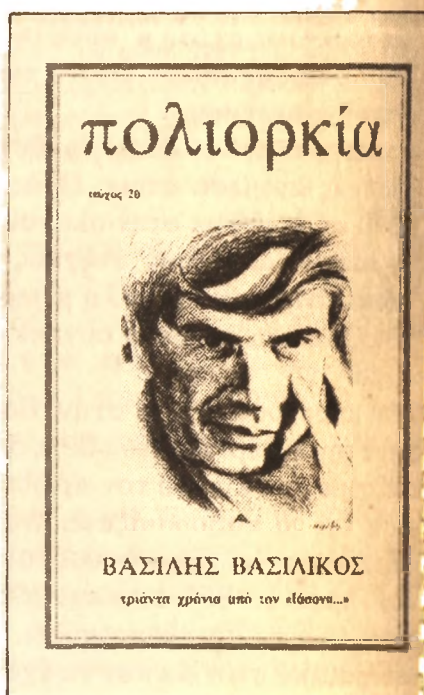
περιοδικό που εκδίδεται στα Γιάννενα



ανάγκη να εξαφανιστούν και θα εξαφανιστούν από την Ιστορία»

● Ούτε μια συνέντευξη στον *Τυφλοπόντικα*, καινούριο περιοδικό που εκδίδεται στα Γιάννενα, πολλά όμως ενδιαφέροντα κείμενα που τριγυρνάνε γύρω απ' την κρίση της Αριστεράς. Ιδού μερικοί ενδεικτικοί τίτλοι: *και περάσαμε όμορφα, η προβατοποίηση και τα εξάμηνα, αιέν τυφλοπολιτεύεσθαι, τα γενέθλια του πρωθυπουργού, η ζωή μπορεί να πεθάνει, ο θάνατος όμως δεν πρόκειται να ζήσει*

● Στο εικοστό τεύχος του περιοδικού *Πολιορκία*, ένα αφιέρωμα στο Βασίλη Βασιλικό, με κείμενα των Pierrette Renard, Γιώργου Γιάνναρη, Peter Pappas



Γιάννη Εμίρη, καθώς και αποσπάσματα από τις ραδιοφωνικές συνομιλίες του συγγραφέα με το Μάνο Χατζιδάκι. Προσέξτε τις φωτογραφίες στη σελίδα 14

● Αρκετά με τα περιοδικά γιατί δεν θα τελειώσουμε ούτε αύριο ● Συνάντηση πενήντα διανοουμένων και καλλιτεχνών από ολόκληρη την Ευρώπη, ανατολική και δυτική, στη Βενετία (29-31 Μαρτίου). Το θέμα είναι η «πολιτιστική ενοποίηση της Ευρώπης» και η πρωτοβουλία ανήκει στην παλιμάς γνώριμη Μαρία Αντονιέτα Μακρόκι. Με αφορμή αυτή τη συνάντηση, ο Γάλλος κοινωνιολόγος Ζαν Μπωντριγιάρ έγραψε ένα κείμενο στην εφημερίδα *Le Monde* της 25ης Μαρτίου 1984, με τίτλο «Η αφύπνιση των ουτοπιστών», το οποίο καταλήγει ως εξής: «Δεν πρέπει να ψάχνουμε για ταυτότητα, πρέπει να αποσκοπούμε στη δόξα» ● Πιο σεμνοί οι στόχοι της Ομοσπονδίας Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας που οργανώνει ένα «Διήμερο αφιέρωμα στη Σύγχρονη Ελληνική Κωμωδία» σε πέντε επαρχιακές πόλεις. Θα προβληθούν οι ταινίες Ρεπό το Βασίλη Βαφέα και Άρπα Κόλλ

του Νίκου Περάκη και οι μικρού μήκους **Είμαι κουρασμένος** του Βασίλη Αλεξάκη, **Σουρδινάμ** των Νίκου Αλευρά και Ανδρέα Θωμόπουλου και **Αθέμιτος** συναγωνισμός του Δήμου Αβδελιώτη. Η εκδήλωση έγινε ήδη στην Τρίπολη και στη Λαμία και συνεχίζεται στο Αργοστόλι (31 Μαρτίου-1 Απριλίου), στη Φλώρινα (2-3 Απριλίου) και στη Ρόδο (7-8 Απριλίου) ● Η ουγγρική ταινία **Οι έφηβοι** του Πέτερ Γκοτάρ έρριξε νέο φως στις σύγχρονες τάσεις της ουγγρικής κινηματογραφίας. Ο κριτικός του **Ριζοσπάστη** χαιρέτησε τις

φιλμ, λυπήθηκε όμως βαθύτατα για την ιδεολογία της. Τον παραπέμπουμε στην ιδιοφυή φράση του Γάλλου μαρξιστή Ετιέν Μπαλιμπάρ: «**Η μορφή είναι το πεδίο διαμόρφωσης της ιδεολογίας**» ● Ανησυχίες για διάφορες ιδέες που κυκλοφορούν ελεύθερες σε ταινίες έχουν και πολλοί εισαγγελείς στην επαρχία. Απόδειξη η απαγόρευση της προβολής της ταινίας «**Η Αυτοκρατορία των αισθήσεων**» του Ναγκίσα Όσιμα στη Βέροια, μετά από επέμβαση της εισαγγελικής αρχής. Η απαγόρευση υποχρέωσε την τοπική εφημερίδα **Διάλογος** να συντάξει ένα κείμενο με τίτλο **Η αυτοκρατορία της λογοκρισίας**. Δεύτερη επέμβαση του εισαγγελέα που θα οδηγήσει τον εκδότη της εφημερίδας Αντώνη Τσιάνο σε δίκη για «περιύβριση αρχής» στις 3 του Απριλίου. Ποιος είπε ότι οι εισαγγελείς είναι κινηματογραφόφιλοι;

● Ας περάσουμε σε μερικούς νέους δίσκους: στο **Βραχυκύκλωμα**, τρίτο δίσκο του **Βαγγέλη Γερμανού** η ηλεκτρική μπαλάντα δίνει και παίρνει. Η **Μαργαρίτα Ζορμπαλά** ηχογράφησε ένα δίσκο με τραγούδια του Κώστα Γιαννιδη, σε παραγωγή του Διονύση Σαββόπουλου που κάποια στιγμή πετάγεται και λέει μια φράση σ' ένα κομμάτι. Οι **Φατμέ** έγραψαν δύο καινούργια τραγούδια και τα λένε πολύ ωραία στο **Ροντέο** κάθε βδομάδα, από Παρασκευή μέχρι Κυριακή. Η στήλη τους προτείνει να τα κυκλοφορήσουν στις 45 στροφές ● Σας προτείνουμε επίσης να ακούσετε τον τελευταίο δίσκο των **Pretenders**: έρχεται από πολύ μακριά, όσο κι αν το κρύβουν αυτά τα παιδιά... ● Πήρε το μάτι μου την πρώτη «**λογοτεχνική εφημερίδα τοίχου**» που έχει τον τίτλο **Φρυκτωρία**. Είναι φεμινιστικής προέλευσης με κύριο αντικείμενο την ποίηση, αν κρίνουμε από το πρώτο τεύχος. Αξιέπαινη η προσπάθεια, μόνο που οι τοίχοι είναι ήδη γεμάτοι με αφίσες

● Η τελευταία αφίσα που είδα και δεν την προσπέρασα απεικόνιζε μια γυναίκα της δεκαετίας του 20 που έπαιζε σαξόφωνο. Με πληροφόρησε ότι ο **Βασίλης Νικολαΐδης** και το συγκρότημα **Χάνομαι γιατί ρεμβάζω** εμφανίζονται στο καφωδεϊόν **Αχ Μαρία**.

● Προχώρησα λίγο παρακάτω και από μια γωνία πετάχτηκε ένας νεαρός με μούσι και μακρύ παλτό και μου έβαλε στην τσέπη το έκτο τεύχος του περιοδικού **Κριτική** που περιέχει κείμενα για τη σύσκεψη νεολαίας του ΠΑΣΟΚ, τις διαγράφες στην ΚΝΕ, μια

«**επιστολή για την τέχνη**» του Λουί Αλτουσέρ, ένα κείμενο του Ετιέν Μπαλιμπάρ με τίτλο «**Σημειώσεις για τους ταξικούς αγώνες στην Πολωνία**», καθώς και κείμενα για το στρατό, τα ναρκωτικά και το φοιτητικό κίνημα ● Όπως θα διαπιστώσατε τα έντυπα τρύπωσαν ξανά στη στήλη, αυτό οφείλεται όμως στο ότι αυτή τη στιγμή τη συντάσσω στα γραφεία του περιοδικού, δίπλα σε συναδέλφους που συζητούν με πάθος για κεφαλίδες και εξώφυλλα, ενώ μόλις έχει τελειώσει ένας μακρύς διάλογος για το αισθητικές αναζητήσεις του

γλωσσικό. Ποιος ξέρει τι πρόκειται να ακούσω μέχρι να τελειώσω αυτό το κείμενο...

● Ας κλείσουμε λοιπόν με άλλο ένα απόσπασμα από τη συνέντευξη του Σωτήρη Κωστόπουλου στην Όλγα Μπακομάρου: «**Ήρθε ο Καραγιάννης στο υπουργείο μ' έναν τσαμπουκά «θα τα κάψω», έλεγε, «θα τα κάνω μπίλιες», «ποιον θα κάνεις μπίλιες, αγάπη μου», του λέω, «κάτσε να το κουβεντιάσουμε το πράγμα», τέλος πάντων μπήκε στα μαλακά, του «παμε ν' αλλάξει τον τίτλο και πέρασε η ταινία»**

● Ακούσατε ειδήσεις!...



Και τον απαραίτητον ρουχισμόν...

Στην Αθήνα. Αλλά και στην επαρχία. Τα κορίτσια. Αλλά και τα αγόρια. Ένας αέρας διαφορετικός.

Γαλάζια βλέφαρα, βλεφαρίδες που φτερουγίζουν. Πάνω απ' τα χείλια μια ψεύτικη ελγή. Στα χείλια ένα απαλό αλλά γυαλιστερό χρώμα. Μαλλιά ατίθασα, αξύριστα νεαρά μουστάκια. Μια αλυσίδα διακρίνεται στο λαιμό...

Είναι απίθανο πώς μια στολή μπορεί να διαμορφωθεί έτσι που να εξυπηρετεί όχι την καλαισθησία, αλλά την κοκετταρία.

Τα παντελόνια των αγοριών είναι «**Λέβις**»: «Δεν έχω άλλο, δεν μπορώ ν' αγοράζω ρούχα μόνο και μόνο για την παρέλασή σας». Και οι κορίτσια των κοριτσιών πένες και ανεπαίσθητα κοντές. Τα παπούτσια κομψά. Τα μαλλιά λουσμένα.

Δεν θαυμάζει πια κανείς τα περήφανα νιάτα, «το υγιές έλλογόν του λαού μας», αλλά α «**μανούλια**». Άλλωστε και οι γυμναστές δεν μπορούν να επιβληθούν και να ετύχουν μια ίσια πλάτη, έναν μυντονισμό, έναν αέρα από τους παρελαύνοντες. Το αμάρι αντικαθίσταται με τον αισθησιασμό... ή την δεξιότητα, γι' αυτούς που είναι, ατυχώς, λίγο ντροπαλοί

● Πιο μακριά, λίγο μαζεμένοι. Η παρέλαση εν προκαλεί πια, δέος. Δεν είθι. Οι μαθητές την χρησιμοποιούν για σκοπούς άλλους από τους σκοπούς της...

Μ.Χ.

ΜΙΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΕΧΝΗΣ ΣΤΟ ΠΕΛΑΓΟΣ

Στις κλειστές παραδοσιακές κοινωνίες οι τέχνες και οι λειτουργίες τους έχουν την ίδια σημασία σχεδόν για όλους. Απ' τη στιγμή όμως που η μια κοινωνία γίνεται εξελικτική, το γενικό μέτρο χάνεται και η καλλιτεχνική αλήθεια επιμερίζεται σε πολλές. Ποιος μπορεί τώρα να βρίσκει κάθε φορά το μέτρο επικοινωνίας με τις νέες εκδοχές δημιουργικής έκφρασης που μας προτείνει η σύγχρονη τέχνη, είναι μια ερώτηση δίχως απάντηση —μια απ' τις πολλές που θέτει η σύγχρονη τέχνη.

Είναι όμως καιρός που και στην Ελλάδα ο σχετικός προβληματισμός ξεπέρασε τον προβληματισμό του καβαλέτου. Λίγο οι σπουδές στο εξωτερικό, λίγο τα μέσα ενημέρωσης και, κατά κύριο λόγο, το αδιέξοδο των παλιών δρόμων που πια δεν μας μιλούν όπως κάποτε, τα νέα κινήματα στη ζωγραφική έκαναν την εμφάνισή τους κι εδώ. Τα **χάπενινγκ**, οι **περφόρμανς**, οι **εγκαταστάσεις**, μας φαίνονται σήμερα πολύ πιο κατανοητά απ' όσο δέκα χρόνια πριν. Τώρα που οι σφιγμένες γροθιές και οι στιβαροί εργάτες έγιναν θέματα ανούσια όσο και τα χιονισμένα τοπία, τώρα που οι γκαλερί έγιναν χώρος κοσμικών συγκεντρώσεων της τάξης που τις συντηρεί, οι προσωπικές αλήθειες που κρύβουν αυτές οι νέες εκφράσεις, επιβάλλονται με την αμεσότητα και την ειλικρίνειά τους. Αντί για πίνακα ζωγραφικής αδρανή, ξεκομμένο απ' τον δημιουργό του, έργο συναλλαγής, μας προσφέρουν συγκεκριμένη διαδικασία συμμετοχής στο έργο τους: Για μια φορά μόνο, με γλώσσα που δημιουργείται εκείνη τη στιγμή, χωρίς εμπορευματικό στόχο. Απεγνωσμένη προσπάθεια για

μια τέχνη που εξισώνει το δημιουργό με το θεατή, που ξαναδίνει το χαμένο μέτρο έστω και για λίγο.

Όσο κι αν τα παραπάνω ενδιαφέρουν πια μόνο λίγους —ίσως μάλιστα γι' αυτόν ακριβώς το λόγο— οι σχετικές προσπάθειες είναι συνήθως λίγες και ηρωικές. Η **Σχεδία** που λειτουργεί στη Θεσσαλονίκη εδώ και δυο χρόνια, φιλοξένησε πολλές τέτοιες δουλειές (Θ. Χονδρός, Α. Κατσιάνη, Δ. Αρβανίτης, κ.ά.). Προσοχή! Δεν πρόκειται για «συμπαθή προσπάθεια» απλώς. Οι καλλιτεχνικές εκδηλώσεις που έγιναν στον πέμπτο όροφο —και χωρίς ασανσέρ— στο παλιό κτίριο της Εγνατίας, είναι μια άλλη, ολοκληρωμένη (και προπαντός: σοβαρή) πρόταση. Ούτε περιττή δημοσιότητα, ούτε ενισχύσεις από κόμματα, δήμους και ΥΠΠΕ, ούτε ψευδαισθήσεις για «**λαϊκή συμμετοχή**». Μοναχική πορεία για λίγους, που όλοι θα την ήθελαν για περισσότερους —αυτούς που εθίζονται στην προκατασκευασμένη αισθητική συγκίνηση και θέλουν τη δημιουργία να κατεβαίνει στη μετριότητα και να συντηρεί την ψευδαισθητική λαϊκότητα.

Η προσεγμένη έκδοση/απολογισμός **Σχεδία: Πρώτη διαδρομή**, δίνει μια καλή ενημερωτική εικόνα για τις ως τώρα δραστηριότητες της «**Σχεδίας**». Και θέτει προβλήματα που για τους φίλους της τέχνης δεν είναι πια ούτε περιθωριακά ούτε τόσο ειδικευμένα όσο φαίνονται.

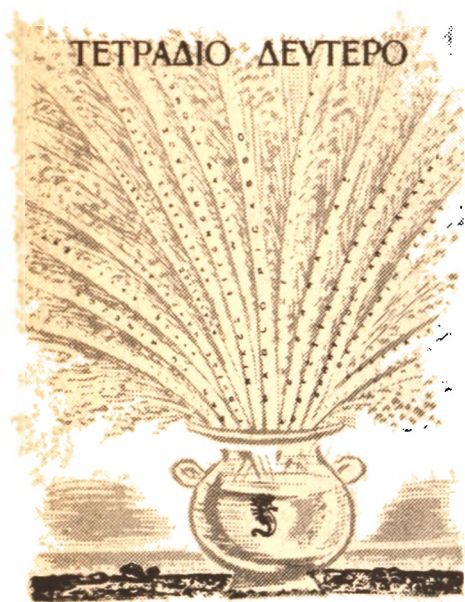
ΣΧΕΔΙΑ:
ΠΡΩΤΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ
Θεσσαλονίκη 1984,
Εκδ: Χειρονομία,
Τ.Θ. 105 40
Θεσσαλονίκη 541 10

Χάρης Καμπουρίδης

Ανατυπώσεις παλιών περιοδικών

Μια δραστηριότητα του Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου

της Χριστίνας Ντουνιά



Στα εγκαίνια της έκθεσης Κ. Παλαμά πληροφορηθήκαμε από στόματος του Γ.Γ. του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών κ. Αλαβάνου την πρόθεση του ΥΠΠΕ να ιδρύσει Λογοτεχνικό μουσείο. Δεν γνωρίζουμε τα της οργάνωσης και λειτουργίας του υπό ίδρυση μουσείου, ούτε αν θα περιορίζεται στην έκθεση των προσωπικών αντικειμένων των λογοτεχνών μας ή θα περιλαμβάνει —πράγμα πολύ πιο αναγκαίο και πιο σημαντικό κατά τη γνώμη μας— αρχαιακό υλικό και βιβλιοθήκη. Βέβαια, παρά τις μέχρι σήμερα επίσημες δηλώσεις κυβερνητικών παραγόντων για τη σημασία που αποδίδει η κυβέρνηση στην πολιτιστική μας κληρονομιά, δεν διαπιστώσαμε κάποια σοβαρή μέριμνα προς την κατεύθυνση αυτή. Αντίθετα, αποτελεί κοινό τόπο το γεγονός, ότι τα αρχεία των λογοτεχνών μας παραμένουν στην πλειοψηφία τους σπαρμένα σε διάφορα σημεία και δυσπρόσιτα στους νέους, ιδιαίτερα, ερευνητές. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, η δραστηριότητα της Εταιρείας Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου, που στηρίζεται στην ιδιωτική πρωτοβουλία, δεν μπορεί παρά να θεωρηθεί σαν σημαντική συμβολή στην υπόθεση της συλλογής και αξιοποίησης των λογοτεχνικών και ιστορικών αρχείων του τόπου μας.

Η Εταιρεία Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου ιδρύθηκε το 1980 σκοπός της: η συλλογή, ταξινόμηση, μελέτη και έκδοση αρχαιακού και έντυπου υλικού «για τη διάσωση της εθνικής πνευματικής κληρονομιάς και την προαγωγή της φιλολογικής επιστήμης και των ιστορικών σπουδών», όπως μας πληροφορεί το άρθρο 2 του Καταστατικού. Πρόεδρος της Εταιρείας είναι ο Μάνος Χαριτάτος, που από χρόνια ασχολείται με τη συλλογή αρχείων πολιτικών και πνευματικών προσωπικοτήτων της χώρας μας καθώς και σπάνιων ελληνικών εκδόσεων.

Μεγάλο ήδη μέρος από τα αρχεία του Ε.Λ.Ι.Α έχουν χρησιμοποιήσει κρατικοί και ιδιωτικοί φορείς για εκδηλώσεις ή εκπομπές με λογοτεχνικό ή ιστορικό χαρακτήρα και για εκθέσεις. Τα αρχεία αυτά (πλήρη και μερικά) ανήκουν σε σημαντικές προσωπικότητες της λογοτεχνίας, της πολιτικής και της στρατιωτικής και οικονομικής ζωής της νεότερης Ελλάδας. Εντελώς ενδεικτικά αναφέρουμε τους: Α. Βαλαωρίτη, Π. Γιαννόπουλο, Σ. Δούκα, Ν. Κάλας, Θ. Καστανάκη, Ν. Λαπαθιώτη, Κ. Παλαμά, Στ. Τσίρκα, σε ότι αφορά το λογοτεχνικό μέρος και τους Γ. Κολοκοτρώνη, Κ. Τσάτσο, Κ. Κοτζιά, Ρόκκο Χοϊδά σε ότι αφορά την πολιτική ιστορία μας. Σημαντικό απόκτημα για το Ε.Λ.Ι.Α είναι και το αρχείο του κόμματος των Φιλελευθέρων.

Για την συγκέντρωση του υλικού το Ε.Λ.Ι.Α απευθύνεται σε κληρονόμους ιστορικών προσωπικοτήτων, σε πρόσωπα που έχουν στη διάθεσή τους αρχεία ή ακόμα και σε πνευματικούς δημιουργούς που βρίσκονται εν ζωή. Το υλικό, αφού κατατεθεί

καταγράφεται, ταξινομείται και τίθεται στη διάθεση των ερευνητών.

Το έντυπο υλικό

Τη βιβλιοθήκη του Ε.Λ.Ι.Α αποτελούν 45.000 τόμοι, οι οποίοι δεν συνθέτουν μια γενική συλλογή βιβλίων, αλλά καλύπτουν τα ειδικά ενδιαφέροντά του που αφορούν κυρίως:

1. Ελληνικές εκδόσεις του 19ου αι.
2. Θέματα νεοελληνικής λογοτεχνίας (πρώτες εκδόσεις, ανθολογίες, γραμματολογία, γλωσσικό ζήτημα).
3. Ελληνικά περιοδικά του 19ου και 20ου αι.
4. Ελληνικά ημερολόγια του 19ου και 20ου αι. (πρόκειται για την πληρέστερη σειρά ημερολογίων στην Ελλάδα).
5. Ελληνικά βιβλία τυπωμένα στην Αίγυπτο (το 60% της συνολικής εκδοτικής δραστηριότητας του ελληνισμού της Αιγύπτου).
6. Ελληνική Ιστορία
7. Ελληνική λαογραφία.
8. Ελληνικές και ξένες εκδόσεις για την Ελλάδα.
9. Διάφορες άλλες ενότητες όπως π.χ. εκπαίδευση, φιλοσοφία, κοινωνιολογία, καλές τέχνες, ελληνική λογοτεχνία σε ξένες μεταφράσεις κτλ.

Εκδοτική δραστηριότητα και ανατυπώσεις παλιών περιοδικών

Το 1979, το Ε.Λ.Ι.Α ξεκίνησε μια σειρά εκδόσεων που αριθμεί ήδη 57 τόμους και περιλαμβάνει τις εξής ενότητες: Ανατυπώσεις παλιών περιοδικών, μελέτη-έρευνα, βιβλιογραφία, λογοτεχνία, ιστορία, νεοελληνική κριτική.

Ένας από τους τομείς της εκδοτικής δραστηριότητάς του, που θεωρούμε σημαντική προσφορά στο χώρο των γραμμάτων και της επιστημονικής έρευνας, είναι οι ανατυπώσεις παλιών ελληνικών περιοδικών. Οι ανατυ-

πώσεις αυτές πραγματοποιούνται με φωτομηχανικό τρόπο αναπαραγωγής που τα αναπαραστά πιστά και στοχεύουν να καταστήσουν προσιτά στο σύγχρονο μελετητή ή φιλαναγνώστη δυσεύρετα σώματα περιοδικών, που διαδραμάτισαν κάποιο ρόλο στην πνευματική ιστορία της νεότερης Ελλάδας.

Η μελέτη του περιοδικού τύπου δεν αφορά μόνο τους ειδικούς, αλλά και όσους ενδιαφέρονται για τις συνθήκες κάτω από τις οποίες διαμορφώνεται η πολιτιστική και πνευματική ζωή αυτού του τόπου. Το περιοδικό εκφράζει μια ομάδα διανοουμένων ή καλλιτεχνών με συγκεκριμένες ιδεολογικές και αισθητικές απόψεις. Αναγνωρίζουμε στις σελίδες του μια αποκτημένη στην πράξη κοινή γραμμή των συνεργατών του, που εκφράζεται από την επιλογή της ύλης, τα άρθρα που αφιερώνονται σε λογοτεχνικά, κοινωνικά, φιλοσοφικά ή αισθητικά ζητήματα, ακόμα και από τις απαντήσεις στη στήλη της αλληλογραφίας. Στον περιοδικό τύπο δεν θα βρούμε ίσως τη συστηματική και συνολική εξέταση ενός θέματος που μπορεί να μας προσφέρει το βιβλίο, θα αισθανθούμε όμως καλύτερα το κλίμα μιας παλιότερης εποχής, την αγωνία, τις αναζητήσεις και τις απόψεις των πνευματικών της εκπροσώπων. Πράγμα που μας εξασφαλίζει ο επικαιρικός χαρακτήρας του περιοδικού με το ζωντανό και ενίοτε οξύ ύφος του, που οφείλεται κυρίως στην ανάγκη άμεσης αντιμετώπισης του γεγονότος. Στις σελίδες του συνήθως πρωτοφτάνουν, εκδηλώνονται και διαχέονται αργότερα τα νέα ιδεολογικά, φιλοσοφικά και αισθητικά ρεύματα και εκεί διαφαίνονται οι συγκρούσεις ανάμεσα

στις διάφορες τάσεις μιας εποχής.

Οι ανατυπώσεις που έχουν γίνει ως τώρα από το Ε.Λ.Ι.Α αφορούν βραχύβια, αλλά πολυσήμαντα περιοδικά, που υποβοηθούν την έρευνα γύρω από την νεότερη καλλιτεχνική και πνευματική ζωή, δημιουργώντας έτσι την υποδομή για ουσιαστικότερες εκτιμήσεις. Τα περιοδικά αυτά, που αποτελούσαν την έκφραση μιας πρωτοπορείας στην εποχή τους, παρουσιάζουμε εδώ εντελώς συνοπτικά ακολουθώντας τη χρονολογία της πρώτης του εμφάνισης.

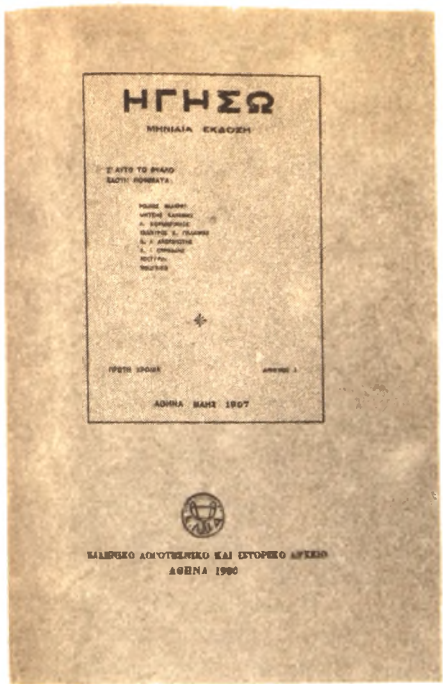
1. «Μέλισσα»: Περιοδικό που εκδίδεται στο Παρίσι το 1819 και συνεχίζει την εκδοσή του έως το 1821. Υπεύθυνος του περιοδικού είναι ο Σ. Κονδός για το 1819, ο οποίος μοιράζεται τη σύνταξη με τον Κ. Νικολόπουλο στα δύο επόμενα χρόνια. Η «Μέλισσα» εκφράζει τις απόψεις του Κοραή και αγωνίζεται ενάντια σε όλους όσους θεωρεί ότι παίζουν ανασταλτικό και αντιδραστικό ρόλο στην υπόθεση της πνευματικής αναγέννησης του Έθνους. Εκδηλοείται στις σελίδες της το πνεύμα του φιλελευθερισμού και της δημοκρατίας καθώς και η αντίθεσή της προς τους συντηρητικούς κύκλους της Κωνσταντινούπολης. Παράλληλα με τον ιδεολογικό αγώνα που έχει ανάλαβει, το περιοδικό φροντίζει να προσφέρει στους αναγνώστες του μια σειρά από άρθρα γενικών γνώσεων που αφορούν κυρίως κοινωνικά και επιστημονικά ζητήματα.

Η «Μέλισσα» είναι το πρώτο της σειράς «Προεπαναστατικά περιοδικά» που έχει προγραμματίσει το ΕΛΙΑ. Δύο αξιόλογες, διαφωτιστικές, εργασίες προτάσσονται στην έκδοση αυτή. Η

τὸ 3^ο μᾶτι
1935-1937



ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΑΡΧΕΙΟ
ΑΘΗΝΑ 1982



πρώτη είναι του Κ.Θ. Δημαρά με τίτλο «Τα Προεπαναστατικά περιοδικά» και αποτελεί τον πρόλογο της ομώνυμης σειράς. Η δεύτερη ανήκει στην Αικ. Κουμαριανού και αφορά τα «Εισαγωγικά στη Μέλισσα».

2. «Η Τέχνη» του Κ. Χατζόπουλου: 1898-1899. Σημαντικό περιοδικό του τέλους του 19ου αιώνα που έχει ως κύρια χαρακτηριστικά την ποιότητα της ύλης και τη γλωσσική καθαρότητα και συνέπεια. Μια πλειάδα γνωστών δημοτικιστών λογοτεχνών εμφανίζονται στην «Τέχνη»: Κ. Χατζόπουλος, Γ. Καμβύσης, Γρυπάρης, Νιρβάνας, Θεοτόκης, Βλαχογιάννης, Ξενοπούλος, Πορφύρας, Εφταλιώτης, Πάλλης, Μαλακάσης κ.ά. Το περιοδικό δεν διστάζει να παρουσιάσει στο ελληνικό αναγνωστικό κοινό τα σύγχρονα τότε ευρωπαϊκά ρεύματα στη φιλοσοφία (Νίτσε) και στο Θέατρο (Ίβεν, Στρίμπεργκ).

3. «Ο Διώνυσος» 1901-1902. Εκδότες του οι Δ. Χατζόπουλος (Μπορέμ) και Γ. Καμβύσης. Το περιοδικό συνεχίζει την παράδοση της «Τέχνης» με κοινά σημεία την προτίμηση στις βόρειες ευρωπαϊκές λογοτεχνίες, την παραλούθηση των ξένων πνευματικών και καλλιτεχνικών ρευμάτων, τα μαχητικά σχόλια και την απουσία πολλών σημαντικών ονομάτων της λογοτεχνίας μας.

4. «Ηγησώ»: 1907-1908. Ιδρυτές της οι: Κ. Βάρναλης, Μ. Καμάς, Ν. Καρβούνης, Α. Κουμαριανός, Ν.Α. Λαπαθιώτης, Α. Παλαμάς, Γ.Ν. Πολίτης, Φ.Ν. Πολίτης, Ρ. Φιλόρας και Ν. Χαντζάρας.

Η «Ηγησώ» παρουσιάζει μια πρωτοτυπία ως προς την ύλη: αερώνει όλες τις σελίδες της την ποίηση, που αποβάλλει σιγά σιγά τη ρητορική διάθεση και αξιζήτά μια πιο «εσωτερική» και ουσιαστική έκφραση. Δημοτικιστές και οι συνεργάτες του περιοδικού αυτού που η τυπογραφική του καλαισθησία και η προσεγμένη εμφάνισή μας εντυπωσιάζουν ακόμα και σήμερα.

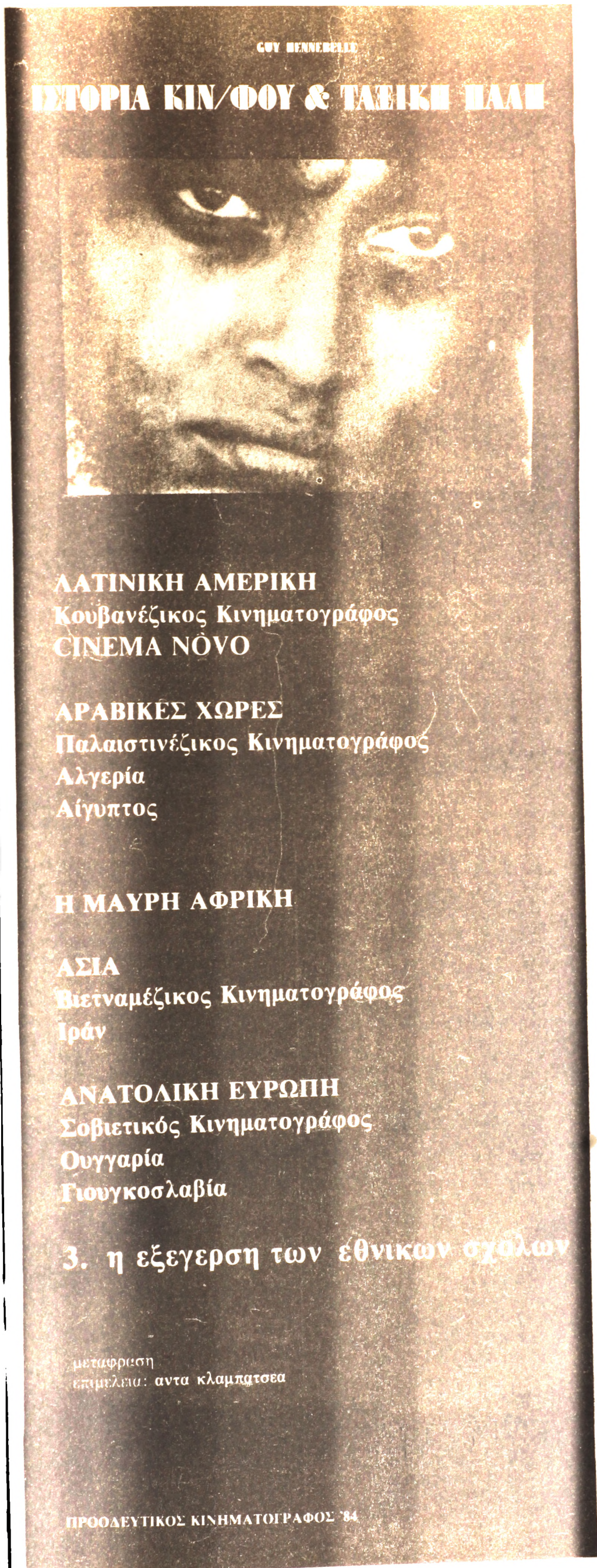
5. «Το 3ο Μάτι»: 1935-1937. Εκδότες του οι: Στρατής Δούκας, Γ. Πικιώνης, Ν. Χατζηκυ-

ριάκος-Γκίκας, Σπ. Παπαλουκάς και Σωκράτης Καραντινός. Παρά τη λιγόχρονη ζωή του, «Το 3ο Μάτι», αποτελεί σημαντική παρουσία στο χώρο των εικαστικών τεχνών στη δεκαετία του '30 και αξιοπρόσεκτο τεκμήριο των καλλιτεχνικών αναζητήσεων που εκδηλώνονται στην Ελλάδα τις παραμονές του πολέμου. Στο περιοδικό θα συναντήσουμε μεταφράσεις έργων πρωτοπόρων ξένων καλλιτεχνών (Cezanne, Kandinsky, Klee, Le Corbusier κ.ά.) που αφορούν την αισθητική, την αρχιτεκτονική, τα μαθηματικά. Ούτε η σύγχρονη λογοτεχνία λείπει από τις σελίδες του περιοδικού. Αναφέρουμε ενδεικτικά συνεργασίες των: Ν. Καζαμάρη (Κάλας), Ν. Καζαντζάκη, Α. Δρίβα, Γ. Σαραντάρη και Ν.Γ. Πετζίκη.

6. «Το Τετράδιο»: 1945 (μεγάλο σχήμα) και 1947 (μικρό σχήμα). Ο Ανδρέας Καμπάς, ο Αντώνης Βουσβούνης, ο Αλέξης Σολωμός, και ο Αλέξανδρος Ξύδης είναι αυτοί που συνέλαβαν την ιδέα και άρχισαν την έκδοση του περιοδικού. Τα εξώφυλλα φιλοτέχνησαν οι: Ν. Εγγονόπουλος, Γ. Μόραλης και Α. Νομικός (1945) και οι Γ. Βακαλό, Γ. Μαυροϊδής και Γ. Τσαρούχης (1947). Στο «Τετράδιο» θα συναντήσουμε έργα των: Ο. Ελύτη, Α. Εμπειρίκου, Ν. Καλαμάρη, Γ. Σεφέρη, Γ.Κ. Παπατσώνη, Μ. Σαχτούρη, Ν. Βαλαωρίτη, Ν. Γκάτσου κ.ά. Και μόνο η ανάγνωση των ονομάτων που προαναφέρθηκαν δίνουν μια εικόνα για τη σοβαρότητα και την ποιότητα του περιοδικού και καθιστούν προφανή τη σημασία του για τα λογοτεχνικά πράγματα της μεταπολεμικής Ελλάδας.

7. «Κοχλίας»: 1945-1948. Περιοδικό που εκδίδεται στη συμπρωτεύουσα και διευθύνεται από τους Γ. Κιτσόπουλο, Α. Κονιόρδο και Γ. Σβορώνο. Πρόκειται για ένα περιοδικό σημαντικό όχι μόνο για την πνευματική και καλλιτεχνική ζωή της Θεσσαλονίκης, αλλά και της Ελλάδας γενικότερα. Οι περισσότεροι από τους λογοτέχνες της μεταπολεμικής Θεσσαλονίκης (και αρκετοί από την Αθήνα) παρουσιάζονται συχνά με πρώτες δημοσιεύσεις έργων στις σελίδες του. Μεταφράσεις σπουδαιών αντιπροσώπων του ευρωπαϊκού πνεύματος φιλοξενούνται συχνά στον «Κοχλία» και ορίζουν τον αισθητικό προσανατολισμό του περιοδικού.

Τελειώνοντας θα θέλαμε να επισημάνουμε, ότι το ενδιαφέρον του Ε.Λ.Ι.Α για τον περιοδικό τύπο δεν περιορίζεται στις ανατυπώσεις. Φιλοδοξία του είναι η καταγραφή και βιβλιογραφική παρουσίαση όλων των περιοδικών του 19ου και 20ου αιώνα. Το βιβλίο της Μάρθας Καρπόζηλου «Αφιερώματα περιοδικών - Συμβολή στην καταγραφή τους (1880-1980)», εκδ. ΕΛΙΑ, Αθήνα 1982, είναι ένα πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση αυτή.



ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Κουβανέζικος Κινηματογράφος
CINEMA NOVO

ΑΡΑΒΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ

Παλαιστινέζικος Κινηματογράφος
Αλγερία
Αίγυπτος

Η ΜΑΥΡΗ ΑΦΡΙΚΗ

ΑΣΙΑ

Βιετναμέζικος Κινηματογράφος
Ιράν

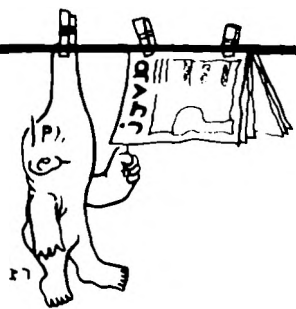
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Σοβιετικός Κινηματογράφος
Ουγγαρία
Γιουγκοσλαβία

3. η εξέγερση των εθνικών σχολών

μεταφραση
επιμέλεια: αντα κλαμπάτσεα

ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ '84



Προς τους φίλους του «ΑΝΤΙ»

Σχετικά με τη βιβλιοδεσία των τευχών του περιοδικού μας σας πληροφορούμε ότι:

● Τα παραδιδόμενα για βιβλιοδεσία τεύχη θα πρέπει ν' αντιστοιχούν προς τους ζητούμενους τόμους, δηλαδή ο αναγνώστης μας που θέλει ν' ανταλλάξει τα τεύχη του με τον Α' τόμο π.χ., θα πρέπει να μας φέρνει τα τεύχη από 1-9.

Για τον Β' τόμο τεύχη από	10-22
Γ'	23-35
Δ'	36-48
Ε'	49-61
ΣΤ'	62-74
Ζ'	75-89
Η'	90-102
Θ'	103-115
Ι'	116-128
ΙΑ'	129-141
ΙΒ'	142-154
ΙΓ'	155-167
ΙΔ'	168-180
ΙΕ'	181-195
ΙΣΤ'	196-208
ΙΖ'	209-221
ΙΗ'	222-235
ΙΘ'	236-250

● Εξυπακούεται ότι τα τεύχη που θα μας παραδίδονται θα πρέπει να είναι σε πολύ καλή κατάσταση (χωρίς γραψίματα, σχισίματα, κτλ.), όπως είναι και οι παραδιδόμενοι τόμοι. Θεωρήσαμε απαραίτητη αυτή την ενημέρωση των φίλων αναγνωστών μας, ελπίζοντας στην κατανόηση και την αγάπη τους για το «ΑΝΤΙ», γιατί ήδη αντιμετωπίζουμε πρόβλημα επάρκειας των παλαιών τευχών.

● Θα πρέπει, επίσης, να ξέρουν οι αναγνώστες μας ότι οι τρεις πρώτοι τόμοι έχουν εξαντληθεί

● **ΤΙΜΗ ΤΟΜΩΝ:**
Δ,Ε,Η,Θ,Ι,ΙΑ,ΙΒ,ΙΓ,ΙΔ,ΙΣΤ,ΙΖ,ΙΗ 700 δρχ.

● **ΤΙΜΗ ΤΟΜΩΝ:**
Ζ' και ΙΕ' ΙΘ' 750 δρχ.

● **ΤΙΜΗ ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑΣ**
(με παράδοση των αντίστοιχων τευχών): 350 δρχ.

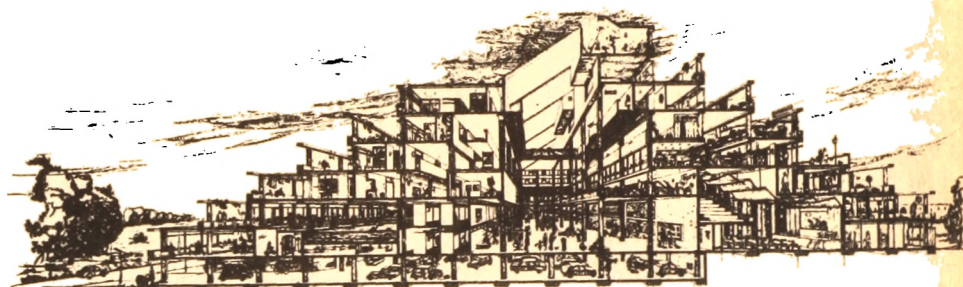
ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΑ
ΠΑΛΑΙΑ ΤΕΥΧΗ 100 δρχ.

● Για αλλαγή των τευχών με τόμους συνεννοηθείτε απ' ευθείας με το περιοδικό:

Δημοχάρους 60 (Τ.Τ. 601)
Τηλ: 72.32.713 και 72.32.819

Η κατοικία, η ελευθερία, η συνέχεια...

της Βάσως Κιζήλου



Στο τέλος του Γενάρη 1984, έγινε στην Αθήνα το Η' Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό Συνέδριο. Με κεντρικό θέμα: «Το πρόβλημα κατοικία».

Το συνέδριο κράτησε 5 μέρες, στη διάρκεια των οποίων έγινε προσπάθεια, με εισηγήσεις, παρεμβάσεις, συζητήσεις, εκθέσεις, βραβεία, να αναλυθεί το θέμα και να αναπτυχθεί ένας προβληματισμός που, πιθανόν, θα μπορούσε να οδηγήσει και σε συμπεράσματα. Για την αρχιτεκτονική, την κατοικία, για τις δυνατότητες ρύθμισης του χώρου, για το ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στον πολεοδομικό σχεδιασμό, για τις προοπτικές νέας προσέγγισης των προβλημάτων.

Η συμμετοχή στο Συνέδριο ήταν μεγάλη. Εντυπωσιακή μερικές μέρες. Ανάλογα με το θέμα και βέβαια, ανάλογα με την ακτινοβολία του ονόματος του εισηγητή.

Δεν έχω πρόθεση σ' αυτό το κείμενο να κάνω καμιά λεπτομερή κάλυψη του Συνεδρίου, (παρόλο που θα είχε μεγάλο ενδιαφέρον να γίνει κάτι τέτοιο).

Το ερέθισμα για το σχόλιο που ακολουθεί μου το έδωσε το κείμενο της εισήγησης του καθηγητή Γιώργου Κανδύλη, διεθνώς γνωστού πολεοδόμου και βέβαια από τις πιο «εντυπωσιακές» συμμετοχές στο Συνέδριο.

Η εισήγηση, δημοσιεύτηκε, πρώτη, στον πρώτο, (από τους τρεις), τόμους του υλικού του Συνεδρίου. Δεν παρουσιάστηκε από τον καθηγητή, ο οποίος, λόγω κωλύματος, απουσίαζε.

Τίτλος της εισήγησης: «Πού μένει ο άνθρωπος - Οικογενειακή ελευθερία - Η συνέχεια - Η αλλαγή». Τίτλος φιλόδοξος, ελαφρώς ασαφής, από εκείνους που τροφοδοτούν, (από την πρώτη στιγμή), τον αναγνώστη με περιέργεια και με κάποιο καχύποπτο ενδιαφέρον. Γιατί περιέχει την υπόσχεση, ότι ακολουθεί ένα κείμενο που μιλάει για τα πάντα, και γιατί αυτή ακριβώς η ευρύτητα, αφαιρεί τη δυνατότητα να προβλέψει κανείς, πού περίπου θα το πάει.

Πρέπει ίσως να διευκρινίσω ότι, αν συντάκτης του κειμένου ή-

ταν κάποιος συνάδελφος αρχιτέκτων, χωρίς τόση φήμη όση ο καθηγητής Κανδύλης, πιθανόν να μη θεωρούσα απαραίτητο να το παρουσιάσω και να το κρίνω. Πιστεύω όμως ότι τα δημόσια πρόσωπα, εκείνα που ασκούν οποιασδήποτε μορφής εξουσία, είναι, και πρέπει να είναι υποκείμενα ειδικής μεταχείρισης και κυρίως συστηματικής κριτικής. Γιατί οι απόψεις τους έχουν ιδιαίτερο βάρος, σχεδόν καθοδηγητικό και κατά συνέπεια, μεγάλες πιθανότητες να υιοθετηθούν.

Η εικόνα που ο κ. Κανδύλης έχει μέχρι σήμερα εμφανίσει προς τα έξω, είναι εκείνη του μελετητή-πολεοδόμου, ο οποίος κατόρθωσε να υλοποιήσει στα έργα του τα οράματά του, (Αλγερία, Toulouse le Mirail, Πανεπιστήμιο του Βερολίνου κλπ.).

Το συγγραφικό του έργο είναι μικρότερης κλίμακας και έτσι, τα αφετηριακά κατευθυντήρια, θεωρητικά του εργαλεία, τη γενική θεωρητική του δηλαδή τοποθέτηση, τα προσεγγίζουμε έμμεσα από τα αποτελέσματα.

Το κείμενο όμως της εισήγησης του κ. Κανδύλη στο Η' Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό Συνέδριο, μας δίνει τη δυνατότητα άμεσης επαφής με τις βασικές του θέσεις, τις σχετικές με την αρχιτεκτονική, την κατοικία, το ρόλο του αρχιτέκτονα, την τεχνολογική εξέλιξη κτλ.

Ιδιόμορφο θεατρικό κάπως θα έλεγα, το ύφος του κ. Κανδύλη, με υποχρέωσε, πριν εκφράσω οποιαδήποτε αντίρρηση ή συμφωνία για το περιεχόμενο του κειμένου, να παραθέσω αυτούσια, ορισμένα κομμάτια.

Για να αποφευχθούν παρερμηνείες, και για να είναι όσο γίνεται πιο πιστή η γενική τοποθέτηση του συγγραφέα. Και όσο γίνεται πιο ζωντανά τα «οράματά» του.

Τα βασικά λοιπόν σημεία της εισήγησης του κ. Κανδύλη είναι τα εξής:

● «Η μονάδα "οικογένεια" απειλείται από τον αριθμό», δηλαδή ο πληθυσμός αυξάνεται πιο γρήγορα από τα σπίτια, «και ο αριθμός, θυσιάζεται στον πιο μεγάλο αριθμό».

● Ο μεγάλος αριθμός, επιβάλλει

την αντιμετώπιση των αναγκών με την τυποποίηση. Όμως, «Τα τυποποιημένα διαμερίσματα, οδηγούν τους ανθρώπους στο να ζουν με τον ίδιο τρόπο, τονίζουν την ομοιομορφία, και κάνουν να διεισδύει στο εσωτερικό του σπιτιού τους το πνεύμα της επανάληψης, και της ευτέλειας».

● «Το κύριο πρωταρχικό έργο των αρχιτεκτόνων είναι να διαφυλάξουν την ταυτότητα της οικογένειας, να δώσουν στον άνθρωπο ένα αρχιτεκτονικό χώρο, μέσα στον οποίο θα μπορέσει να αναπτύξει τον δικό του τρόπο ζωής».

Τούτων τεθέντων, ο κ. Κανδύλης συμπεραίνει ότι το πρόβλημα όλων των δεινών της σημερινής ζωής, της καθημερινότητάς μας, εντοπίζεται στο εξής ερώτημα: Ποιο θα είναι το σπίτι αύριο;

Κλείνει έτσι την πρώτη ενότητα της εισήγησης και περνάει στην ανάλυση της έννοιας «οικογενειακή ελευθερία». Και επισημαίνει τους παράγοντες από τους οποίους εξαρτάται:

● Τους «προσδιορισμένους, μόνιμους και παγκόσμιους», (που εξασφαλίζουν τη «συνέχεια»).

● Και τους «ακαθόριστους», που εκφράζουν τη συνεχή αλλαγή.

Κατά τον κύριο Κανδύλη λοιπόν.

«Η ζωή των ανθρώπων, μέσα στους αιώνες, παρουσιάζει μια συνέχεια».

Οι ίδιες θεμελιώδεις ανάγκες και χθες και σήμερα και αύριο. Για τους φτωχούς και τους πλούσιους. Για τους άσπρους, κίτρινους και μαύρους. Στους πόλους και τους τροπικούς. Ανάγκες του σώματος. Και της ψυχής».

Κάποια δηλαδή τετραγωνικά ανά άτομο, κάποια κυβικά μέτρα, μια θερμοκρασία, κάποιες εγκαταστάσεις υγιεινής και νετάραμε με τη «συνέχεια». Μια που αυτά, κατά τον κ. Κανδύλη «είναι τα καθορισμένα, μόνιμα και παγκόσμια στοιχεία». Που επιπλέον, «Τα προσδιορίζει η επιστήμη της ζωής. Η βιολογία».

Στους παράγοντες που εκφράζουν τη συνεχή αλλαγή, επισημαίνετε ο ρόλος της τεχνολογίας που μεταμορφώνει εντελώς τον τρόπο της ζωής μας, δημιουργεί «πνεύμα κινητικότητας» το οποίο

«ανατρέπει τις αξίες του παρελθόντος, μεταμορφώνει τον τρόπο της ζωής των ανθρώπων, μεταμορφώνει το σπίτι τους».

Και αφού τονίσει ο κ. Κανδύλης ότι κάποια στιγμή θα εκπλαγούμε, που θα βρεθούμε μπροστά σε μια «νέα αρχιτεκτονική έκφραση του σπιτιού», κλείνει την εισήγησή του αναθέτοντας στους αρχιτέκτονες το ρόλο «να προβλέψουν, να φανταστούν, να παρακολουθήσουν και να προσανατολίσουν την έκφραση του σπιτιού, που θα αντιστοιχεί στην έκφραση της κοινωνίας μας».

Από το κείμενο αυτό βγαίνουν πολύ καθαρά οι θέσεις του κ. Κανδύλη για τα σχετικά με την τολεοδομία, την αρχιτεκτονική, την κατοικία θέματα.

Και αυτές οι θέσεις, συνθέτουν μια απόλυτα στατική και άκρως δεαλιστική αντίληψη, η οποία ατοτελεί τον καθοριστικό άξονα του προβληματισμού του.

Ας γίνω λίγο πιο σαφής, (αν και τα κομμάτια από το κείμενο είναι αρκετά εύγλωττα).

Ο καθηγητής Γ. Κανδύλης λοιπόν κατευθύνει τους συλλογισμούς του ως εξής:

● Αναλύει τις έννοιες που χρησιμοποιεί με μοναδικό άξονα το αρχιτεκτονικό έργο, (το σπίτι προσδιορίζει την οικογένεια, την οικογενειακή ελευθερία, την ευπρεπή ζωή). Αγνοεί δηλαδή όλους τους παράγοντες που κατεξοχήν δίνουν το περιεχόμενο σ' αυτές τις έννοιες, (κοινωνική ένταξη των ατόμων, θέση τους στην παραγωγή, ελεύθερος χρόνος κτλ.).

● Βλέπει στην τεχνολογική εξέλιξη τον αποφασιστικό, αποκλειστικό σχεδόν παράγοντα επέκτασης του προβλήματος της κατοικίας. Τόσο η ποσοτική ζήτηση που δημιουργείται από τους μεγάλους αριθμούς όσο και η ανάγκη κάλυψης των αιτημάτων ποιοτικής διαφοροποίησης, θα βρουν την απάντησή τους στις απεριόριστες δυνατότητες που δίνει η χωρίς προηγούμενο τεχνολογική εξέλιξη.

Αντιμετωπίζοντας με τον καθαρά τεχνοκρατικό αυτό τρόπο πρόβλημα, ο κ. Κανδύλης αποστεύει σε βαθμό υπερβολικό την πολυπλοκότητά του, αφού την ουσία αποσυνδέει την κακία, από τον συγκεκριμένο όπο παραγωγή. Από το συγκεκριμένο δηλαδή ιστορικά αίσιό της, (κοινωνικό, οικονομικό, πολιτικό, πολιτιστικό).

Με την ίδια μεθοδολογία, ο κ. Κανδύλης προχωρεί στην αάλυση των αναγκών του ατόμου, (αιώνιου, αφηρημένου), αι αποκαθιστά την απαραίτητη για τον καπιταλισμό τρόπο παραγωγής αντιστοιχία, ανάμεσα στην όλο και σημαντικότερη ιομηχανική παραγωγή και στις λο και πιο μεγάλες ατομικές ανάγκες, (όλο και λιγότερο, δηλαδή, κοινωνικές, πολιτικές, ολιτιστικές).

● Οι ανάγκες, έτσι, χάνουν τους θεμελιώδεις κοινωνικούς τους προσδιορισμούς, την κοινωνική τους κλίμακα. Και παύουν να αποτελούν αφετηριακό πρόβλημα της κοινωνικής αναπαραγωγής του εργατικού δυναμικού. Για τον κ. Κανδύλη, οι ανάγκες αποτελούν μέγεθος δοσμένο, σταθερό, αιώνιο. Οπότε, με μεγάλη ευχέρια μπορεί να τις εντάξει στη σφαίρα της βιολογίας.

Έτσι ο κ. Κανδύλης, με θεωρητικά εργαλεία του βιολογικά στερεότυπα, αντικαθιστά αβασάνιστα την κοινωνική πραγματικότητα, τις ταξικές σχέσεις, με τις σχέσεις ανάμεσα σε άτομα ίσα, ελεύθερα, που έχουν ίδιες ανάγκες μεταξύ τους, (πλούσιοι, φτωχοί, άσπροι, μαύροι).

Και βέβαια, παγιδευμένος σε τέτοιου είδους νομοτέλειες, δεν είναι σε θέση να προωθήσει ένα προβληματισμό που να αναζητεί τη σχέση ανάμεσα στο συγκεκριμένο τρόπο παραγωγής και την κάλυψη των συγκεκριμένων κάθε φορά αναγκών (είτε αυτές λέγονται κατοικία, είτε ανάγκη οικογενειακής ζωής, ή ελευθερία του ατόμου).

Και φθάνει να τα βάζει με τα τυποποιημένα διαμερίσματα, (τι ατάλαντοι λοιπόν οι αρχιτέκτονες στη χώρα μας!), που «οδηγούν τους ανθρώπους να ζουν με τον ίδιο τρόπο»! Ο οποίος τους αφαιρεί τη δυνατότητα να δημιουργήσουν, (μέσω του σπιτιού τους), το δικό τους κόσμο. Αποσιωπώντας, (ή αγνοώντας), ότι η ιδιωτική ζωή ενός νοικοκυριού, ενός ατόμου, υποτάσσεται (σε πολύ μεγάλο βαθμό) στις αντικειμενικές ανάγκες του τρόπου παραγωγής, (όπως αυτές εφαρμόζονται στα εργαζόμενα άτομα αυτού του νοικοκυριού).

Αποσιωπώντας ακόμη, ότι μ' αυτόν ακριβώς τον τρόπο, (με το «σπίτι μας», το δικό μας τρόπο ζωής, τη δική μας τηλεόραση, το δικό μας κόσμο), διαιρείται η καθημερινή ζωή σε όσο γίνεται μικρότερα, ελέγξιμα κομμάτια, ελαχιστοποιούνται οι αντιθέσεις και ρευστοποιείται η κοινωνική κριτική.

Επομένως;

Η εισήγηση του κ. Κανδύλη στο Η' Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό Συνέδριο, αποτελεί κατά τη γνώμη μου μια παραπλανητική πρόσκληση για προβληματισμό, αφετηρία μυθοποίησης του αντικειμένου, ουτοπιστικό κατασκεύασμα παρουσιασμένο σ' ένα χώρο, όπου η κατοικία είναι πράγματι φλέγον θέμα. Και πολυδιάστατο. Που δεν αναλύεται, όταν ξεκινάει κανείς από τη θέση ότι η αρχιτεκτονική είναι προνομιούχο εργαλείο κοινωνικής αλλαγής. Ούτε όταν αναθέτει στους αρχιτέκτονες να οραματιστούν και να χτίσουν, με τρόπο μελετημένα απολιτικό, το σπίτι του μέλλοντος, τον μελλοντικό τρόπο ζωής.



Αφορμή για την επιστολογραφία που ακολουθεί έδωσε το άρθρο του Ν. Φωτίου «Λεξικό προς αποφυγήν», που δημοσιεύτηκε στο προηγούμενο τεύχος, 256, και έκρινε το «Μεγάλο Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας Μονοτονικό» των εκδόσεων Α. Μαλλιάρη-Παιδεία.

Όταν η κριτική δεν αρέσει —ελληνικό συνήθειο— ονομάζεται λιβελογράφημα, και οι κρινόμενοι, όταν δεν έχουν άλλα επιχειρήματα, ανακαλύπτουν συνωμοσίες.

Είναι, όμως, να απορεί κανείς, όταν εκτός από τα παραπάνω οι κρινόμενοι απαντούν με δικαστικό κλητήρα.

Για λόγους, πάντως, ίσης μεταχείρισης —και όχι όπως ο νόμος απαιτεί, μιας και δεν υπάρχει παράπτωμα, κύριοι εκδότες και επιμελητές— και για να μη θεωρηθεί ότι μεροληπτούμε, δημοσιεύουμε ολόκληρο το γράμμα του πληρεξουσίου δικηγόρου του εκδότη και του επιμελητή, την απάντηση του επιμελητή της έκδοσης κ. Α. Γεωργοπαπαδάκου και την επιστολή του εκδότη Α. Μαλλιάρη.

Δημοσιεύουμε επίσης την απάντηση του συντάκτη του επίμαχου άρθρου, κ. Ν. Φωτίου, ο οποίος δευτερολογεί σε θέματα ουσίας της κριτικής και αντικριτικής που ασκήθηκε.

Για λόγους καθαρά «ιστορικούς» δημοσιεύουμε και το τηλεγράφημα διαμαρτυρίας του «Συνδέσμου Εκδοτών Βορείας Ελλάδος», που έρχεται, και αυτό να συνδράμει τον εκδότη Α. Μαλλιάρη, μέλος αυτού του Συνδέσμου. Εμείς, εδώ, προσθέτουμε την έκπληξή μας.

ΕΞΩΔΙΚΟΣ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ ΕΝΩΠΙΟΝ ΠΑΝΤΟΣ

ΑΡΜΟΔΙΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ ΑΡΧΗΣ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ ΚΑΙ ΔΗΛΩΣΙΣ

1) Της εν Θεσσαλονίκη (Αγίου Μηνά αριθ. 11) εδρευούσης ανωνύμου εταιρείας υπό την επωνυμία «ΕΚΔΟΤΙΚΗ-ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, Α. ΜΑΛΛΙΑΡΗΣ-ΠΑΙΔΕΙΑ», νομίμως εκπροσωπούμενης.

2) Αναστασίου Μιχαήλ Γεωργοπαπαδάκου, γυμνασιάρχου φιλολόγου, κατοίκου Θεσσαλονίκης, Γ. Σεφέρη αριθ. 22.

Προς τον εκδότην του περιοδικού «ΑΝΤΙ», κάτοικον Αθηνών, οδός Δημοχάρους αριθ. 60.

Κοινοποιούμενη: Προς τον κ. Νικόλαον Φωτίου, κάτοικον Θεσσαλονίκης, υπάλληλον του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών του Ιδρύματος Μ. Τριανταφυλλίδη.

Εν Θεσσαλονίκη
τη 22 Μαρτίου 1984

1. Την 16-3-1984 και εις το τεύχος υπ' αριθ. 256 του εκδιδόμενου υφ' υμών περιοδικού «ΑΝΤΙ», εδημοσιεύθη «κριτική» του προς ον κοινοποιείται η παρούσα, δια το εκδιδόμενον υπό της πρώτης εξ' ημών «Μεγάλο Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας μονοτονικό» του δευτέρου εξ' ημών ήτις κατά την ημετέραν γνώμην, υπερέβη τα όρια της

δημοσιογραφικής και κριτικής δεοντολογίας, διά τους λόγους ους αναφέρομεν λεπτομερώς, εις τας δύο επισυναπτομένας τη παρούση επιστολάς.

2. Διαμαρτυρόμενοι εντόνως δια την τοιαύτην άστοχον και άνευ του δέοντος βασάνου, όπερ απαιτεί η δημοσιογραφική ευθύτης και συνέπεια, δημοσίευσιν, ήτις είχαν ως πιστευόμεν στόχους ουχί ενημερωτικούς αλλά υπόπτους και αθεμίτως ανταγωνιστικούς προς ημάς άλλων πιθανώς κρυπτομένων όπισθεν του συντάκτου της «κριτικής», σας καλούμεν όπως, απαιτεί ο νόμος και η ηθική τάξις, καταχωρήσετε εις την ιδίαν θέσιν και με τα αυτά τυπογραφικά στοιχεία και άνευ περικοπών τας επισυναπτομένας τη παρούση δύο επιστολάς ημών.

3. Τέλος σας δηλούμεν ότι επιφύλασσομεθα παντός δικαιώματός μας απορρέοντας εκ των συνεπειών της άνω δημοσιεύσεως.

Αρμόδιος δικαστικός επιμελητής επιδότω νομίμως προς τον προς ον αύτη απευθύνεται και προς τον ον κοινοποιείται, προς γνώσιν των και δια τας νομίμους συνεπείας, αντιγράφων.

Ο πληρεξούσιος δικηγόρος
Θεμιστοκλής Κ. Μύρτσος

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΕ ΛΙΒΕΛΟΓΡΑΦΗΜΑ ΠΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΤΑΙ ΩΣ ΚΡΙΤΙΚΗ

Στο τεύχος 256, της 16ης Μαρτίου 1984, του περιοδικού σας, δημοσιεύσατε «κριτική» του κ. Νίκου Φωτίου για το «Μεγάλο Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας Μονοτονικό». Οι συνεργάτες μου κι εγώ ζητούμε —όπως, άλλωστε, απαιτεί η ηθική τάξη κι ο νόμος— να καταχωρίσετε στην ίδια θέση και με τα ίδια τυπογραφικά στοιχεία την απάντησή που ακολουθεί.

1. Το δημοσίευμα, απ' την αρχή ως το τέλος, δεν είναι κριτική, αλλά λιβελογράφημα. Διαβάσατε, κ. εκδότη, ποτέ σας κριτική που, πριν ν' αρχίσει, με χτυπητά τυπογραφικά στοιχεία, κάνει έκκληση στους αναγνώστες να μην αγοράσουν το κρίνόμενο βιβλίο (γιατί εκείνο που καίει το λιβελογράφο και τους πίσω απ' αυτόν είναι ότι τα λεξικά του κ. Μαλλιάρη αγοράζονται, ενώ των άλλων μένουν αζήτητα); Να παραθέτει *παραποιημένη* τη διαφημιστική αφίσα του εκδότη και να διαστρέψει τα πράγματα —όπως θα δείξουμε αμέσως πιο κάτω— για να πλήξει οικονομικά τον εκδότη και ηθικά τους συντάκτες του λεξικού, ιδιαίτερα εμένα που το επιμελήθηκα;

2. Ο λιβελογράφος πιάνεται από μια διαφημιστική αφίσα του εκδότη κι υποβάλλει —με την παράθεσή της στην αρχή της «κριτικής του»— στον αναγνώστη την ιδέα πως έτσι τιτλοφορείται το έργο! Φυσικά πουθενά στο βιβλίο δε γράφεται κάτι τέτοιο, όπως επίσης πουθενά δε λέγεται ότι πρόκειται για νέο λεξικό. Αντίθετα, αναφέρεται ρητά στις σελίδες IV, V και VIII ότι είναι «επανεκδοση του λεξικού του 1978 με αλλαγές, προσθήκες και προσαρμογή στο μονοτονικό».

3. Εξόργισε το συνεργάτη σας η διαφήμιση του έργου ως «του λεξικού των λεξικών»· δε φαίνεται όμως να ενοχλήθηκε καθόλου —γι' αυτό και δεν έγραψε τίποτα— από τη διαφήμιση άλλων έργων, αθηναιών εκδότων, ως «των μόνων υπευθύνων...» στο είδος τους, κι εγκυκλοπαιδεϊών που λένε ότι γράφτηκαν *σήμερα* με το μονοτονικό, διατηρούν ωστόσο τα πνεύματα και τις περιπτώσιμες κι αναφέρουν ότι πρόεδρος της δημοκρατίας στη χώρα μας είναι ο Κωνστ. Τσάτσος και στη Γαλλία ο Ζισκάρ ντ' Εσταίν!

4. Ισχυρίζεται ο «κριτικός» ότι δεν υπάρχουν τα διαλυτικά σε λέξεις που έπρεπε να μπουν ύστερα από την κατάργηση των πνευμάτων. Από τις τέσσερις λέξεις που αναφέρει για απόδειξη της παράλειψης (αϊτός, αϊτονύχης, αϊτοράχη, Αϊ-Βασίλης), και που είναι οι *μόνες*, στο αϊτός τα διαλυτικά υπάρχουν, ενώ τα *αϊτονύχης* και *αϊτοράχη* αναγράφονται ως *δεύτεροι τύποι* στα λήμματα *αετονύχης* και *αετοράχη*, γι' αυτό και ξέφυγαν την προσοχή των διορθωτών. Δεν υπάρχουν, πραγματικά, διαλυτικά και στο Αϊ-Βασίλη, υπάρχουν όμως στο προτακτικό Αϊ —στην αρχή του ίδιου λήμματος. Αποσιωπά εντελώς ότι υπάρχουν τα διαλυτικά στα: αϋλία, αϋπνία, Αϊτή, Αϊβαλί, αϊ-βασιλιάτικος κτλ., που κι αυτά είχαν πνεύμα. Αν αυτό δεν είναι κακοπιστία, τότε οι λέξεις έχασαν τη σημασία τους.

5. Γράφει ότι δεν έπρεπε να περιλάβουμε στο λεξικό λέξεις σαν αυτές: αγγρίφι, αγιονήσι, άγουβος, αναγυρίδα, αναδρομάρης, αντρομίδα, αλικοντίζω, αμπολή, απανωγόμι, άρατος, μπενετάδα, μπαρούμα, μπόλια, μπονόρα, μπιραριέρης, ντεμουαζέλα, τσουμπές και μερικές άλλες, γιατί αυτές δε μιλιούνται και δε γράφονται *σήμερα* από όλους τους Έλληνες, επικαλείται μάλιστα και την παράγρ. 1 του προλόγου του λεξικού, την οποία και παραθέτει. Αλλά ακριβώς στην *παράγραφο αυτή* λέμε ότι περιλάβαμε στο λεξικό τις λέξεις που *κατά την κρίση μας* χρησιμοποιούνται ή *μπορεί να χρησιμοποιηθούν* στον προφορικό ή στο γραπτό λόγο. Εμείς νομίζουμε πως οι λέξεις αυτές (κι αρκετές άλλες που έχουμε καταχωρήσει στο λεξικό) *μπορεί να χρησιμοποιηθούν* μελλοντικά στον προφορικό ή γραπτό λόγο (αρκετές απ' αυτές χρησιμοποιούνται και *σήμερα* από δόκιμους λογοτέχνες). Η κρίση μας αυτή δεν αποκλείεται να μην επικυρωθεί από τα πράγματα. Πουθενά δεν ισχυριζόμαστε ότι είμαστε αλάθητοι. Ασφαλώς κι υπάρχουν λάθη στο λεξικό, κι αυτά περιμέναμε να μας υποδειχτούν, όπως έκαμε στην πρώτη έκδοση ο φιλόλογος κ. Ν. Τριανταφυλλόπουλος από τις στήλες της «Καθημερινής», όπου, ανάμεσα στους τόσους επαίνους για το Λεξικό μας, επισημαίνει κι ένα σφάλμα. Κι αυτή είναι η καλόπιστη κριτική, η πάντα ευπρόσδεκτη. Ο συνεργάτης σας γράφει πως καλόπιστη κριτική θα 'κανε αν το λεξικό ήταν «καλόπιστο», ομολογεί δηλαδή ο ίδιος πως κάνει κακόπιστη κριτική.

6. Ισχυρίζεται ο λιβελογράφος ότι δεν ετυμολογήσαμε ΚΑΜΙΑ (τα κεφαλαία δικά του για εντυπωσιασμό του αναγνώστη) ελληνική λέξη εκτός από τη γνωστότατη (!) αλούτερος. Ψευδέστατο. Μόνο στο Α ετυμολογούνται οι ακόλουθες ελληνικές λέξεις: άγαρμος, ακκλησίαστος, άκοπος, ακρόκαλος, αλώνιστος, αναιώνιος, ανάλημμα, ανάμελος, ανάμα, αναπάντεχος, αναπαράδια, ανάποδος, ανάριμα, ανήκεστος, ανισιά, αξάμωτος, απόειδα, αποκεφαλιστής, αρίφνητος, αρκτικός, αρματολός, άρον άρον, αρτεσιανός, ας, ασφάλιστος, ατόφιος, άφτρα, άψε. Κι ασφαλώς η ετυμολογία των λέξεων αυτών (όπως και της αλούτερος) δεν είναι «γνωστότατη» σ' όλους. Ανάλογος αριθμός λέξεων ετυμολογείται και στο Β, Γ, κτλ. ως το Ω. Αλλά κι η αναγνώριση των λέξεων που από ξένες γλώσσες μπήκαν κι ενσωματώθηκαν στην ελληνική γλώσσα με το να σημειωθούν πλάι τους το: λ. λατ., ολαβ., τουρκ., αλβαν., γαλλ., αγγλ., κτλ. είναι ετυμολογία. Κι οι λέξεις αυτές είναι χιλιάδες. Στη διαστροφή των πραγμάτων ο συνεργάτης σας είναι αδίσταχτος.

7. Για να παρουσιάσει τα ερμηνεύματα των λημμάτων ως ελλιπή ή ανόητα τα κόβει και τα ράβει όπως εκείνος θέλει. Παραδείγματα: Γράφει ο κύριος αυτός: *αλεπού*: το γνωστό ζώο. Τίποτε άλλο. Πλήρες το λήμμα στο λεξικό είναι: *αλεπού*, ή και *αλωπού* ή *αλουπού*, η 1) το γνωστό ζώο: Τις αλεπούδες τις κυνηγούν για τη γούνα τους. 2) άνθρωπος πονηρός, πανούργος: Είναι αυτός μια αλεπού!

Άλλα παρόμοια στη συνέχεια: *σπαθί*: ξίφος. Πλήρες το λήμμα στο λεξικό είναι: *σπαθί*, το, 1) ξίφος: Ζώστηκε το σπαθί του. 2) (μτφ.) «θα πε-

τύχει με το σπαθί του», με τις δικές του δυνάμεις, με την αξία του. 3) χαρτί της τράπουλας.

σπίρτο: πυρείο. Πλήρες το λήμμα στο λεξικό είναι: *σπίρτο*, το (λ. ιταλ.), 1) πυρείο: Δεν είχε σπέρτα για να ανάψει το τσιγάρο του. 2) οινόπνευμα: Αυτό το κονιάκ είναι σκέτο σπέρτο 3) (μετφ.) άνθρωπος έθιπνος: Αυτό το παιδί είναι σπέρτο. *θερινός*: καλοκαιρινός. Πλήρες το λήμμα στο λεξικό είναι: *θερινός*, -ή, -ό, καλοκαιρινός: θερινή στολή. *Θερινές διακοπές*. *Θερινή ώρα*.

ψάρι: το ψάρι. Πλήρες το λήμμα στο λεξικό είναι: *ψάρι*, το, γεν. -ιού. 1) ψάρι: Τα ψάρια του ποταμού δεν είναι τόσο νόστιμα όσο τα ψάρια της θάλασσας. 2) η παροιμία «το μεγάλο ψάρι τρώει το μικρό» σημαίνει ότι ο ισχυρότερος είναι κι ο επικρατέστερος. 3) η παροιμία «φάτε μάτια ψάρια και κοιλιά περιδρομο», λέγεται για κείνους που χαίρονται κατι μόνο με το βλέμμα. Όλα αυτά ο «κριτικός» μας βρίσκει πως δεν αποτελούν ερμηνεύματα της λέξης ψάρι.

ψαλίδι: 1) ψαλίδι. Πλήρες το λήμμα στο λεξικό είναι: *ψαλίδι*, το, 1) ψαλίδι. 2) μέρος του ζευκτού της στέγης. 3) η φράση «ψαλίδι πάει η γλώσσα της» σημαίνει ότι φλυαρεί ακατάσχετα.

κόκαλο: 1) κόκαλο (ο λιβελογράφος το γράφει με δύο κ, είτε γιατί αγνοεί την καθιέρωση της γραφής με ένα κ, είτε για να δημιουργήσει την εντύπωση ότι την αγνοούμε εμείς·δες την κρατική Γραμματική σελ. 218, εκδ. 1976). Πλήρες το λήμμα στο λεξικό είναι: *κόκαλο*, το 1) κόκαλο: Πέταξε τα κόκαλα στα σκυλιά. 2) κάθε εργαλείο που είναι κατασκευασμένο από κόκαλο. 3) η φράση «έμεινε πετσί και κόκαλο» σημαίνει ότι αδυνάτισε πολύ. 4) η φράση «είναι γερό κόκαλο» σημαίνει ότι έχει μεγάλη σωματική αντοχή. 5) η παροιμία «η γλώσσα κόκαλα δεν έχει και κόκαλα τσακίζει» σημαίνει ότι υπάρχουν μερικά λόγια που συντρίβουν εκείνον σε βάρος του οποίου λέγονται.

αγγούρι: 1) ο καρπός της αγγουριάς. Πλήρες το λήμμα στο λεξικό είναι: *αγγούρι*: το, -ιού. 1) ο καρπός της αγγουριάς. 2) κάτι το δύσκολο: αυτή η δουλειά είναι αγγούρι.

χάπι: καταπότι, χάπι. Πλήρες το λήμμα στο λεξικό είναι: *χάπι*, το (λέξη τουρκ. ή араβ.) καταπότι, χάπι: Παίρνει χάπια για την πίεση.

γάιδαρος: το θηλαστικό ζώο όνος. Πλήρες το λήμμα στο λεξικό είναι: *γάιδαρος*, ο 1) το θηλαστικό ζώο όνος. 2) (μετφ.) άνθρωπος άξεστος, αγενής, αναισθητός, χοντράνθρωπος: Δεν έχει τρόπους, είναι γάιδαρος. Φράσεις: «Έδεσε το γάιδαρό του», εξασφαλίστηκε. «Όποιος δεν μπορεί να ξεθυμάνει στο γάιδαρο, ξεθυμαίνει στο σαμάρι».

κουκουβάγια: το γνωστό πουλί, η γλαύκα. Πλήρες το λήμμα στο λεξικό είναι: *κουκουβάγια*, η 1) το γνωστό πουλί, η γλαύκα. 2) η παροιμία «άλλα τα μάτια του λαγού κι άλλα της κουκουβάγιας» λέγεται για πράγματα που δεν έχουν την ίδια αξία.

8. Αναφέρει την κύρια και τη μεταφορική σημασία του λήμματος ζώο (1) κάθε έμβιο ον. 2) ανόητος, ακαλιέργητος (άνθρωπος), παραλείπει όμως την πρόταση-παραδείγμα στο λήμμα (Είναι ζώο και δεν καταλαβαίνει τίποτε) και κατασκευάζει εκείνος τη φράση: Άρα ζωοπάζαρο = εμπορική πανήγυρη όπου γίνονται πωλήσεις εμβίων όντων και ακαλιέργητων ανθρώπων (!) Το

θαυμαστικό είναι δικό του· καμαρώνει για το χιούμορ του.

9. Μας μέμφεται γιατί δεν καταχωρήσαμε λήμματα όπως: καταπότι, όνος, γλαύκα. Κατά την κρίση μας (γράφουμε σχετικά στον πρόλογο) οι λέξεις αυτές δε χρησιμοποιούνται σήμερα στον προφορικό και το γραπτό λόγο· έχουν εκτοπιστεί από τις αντιστοιχές *χάπι*, *γάιδαρος*, *κουκουβάγια*. Λανθασμένη η κρίση μας; Ίσως. Άλλωστε εμείς δεν ισχυριστήκαμε ότι το έργο μας είναι «θησαυρός της ελληνικής γλώσσας». Αυτό το σημειώνει στην αρχή του λιβέλου του κι ο ίδιος, το ξεχνά όμως αμέσως τυφλωμένος από το μίσος του. Πραγματικά αποτελεί παράλειψη η μη καταχώριση του λήμματος *βύσσιν*. Ποιος όμως καλόπιστος κριτικός θα κουδούνιζε μιαν ολοφάνερη αβλεψία κι όχι εμπρόθετη παράλειψη; Για τα ερμηνεύματά μας στις λέξεις *γεράνι*, *θεοτούμης*, *χαβιανοχάνιης* και *ωραιοπαθής* —για τα οποία μας ψέγει— ας δει ο αναγνώστης το λεξικό της «Πρωίας», το εγκυρότερο από τα παλαιότερα, για να κρίνει ο ίδιος αν αυτά είναι ανόητα.

10. Στο λήμμα *ανοίγω*, από τα δώδεκα ερμηνεύματα και τις ισάριθμες προτάσεις-παραδείγματα, επιλέγει μόνο τέσσερα (κι ευφυσολογεί πάνω σ' αυτά) για να δημιουργήσει την εντύπωση ότι η δουλειά μας είναι λειψή. Στο λήμμα *αβαράς*: απωθώ, απομακρύνω πλοίο, την πρόταση-παραδείγμα *Αβάρα από δω*, που ολοφάνερα αναφέρεται στην πρώτη σημασία (απωθώ) την αποδίδει στη δεύτερη και κάνοντας, όπως φαντάζεται, πνεύμα γράφει: «Έτσι διώχνονται τα πλοία φαίνεται. Το ξέρατε;». Κι αυτό το λέει κριτική.

11. Είναι τόσο τυφλωμένος από το πάθος του εναντίον μας, ώστε ανάμεσα στις λέξεις που αναφέρει ότι παραλείψαμε (και που εξήγησε για τι το κάναμε δίνεται πιο πάνω) περιλαμβάνει και *τέσσερις* που υπάρχουν στο λεξικό, τις λέξεις *αυθαίρετος*, *κοινόβιο*, *οικολογία*, *ρυθμιστικός*.

12. Τα *ομώνυμα* ή *ομόηχα*, *παρώνυμα*, *συνώνυμα*, *αντίθετα* και *ταυτόσημα*, που προστέθηκαν στην έκδοση τούτη του λεξικού, είναι παρμένα, τα περισσότερα, από τη «Νεοελληνική Γραμματική» του Μαν. Τριανταφυλλίδη (έκδοση 1941), του πιο υπεύθυνου, κατά τη γνώμη μας, κώδικα της νεοελληνικής γλώσσας. Στις σελίδες 186-195 της Γραμματικής αυτής, στο κείμενο ή τις υποσελίδες σημειώσεις, βρίσκονται σχεδόν όλα όσα περιγελά στην «κριτική» του ο συνεργάτης σας. Δεν έχει, φαίνεται, σχέση με την εκπαίδευση ο κύριος αυτός, αλλιώς θα ήξερε πως πολλοί μαθητές μπερδεύουν πραγματικά τα παρώνυμα που ειρωνικά παραθέτει, είτε ως προς το νόημα (*νιφάδα-συννυφάδα*, *όαση-επώαση*, *Τριφυλία-τριφύλλι*) είτε —*προπάντων*— ως προς την ορθογραφία, γράφουν δηλαδή συχνά το έμπειρος με η και το άνηρος με ει, το *πεινώ* με ι και το *πίνω* με ει, το όλο με δύο λ και το άλλο με ένα, την Τριφυλία με δύο λ, τα Τίρανα με υ και δύο ν και το τύραννος με ι και ένα ν κτλ.

13. Στα *συνώνυμα* κάνει ανεπίτρεπτες παραλείψεις και σκόπιμες μεταθέσεις. Στο *αγάπη* λ.χ. αναγράφονται ως συνώνυμά του τα: *έρωτας*, *συμπάθεια*, *εξελογισμα*, *ζαχάρωμα*, *πόθος*. Αυτός παραλείπει όλα τα άλλα κι αναφέρει μόνο το *ζαχάρωμα* (για να δημιουργήσει εντυ-

τώσεις). Το ίδιο κάνει με το αγορά από τα τρία συνώνυμα αναφέρει μόνο το ένα που νομίζει ότι μας εκθέτει, το φόρος· δεν έχει, φαίνεται ακούσει ποτέ τη φράση «τα βγάλε στο φόρο» (δες στα λεξικό μας το λήμμα φόρος)· με το άξιος, όπου από τα τέσσερα συνώνυμα αναφέρει μόνο το τελευταίο, το καλοπίαστος· με το αποτυχία, όπου από τα τέσσερα συνώνυμα αναφέρει μόνο το μουφλούζεμα· με το ετοιμάζω, όπου από τα τέσσερα συνώνυμα αναφέρει μόνο ένα· με το όμορφος, όπου από τα οχτώ συνώνυμα αναφέρει μόνο δύο· με το θρήσκος όπου από τα πέντε συνώνυμα αναφέρει μόνο ένα. Στο άρχοντας (για να δημιουργήσει εντυπώσεις) όχι μόνο δεν αναφέρει κανένα από τα έξι συνώνυμα, αλλά δε διστάζει να πάρει από τα αντίθετά του ακουμπισμένος και να το παρουσιάσει ως συνώνυμο (ότι δηλαδή εμείς το καταχωρίζουμε ως συνώνυμο)! Την ίδια δουλειά κάνει και με τα αντίθετα. Από τα τέσσερα αντίθετα του αγαλιάζω αναφέρει μόνο το παρακάμπω· από τα τρία του θάνατος μόνο το ένα· το ίδιο και με τα ακατανόητος, ανήσυχος και διαβάτης.

14. Τα ταυτόσημα είναι όλα παρμένα από τη Γραμματική του Τριανταφυλλίδη (σελ. 194 και 195 της εκδ. του 1941). Κι εδώ όμως ο λιβελογράφος δε διστάζει να μας επιτεθεί και να κάνει πνεύμα.

15. Καμώνεται πως η κριτική του στρέφεται κατά του εκδότη που «θησαυρίζει» με το λεξικό (ανυπόστατο κι αυτό, γιατί το βιβλίο —1.184 σελίδες μεγάλου σχήματος, με στοιχεία των 8 στιγμών και τριών λογίων σε κάθε λήμμα— κόστισε στον εκδότη πολύ), στην πραγματικότητα όμως στρέφεται εναντίον μας (κυρίως εναντίον μου). Γιατί, τι φταίει ο εκδότης αν το λεξικό είναι άθλιο; Φταίμε εμείς, —θα σκεφτεί καθένας— που το γράψαμε, ιδιαίτερα εγώ που και πολλά λήμματα έγραψα και το επιμελήθηκα. Κι αυτό, φυσικά, επιδιώκει ο αδίσταχτος λιβελογράφος.

16. Στα πάνω από 50.000 λήμματα, τα πάνω από 150.000 ερμηνεύματα και τις ισάριθμες προτάσεις-παραδείγματα (το τελευταίο *πρώτη* φορά έγινε συστηματικά στον τόπο μας σε λεξικό) ο κύριος αυτός, δε βρήκε ούτε ένα άξιο επαίνου!

17. Ο λιβελογράφος σκέφτεται στο τέλος πως κάθε αναγνώστης της «κριτικής» του θα αναρωτηθεί: πως ένα τέτοιο «πανάθλιο» λεξικό το προλογίζει και το επαινεί ο καθηγητής κ. Κριαράς (γνωστότατος τόσο για το επιστημονικό του έργο και τους αγώνες του για μια σωστή δημοτική, όσο και για το ήθος του και την ακεραιότητά του όχι μόνο στον τόπο μας, αλλά κι έξω απ' αυτόν) και το συσταίνει (ύστερα, φυσικά, από εισήγηση των φιλόλογων συμβούλων) το ΚΕΜΕ; Ο «κριτικός» έχει έτοιμη την απάντηση και τη γράφει: Το 'καμαν αυτό (κι ο κ. Κριαράς και το ΚΕΜΕ) χωρίς να το διαβάσουν.

18. Και καλά, κ. εκδότη, ο κ. Φωτίου, με τα όσα έγραψε, επιδίωξε να δημιουργήσει θόρυβο γύρω από το όνομά του (αυτό το λένε σήμερα «προβολή»), σεις όμως πως δημοσιεύσατε έναν τέτοιο λίβελο; Ό,τι σας δίνουν ή σας στέλνουν το δημοσιεύετε χωρίς να το διαβάσετε, ή πιστεύετε ότι καλύπτεστε με το: «Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική άποψη του συγ-

γραφέα του» που γράφετε στο περιοδικό σας;

Α.Γεωργοπαπαδάκος
Γ. Σεφέρη 22
Χαριλάου, Θεσ/νίκη

Προς τον
εκδότη του περιοδικού «Αντί»
Δημοχάρους 60

Αθήνα

Επειδή το άρθρο που καταχωρήσατε στο περιοδικό σας στις 16-3-84, κ. εκδότη, ασφαλώς έχει δημιουργήσει άσχημες εντυπώσεις στο αναγνωστικό σας κοινό, θα ήθελα να κάμω ορισμένες παρατηρήσεις σε σας και στο συνεργάτη σας κ. Ν. Φωτίου.

1. Γιατί με τόσο μίσος κρίνει το λεξικό και δε γράφει ούτε μία λέξη για όλα τα άλλα, εξίσου, όπως ισχυρίζεται, αναξιόπιστα;

2. Γιατί διαστρεβλώνει κείμενά μας (όπως ο συγγραφέας του έργου διεξοδικά αποδειχνει σε σχετική επιστολή του); Ποια σκοπιμότητα υπάρχει, τι κρύβεται πίσω απ' όλη αυτή την ιστορία;

3. Γιατί δεν αναφέρεται και σε άλλα λεξικά ονομαστικά, ενώ τα χαρακτηρίζει όλα αναξιόπιστα και ανίκανα να καλύψουν τις σημερινές ανάγκες;

4. Γιατί αφού γράφει ότι όλα τα λεξικά είναι αναξιόπιστα αποτρέπει το αναγνωστικό κοινό μόνο από το δικό μας;

5. Ρωτούμε επίσης τον κ. Φωτίου αν είναι συντάκτης λεξικού που πρόκειται να εκδοθεί σύντομα (αν ναι, τότε γίνεται δαφνής για ποιο λόγο τούτος μαίνεται κατά του λεξικού μας).

6. Όσον αφορά τα περί «χαβιαροχαντισμού», «εκδοτικού θράσους» κτλ. σ' αυτά έχει ήδη δώσει απάντηση το αναγνωστικό κοινό, με την εμπιστοσύνη που έδειξε σ' όλες τις εκδόσεις μας και ιδιαίτερα στο παρπάνω λεξικό, που μόνο επαινετικά σχόλια έχουμε πάρει.

Τέλος, κ. εκδότη, γνωρίζετε ότι οι ανταγωνιστές μας (που, κατά την άποψη του κ. Φωτίου και αυτών τα λεξικά είναι άθλια) τρίζουν τα χέρια τους και γυρίζουν με το δημοσίευσμά σας στα βιβλιοπωλεία και γενικότερα στην αγορά για να προωθήσουν την πώληση των δικών τους λεξικών;

Το περιοδικό σας αν ήθελε πράγματι να προφυλάξει το αναγνωστικό κοινό από την αγορά «κακών λεξικών», τότε θα έπρεπε να κάνει σωστή έρευνα και κριτική για όλα τα λεξικά, ονομαστικά, και να αφεθεί ο αναγνώστης μόνος του να σχηματίσει γνώμη.

Τέλος, προκαλούμε τον κ. Φωτίου να υποδείξει ποιο από τα όσα λεξικά κυκλοφορούν *σήμερα με το μονοτονικό*, θεωρεί καλύτερο και πληρέστερο από το δικό μας.

Εκτός αν καταφύγει πάλι σε γενικό κριτήριο αφήνοντας το λιβελογράφημα να κάνει τη δουλειά του. Αν δεν το κάνει αυτό, τότε επιβεβαιώνει ότι πραγματικά ο σκοπός του είναι να χτυπήσει μόνο το δικό μας λεξικό.

Μήπως κ. εκδότη, όλα αυτά τα σκάρωσε για να παρουσιάσει σε λίγο κάποιο λεξικό (που κι ο ίδιος θα είναι συντάκτης) σαν άψογο και που θα σώσει τη νεοελληνική γλώσσα; Το προσεχές μέλλον θα το δείξει.

Α. Μαλλιάρης

ΤΟ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΤΩΝ ΕΚΔΟΤΩΝ

Θεωρούμε απαράδεκτη και συκοφαντική την κριτική που έγινε σε βάρος μέλους του συνδέσμου μας, στον εκδότη Αντώνη Μαλλιάρη, στο περιοδικό σας της 16.3.84. Τέτοιου είδους κριτικές πιστεύουμε ότι δυσφημούν έναν εκδοτικό οργανισμό που έχει προσφέρει τόσα πολλά μέχρι σήμερα στον ελληνικό εκδοτικό χώρο.

Σύνδεσμος Εκδοτών Βόρειας Ελλάδας
Πρόεδρος του Συνδέσμου Μπαρμπουνάκης Χαράλαμπος
Βενιζέλου 8 Θεσσαλονίκη

Η ΑΝΤΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ Ν. ΦΩΤΙΟΥ

Λιβελογράφου απάντηση

Είναι ολοφάνερο ότι το άρθρο στο προηγούμενο «Αντί» πάτησε κάποιους κάλους. Κάλους φιλόλογους και —το σπουδαιότερο— κάλους επιχειρηματικούς. Νομίζω όμως —κι ας μην ήταν στις αρχικές μου προθέσεις—, πως έδωσε επιπλέον την ευκαιρία να αποκαλυφθεί και ένα μέρος του σκηνικού (των παρασκηνίων καλύτερα) στο χώρο της εκδοτικής δραστηριότητας, που έχει σχέση με τα λεξικά. Έτσι, μέσα από τις επιστολές των τρωθέντων, εμφανίζονται ανταγωνιστές που τρίζουν τα χέρια τους και γυρνάνε με το «Αντί» στο χέρι σε βιβλιοπωλεία και αγορά για να προωθήσουν το δικό τους εμπόρευμα (τα λεξικά!) σε βάρος κάποιων άλλων. Αναφέρονται (χωρίς βέβαια και να κατονομάζονται) κάποιοι αθηναίοι εκδότες που διαφημίζουν παραπειστικά τα έργα τους και εξαπατούν τον κόσμο διατηρώντας πνεύματα και περισπωμένες σε δήθεν μονοτονικές εγκυκλοπαιδείες και προστίθενται ολίγοι Τσάτσοι και Ζισκάρ με την μπακαλίστικη λογική «υπάρχουν και χειρότεροι από μας, άρα είμαστε οι καλύτεροι». Τέλος επιστρατεύεται και μια δόση αντικατασκοπείας και «σασπένς» προκειμένου να αποκαλυφτούν σκοτεινές δυνάμεις και συμφέροντα όπισθεν της γραφίδος μου κρυπτόμενα.

Να, λοιπόν, ανάγλυφη η λογική της αγοράς, η αντίληψη του «τόσα δίνω, τόσα παίρνω» στο χώρο της λεξικογραφίας, χώρο ιδιαίτερα ευαίσθητο, μια που ο μέσος αναγνώστης, και ιδιαίτερα ο μαθητής, μέσα από τα λεξικά διαμορφώνει σε σημαντικό βαθμό το γλωσσικό του αίσθημα. Και να, απροσπάτητος και απληροφόρητος ο αναγνώστης-αγοραστής των εμπορικών λεξικών, που αγωνιά προκειμένου να ορθογραφήσει, να ερμηνεύσει ή να κατανοήσει και ψάχνει —και πληρώνει— για ν' αγοράσει ένα «καλό» λεξικό. Μόνοι σύμβουλοί του —αφού δεν είναι ειδικός για να κρίνει— η διαφήμιση, το marketing και ίσως η σύσταση του βιβλιοπώλη που —χωρίς κι αυτός να ξέρει— βλέπουμε απ' τις επιστολές πώς καθορίζει τα κριτήριά του. Και η υπεύθυνη πολιτεία; Και οι διακηρυγμένες «εθνικές διαστάσεις» της Παιδείας; Θα περιμέναμε —κι αυτό είναι το ελάχιστο στον τομέα των λεξικών—, ώσπου να διαμορφώσει τους όρους παρέμβασής της (και γίνεται προσπάθεια) και να είναι έτοιμη για μια ουσιαστική πρόταση, τουλάχιστον να προφυλαχτεί από το να δίνει την «έγκρισή» της (με τι κριτήρια;) σε τέτοια λεξικά μέσω του Υπουργείου Παιδείας και του ΚΕΜΕ.

Σχετικά τώρα με τον ηθικώς και φιλολογικώς θιγένο επιμελητή. Αν κάποια λάθη (και είναι πολλά και χοντρά) αντιμετωπίζονται με κατανόηση στην α' έκδοση ενός λεξικού, είναι τελείως απαράδεκτο να εξακολουθούν τα ίδια να υπάρχουν στη δ' επανέκδοση. Είναι —το λιγότερο— ασέβεια και έλλειψη ευθύνης απέναντι στον χρήστη-αγοραστή. Και η επιχείρηση υπεράσπισης εαυτού και του επιχειρηματία είναι έργο άχαρο που δεν πείθει κανένα και με τίποτα.

Πόσα και ποια λάθη διορθώθηκαν από την έκδοση του 1978; Είναι ή δεν είναι αυτό το λεξικό ανατύπωση του παλιότερου με «ξύσιμο» των πνευμάτων και των τόνων που καταργήθηκαν με το μονοτονικό; Ολίγα τώρα για τις επιστολές:

Α. Επιστολή εκδότη

1) Το γιατί κρίνω το λεξικό (το «μίσος» επιστρέφεται ως αζητήτο), εξηγείται σαφώς στον πρόλογο και στην αρχή του άρθρου. Επιπλέον δεν είναι δυνατόν σ' ένα άρθρο να κριθούν όλα τα λεξικά, για τα οποία όμως υπάρχει μια γενική εκτίμηση (δες πρόλογο).

2) Για τη «διαστρέβλωση» ακολουθεί απάντηση, όπως και για τη «σκοπιμότητα».

3) Για να γίνει ονομαστική αναφορά είναι προφανές, πως πρέπει να προηγηθεί γραπτή κριτική για το καθένα χωριστά, πράγμα που γίνεται με το συγκεκριμένο λεξικό.

4) Για τον ίδιο λόγο αποτρέπουμε από την αγορά αυτού (και όχι μόνου) του λεξικού και δεν συστήνουμε κανένα άλλο.

5) Ο ντετέκτιβ που έκανε τις έρευνες για το ταπεινό άτομό μου, για να αποδείξει τους «υπόπτους και αθεμίτως ανταγωνιστικούς στόχους» μου, έκανε διάνο!

Ομολογώ με συντριβή ότι είμαι συντάκτης λεξικού (γι' αυτό άλλωστε έχω κάποια δυνατότητα να κρίνω ένα λεξικό). Μόνο που δεν χρειαζόταν ντετέκτιβ, γιατί δεν είναι κρυφό. Το λεξικό είναι του Υπουργείου Παιδείας με τη συνεργασία του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών του Α.Π.Θ. και εγώ είμαι συνεργάτης του λεξικού και δημόσιος υπάλληλος (φιλόλογος καθηγητής διορισμένος) αποσπασμένος στο Ινστιτούτο γι' αυτή τη δουλειά. Είναι λοιπόν προφανές ότι εγώ κρύπτομαι όπισθεν του εαυτού μου και ότι με το λεξικό που θα βγει (δυστυχώς όχι σύντομα) δεν έχω καμία οικονομική σχέση, αφού αμείβομαι από το Δημόσιο ως καθηγητής.

Στο αμείλικτο ερώτημα-πρόκληση για υπόδειξη καλύτερου και πληρέστερου λεξικού έχω ήδη απαντήσει: Κανένα απ' τα υπάρχοντα λεξικά που κυκλοφορούν σήμερα με το μονοτονικό δε θεωρώ καλό και πλήρες. Όσο για το «πλη-

ρούς συγκριτικούς «καλύτερος» και «πληρέστερος», επιστρέφω το μπαλάκι ρωτώντας. Ποιους από τους πυραύλους θεωρείτε καλύτερους: τους Pershing, τους Cruise, τους SS-20 ή τους Polaris;

Τέλος —και είναι αυστηρά προσωπική μου άποψη, όπως και όλα τα γραφόμενα— το λεξικό στο οποίο εργάζομαι δεν θα έχει στόχο να σώσει τη νεοελληνική γλώσσα, αλλά τουλάχιστον να μη της δίνει σφαλιάρες.

Β. Επιστολή επιμελητή

Αν το άρθρο είχε διαβαστεί προσεκτικά και ψύχραιμα, θα είχαν αποφευχθεί πολλές λούμπες στις οποίες έπεσε ο επιμελητής.

2) Στο άρθρο μου αναφέρεται σαφώς, ότι το λεξικό είναι αναπαραγωγή του παλιότερου και ότι αυτό δεν φαίνεται ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ πουθενά. Το τι λέγεται μέσα —δηλαδή αφού αγοραστεί— είναι άλλη υπόθεση.

4) Το θέμα της παράλειψης των διαλυτικών εντάσσεται στην επιχειρηματολογία που στόχο έχει να δείξει, ότι το λεξικό είναι ανατύπωση του παλιότερου με «ξύσιμο» και με τα ίδια λάθη. Αυτό λέγεται καθαρά και συμπληρώνεται με τα παραδείγματα *τρυγονάκι, ωραιοπαθής, γεράνι*.

5) Είναι αυτονόητο πως κι εγώ κρίνω την κρίση αυτών που περιέλαβαν αυτές τις λέξεις και εκτιμώ πως αυτές (και άλλες πολλές) ούτε μιλιούνται, ούτε γράφονται σήμερα από όλους τους Έλληνες. Το επιχείρημα ότι «μπορεί να χρησιμοποιηθούν μελλοντικά», είναι τόσο σαθρό που δε στέκεται στα πόδια του με τίποτα. Ξέρετε πολλά λεξικά μελλοντολογίας και μάλιστα με λέξεις όπως: *αγγρίφι, αγιομνήσι, απάληνο, απανωγόμι* κτλ.;

5α. Το επαινετικό άρθρο του κ. Τριανταφυλλόπουλου είχε και απάντηση —καθόλου επαινετική— από τον Γ. Ν. Πεντζίκη. Τη θυμάστε; Όσο για το συλλογισμό —σόφισμα ότι εφόσον δεν κρίνω καλόπιστο το λεξικό, άρα κάνω κακόπιστη κριτική (δηλαδή ό,τι δεν είναι μαύρο, είναι άσπρο), ελέγχεται ως ψευδής από τη Λογική του Λυκείου, και από την ύπαρξη όλων των άλλων χρωμάτων.

6) Αν ο ισχυρισμός ότι δεν ετυμολογήθηκε καμιά ελληνική λέξη είναι υπερβολή, τότε η επιμονή στο ότι το λεξικό είναι ετυμολογικό, είναι εθελοτυφλία.

Ενδεικτικά αναφέρουμε: Στο Α οι ελληνικές ετυμολογημένες λέξεις είναι 31 σε σύνολο περίπου 8.000 (0,39%). Στο Β είναι 3 σε σύνολο 1.400 περίπου (0,23%). Στο Γ καμιά σε σύνολο 1.000 περίπου στο Ζ είναι 2 σε σύνολο 400 περίπου (0,5%). Στο Η καμιά σε σύνολο 300 περίπου. Στο Ψ καμιά σε σύνολο 400 περίπου. Στο Ω καμιά σε σύνολο 100 περίπου. Επιπλέον, για τις ξένες προελεύσεως λέξεις, εξακολουθώ να επιμένω ότι η αναφορά της χώρας απ' όπου έρχεται μια λέξη, δεν αποτελεί ετυμολογία, αφού δεν αναφέρεται ούτε η πρώτη ρίζα, ούτε η πρώτη σημασία της λέξης.

7) Όσα γράφονται για ν' αποδειχτεί ότι έκοψα κι έραψα τα ερμηνεύματα, δεν προσθέτουν ΤΙΠΟΤΑ στην κατανόηση της βασικής σημασίας της λέξης (δηλαδή ΤΙ ΕΙΝΑΙ, η αλεπού, το σπίρτο, ο θερινός, το ψάρι κτλ.) αφού 1) οι δεύτερες οι τρίτες σημασίες, μεταφορές κτλ. δεν υποκαθιστούν το βασικό ερμηνεύμα (που δεν υπάρχει) και 2) Τα

παραδείγματα είναι συμπληρωματικά στοιχεία και όχι ερμηνεύματα. Αν το συνώνυμο θεωρείται μοναδικό ερμηνεύμα της βασικής σημασίας, τότε ποιος θα ερμηνεύσει το συνώνυμο;

13) Από τα *συνώνυμα* που αναφέρονται στο άρθρο, ο Τριανταφυλλίδης δεν έχει κανένα. Και παραπέρα είναι προφανές ότι επέλεξα όσα κατά τη γνώμη μου —και επιμένω— είναι λαθεμένα ή δε λέγονται πια. Το ίδιο ισχύει και για τα αντίθετα.

Πραγματικά δεν άκουσα ποτέ τη φράση «τα 'βγαλε στο φόρο» που παρατίθεται στην επιστολή, αλλά ούτε και «τα 'βγαλε στα φόρα», που υπάρχει στο λεξικό. Άκουσα όμως —και εγώ ο ίδιος λέω— τη φράση «τα 'βγαλε στη φόρα». Στη λ. *άρχοντας* έγινε πραγματικά μετάθεση, όχι βέβαια για δημιουργία εντυπώσεων. Αλλά έστω κι έτσι! Είναι το *ακουμπισμένος* αντίθετο του *άρχοντας*;

14) Για τα *ταυτόσημα*: Καταρχήν δεν απαντιέται αν τα *κυριότερα* (όπως ισχυρίζεται το λεξικό) ταυτόσημα της ελληνικής γλώσσας είναι 27 απ' τα οποία τα 14 είναι λαϊκές ονομασίες ζώων, πουλιών, ψαριών, φυτών —που είναι χιλιάδες—. Έπειτα αν το 1941 το *ξέφωτο* λεγόταν *φεξάδα* ή *ξαιθρα* και το *φλυτζάνι* λεγόταν *κουπάκι*, σήμερα πια δε λέγονται (για το *κουπάκι* έχει ήδη υποσημείωση ο Τριανταφυλλίδης απ' το 1941). Σχετικά με τα λ. *χύνομαι* και *χιμώ*, είναι ταυτόσημα μόνο σε κάποιες σημασίες και όχι σε άλλες. π.χ. το νερό *χύνεται*, αλλά δεν *χιμά* απ' το ποτήρι.

15. Παραπονιέται ο επιμελητής ότι στρέφομαι κυρίως εναντίον του. Μήπως έχουμε προσωπικές διαφορές ή αμφισβητούμενα οικόπεδα; Ούτε τον ξέρω, ούτε με ξέρει. Και δε «στρέφομαι» εναντίον κανενός. Κάνω δημόσια κριτική σ' ένα λεξικό. Όποιος είναι υπεύθυνος για την επιμέλειά του, έχει μερίδιο στην ευθύνη. Ποιον να κριτικάρα, το βιβλιοδέτη; Όσο για τα έξοδα τα εκδότη που αναφέρει, παγερά αδιαφορώ. Κι ο αγοραστής κάνει έξοδα για να αγοράσει το λεξικό. Τα περί στοιχείων των 8 στιγμών και τριών λογίων ας τα πει αλλού, γιατί το λεξικό είναι ανατύπωση, άρα δεν ξαναγράφτηκε. Και στο κάτω κάτω ένα μέρος απ' τα εκατομμύρια που πήγαν για τη διαφήμιση, θα μπορούσε να τα δώσει για μια σοβαρή διόρθωση του λεξικού. Δεν το 'κανε όμως και δικός του λογαριασμός.

17) Θα προσέξατε ίσως ότι ο κ. Κριαράς αφιερώνει τον πρόλογο στο μονοτονικό. Μόνο στο τέλος —κι εδώ αναφέρθηκε στο άρθρο— επαινεί το λεξικό και επιμένω στη διαφωνία μου, όπως και στην περίπτωση του ΚΕΜΕ, που δε «συσταίνει», όπως γράφετε, αλλά δίνει «έγκριση χρησιμότητας».

8α. Είναι προφανές (και οι σχολικές βιολογίες το λένε) ότι οι έννοιες *έμβιο* *ον* και *ζώο* δεν ταυτίζονται. Τα φυτά π.χ. ενώ είναι έμβια όντα, δεν κατατάσσονται στα ζώα και κανένας δεν τα λέει έτσι. β. Αφού το *ζωοπάζαρο* αναφέρεται γενικά στα ζώα χωρίς διάκριση σε σημασίες, τότε το λογικό λογοπαίγνιο ευσταθεί.

9) Αφού αυτές οι λέξεις (*καταπότι, όνος, γλαύκα*) ΔΕ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ σήμερα στον προφορικό και γραπτό λόγο, όπως ομολογείται, τότε γιατί μπαίνουν και μάλιστα αποτελούν το βασικό ή μοναδικό ερ-

μηνεύμα στις λέξεις *χάπι, γάιδαρος, κουκουβάγια*;

9α. Το λεξικό της «Πρωίας» είναι έγκυρο μιν, παλαιότατο δε. Ποιος λέει σήμερα τις λέξεις *χαβιαροχανίτης* ή *θεοτούμης*; Και τι είναι *θεοτούμης*; Συνώνυμο του *θρήσκος* (βλ. *συνώνυμα* λ. *θρήσκος*) ή συνώνυμο του *θεομπαίχτης*; (βλ. λ. *θεοτούμης*). Με το *θεό* ή με το *Μαμωνά*; Η «Πρωία» στο λ. *γεράνι* λέει *μαστιχιά*. Αν όμως ψάχνετε στο λ. *μαστιχιά* του ίδιου λεξικού ή σε άλλα λεξικά, δε θα βρίσκατε λέξη για *γεράνι* και καμιά συσχέτιση μεταξύ *γερανιού* και *μαστιχιάς*.

10α. Αν τα 4 στα 12 ερμηνεύματα του λ. *ανοίγω* είναι λάθος (και αυτό ισχυρίζομαι βέβαια) και σεις επιμένετε ότι το λήμμα είναι εντάξει, τότε πάω πάσο. β. Όταν θέλει κανένας να είναι σαφής —και σ' ένα λεξικό είναι υποχρεωμένος να θέλει—, τότε γράφει: *αβαράρω*... 1. *απώθω*: Αβάρα από δω! 2. *απομακρύνω* πλοίο (όπως στα λ. *άβγαλτος, αγαπώ, αγγίζω* κτλ.). Αλλιώς είναι αυτονόητο ότι το κόμμα δε χωρίζει διαφορετικές σημασίες (όπως στα λ. *αγαλλιάζω, αγαναχτώ, αγγέλλω* κτλ.).

11α Τι εξήγηση δόθηκε; Ότι δε λέγονται ή δε γράφονται σήμερα λέξεις όπως *αυτοδιαχείριση, αντιπυρηνικός, διπολισμός, ηχορύπανση, μαγνητοσκοπώ* κτλ. Ανοίξτε οποιαδήποτε εφημερίδα ή την τηλεόραση και θα τις δείτε και θα τις ακούσετε συχνότατα. β. Οι λέξεις αυτές μπορεί να υπάρχουν. Οι σημερινές τους όμως σημασίες (γιατί στο άρθρο γράφει: *λέξεις ή σημασίες*) το *αυθαίρετο, η οικολογία, το ρυθμιστικό*, απουσιάζουν. Μιλάμε για λεξικό του 1984· ή μήπως σήμερα τα

κοινόβια είναι αποκλειστικώς *είδη μοναστηρίων*, όπως γράφετε;

12) Ας τα ξεμπερδέψουμε: Από τα *παρώνυμα* που παραθέτω στο άρθρο, ο Τριανταφυλλίδης δεν έχει κανένα, ενώ έχει 2 στα *τονικά* *παρώνυμα* για τα οποία δε γίνεται λόγος στο λεξικό, ως ειδικής κατηγορίας. Εξάλλου ποιος μπερδεύει *σημερα* (όχι το 1941) το *νόμο* με το *νόμο*;

18) Ομολογώ ότι πάνω στην απελπισία και την αγωνία μου να βγω από την αφάνεια έγραψα αυτόν το *λίβελο*. Πρέπει όμως και σεις να ομολογήσετε, ότι βρήκα εύκολη και πλούσια λεία στο λεξικό. Η πονηρή μου πρόταση είναι: Αποσύρετέ το, σου λουπώστε το και ξανακυκλοφορήστε το. Τότε θα γράψω ένα επαινετικό άρθρο και θα *δοξαστούμε* όλοι μαζί εν θορύβω. Δεν είναι μια καλή λύση;

Τέλος, θεωρώντας πως ό,τι ήταν να ειπωθεί από μένα ειπώθηκε, δηλώνω πως θα ξανασχοληθώ με το θέμα, γιατί και χρόνο παραπάνω δε χαλαλίζω και δε νομίζω ότι οι αναγνώστες του ΑΝΤΙ πληρώνουν το πενήντάρικό τους για να διαβάζουν σε συνέχειες εσάς κι εμένα. Όσο για κείνα τα περίεργα «όπισθεν κρυπτόμενοι» και «ύποπτοι στόχοι» και «επιφυλασσόμεθα παντός δικαϊωμάτωνας μας», αν γίνουν συγκεκριμένα ονόματα, γεγονότα και πράξεις, εμείς εδώ είμαστε. Μόνοι κάτοικοι Θεσσαλονίκης και γράμματα γνωρίζουμε...

Ν. Φωτίου
Φιλολόγος

Θεσσαλονίκη 26-3-84

Υ.Γ. Για τα λάθη στις λέξεις κόκαλο και ωραιοπαθής ευθύνομαι αποκλειστικά και το λέω δημοσίως.

ΤΑΚΗΣ ΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΕΣΣΕΡΑ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΕΦΕΡΗ

Τάκης Σινόπουλος

ΤΕΣΣΕΡΑ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΕΦΕΡΗ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ:
ΝΑΣΟΣ
ΒΑΓΕΝΑΣ



ΚΕΔΡΟΣ 1984

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΚΕΔΡΟΣ

Γεωργίου
Γενναδίου 6
Τηλ.: 36.15.783

ΠΗΝΕΛΟΠΗ Σ. ΔΕΛΤΑ

Το Γκρέμισμα

Εκδ: Ερμής, Αθήνα 1983

Είναι ο πέμπτος τόμος που κυκλοφορεί στη σειρά Αρχείου της Π.Σ. Δέλτα. Το Γκρέμισμα εντάσσεται στα βυζαντινά μυθιστορήματα της Πηνελόπης Δέλτα, που για άγνωστο λόγο, καθώς αν και ανολοκλήρωτο είναι αρκετά προχωρημένο, εγκαταλείφθηκε από τη συγγραφέα χωρίς να πάρει την τελική του μορφή. Καλύπτει χρονικά την περίοδο από τη μάχη του Μαντζικέρτ ως το θάνατο του Ρωμανού Διογένη.

Το κυριότερο θέμα του βιβλίου είναι το δίλημμα: αφοσίωση στο βασίλειο ή την πατρίδα. Παράλληλα άγεται το πρόβλημα του εμφύλιου πόλεμου, μ' αφορμή το παιχνίδι της εξουσίας μετά τη μάχη του Μαντζικέρτ. Το Γκρέμισμα εκδίδεται για πρώτη φορά και την επιμέλεια έχει κάνει η Μαριάννα Σπανάκη.

ΣΑΜΟΥΕΛ ΜΠΕΚΕΤ

Συριγμοί

Εκδ: Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1984

Ένα βιβλίο-αριστούργημα του ιδιότυπου Ιρλανδού συγγραφέα. Στους «Συριγμούς» ο ήρωας περιμένει τον Χορν. Και ο Χορν δεν είναι τίποτε άλλο από ένα όνομα. Έρχεται και φεύγει, μιλάει ή σιωπάει χωρίς να λέει τίποτε το ουσιαστικά αξιόλογο. Μπορεί να είναι ο γείτονας, που καταφτάνει σε τακτά χρονικά διαστήματα για να πει ένα φλυτζάνι καφέ. Μπορεί ακόμη να είναι κάποιο ολωσδιόλου τυχαίο άτομο, οικείο ή μη στον ήρωα. Τα λόγια του λίγα, μετρημένα και συνηθισμένα. π.χ. «κίτρινο» το φόρεμα που φορούσε εκείνη την ημέρα. Σημαντικές ασημαντότητες που καταλήγουν να σχηματίζουν το περιγραμμα ενός ανθρώπου απελπισμένου και απλά υπάρχοντος.

ΕΡΣΗ ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΛΗ

Το καπηλειό του Άγγελου

Εκδ: Γνώση, Αθήνα 1983

Είναι ο εσωτερικός μονόλογος μιας ξεναγού που γνωρίζοντας τους τουρίστες τον τόπο της κάνει και η ίδια ταυτόχρονα ένα ταξίδι με τη διαφορά ότι το δικό της ταξίδι είναι προς τα πίσω στα παιδικά δηλαδή και νεανικά της χρόνια. Ταξιδεύει σε όλη την Ελλάδα και νοερά στο χώρο, στο πνεύμα και στην ιδέα — μια αλματώδη δραπευτική από τη σφοδρή ατμόσφαιρα της χουντικής κατοχής.

«Τα μισόλογα» σημειώνει η συγγραφέας στον πρόλογό της, «που δεν είναι του γούστου μου ούτε του χαρακτήρα μου, οφείλονται στη χουντική κατοχή. Δεν τα διορθώνω. Τα «ποντίκια» είναι οι χουνταίοι. Έτυχε να τους δω όλους μαζί από το Ηρώδειο: πορούσαν γκριζα, ήταν ωχροί, ή μάλλον μου φάνηκαν, μου προκάλεσαν ρίγος, τους είδα σαν με-

γάλα τρωκτικά, δεν ξέρω πως. Τους βλέπω και τώρα ακόμα με μυτερά αυτιά».

«Χιλιοβασανισμένος τόπος, χιλιοπροδομένος ο δικός μας».

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΡΙΑΡΑΣ

«Η σημερινή μας γλώσσα»

—μελετήματα και άρθρα—

Εκδ: Μάλλιαρης Παιδεία, Αθήνα, 1983

Στο βιβλίο αυτό περιλαμβάνονται μελετήματα, άρθρα και σημειώματα που ο Ε. Κριαράς δημοσίευσε από το 1979 έως τον Απρίλιο του 1983 και αποβλέπουν στο να κατατοπίσουν τον αναγνώστη πάνω σε γενικότερα ή ειδικότερα ζητήματα του σημερινού γραπτού μας λόγου. Τα περιεχόμενα του βιβλίου διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες: α) σε κείμενα που αναφέρονται σε θέματα της κοινής, σήμερα, γραπτής γλώσσας· β) σε κείμενα που διερευνούν τη δυνατότητα σύνδεσης της δημοτικής με το νομικό χώρο· γ) σε κείμενα που βοήθησαν στην καθιέρωση και την αποδοχή από την πολιτεία του μονοτονικού συστήματος.

ΘΟΔΩΡΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

«Η έννοια της ελευθερίας στο έργο του Καζαντζάκη»

Εκδ: Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα 1983

Το βιβλίο είναι δημοσίευση της διδακτορικής διατριβής του Θ. Γράμματα που υποστηρίχθηκε στο Πανεπιστήμιο Paris X-Nanterre, το 1979. Στόχος του είναι η προσέγγιση και διερεύνηση της φιλοσοφικής όψης του Καζαντζάκη του έργου. Στο πρώτο μέρος του βιβλίου επιχειρείται μια ανάλυση των επιμέρους μορφών που παίρνει η θεμελιακή έννοια της σκέψης του Καζαντζάκη, η έννοια της ελευθερίας, στις διάφορες στιγμές του έργου του. Στο δεύτερο μέρος γίνεται μια απόπειρα κριτικής προσέγγισης στην ψυχολογία, το στοχασμό και το γενικότερο έργο του Καζαντζάκη, που σκοπεύει να αποδείξει ότι ο μόνος προσδιορισμός που το συνοδεύει σταθερά είναι αυτός που τον συνδέει με φιλοσοφία.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΒΑΣΗΣ

Διαλεκτικό Τρίπτυχο — Λάο Τσε, Ηράκλειτος, Μαρξισμός.

Εκδ: Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα 1983

Αντιγράφουμε από τον πρόλογο:

«Το διαλεκτικό αυτό τρίπτυχο περιέχει: Πολύ ελεύθερη ερμηνεία του Λάο-Τσε και του Ηράκλειτου. Για τα έργα αυτών των δύο θα μπορούσαν να γραφτούν πολλά. Εγώ όμως τιμώντας τη διαλεκτική τους λιτότητα και τον συνοπτικό τρόπο έκφρασης, που ταιριάζει στους διαλεκτικούς, προσπάθησα να μετατρέψω σε μοντέρνα γλώσσα και σκέψη αυτά που νομίζω ότι θέλουν να πουν.

Ακόμα περιέχει συνοπτική παρουσίαση για το πως διαμορφώ-

νονται σήμερα οι απώτατες κοινωνικές αντιφατικές σχέσεις μέσα από ένα νέο μαρξιστικό πρίσμα».

ΠΕΤΡΟΥ ΒΛΑΣΤΟΥ

Στον ίσκιο της Συκιάς

Εκδ: Επικαιρότητα, Αθήνα 1983

Ο Πέτρος Βλαστός είναι ίσως μία από τις πιο αντιφατικές προσωπικότητες των ελληνικών γραμμάτων. Μπροστάρης μετά το θάνατο του Ψυχάρη και του Πάλλη στην προσπάθεια επιβολής της δημοτικής, της γλώσσας δηλαδή του λαού, υιοθετεί ταυτόχρονα βαθύτατα αντιλαϊκές θέσεις σε όλο το φάσμα των κοινωνικών προβλημάτων.

Στο βιβλίο αυτό που κυκλοφορεί στη σειρά Νεοελληνική Πεζογραφία περιλαμβάνονται πέντε διηγήματά του, καθώς και μια ενδιαφέρουσα εισαγωγική μελέτη για τον Έρμονα (το ψευδώνυμο του Π. Βλαστού στα πρώτα δημοσιεύματα) γραμμένα από τον Βασίλη Χ. Μακή.

ΜΠΑΜΠΗΣ Δ. ΚΛΑΡΑΣ

Ο αδελφός μου ο Άρης

Εκδ: Δωρικός, Αθήνα 1983

«Αντιμυθιστόρημα» ονομάζει ο Μπάμπης Κλάρας το βιβλίο για τον αδελφό του, πρωτοκαπετάνιο του ΕΛΑΣ Άρη Βελουχιώτη (Θανάση Κλάρα). Χωρίς ίσως ιδιαίτερα καινούργια ιστορικά στοιχεία για πλευρές της κομματικής και αγωνιστικής δράσης του Άρη Βελουχιώτη το βιβλίο αποκαθιστά ένα σκηνικό του ανθρώπου Θανάση Κλάρα.

Αναφέρονται βιογραφικά-οικογενειακά στοιχεία πράγματι άγνωστα, και αποσαφηνίζονται καλύτερα περίοδοι της ζωής του όπως εκείνη που ακολούθησε την αποφυλάκισή του από την Κέρκυρα μέχρι το ανέβασμά του στο βουνό.

Το βιβλίο είναι γραμμένο με συγκίνηση και χωρίς την «απόσταση» του ιστορικού. Μεγαλύτερη προσφορά του είναι κυρίως η πειστική αποκατάσταση της μνήμης του πρωτοκαπετάνιου από διάφορες αθλιότητες που εξαπολύθηκαν κατά καιρούς εναντίον του και δυστυχώς όχι μόνο από τη Δεξιά...

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

Η Σαλαμάντρα

Μυθιστόρημα

Εκδ: Γνώση, Αθήνα 1983

Η Σαλαμάντρα είναι το χαρακτηριστικότερο αφήγημα του συγγραφέα. Ο κόσμος της είναι ολοζώντανος και οι άνθρωποι της πικρότατα υπαρκτοί. Το μυθιστόρημα πρωτοκυκλοφόρησε το 1957 και η σύνθεσή του είναι καμωμένη πάνω στον καμβά της επιστολογραφίας.

Σκιαγραφούνται μικρά επεισόδια που ταράζουν τη ζωή μιας μικρής —και ξεπερασμένης κάπως— οικογένειας.

Με τα φαινομενικώς ασήμαντα

αυτά επεισόδια υφαίνονται τα ατομικά δράματα των προσώπων που αλληλογραφούν ή εκφράζονται διαφορετικά μέσα στις σελίδες του μυθιστορήματος.

ΜΑΡΙΟ ΝΤΕ ΜΙΚΕΛΙ

Οι πρωτοπορίες της Τέχνης του Εικοστού Αιώνα

Εκδ: Οδυσσεύς, Αθήνα 1983

Ο Μικέλι είναι ένας απ' τους σημαντικότερους ιστορικούς της τέχνης στη μεταπολεμική Ιταλία. Αυτό το βιβλίο του είναι από τα πιο αξιόλογα διεθνώς στο θέμα του. Καλύπτει όλα τα κινήματα στη ζωγραφική και την γλυπτική που εμφανίστηκαν στον 20ο αιώνα, ξεκινώντας απ' τις ρίζες τους στον 19ο. Η μεγάλη συμβολή του συγγραφέα είναι η σύνδεση των καλλιτεχνικών μορφών με τις ευρύτερες συνθήκες της εποχής, όσο και η βαθειά αναλυτική ματιά του στη σημασία των καλλιτεχνικών κινήματων. Η ελληνική βιβλιογραφία πλουτίζεται με τη μετάφραση αυτού του βιβλίου, που τελικά δεν ενδιαφέρει μόνο τους φιλότεχνους.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΝΔΥΛΑΚΗΣ

Ο Πατούχας

Εκδ: Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1984

Το καλύτερο έργο του Κονδυλάκη. Μυθιστόρημα όπου το ηθογραφικό και το χιουμοριστικό στοιχείο συνδυάζονται πετυχημένα, όπου η ζωή της υπαίθρου παρουσιάζεται με μια ζωντανή εικόνα και τα πρόσωπα και κυρίως ο κεντρικός ήρωας, διαγράφονται με ζωντάνια και παραστατικότητα.

Ανήκει και η έκδοση αυτή στη σειρά των εκδόσεων «Παρατηρητής» τα «Νεοελληνικά κείμενα».

ΜΠΕΡΝΑΡΝΤ ΜΑΛΑΜΟΥΝΤ

Η τελευταία χάρη

Μετ: Γιάννη Κωστόπουλου

Εκδ: Ψυχογιός, Αθήνα 1983

Στο βιβλίο αυτό, που πραγματώνεται την επίκαιρη και για πολλούς αγωνιώδη προσπάθεια να ανακαλύψουν τα μελούμενα μέσα και πέρα από την ύπαρξη του θεού, ο συγγραφέας χρησιμοποιεί τον αλληγορικό μύθο για να διεισδύσει σε χώρους που, πόσο περίτεχνα, έμαθε να κρύβει ο άνθρωπος.

ΕΡΣΗ ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΛΗ

Ο Μικρός Γιαλός

Εκδ: Γνώση, Αθήνα 1983

Πρόκειται για δύο εκτεταμένες νουβέλες. Η πρώτη, «ο μικρός γιαλός» εξετάζει αποσπασματικά τις ζωές τεσσάρων ανθρώπων που ζουν και κινούνται σε διαφορετικά πλαίσια ο καθένας. Ποιτική συμβολική γραφή με μεταφυσικές προεκτάσεις.

Το δεύτερο βιβλίο είναι η νουβέλα «Απού». Θέμα του βιβλίου ένας έρωτας χωρίς όρια και έξω από κάθε ανθρώπινη λογική. Η κεντρική ιδέα είναι δανεισμένη από έναν Αιγαιοπελαγίτικο μύθο.



Στις 20 Μαρτίου έγινε στην Αρχαιολογική Εταιρεία συζήτηση για τη γλώσσα (φθορά και ανανέωση), με εισηγητές τους καθηγητές Ε. Κριαρά και Γ. Μπαμπινιώτη και τον πρέσβη Άγγελο Βλάχο. Συντονιστής της συζήτησης, που την είχε οργανώσει η Ελληνική Ανθρωπιστική Εταιρεία, ήταν ο καθηγητής της Φιλοσοφικής Αθηνών Ι. Παπαδημητρίου.

Οι αναγνώστες του Αντί γνωρίζουν από πρώτο χέρι τις απόψεις του κ. Κριαρά, και από δεύτερο, μέσω του κ. Γ. Μ. Καλιόρη, και μάλιστα βελτιωμένες, τις απόψεις του κ. Μπαμπινιώτη. Ας θυμίσουμε και του τρίτου εισηγητή τα τελευταία έργα: είναι η *Γραμματική της Νεοελληνικής (για τον εγγονό μου Αλέξανδρο)*, γραμματική που κυκλοφορεί και εκτός οικογενείας (έκδοση της *Καθημερινής*, όπου είχε δημοσιευτεί σε συνέχειες: 14, 16, 18 και 21 Νοεμβρίου 1982) και που η διάτρητη επιστημονικότητά της, η μεθοδικότητά της κ.ά. επισημάνθηκαν σε επιστολή του Β. Δ. Φόρη, διευθυντή του «Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη», στην *Καθημερινή* (4 Δεκ. 1982· λίγες ανάλογες γραμμές που είχε στείλει και ο υπογραφόμενος φιλοξενήθηκαν τελικά στον *Πολίτη*, 56, Δεκ. 1982, σ. 82), και το *Πρόχειρο Γλωσσάριο*, συμμετοχή του στη διόλου νηφάλια έρευνα της *Καθημερινής*: «Τι ελληνικά μιλάμε; Η εξαχρείωση της γλώσσας μας...» (17, 24 και 30 Απρ. 1983), με τις εμβριθείς μεταγλωττίσεις ξένων λέξεων, όπως *ρετιρέ = εσοχή*, *πικάπ = αυτοφωνόγραφος*, *ραλαντί = βραδυκινήθμος*, *μανεκέν = πλαγγόνα*, *ντοκυμαντέρ = μορφωταινία* κ.ά. πολλά (βλ. την τόσο ευθύβολη αντίδραση του Ε. Duckworth, στην *Καθημερινή*, 29.5.1983, με το παιγνιώδες κείμενό του «Η χειρονομία της Πλαγγόνας», αλλά και στον *Σχολιαστή* 3, Ιούνιος 1983, σ. 37).

Δύο-ένα, λοιπόν, σκορ διαμορφωμένο από τη διοργάνωση κιόλας. Στα υπ' όψιν.

Η υπερπλήρης αίθουσα και ο εξώστης της Αρχαιολογικής και οι ασφυκτικά γεμάτοι διάδρομοι, με το νεανικό, νεανικότατο σε μέγιστο βαθμό κοινό, μαρτυρούσαν, σε πρώτη

ματιά, το ζωηρό ενδιαφέρον που υπάρχει για τη γλώσσα και τα προβλήματά της. Η υποδοχή που επιφυλάχθηκε στους ομιλητές, όταν τους παρουσίασε ο συντονιστής (κόσμια χειροκροτήματα για τον κ. Κριαρά, κάπως θερμότερα για τον κ. Βλάχο, αποθέωση για τον κ. Μπαμπινιώτη), μαρτύρησε και άλλα πράγματα, που επικυρώθηκαν κατά τη διάρκεια της βραδιάς.

Αρχίζει να μιλά ο κ. Κριαράς. Άκρα ησυχία. Απαριθμεί μαργαρίτες ο κ. Κριαράς, τα διάφορα φαιδρά των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Πάντοτε ησυχία. Προσοχή ή αδιαφορία;

Συνεχίζει ο κ. Βλάχος. Κάτι αρχίζει να κινείται.

Και αυτή τη στιγμή... Αγαπητοί ακροατές... Ο κ. Μπαμπινιώτης! Η κοσμιότης του χώρου και η εγγενής μετριοπάθεια της σιωπής πλειοψηφίας (γιατί περί αυτής επρόκειτο) απέτρεψαν τις ζητωκραυγές. Όμως... Πρόσωπα που λάμπουν, χαμόγελα πλατιά, ευφορία. Μέθεξη πραγματική, μεθύσι.

Και μιλά ο κ. Μπαμπινιώτης. Με τη γνωστή του ευφράδεια, ρητορικός και θεατρικός. Απαριθμεί και αυτός μαργαρίτες. Αλλά αυτός αποθεώνεται. «Επόμενα, fast food, καραφλιάζω, κουφαίνομαι» κ.ά., μα με τι τρόπο! Οργανωμένα, ταξινομημένα, σαν ποιηματάκι, σχεδόν με ρίμα, σωστό επιθεωρησιακό νούμερο. Και το κοινό να σκανδαλίζεται, να γαργαλιέται και να ξιπάζεται: τς, τς, τς, και γελάκια, και χειροκροτήματα, χειροκροτήματα, στο τέλος κάθε πρότασης. «Στοχεύω λένε όλοι πια...» «Ναι, ακόμη και στη Βουλή...» ακούστηκε φωνή από τα πρώτα καθίσματα. «Βεβαίως, το ξέρω, κ. Πρόεδρε» απάντησε ο κ. Μπαμπινιώτης από μικροφώνου. Χειροκροτήματα. «Σαν αντί του ως...» —«Ναι, και στους νόμους γράφουν σαν...» ξαναδιακόπτει η φωνή. «Και μόνο αυτό, κύριε Πρόεδρε!...» (Ήταν, όπως φάνηκε αργότερα, ο κ. Κανελλόπουλος, ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος, δάσκαλος ήθους αυτή τη φορά).

«Στο τάδε σημείο θα διαφωνήσω με τον φίλτατο καθηγητή κ. Κριαρά...» έλεγε και ξανάλεγε ο κ. Μπαμπινιώτης, και στο άκουσμα της λέξης «φίλτατος» γελάκια πνιχτά, σουσουρο μέγα στην αίθουσα. Χειροκροτήματα.

Τέλειωσαν οι εισηγήσεις, τέλειωσαν οι δευτερολογίες, θα αρχίσει η συζήτηση, κάποιος κύριος ζητά το λόγο, «περιμένετε» λέει ο συντονιστής, ο κύριος επιμένει, «οι ερωτήσεις γραπτώς» δηλώνει τώρα ο κ. συντονιστής, στο μεταξύ ο κύριος Πρόεδρος σηκώνεται μόνος του και αρχίζει να μιλά, ο άλλος κύριος φωνάζει ότι γίνονται εξαιρέσεις, «ο κύριος από δω διαμαρτύρεται που κάνουμε εξαιρέσεις για τον κύριο Πρόεδρο και όχι και γι' αυτόν» τον ανασκολόπισε από μικροφώνου ο κύριος συντονιστής, «για τέτοιους ανθρώπους η Εταιρεία μας κάνει τέτοιες εξαιρέσεις» αναψοκοκκίνισε ο κύριος συντονιστής —αποθέωσε το κοινό.

Και άρχισαν οι ερωτήσεις, ο συντονιστής μοίραζε στους εισηγητές τα χαρτάκια, οι εισηγητές απαντούσαν σε «όσες ερωτήσεις έκριναν ότι επιδέχονται απάντηση» εξήγησε ο κύριος συντονιστής, και τέλειωσαν οι ερωτήσεις, τέλειωσαν και οι (όσες) απαντήσεις.

«Κατς = σικέ, όλα απάτη» κατά τη γραφίδα του μανιακού που μας φωτίζει από τους τηλεφωνικούς θαλάμους, τα παγκάκια των πάρκων και τα στέγαστρα των λεωφορείων.

Για όποιον αγνοεί ή καμώνεται πως αγνοεί ότι το αναζωπυρωμένο, τα τελευταία χρόνια, «γλωσσικό» είναι, και αυτή τη φορά, θέμα πολιτικό η βραδιά ήταν αποκαλυπτική.

Σικέ! (Όπως, ας πούμε, και το κομμάτι αυτό).

Σημείωση: Σε κάποιο χαρτάκι στρίμωξε και ο υπογραφόμενος την ακόλουθη «ερώτηση»: «Ο διακηρυσσόμενος πλουραλισμός στη γλώσσα θα επιτρέπει τη στενή γειννίαση των γενικών: της λογίας παραδόσεως και επώνυμων και ανώνυμων (σε θέση, μάλιστα, ουσιαστικών); Θα επιτρέπει ακόμη εκφραστικούς τρόπους ήκιστα ελληνικούς, όπως: δεν είναι άλλο θέμα, είναι ΤΟ θέμα, ή: αυτό που εννοούμε με «φθορά», και γενικότερα αδόκιμους, όπως: μια σειρά από κτλ.» Και τονίζονταν: «Τα παραδείγματα είναι από τις εισηγήσεις του κ. Μπαμπινιώτη και του κ. Βλάχου». Ο κ. Βλάχος έκρινε, φαίνεται, πως η «ερώτηση» επιδέχεται απάντηση, και απάντησε, παραλείποντας βέβαια την πηγή των αλιευμάτων, σαν να είχε να κάμει με πραγματική ερώτηση! (Και βέβαια αποδοκίμασε τα παραπάνω σχήματα). Εν πλήρη συγχύσει αθώς;

μόλις κυκλοφόρησε

AGNES HELLER

Για ν' αλλάξουμε τη ζωή

Η σύγχρονη διαπάλη των ιδεών, ο ΛΕΝΙΝ, η ΕΣΣΔ, ο Σοσιαλισμός, ανάγκες και αξίες, το κίνημα των νέων του '68, η βία, ο φεμινισμός.

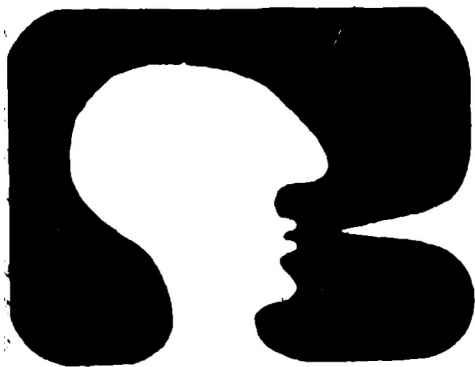
- Ποιά μοίρα περιμένει τον άνθρωπο στη σύγχρονη κοινωνία;
- Υπάρχει δυνατότητα στη βάση του σοσιαλιστικού ιδανικού να διατυπωθεί ένα πρόγραμμα

Για ν' αλλάξουμε τη ζωή;

- Πώς αντιμετωπίζει η φιλόσοφος και κοινωνιολόγος AGNES HELLER τους εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής διανόησης;
ΑΛΤΟΥΣΣΕΡ - ΧΑΜΠΕΡΜΑΣ - ΣΑΡΤΡ - ΝΤΕΛΕΖ - ΝΙΤΣΕ - ΦΡΟΪΝΤ - ΛΟΥΚΑΤΣ κ.ά.

Στην Ιταλία που πρωτοκυκλοφόρησε πούλησε 30.000 αντίτυπα τον πρώτο μήνα.

Εκδόσεις Ηράκλειτος Ε.Π.Ε. Μαυροκορδάτου 7 Αθήνα 142, τηλ. 3627301 - 3627711



ροντά τους —όπου μπορούν— καταπατούν τα πάντα και τη ζωή του ανθρώπου δεν την λογαριάζουν, ούτε σαν του ποντικού. Πόσο πρέπει να καταλαβαίνουμε τους λαούς που μεταγενέστερα ζήσαν όμοια γεγονότα ομαδικής σφαγής.

Αυτές τις μέρες ύστερα από 36 χρόνια πολλοί κάτοικοι του



**29 ΦΛΕΒΑΡΗ 1948 -
29 ΦΛΕΒΑΡΗ 1984**

● Δεν είναι μόνο μια ημερομηνία η 29-2-48 που σηματοδοτεί μια ολόκληρη περίοδο του αριστερού μας κινήματος και μας θυμίζει ο φίλος αναγνώστης Θέμης Μωσαΐδης από τη Θεσσαλονίκη. Είναι και ότι αυτή η περίοδος και η φετινή της λησμονημένη επέτειος αποτελούν για την Αριστερά και το δημοκρατικό κόσμο γεγονότα που δεν πρέπει να ξεχνιούνται. Το γράμμα που ακολουθεί είναι χαρακτηριστικό και εκφράζει την ανάγκη να μην μένουν κάποια γεγονότα στην ιστορία της Αριστεράς μακρινές αναμνήσεις.

Αγαπητό ANTI,

Παρακολουθώ περιληπτικά ολό τον ημερήσιο Τύπο.

Σε κάποιες όμως ημερομηνίες πτέκομαι προσεκτικά στις εφημερίδες του δημοκρατικού χώρου ψάχνοντας κάτι. Όμως χρόνια ολόκληρα δεν βλέπω τίποτα για τις 29 Φλεβάρη 1948 και 1 Μάρτη. Για μένα και για δεκάδες χιλιάδες επιζώντων —για να μην πω για ολόκληρο τον δημοκρατικό λαό μας— οι ημερομηνίες αυτές είναι από τις σημαντικότερες της νεοελληνικής Ιστορίας. Γιατί 29 Φλεβάρη 1948 μπαίνει σε ενέργεια και 1 Μάρτη ολοκληρώνεται η ομαδική εξόντωση κρατουμένων για να συνεχιστεί μετά με μικροδιακοπές δίνοντας στην πατρίδα μας την εποχή εκείνη το προβάδισμα της Βαρβαρότητας σ' όλο τον κόσμο. Επιλεγής χώρος που πετυχημένα η ΜΑΚΡΟΝΗΣΟΣ.

Έγκλημα που αντίκειται (θεωρητικά) στο διεθνές δίκαιο και στο σύνταγμα οποιασδήποτε χώρας.

Όμως οι ξενοκίνητες σκοτεινές δυνάμεις μπρος στα συμφέ-

λεκανοπεδίου σας βρέθηκαν στις ακτές του Σουνίου, Λαυρίου κτλ. για ψυχαγωγία. Απέναντί τους απλώνεται ένας μακρόσυρτος βράχος το νησί του διαβόλου όπως το ονομάσαμε το Μακρονήσι.

Δεν ρωτώ κάποιους υπουργούς, ούτε βουλευτές, κτλ. που το ζήσαν, αλλά ρωτώ τους δημοσιογράφους: δεν τους θύμιζε τίποτα το αντικρινό τους σκιάχτρο; Ή μήπως ο φοβερός αέρας που φυσούσε τότε (πρέπει να τον θυμούνται ορισμένοι) και που μετέφερε τα βογγητά των βασανιζομένων πατριωτών στα πέρατα του κόσμου διέλυσε την μνήμη τους. Ή μήπως η θύμηση είναι για τον απλό λαό. Τότε πώς θα γραφτεί η ιστορία;

Ολοζώντανη στη μνήμη μου σκηνή. Βαρείά λαβωμένος συνάδελφος πάνω σε βράχο φωνάζει: φίλε βοήθεια, γυρίζω προσπαθώ να τον φορτωθώ μα βλέπω 10 μέτρα πέρα τον οπλοφόρο να με σηματοδεύει, τον εγκαταλείπω για να 'ρθει ο Σφακιστής να τον αποτελειώσει γαζώνοντάς τον με το αυτόματο σταυρωτά. Πολλές δεκάδες τέτοιες περιπτώσεις που οι οικογένειές τους ακόμη δεν ξέρουν που είναι θαμμένοι να τους ανάψουν ένα κερί. Τυχεροί οι εκατοντάδες τραυματίες, το ίδιο και οι εκατοντάδες φυματικών. Τι να πω για τις εκατοντάδες ζωντανών νεκρών (τρελοί, αμνησία) αφήνω τις πολλές δεκάδες ΧΙΛΙΑΔΕΣ πατριωτών ψυχικά σακατεμένων.

Αποσιωπώντας τέτοια γεγονότα δίνουμε ελπίδες και θάρρος στους караδοκούντες να τα επαναλάβουν, και αυτό είναι σε βάρος της προόδου της ανθρωπότητας.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
Θέμης Μωσαΐδης
Ανδρονίκου 3 Θεσ/νίκη

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ-ΙΣΤΟΡΙΑ

● Ο Χρ. Σαμουηλίδης, συγγραφέας του «Εφταπύργιου» απαντά στην κριτική επιστολή του Ντίνου Ηλιόπουλου που με τον τίτλο «Όταν η μυθιστορία διαστρέφει την ιστορία», είχε δημοσιευτεί στο τεύχος 252 (σσ. 44-45) του Αντί:

Κύριε Διευθυντά,

Παραχωρήσατε δυο σελίδες για να δημοσιευτεί μια εκτενής επιστολή του φίλου και παλιού συναγωνιστή Ντίνου Ηλιόπουλου, που αναφέρεται στο μυθιστόρημά μου «Εφταπύργιο». Επειδή υπάρχουν μερικά σημεία του περιεχομένου της που «άπτονται» γενικότερων λογοτεχνικών θεμάτων και άλλα που με θίγουν προσωπικά, θα παρακαλούσα να καταχωρήσετε την παρούσα απάντησή μου σε ισότιμη και ανάλογη θέση.

Ο τίτλος της επιστολής (η οποία, ειρήσθω εν παρόδω «ξένης χειρός όζει») είναι «Όταν η μυθιστορία διαστρέφει την ιστορία». Αν παραβλέπαμε την βρισιά και στη θέση της βάζαμε τη λέξη μεταπλάθει, θα είχαμε μια πρώτη απάντησή μου στην επιστολή και θα πηγαίναμε κατευθείαν στο θέμα που θέτει παρακάτω με τις φράσεις: «Τάχα πόση ελευθερία αποκτά ο συγγραφέας να πλάθει το μύθο κατά βούληση από μόνο το γεγονός ότι ονόμασε το κείμενό του μυθιστόρημα; Και ειδικότερα, όσον αφορά τα πρόσωπα, μέχρι ποιο σημείο άραγε δικαιούται να τα εξωραΐζει, ιδίως όμως μέχρι ποιο σημείο μπορεί να τα μειώνει λογοτεχνική αδεΐα;»

Απαντώ ότι, κατά τη γνώμη μου, ο συγγραφέας είναι ελεύθερος να επιλέγει, να οργανώνει και να αναπλάθει τα πρόσωπα και τα γεγονότα «υποτάσσοντάς τα στο νόημα της τέχνης», όπως θα έλεγε ο εθνικός μας ποιητής, όταν γράφει μυθιστόρημα, και όχι ιστορία. Μπορεί να κάνει προσθαφαίρέσεις πάνω στο υλικό του, όπως κάνουν όλες οι τέχνες, και να εμβαθύνει στην ουσία της ιστορίας, στρογγυλεύοντας ταυτόχρονα τον όλο μύθο, αρκεί το αποτέλεσμα να είναι πειστικό αισθητά και να μας δίνει μια εσωτερική όψη των πραγμάτων, να αποκαλύπτει, με την πυκνότητα της ποιητικής ουσίας, τη βαθύτερη υπόσταση των προσώπων και των πραγμάτων. Το αν πετυχαίνει ή όχι, είναι ζήτημα της λογοτεχνικής κριτικής, την οποία δεν άσκησε ο φίλος Ντίνος Ηλιόπουλος ούτε σε μίαν αράδα, ούτε σε μια φράση της δισέλιδης επίθεσής του.

Για το ποσοστό της ελευθερίας που παίρνει ο συγγραφέας απέναντι στα πράγματα, για να τα αναπλάσει λογοτεχνικά, υπεύθυνος είναι απέναντι στο θεό της λογοτεχνίας και όχι της ιστορίας (απέναντι στη μούσα Μελομένη, ας πούμε, και όχι την Κλειώ). Στην προσπάθειά του επομένως να πυκνώσει την πραγματική ύλη της ιστορίας, για να φτάσει στην ποιητική σύνθεση, στην ουσία της βαθύτερης αλήθειας, αφαιρεί, προσθέτει, χρησιμοποιεί τη φαντασία του, το ένστικτό του, το ρυθμό του, αναπλάθει, συνενώνει, συμπύκνωση πρόσωπα και πράγματα και μας δίνει, όταν έχει ταλέντο, το καίριο.

Δεν θα επεκταθώ περισσότερο στο γενικό τούτο θέμα, γιατί είναι τεράστιο και θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο σεμιναρίου ή

συμποσίου. Στο βιβλίο μου, όπως θα έκανε ο κάθε ομότεχνός μου, αλλάζω τα ονόματα των προσώπων και περιγράφω τα πράγματα σύμφωνα με το ρυθμό του κειμένου και τα τεχνικά πλαίσιά του. Το ιστορικό μυθιστόρημα, άλλωστε, είναι από τα δυσκολότερα ήδη, γιατί το υλικό αντιστέκεται στη μετάπλαση απεγνωσμένα, δυσκολεύεται να απογειωθεί, να λαφύρνει, να χάσει το «υλικό» βάρος του, τη συγκεκριμένη, ρευστή υπόστασή του, ώστε να μορφοποιηθεί λογοτεχνικά, και η τέχνη ή τεχνική του συγγραφέα εκεί έγγειται, να αγωνιστεί να ανεβάσει τα πρόσωπα και τα πράγματα σ' ένα άλλο επίπεδο, για να λειτουργήσουν συναισθηματικά, σαν όραμα, σαν μύθος, σαν μαγικός χώρος.

Τα κριτήρια, επομένως, για το αν πέτυχε ή όχι, θα είναι πολύ διαφορετικά από ό,τι στην ιστορική σύνθεση. Εδώ θα πρέπει να δει κανείς αν απόχτησαν αυτόνομη, αυτοτελή, ανεξάρτητη ζωή τα πρόσωπα, αν αναπνέουν φυσιολογικά, αν ζωντανέψα η εποχή, αν αποδόθηκε η ατμόσφαιρα, το κλίμα, ο τόνος του επιχειρουμένου πίνακα, αν αποκαλύφθηκαν οι δυνάμεις που αντιπαράχτηκαν, αν δόθηκε η διαλεκτική της κοινωνικοπολιτικής σύγκρουσης.

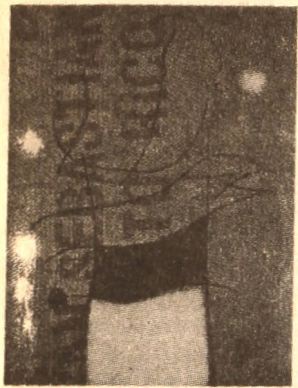
Ο Ηλιόπουλος, όλον τούτο τον πνευματικών αγώνα τον θεωρεί «βάρανση παραποίησης της αλήθειας», επειδή, αφελώς, δεν βρίσκει καμιά λογοτεχνική σκοπιμότητα σ' αυτήν, και κρίνει το «Εφταπύργιο» αποκλειστικά από τη σκοπιά της ιστορίας. Ας του κάνουμε, λοιπόν, το χατήρι να έρθουμε στο έδαφος της για να συνεννοηθούμε, μιας και αυτή μόνο τον ενδιαφέρει ή από κει ξεκίνησε η οργή του, για λογαριασμό, έστω, των δυο κοινών φίλων, και εκεί εξαντλεί την υβριστική του διάθεση. Λέει πως πάσχω από το πλέγμα του κομπάρσου. Του θυμίζω ότι όλοι μας στην υπόθεση (69 Επονίτες) ήμασταν στελέχη, μικρά, μεσαία, μεγάλα, δεν έχει σημασία, γιατί τα απλά μέλη που συλλαμβάνονταν τότε, αν έκαναν δήλωση, αφήνονταν ελεύθερα, αν όχι, στέλνονταν στην εξορία. Εμείς οδηγηθήκαμε στο στρατοδικείο γιατί ήμασταν στελέχη. Αλλά και απλό μέλος της ΕΠΟΝ να ήταν τότε κανείς, όπως οι χιλιάδες και χιλιάδες Επονίτες, το θεωρούσε, δικαίως, τιμή και περηφάνεια του, και δεν είναι σωστό να χαρακτηρίζεται κομπάρσος, ο όποιος βαθμίδας αγωνιστής.

Στο βιβλίο μου ούτε μεγαλοποιώ ούτε μειώνω το ρόλο μου στην οργάνωση, ίσως αντιδεοντολογικά από την άποψη της στρατευμένης λογοτεχνίας, όσο «ασήμαντη» κι αν ήταν η ιστορία μου, όπως με απρόκλητη κακεντρέχεια λέει ο επιστολογράφος. Με το μυθιστόρημά μου απέβλεψα απλά και καθαρά σε λογοτεχνικούς και ιδεολογικούς στόχους. Εκεί θα κριθώ και όχι από το μέγεθος το δικό μου ή των άλλων προσώπων, κάτι, δηλαδή πολύ σχετικό και μεταβαλλόμενο από χρόνο σε χρόνο και αυξομειούμενο. Άλλωστε, αν ήμουν κομπάρσος σε οτιδήποτε, δεν θα με στέλνανε, λυπάμαι που αναγκάζομαι να περιαιτολογώ, κατοπινά στο κολαστήριο της Μακρονήσου, όπου, ευτυχώς δεν στάλθηκαν μερικοί αγαπητοί και σε μένα συναγωνιστές, καταδικασμένοι σε θάνατο και, με αναθεώρηση, απολυμένοι από τις φυλακές ύστερα από δυο τρία χρόνια,

H. JAFFÉ - E. ROTERS Η ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΣΤΟΝ 20ο ΑΙΩΝΑ

H. JAFFÉ - E. ROTERS

Η ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ
ΣΤΟΝ 20ο ΑΙΩΝΑ



NEFELI

Μιά εμπειρισματομένη μελέτη για τον εμπρεσιονισμό, τους πατέρες της μοντέρνας ζωγραφικής, τους «φωβιστές» και τον Γερμανικό εξπρεσιονισμό, τον κυβισμό και την άνεικονική ζωγραφική, τη ζωγραφική του ύποσυνειδήτου, τό νταντά και τον σουρεαρισμό, τους «ζωγράφους της Κυριακής», τό νέο πραγματισμό, τά στυλιστικά ρεύματα των τελευταίων δεκαετιών μεταφρασμένη από τον Άλκη Χαραλαμπίδη.

Εκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ
Μαυρομυχάλη 9 - Αθήναι 10679
Τηλ. 3607744 - 3639962

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΑΝΑΡΧΟΣ
N.2
ΣΕ ΜΙΑ ΕΡΟΧΗ
ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΞΑΚΡΕΙ-
ΣΗΣ, ΤΟ ΝΑ ΛΕΣ ΤΗΝ
ΑΛΗΘΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ
ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ
ΤΖΟΡΤΖ ΟΡΓΟΥΕΛ



ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ
ΖΩΡΔΟΧΟΥ ΠΛΗΓΗΣ 17 ΤΗΛ. 3639980

ούτε θα κυνηγιόμουν για δεκαετίες ολόκληρες από το επίσημο κράτος, παραμένοντας αδιόριστος «ως μη νομιμόφρων».

Πέρα, όμως, από το κομπάρσος, με χαρακτηρίζει και ως άνθρωπο που προσπάθησα να κατεβάσω το ανάστημα δύο συγκατηγορουμένων μου στην υπόθεση, από τους ενιά (και όχι οκτώ) καταδικασμένους σε θάνατο. Λυπάμαι βαθιά για την ανευθυνότητα της γλώσσας του παλιού μου φίλου και την ελαφρότητα με την οποία εκστομίζει βρισιές, γλώσσα που, απ' την άλλη μεριά ξέρει να λιβανίζει με μια ιδιαίτερη λατρεία, το πρόσωπο, προπάντων του φοιτητή της ιατρικής, φτάνοντας στη χρήση επιθέτων υπερθετικού βαθμού, όπως «ο μοναδικός», «ο τόσο τέλειος», κτλ. Ούτε αντιπαθώ ούτε ζηλεύω τον γιατρό ποιητή, αλλά ούτε και θα κατέβαινα στο επίπεδο να αντιπαραθέσω τους τίτλους και τις επιτυχίες μου για να αποδείξω το αντίθετο. Γενικότερα, δεν μειώνω κανέναν από τους συναγωνιστές μας στην υπόθεση, όσο με βοηθάει η μνήμη μου ύστερα από 34 χρόνια, δουλεύοντας το μυθιστόρημα χωρίς ημερολόγιο, χωρίς πηγές και άλλες έντυπες πληροφορίες. Άλλωστε το επεισόδιο της δικής αποτελεί ένα μέρος του βιβλίου μου, το κορυφαίο ίσως. Για την πλήρη, αναμφισβήτητη αποκατάσταση της ιστορικής αλήθειας θα χρειαζόταν επισταμένη έρευνα, αμερόληπτη εργασία ιστορικού που θα χρησιμοποιούσε τα αντικειμενικά, και όχι τα υποκειμενικά και συναισθηματικά, στοιχεία.

Αλλά στο ερώτημα ποιος μειώνει ποιον, η απάντηση μπορεί να δοθεί από την σύγκριση του κειμένου του επιστολογράφου και του ίδιου του βιβλίου μου. Δε συμφωνώ, λοιπόν, τουλάχιστον δε συμφωνεί καθόλου η μνήμη μου, με την περιγραφή της στάσης στο στρατοδικείο των δύο προστατευομένων του Ηλιόπουλου, προπάντων με τα όσα γράφει για τον φοιτητή της ιατρικής. Ο επιστολογράφος παραλείπει ουσιώδη σημεία της απολογίας του πρώτου του γιατρού, που ούτε εγώ τα έβιξα στο βιβλίο, για λόγους οικονομίας, λογοτεχνικής και άλλης σκοπιμότητας, όπως π.χ. τη δευτερολογία των δύο, κατά την οποία αποκήρυξαν¹. Στο «Εφταπύργιο» πρόβαλα, και αυτό συμφωνεί απόλυτα με τη μνήμη μου, τους δύο ευθαρσείς συναγωνιστές μας, που μόνοι αυτοί δεν αποκήρυξαν. Πρόκειται για τον υπαρχηγό της υπόθεσης και ένα εργατικό στέλεχος, που καταδικάστηκαν γι' αυτό, παμψηφί σε θάνατο και όχι σε τρία κατά δύο, όπως οι άλλοι, πράγμα που τους έσωζε από την εκτέλεση. Τα δύο αυτά πρόσωπα τα πρόβαλα και για έναν άλλο λόγο, γιατί έτυχε να ζήσουμε ένα διάστημα στο ίδιο κελί στην Ασφάλεια και τα γνώρισα καλά.

Πέρα από όλα αυτά, νομίζω ότι ο κάθε καλόπιστος αναγνώστης του βιβλίου διαπιστώνει ότι το «Εφταπύργιο» έχει γραφτεί με βαθιάν αγάπη και πόνο για όλους, για όλα τα πρόσωπα του δράματος εκείνου, είτε δυνατά είτε αδύνατα ήταν, και ότι ο στόχος, το νόημα, το μήνυμα, ο υψηλός σκοπός μου ήταν να φανεί η πίκρα της γενιάς μας, η τραγική εποχή που έζησε η απάνθρωπη βία που δοκίμασε, περνώντας μέσα από τη φωτιά και το σίδερο, αλλά και να επισημάνει παραστατικά το γεγονός ότι η ξένη και ντόπια αντίδραση ματοκύλησαν έναν λαό και μια νεολαία περήφανη, για να συν-

τρίψουν το προοδευτικό και, ανανενηντικό κίνημα της πατρίδας μας.

Στο τέλος της επιστολής του ο φίλος μας Ηλιόπουλος ανακατεύει στο θέμα και το «Δόγμα», γενικεύοντας ή ερμηνεύοντας δεν ξέρω κι εγώ τι. Αρνούμαι να τον παρακολουθήσω και απαξιώ να συζητήσω το πράγμα, γιατί νομίζω πως τα λεγόμενά του δεν έχουν άμεση σχέση με το βιβλίο και την ιστορία που μας απασχολεί, γιατί, απλούστατα, τω καιρώ εκείνω, δεν υπήρχαν «δογματικοί» και «αντιδογματικοί». Η επιμονή του επιστολογράφου όμως στο σημείο αυτό, ίσως είναι και μια από τις αιτίες, εκτός από την στενά προσωπική, της εμπάθειας του εναντίον μου, της υμνολογίας των δύο προαναφερμένων συναγωνιστών μας και της προσωπικής επίθεσής του εναντίον μου. Δεν θα τον παρακολουθήσω, λοιπόν, γιατί, για μένα τουλάχιστον, οι 69 της ΕΠΟΝ Θεσσαλονίκης, και ιδιαίτερα οι 10-20 που γνώρισα και σιμότερα και συνεχίσα να βλέπω, έστω και αραιά, είναι συναγωνιστές, φίλοι, αδελφία, ό,τι ιερότερο και αγαπητό υπάρχει στη μνήμη μου, και κανένα σχίσμα, καμιά διάσπαση, καμιά πολιτικοϊδεολογική διαφοροποίηση δεν θα με επηρεάσει να τους βγάλω από την καρδιά μου. Αυτός είναι ο λόγος που δεν παρασύρθηκα ούτε θα παρασυρθώ να ανταποδώσω τους βαριούς χαρακτηρισμούς τού, παρόλα ταύτα, αγαπητού μου Ντίνου Ηλιόπουλου. Δεν το συνηθίζω άλλωστε, και ακόμα δεν νομίζω ότι η ώρα επιτρέπει την πολυτέλεια της δημόσιας αντι-δικίας και της οξύτητας. Αντίθετα οι συνθήκες και ο παλιός δοκιμασμένος δεσμός μας επιβάλλουν μια ήρεμη και καλόπιστη συζήτηση. Και επειδή πιστεύω ακόμα ότι η συνέχιση της αντιπαράθεσης δεν ωφελεί κανέναν (αρκετή ζημιά έγινε ήδη με την επιστολή του Ηλιόπουλου, αν το κατάλαβε) και καλό θα ήταν να σταματήσει αυτού του είδους η λιβελογραφία ανάμεσα σε δικούς.

Χρήστος Σαμουηλίδης

1. Βλ. εφημ. «Μακεδονία» και «Το Φως» της 30/1/49

ΕΝΑΣ ΟΠΑΔΟΣ ΜΕ ΧΙΟΥΜΟΡ

● Όχι τον Αύγουστο όπως φοβήθηκε αλλά κατεπειγόντως δημοσιεύουμε το γράμμα του Δημήτρη Νίκα. Όταν συναντούμε χιούμορ το ενθαρρύνουμε. Η ζωή γίνεται πιο υποφερτή. Ιδού, λοιπόν:

Αγαπητό ΑΝΤΙ,

Θα 'θελα να επισημάνω ένα λάθος σου στο τ. 254. Το κείμενο της σελ. 12 περί Αντρώπων θα 'πρεπε να μπει στο αποκριάτικο ένθετο. Τι του λείπει; Έχει απ' όλα. Αρχίζοντας από «βυζαντινή αυτοκρατορία (sic) περνώντας από Σαβοναρόλα μέσω «νομενκλατούρας» οργίων πρέζας (!), Γκρομπάτσεφ, Τζάμπο και Καίσαρα Βοργία καταλήγει στο μασκαρεμένο συντάκτη-θαύμα. Λείπει όμως ολίγος Αρδίζογλου αλλά τι να κάνουμε; Κανείς τέλειος.

Το όλο κείμενο βέβαια δεν πλησιάζει την σοβαρότητα αναλόγων στην προηγούμενη (νec) σελίδες της ΚΥΠ, ΥΠΕΑ κτλ., προσπαθεί όμως το μέλλον του ανήκει.

Και ύστερα ρωτάμε «τι έχοι τα έρμα και ψοφάνε;»

Άντε Π. Τουχατσέφκη και κιλά σαράντα.

Υ.Γ. «... Το ΥΝΓΑ ζει αυτό με οδηγεί» ή αλλιώς «ο βήχας και αντικομμουνισμός δεν κρύβονται».

Φίλικ
έναν οπαδό

του «εγγχώριου ΚΚΕ» (!)
(Φαίνεται κατά τον Π.Τ. ή Π.Ε. όπως αλλιώς, υπάρχει (ουν) κι αλλοδαπά ΚΚΕ

Η ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ

● Η ψυχιατρική βαθμολογία με κατά την ΕΟΚ:

Αγαπητό Αντί,

Πρόσφατα μια επιτροπή της ΕΟΚ επισκέφθηκε τα Δημόσια Ψυχιατρεία της χώρας μας για να αποφανθεί αν υπάρχει τόπος να πιάνουν τα χρήματα που ζητήθηκαν για τη βελτίωσή τους. Η έισηση δεν αναφέρθηκε απ' όσο ξέρω στα κρατικά μέσα ενημέρωσης αλλά στις εφημερίδες όπου γράφτηκε ότι η επιτροπή κατέληξε πως δεν χωράει βελτίωση στα ιδρύματα αυτά (εκτός ίσως από το Ψυχιατρείο Θεσσαλονίκης γιατί η φιλοσοφία τους, οι δομές τους και η γενικότερη κατάσταση τους δεν το επιτρέπουν.



Εν αναμονή
Πάνος Τσαπόγας
Φοιτητής

ΡΑΔΙΟΣΤΑΘΜΩΝ ΣΥΝΕΧΕΙΑ...

● Από τον Γιάννη Σακιώτη πήραμε και δημοσιεύουμε την παρακάτω επιστολή:

Αφιλότιμοι πειρατές του Αντί,

Επιτέλους πρέπει να πάψετε να έχετε αμφιβολίες για τα σώματα ασφαλείας, πως δεν κάνουν καλά τη δουλειά τους. Η απόδειξη ήρθε με την καουμποϊκή έφοδο στην οικία του Παπουτσάκη, όπου σε σύντομο χρονικό διάστημα ακινητοποιήσαν τους πάντες. Βέβαια αποδεικτικά στοιχεία δεν βρήκαν, αλλά την άλλη φορά που θα ξεστρατήσετε, να είστε σίγουροι πως δεν θα τη γλιτώσετε τη φυλακή.

Το ατυχές γεγονός, είναι ότι οι αφιλότιμοι ραδιοκουρσάροι σαν και του λόγου σας ξαναχτύπησαν από τους 99 χιλιοκύκλους των FM. Ήταν οι φοβεροί ραδιολήσταρχοι του «Δημοκρατικού αγώνα» της Παντείου. Αλλά αυτή τη φορά, επειδή τα καημένα τα παιδιά στα σώματα ασφαλείας έχουν μπουχτίσει και πληξει από τη συνεχή καταδίωξη των πειρατικών ραδιοσταθμών, ανέλαβε το έργο τους —εντελώς αφιλοκερδώς— η «δημοκρατική» Γενική Συνέλευση της Παντείου, η οποία θέλει κάποια ελευθερία στα ραδιοηλεκτρονικά μέσα και ζώνες ελεύθερες αλλά ο σταθμός του Δ.Α. πρέπει να κλείσει. Αλλά ευτυχώς και η ΕΦΕΕ έβγαλε ανακοίνωση όπου

ώνει τους φοβερούς ραδιολή-
ροους και τους ονομάζει έμ-
καπηλευτές του φοιτητικού
ματος. Αλλά το τελειωτικό
τημα τους το δίνει όταν τους
φέρει τον κίνδυνο να εκμε-
λευθεί το όλο ζήτημα «η αντι-
ση γνωστών κύκλων του κα-
τημένου για την υπονόμευση
δημοκρατικών κατακτήσε-
ετλ.».

Ετσι τελειώνοντας αφιλότιμοι
ατές του Αντί, θα σας υπεν-
ισώ πως η ΠΑΣΠ πρότεινε τη
ουργία μηνιαίας φοιτητικής
ομπής στην τηλεόραση, η ο-
ι μάλλον θα καθιερωθεί. Α-
λοιπόν υπάρχουν τέτοια λαμ-
παιδιά με ποιο δικαίωμα
ιχνει ραδιοσταθμό ο Δ.Α. της
πείου; Άραγε αν τολμούσε
ριτάζει η ΠΑΣΠ κάτι τέτοιο,
α θα ήταν η παρέμβαση της Ε-
Ε; Και τέλος πόσο άλλαξε η
άσταση επί Αλλαγής;

Γιάννης Σακιώτης

ΑΡΙΝ ΠΛΟΥΡΑΛΙΣΜΟΥ

ο αναγνώστης μας Γιώργος
κάκης επιθυμεί μια έρευνα
απ' τα μικρά κόμματα που
ύναι στην πολιτική σκηνή της
ας μας.

πητό ANTI,

να βασικό στοιχείο της πολι-
ς μας ζωής είναι νομίζω το
διπολικότητας' μιας διπολι-
τητας που πρακτικά εκφράζε-
από μερικά (αντίστοιχα) κόμ-
α. Το ΠΑΣΟΚ από τη μια με-
(κι ως μη με παρεξηγήσουν οι
ι του ΚΚΕ) και από την άλλη
Δ από τη μια η προοδευτικό-
α και από την άλλη η αντι-
ση. Δύο πόλοι δηλαδή, δύο
ευθύνσεις συσπειρώσεων. Έ-
τουλάχιστον παρουσιάζεται η
ιτική μας ζωή. Μα μεταξύ
δύο ή τριών αν προτιμάτε κυ-
ρχων κομμάτων υπάρχουν
βαθμίσεις. Διαβαθμίσεις που
οσιωπούνται από άλλα έντυπα
ιτικού περιεχομένου. Δεν έχω
καμιά έρευνα εμπεριστατωμέ-
για κόμματα όπως το ΚΚΕ εσ.
ΚΟΔΗΣΟ και μια πληθώρα
ων κομμάτων που πολλοί
ιστέψτε με γιατί το αντιμετώ-
α στην περιοχή μου —τα γνω-
ουν την ημέρα των εκλογών α-
τα εκλογικά ψηφοδέλτια.

Με ποιο μέτρο μετριέται άραγε
ι κόμμα; Με ποιες προοπτικές
ει στο περιθώριο; Και ύστερα
ούμε για οξυνση των πολιτι-
ν παθών, για βρώμικο πολιτι-
παιγνίδι, για... όλα τα έντυπα
νειδητά ή ασυνειδητά καλλιερ-
όν την ένταση. Και μια διευκρί-
η στο σημείο αυτό' δεν κατη-
ρώ το ANTI απλώς προτείνω
ν ένας αναγνώστης κοινός που
ω να βρω την πολυφωνία που
πει στη χώρα μας. Εδώ που τα
με για πολυφωνία μιλάμε όλοι,
ι πλουραλισμό, μα πολυφωνία
ν βλέπουμε. Ούτε πάλι υποστη-
ω ότι με μια έρευνα, σχετική
θηκε το πρόβλημα. Θα ήταν α-
ειος ένας τέτοιος ισχυρισμός.

Μα από κάπου νομίζω πρέπει να
γίνει κάποια αρχή. Χάριν του
πλουραλισμού που όλοι επαγγε-
λόμαστε.



Πάντα φίλος
Γεώργιος Μαρκάκης
Ν. Ηράκλειο, Αττικής

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΚΥΠ

● Να σε ποια συμπεράσματα κα-
ταλήγει ο αναγνώστης μας με την
παράξενη υπογραφή για όσα δη-
μοσιεύθηκαν στο ANTI (τχ. 253)
για την ΚΥΠ:

Διάβασα και ξαναδιάβασα το
κείμενο της ΚΥΠ σχετικά με το
«Αντί» και τελικά κατέληξα στα
εξής: α) απ' την ευκολία που σας
έδωσαν στον σταθμό το όνομα
«17 Δεκέμβρη» μπορούμε να κα-
ταλάβουμε ποιος ήταν που
διάλεξε το όνομα «17 Νοέμβρη»
για την γνωστή τρομο-ΚΡΑΤΙΚΗ
συμμορία έμμισθων ΕΛΛΗΝΩΝ
(και όχι αμερικάνων) ΠΡΑΚΤΟ-
ΡΙΩΝ. β) Οι δύο τελευταίες σειρές
νομίζω ότι δεν αφορούν το «Αν-
τι» αλλά την ίδια την ΚΥΠ. «Αν
θέλουν οι εμπλεκόμενοι (πράκτο-
ρες;) στο Α.Λ.Ε.Κ. να συμμετά-
σχουν στην εκδήλωση». Άντε
μετά να τους πιστέψεις πως το
κράτος πολεμά τους τρομοκρά-
τες. Πρόκειται για ένα και το αυ-
τό. (Κράτος-τρομοκρατία).

Ε.Γ. Ωϊδίδιος



ΚΡΙΤΙΚΗ

● Στο άρθρο του Δ. Δέψη «Η ε-
πανάσταση πέρασε στα ψιλά»
(τχ. 246) αναφέρονται οι επιστο-
λές που ακολουθούν. Να γιατί και
πού διαφωνούν οι δύο αναγνώ-
στες μας με το Δ. Δέψη:

Ο Αντώνης Γκίκας από το
Παγκράτι:

Άρθρα σαν κι αυτό δίνουν
«τροφή» στη λογική: καιρός για
έκτακτα μέτρα από το κράτος.
π.χ. αναστολή διατάξεων περί α-
τομικών δικαιωμάτων του συν-
τάγματος, αστυνόμευση κτλ.,
για να... περιφρουρηθεί η απει-
λούμενη δημοκρατία μας από
την τρομοκρατία. (Η ταινία «υ-
πόγεια διαδρομή» λέει πολλά).

Δεν έχει ακούσει ο Δ.Δ. ΚΑ-
ΜΙΑ ΕΚΔΟΧΗ, ΓΙΑ ΠΡΟΒΟΚΑ-
ΤΣΙΑ; Συνειδητή στημένη προβο-
κάτσια από μυστικές υπηρεσίες
και σκοτεινούς κύκλους ανωμα-
λίας, ντόπιους και διεθνείς; Που
έχουν δράση με πανομοιότυπο
τρόπο, π.χ. στην Ιταλία το 1970,
όταν δολοφονούσαν τον διευθυν-
τή πολιτικών υποθέσεων της α-
στυνομίας του Μιλάνου, Λουίτζι
Καλαμπρέζι.

(Και δεν υπήρχαν τότε ακόμη
οι ερυθρές ταξιαρχίες) και εκτός
από δολοφονίες, έχουν επιδοθεί
και σε πολύνεκρες βομβιστικές
ενέργειες με σκοπό την απορρύθ-
μιση και υποβάθμιση της νομιμό-
τητας και των δημοκρατικών
διαδικασιών, και το «πέρασμα»
στον πολίτη της αντίληψης ότι η
ενίσχυση της εκτελεστικής εξου-
σίας, το αστυνομικό κράτος, εί-
ναι πια αναγκαίο κακό.

Όμως, και αν ακόμη η «17 Νο-
έμβρη» είναι πραγματική, σε
ποια λογική ο Δ.Δ. την παρο-
μοιάζει με την αντιστασιακή ορ-
γάνωση Τουπαμάρος της Ουρου-
γουάης; Και πώς συγκρίνει τους
προβοκάτορες ερυθροταξιαρχί-
τες της Ιταλίας με τους Βραζιλιά-
νους αντάρτες του Κάρλος Μα-
ριγκέλα;

Α. Γκίκας

● Και ο Δ.Π. παρατηρεί μεταξύ
άλλων:

Δεν έχω καμιά διάθεση να συ-
νηγορώ υπέρ της «17ης Νοέμ-
βρη», και μάλιστα δεν θα τους
ενδιαφέρει.

Με αναγκάζεται όμως κύριε
Δέψη, γιατί άνθρωποι σαν και
σας θα είναι οι κύριοι υπεύθυνοι
για την καταδίκη τους αν πια-
στούν.

Τους στερείται κάθε κίνητρο
σαν να 'ναι τίποτα εγκληματίες
στυγνοί που σκοτώνουν για δόξα
και κέφι.

Ό,τι γράφω το γράφω με την
προϋπόθεση πως η «17η Νοέμ-
βρη» υπάρχει και είναι αυτή που
λέει ότι είναι.

Ίσως να νομίζετε πως πιστεύω
ότι όποιος κάθεται σπíti του δεν
πρέπει να μιλάει.

Ο καθένας πρέπει να μιλάει
μόνο που να γνωρίζουμε τους
κινδύνους που υπάρχουν να πε-
ράσουμε στην αντιδραση χωρίς
να το καταλάβουμε.

Δ.Π.

... ΟΡΓΟΥΕΛ, 1984 ΚΑΙ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΑΞΗ

● «Οργουελιανό» το 1984 και
φυσικό είναι αυτή του η πλευρά να
απασχολήσει και τους αναγνώ-
στες μας. Να λοιπόν ένα γράμμα
και για ορισμένες σημερινές κατα-
στάσεις όχι και τόσο «οργουελια-
νές» όπως τις βλέπει ένας ανα-
γνώστης μας από τη Λάρισα:

1984!! και Όργουελ...

Παρ' όλες τις όποιες διαφορές,
αμφισβητήσεις και αντιρρήσεις
θα 'ναι πράγματι «στραβός» ό-
ποιος δεν μπορέσει να δει πως η
κοινωνία μας, ο κόσμος μας, δι-
καιώνει τις «προφητείες» του. Η
δομή της κοινωνίας, οι θεσμοί
της η λειτουργία τους, η εξέλιξη
της, η συμπεριφορά μας πόσο α-
πέχουν από το «1984»; Ζούμε σε
μια οργουελιανή κοινωνία.

Ίσως υπάρχει κάποια διαφορά
ακόμη, γιατί θέλω να το πιστεύω
πως υπάρχει... είναι δύσκολο να
παραδεχτούμε μια τέτοια ήττα.

Τα στοιχεία είναι διάχυτα, έρ-
χονται από παντού. Ή βρισκό-
μαστε κιόλας στην λειτουργία,
αυτής της σατανικής κοινωνίας
και δεν έχουμε τη δυνατότητα να
τα διακρίνουμε, να μας αγγίξουν
έστω λίγο.

Αλήθεια δεν αντιλαμβάνεται
κανείς την «συστηματική -και
ποικιλότροπα- κατήχηση σε μια
περιφρόνηση προς την εργατική
τάξη;» τουλάχιστον για τη ζωή
της το έργο που παράγει, τον

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΣΤΡΙΝΤΜΠΕΡΓΚ

Ο γιός της δούλας



ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΣΤΡΙΝΤΜΠΕΡΓΚ

Ο γιός της δούλας

Ματρίαριτα Μελίμπερκ

NEΦΕΛΗ

«...» Όταν θα διαβάσετε αυτό τό
βιβλίο θα αναρωτηθείτε: Τι
είναι αυτό; Είναι μυθιστόρημα;
Όχι! Είναι βιογραφία;
Όχι! Αναμνήσεις; Όχι!
Απαντώ: Είναι αυτό που είναι.
Η ιστορία της εξέλιξης μιās
ψυχής από τό 1849-1867».

έκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ

Μαυρομιάλη 9 - Αθήναι 10679

Τηλ. 3607744 - 3639962



Κυκλοφόρησε ο 190ς τόμος
του περιοδικού ANTI
Β' εξάμηνο 1983
Περιλαμβάνει τα τεύχη 236-250

ΑΝΤΡΕ ΜΠΡΕΤΟΝ
ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο
ΣΟΥΡΡΕΑΛΙΣΜΟΣ

ΝΤΕΙΒΙΝΤ ΚΟΥΠΕΡ
Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΗΣ
ΤΡΕΛΛΑΣ



Ζωοδ. Πηγής 17
τηλ. 36.39.980

για αδέσμευτο διάλογο
για σφαιρική πληροφόρηση

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Τηλ. 88.23.762

**κυκλοφορούν
τα τεύχη 13, 14, 15
με αφιέρωμα στο θέμα
ΑΥΤΑΡΧΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΚΑΙ
Η ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ ΤΗΣ**

τρόπο που ενεργεί, σκέφτεται και δουλεύει;

Ποιος νιώθει σήμερα την κλίση, απ' αυτούς που στο μπαλκόνι εκθειάζουν την περήφανη εργατιά, να γίνει συνάδελφός της, να νιώσει κι αυτός την περηφάνεια να είσαι εργάτης σήμερα; Κι αν δεχτούμε ότι οι κλίσεις καλλιεργούνται — αυτό είναι αποδεδειγμένο — και έχουν στενή σχέση με το κάθε εποχής, πολιτικό σύστημα, και τις ισχύουσες θρησκευτικοοικονομικές αντιλήψεις και οικογενειακές παραδόσεις, θα καταλάβουμε πάνω σε ποιες αρχές κατηγούνται οι καθοδηγητές της εργατικής τάξης.

Πρόσφατα, κάποιος τραγουδιστής που τραγουδώντας τους καημούς του λαού, ποιους να εννοεί, κι έχει grandes succès, δηλώνει κάπου στον Τύπο «είμαι καλλιτέχνης και δεν θα 'θελα να με αντιμετωπίζετε σαν μεροκαματιά, όταν εργαζομαι βέβαια πληρώνομαι, μ' ενοχλεί η λέξη μεροκάματο»... οι μεροκαματιάδες τι του προξενούν;

Κι όμως όλοι τους στ' όνομα των εργαζομένων έχουν αναρριχηθεί στην εξουσία και νιώθουν την «ικανοποίηση του επιτυχημένου».

Από την άλλη ο εργάτης, ο εργαζόμενος εκπαιδευμένος να έχει εμπιστοσύνη στους θεματοφύλακες των συμφερόντων του, που «αγωνίζονται» και «ξοδεύουν την πολύτιμη ζωή» τους για την δική του προκοπή πως ν' αντιδράσει. Ακούει, κοιτάζει, περιμένει δουλεύει. Κατάφεραν να τον πείσουν ότι τώρα δεν είναι ανάγκη να κατέβει στους δρόμους, να φωνάζει, ν' αγωνιστεί — μόνο οι μαύροι συμπεριφέρονται έτσι τώρα —. Άλλωστε και το επίσημο κράτος είναι μαζί του, στέκεται δίπλα του, είναι «σοσιαλιστικό».

Μ' αγώνες καταχτάμε τα δικαιώματά μας (;)

Πάλη (;) των τάξεων.

Ξεπερασμένα πράγματα, έχουν αλλάξει οι συνθήκες. Οι εργοδότες μας έχουν γίνει καλοί άνθρωποι, έχουν κατανόηση, φιλότιμο, σκέφτονται και το καλό των «δούλων» τους — αφού και

στα ελληνικά έργα το «διαπιστώνουμε αυτό...»

Πόσο μπερδεμένοι είμαστε, πόσο μας μπερδεψαν.

Το μυαλό μας τι έγινε; Είχαμε; Έχουμε, έχουν άλλοι, πώς έχουν αλλάξει όλα στον καιρό μας. Πόσο λάθος είχε ο παπύς Μαρξ... ο καημένος.

Τι άδικος και κακεντρεχής ο Όργουελ, καλά έκαναν και του απαγόρεψαν στην Αν. Γερμανία το «1984» γιατί να τρομοκρατηθούν οι άνθρωποι από ένα τέτοιο κακόγουστο «θρίλερ» αρρωστημένης φαντασίας.

Με βαθιά απογοήτευση και πίκρα
Σ.Α.

Υ.Γ Φίλοι του ANTI, ευχαριστώ προκαταβολικά για τη φιλοξενία σας. Ας μη διακοπεί η παράδοση στη χώρα του Ξένιου Δία.

Διαβάστε και αυτό αν θέλετε Ένας γέροντας συγχωριανός μου συχνά έλεγε αυτό:

«Όλα καλά, όλα άγια, ρε παιδιά
εργάτης να μη γεννιέται»
Να 'χει δικιο;



Γειά σας
Σ.Α

«ΤΗ ΝΥΧΤΑ Η ΦΥΣΙΣ ΗΣΥΧΑΖΕΙ»

● Άλλη άποψη απ' αυτή που διατύπωσε ο συνεργάτης μας Δ. Ψυχogiός για τις μηχανές (ANTI τχ. 252) έχει ο αναγνώστης μας Π. Σταυρόπουλος από τη Θεσ/νίκη. Να πώς αντιμετωπίζει το θέμα μηχανάκια-θόρυβος και σε ποια σημεία διαφωνεί με το Δ.Ψ.:

Αγαπητό «Αντί»,

Φαίνεται ότι ο συνεργάτης σου Δημήτρης Ψυχogiός διαμένει σε κάποια ήσυχη συνοικία της Αθήνας, οπότε κάθε πρωί φρέσκος-φρέσκος καβαλάει τη Χόντα των διακοσίων κυβικών του και τραβάει για τη δουλειά: αλλιώς δεν εξηγείται το χιούμορ του στο κείμενο που δημοσιεύει στο «Αντί» τχ. 252. Ας ρωτήσει όμως εμένα που μένω στη Β. Όλγας στην Θεσ/νίκη, όπου μένουν καμιά σαρανταριά χιλιάδες άνθρωποι κι άλλοι τόσοι στην Εγνατία, και ειδικά το καλοκαίρι που τα παράθυρα είναι ανοιχτά, μένω ξάγρυπνος μέχρι τις 4 το πρωί από το θόρυβο που κάνουν τα μηχανάκια και κοιμάμαι μετά αποκαμωμένος για να ξυπνήσω στις 6.30 να πάω στη δουλειά. Σε τι νευρική κατάσταση όντας εγώ να κάνω χιούμορ στην επιστολή μου! Αλλά επειδή ο Δ.Ψ. διυλίζει τον κώνωπα, αφού μέχρι και σε ψυχολογικές αναζητήσεις επεκτείνεται, και καταπίνει την κάμηλο, τον καλώ να απαντήσει στο εξής ερώτημα: έχοντας δεδομένο ότι δεν έχουμε δυνατότητες να αγοράσουμε κατοικία σε μια ήσυχη —διάβαζε εύπορη— συνοικία, πώς θα ζήσουμε εμείς οι εκατό χιλιάδες περίπου Θεσσαλονικείς;

Τη νύχτα η φύσις ησυχάζει. Το αντίθετο δεν είναι δείγμα κοινω-

νικής υγείας, όπως πιθανόν φαντάζεται ο «σοσιαλιστής» Δ.Ψ., αλλά αλλοτρίωσης. Και επειδή περί «σοσιαλισμού» και θόρυβου, θα αναφέρω και το εξής: το καλοκαίρι που μας πέρασε φιλοξένησα ένα ζευγάρι Τσεχοσλοβάκους, που μένουν στο κέντρο μεγάλης πόλης. Οι άνθρωποι δεν έκλεισαν μάτι δυο ολόκληρες βραδιές. Και η απορία τους: «πώς μπορείτε και ζείτε με τέτοιο θόρυβο;» Την ίδια απορία έχω και γω, όχι όμως, όπως φαίνεται και ο Δ.Ψ.

Σ. Σταυρόπουλος

«ΜΙΚΡΗ» ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

● Το θέμα της χρησιμοποίησης ξένων λέξεων ή και προτάσεων θίγει η σύντομη επιστολή που ακολουθεί. Να ποια είναι η παρατήρηση στη σύνταξη του περιοδικού και η άποψη δύο αναγνωστών μας:

Αγαπητό «ΑΝΤΙ»,

Τίποτα σοβαρό, μόνο μια «μικρή» παρατήρηση, πιο πολύ στους αρθρογράφους, αλλά πιστεύουμε ότι και η σύνταξη έχει τις ευθύνες της. Γιατί ναι μεν στα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζεται η γνώμη αυτών που τα υπογράφουν, αλλά η σύνταξη του περιοδικού θα μπορούσε να είχε διευκρινίσει ότι οι αναγνώστες του δεν είναι λέσχη αγγλομαθών και επόμενα κάποια πράγματα θα 'ναι καλό να μεταφράζονται στα ελληνικά και κάποια κύρια ονόματα να γράφονται με ελληνικούς χαρακτήρες. Ακόμα και αν ένας αρθρογράφος πιστεύει ότι η ενότητα του κειμένου του απαιτεί να είναι ορισμένα σημεία στα Αγγλικά ή σε όποια άλλη γλώσσα, θα μπορούσε στο τέλος του άρθρου να έχει ερμηνευτικές σημειώσεις.

(Απ' αφορμή την αρθρογραφία του τεύχους 251).



Φιλικά
Χαρά Ποιητιδου
Τάκης Μίσης
19.1.84

● Πήραμε ακόμη γράμματα από τους: Άρη Αντωνόπουλο, Μανώλη Βαρβεράκη, Βασίλη Νικολάου, Σταμάτη Παπασταματέλο, Κ. Βαμβακούλα, Γιάννη Κάντζο, Βασίλη Φούσκα, Δημοκράτες φαντάρους του 9ου ΣΠ., Στρατιώτη από «ένα σύγχρονο Μακρονήσι», ομάδα φαντάρων 264 ΤΕ, «Βασίλειο Β' Βουλγαροκτόνο», Ελευθέριο Παπαχριστοδούλου (αλήθεια δεν πολυκαταλάβαμε την αίτησή σου. Γράψε μας επί της ουσίας και συγκεκριμένα για το 233), Κωνσταντίνο Χολέβα από την Κύπρο, Σπύρο Κοψίδα, Νίκο Αλμυράκη, Σύλλογο Ελλήνων Πανεπιστημίου YALE (σωστή η παρατήρηση —δυστυχώς πήραμε πολύ αργά το γράμμα), Θεοδώρα Παυλίδου από την Κύπρο, Ντ. Μπόκο, Γιώργο Μπεκιάρη, Θανάση Τσίγκο, Ευαγγελία Βρανά, Νίκο Κυρίτση, Νικόλα Ρίζο, Γ. Νάθενα, και Γ. Ζαμπίρα



ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713 — 72.32.819

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
- Υπεύθυνος τυπογραφείου:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΛΑΧΟΣ
Μιλτιάδου 23β
Χαλάνδρι
- Δημόσιες σχέσεις
Διαφημίσεις:
ΤΑΚΗΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ
- Καλλιτεχνική επιμέλεια:
ΜΠ. ΜΠΟΖΕΝΑ
- Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
- Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237
- Αναπαραγωγή φιλμ:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237

«ΛΙΘΟΤΥΠ» Α.Ε.
Ιασιού 5 - Περιστέρι
Τηλ. 57.22.201

- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική άποψη του συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξαμ. 600 δρχ. - Ετήσια 1.200
Ετήσια Οργανισμών
Τραπεζών, κτλ.: 4.000 δρχ.
Φοιτητική έκπτωση 15%

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: απλή δολ. 11
" αεροπ. δολ. 13
ετήσια: απλή δολ. 22
" αεροπ. δολ. 28
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία:
εξάμηνη: απλή δολ. 11
" αεροπ. δολ. 15
ετήσια: απλή δολ. 22
" αεροπ. δολ. 30
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: απλή δολ. 11
" αεροπ. δολ. 20
ετήσια: απλή δολ. 22
" αεροπ. δολ. 40

- Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60,
115 21 ΑΘΗΝΑ

- ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 50
- ΠΛΗΡΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 80

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

- Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Εκδόσεις «Νεφέλη»
Μαυρομιχάλη 9,
Τηλ. 36.07.744 - 36.39.962
- Για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας: Βιβλιοπωλείο Μ. Κοτζιά και Σια Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720
546 22 Θεσσαλονίκη

BAR FORUM

Τώρα που η επικοινωνία
υπέκολευτηκε,
π'τίς περιβάσεις...
Υπάρχει ένα **FORUM**
επικοινωνίας,



6τα ΕΞΑΡΧΕΙΑ 6την ΠΛΑΤΕΙΑ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ 3 Α' ΟΡΟΦΟΣ

Ένα εκδοτικό γεγονός!

ΧΟΣΕ ΔΟΝΟΣΟ
Οι βαθύπλουτοι Βεντούρα
και οι ανθρωποφάγοι

Ο Χοσέ Δονόσο, ο κορυφαίος χιλιανός συγγραφέας, ο γνωστός σ' όλον τον κόσμο από τις απειράριθμες μεταφράσεις των έργων του, παρουσιάζεται τώρα και στο ελληνικό κοινό με το βραβευμένο βιβλίο του: **Οι βαθύπλουτοι Βεντούρα και οι ανθρωποφάγοι**. Βιβλίο που είναι πρώτ' απ' όλα ένα μυθιστόρημα-μύθος, μια ιστορία τέλεια δοσμένη που συναρπάζει τον αναγνώστη κι όταν απλώς τη διαβάσει δίχως ν' αποκρυπτογραφεί τους συμβολισμούς της.

Πέρα όμως από την καθαρά λογοτεχνική ομορφιά του έργου όλο το ηθελημένα μη-ρεαλιστικό σύμπαν του και τα πλάσματα που το κατοικούν – αυτοί οι αφέντες που αποφεύγουν να δουν μια ανυπόφορη πραγματικότητα – αυτοί οι υπηρέτες που είναι εντεταλμένοι να καταπνίγουν, μ' επικεφαλής έναν αμείλικτο Αρχιθαλαμηπόλο, δίδυμο αδελφό του Πινοςέτ, κάθε εξέγερση – αυτός ο τρελός κι ιδεαλιστής γιατρός που μιλάει σαν τον Σαλβαδόρ Αγιέντε – αυτά τα παιδιά τα τόσα λόγια που εκπροσωπούν όλη τη γκάμα των διανοούμενων κι αυτοί οι ιθαγενείς που με τις ευλογίες των κυρίων εξοντώνονται αλύπητα από τους υπηρέτες – μας φέρνουν στο νου τη Χιλή της τελευταίας δεκαετίας.

ΑΣΤΑΡΤΗ πρωην «ΑΣΤΕΡΙ»
ΣΟΛΩΝΟΣ 121 - ΤΗΛ. 3606 597



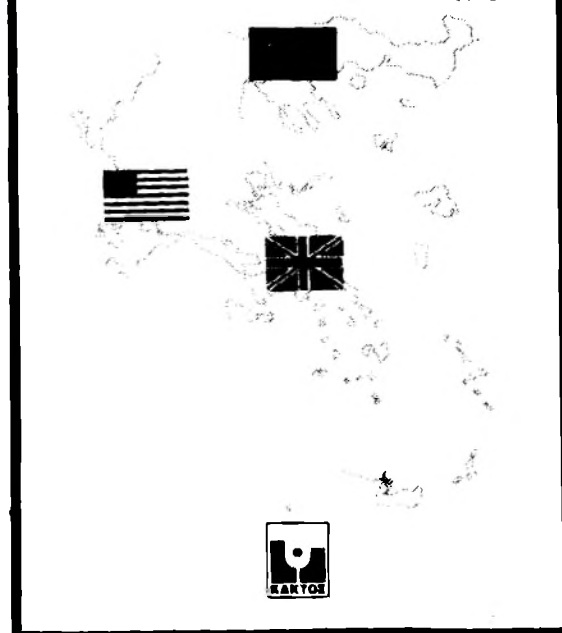
- Κοντά στο σπίτι σας και δίπλα στο Λυκαβηττό λειτουργεί τό νηπιαγωγείο. «Τό άστεράκι».
- Μιά μικρή δαση μέσα στό τοιμέντο.
- Πρόγραμμα μελετημένο – Διδασκαλία και επίδλεψη από έμπειρο προσωπικό.
- Παιχνίδι και μάθηση σ' ένα περιβάλλον φροντίδας και αγάπης γιά τό παιδί.
- Έλάτε νά γνωριστούμε και νά συζητήσουμε γιά τό παιδί σας.

Γκόλφω Π. Εύθυμίου
Βαλσαμώνος 4 και Άσκληπιού τηλ. 6447830 – 3635419.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Φοίβου Οικονομίδη

ΟΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΣ Η ΑΛΗΘΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ



Η άλλη άποψη για την ιστορία
της Εθνικής Αντίστασης

Ελληνική Λογοτεχνία • Δοκίμιο • Ξένη Λογοτεχνία
Φιλοσοφία • Εθνική Αντίσταση • Παιδικά
Ελληνικά Θέματα • Επιστημονική Φαντασία

Εξάντας

Κωλέττη 11 • Τηλ. 36.04.885
Τζαβέλα 1 • Τηλ. 36.21.238

Τό παιδαγωγικό πρόβλημα σήμερα

Εύστ. Γ. Δημητρόπουλος

‘Ο μαθητής έχει τή δική του αξία

Γιά ένα δημοκρατικό
σχολείο χωρίς
βαθμούς

Τό παιδαγωγικό μας σύστημα εξακολουθεί να μην αποδίδει και το σχολείο να μην κερδίζει τη συμπαθεια των μαθητών. Μιλάμε για σύγχρονο δημοκρατικό σχολείο και την ίδια στιγμή διατηρούμε την παλιά πρακτική αντιμετώπισης του μαθητή, με τις βασανιστικές αντιπαιδαγωγικές διαδικασίες εξέτασης και βαθμολόγησης. Η ουσιαστική γνώση είναι ακόμα παραγκωνισμένη και η βαθμοθηρία ο στόχος και η αγωνία του διδασκομένου. Οι παλιοί εφιάλτες του μικρού βαθμού, της εξέτασης και της απόρριψης κολάνε ακόμα και σήμερα στο πετσί και στην ψυχή του μαθητή και αποτελούν τα κύρια στοιχεία που διαμορφώνουν το αρνητικό και αγχωτικό άτομο. Μπορεί το παιδαγωγικό μας σύστημα να πάει πέρα από τούς βαθμούς και τις εξετάσεις; Μπορεί ο μαθητής να εκτιμηθεί στις ίδιες του τίς διαστάσεις; Αυτά τα λεπτά σημεία θέτει ο καθηγητής καί συγγραφέας Ευστάθιος Δημητρόπουλος, με την πρωτότυπη και πρωτοποριακή μελέτη του *Ο μαθητής έχει την δική του αξία*. Ο συγγραφέας ανοίγει το δρόμο για ένα διάλογο, που σίγουρα θα οδηγήσει σε ουσιαστικές και πρακτικές προτάσεις.



Ρούντολφ Ντράικωρς

Η δημοκρατία στο σπίτι

Τό πρώτο βιβλίο που βάζει σε εφαρμογή τις αρχές της δημοκρατίας μέσα στην ίδια την οικογενειακή ζωή. Απλό, ανθρώπινο και γεμάτο ζωντανά καθημερινά παραδείγματα, γραμμένο από τον Ρ. Ντράικωρς και τους συνεργάτες του, δείχνει στους γονείς πώς μέσα από την ασυνεννοησία, τη σύγκρουση και το χάος, να φτάνουν σε αποφάσεις αποδεκτές απ’ όλα τα οικογενειακά μέλη και να μετατρέπουν την οικογενειακή ζωή σε μια ευχάριστη και δημιουργική εμπειρία. Το βασικό όργανο για να λειτουργήσει η δημοκρατία στο σπίτι είναι το *οικογενειακό συμβούλιο*, που • αποτελεί τον ασφαλέστερο τρόπο για την ανάπτυξη και διατήρηση της οικογενειακής αρμονίας, • επιτρέπει σε όλα τα μέλη της οικογένειας να παίρνουν μέρος στη διαμόρφωση των αποφάσεων και • πιστεύει ότι όλοι μέσα στην οικογένεια είναι ίσοι και σαν ίσοι πρέπει ν’ αντιμετωπίζονται.

Ρίτσαρντ Φάρσον

Για την απελευθέρωση των παιδιών

Ένα επαναστατικό βιβλίο που υπερασμύνεται των δικαιωμάτων των παιδιών και τοποθετεί το πρόβλημα των γονιών στη σωστή ψυχολογική και ιστορική προοπτική.

Όσπου ν’ αλλάξουν ριζικά οι απόψεις της κοινωνίας για το τι είναι ένα παιδί, το παιδί θα παραμείνει παγιδευμένο, ένας φυλακισμένος της παιδικής ηλικίας. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, ένα παιδί δεν μπορεί να αναλάβει την ευθύνη για τη συμπεριφορά του, ούτε μπορούν να το κάνουν οι γονείς του ή οι δάσκαλοι. Το μόνο που μπορεί να κάνει το παιδί είναι να παίξει προσεκτικά ρόλους σε ένα σενάριο γραμμένο από την κοινωνία. Ένα παιδί δεν μπορεί να απελευθερώσει τον εαυτό του· ένας γονιός δεν μπορεί να απελευθερώσει το παιδί του· το σχολείο δεν μπορεί να απελευθερώσει τους μαθητές του. Αυτό δεν είναι ένα πρόβλημα που μπορεί να απομονωθεί. Είναι ένα διαπεραστικό κοινωνικό πρόβλημα και πρέπει να το χειριστεί η κοινωνία σαν σύνολο. Η ατομική δράση θα είναι απαραίτητη, αλλά δεν μπορεί ποτέ να είναι επαρκής. Μονάχα προσχεδιασμένη δράση σε πολλά μέτωπα, μπορεί να δώσει τη δυνατότητα στα παιδιά να δραστηρεύσουν από τις φυλακές τους. Ή θα δράσουμε όλοι μαζί ή δε θα γίνει ποτέ.



**Εκδόσεις
Γλάρος**

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 31
ΑΘΗΝΑ 141 • ΤΗΛ 36 18 457